T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ARKEOLOJİ ANABİLİM DALI
KLASİK ARKEOLOJİ PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

İZMİR İLİ ALİAĞA İLÇESİ KENDİRCİ MEVKİİ İDÇ LİMAN KURTARMA KAZISINDA ORTAYA ÇIKARILAN BİR GRUP MEZARIN İNCELENMESİ

Serhat FOÇA

Danışman

Yrd. Doç. Dr. Akın ERSOY

İZMİR 2011

YÜKSEK LİSANS
TEZ/ PROJE ONAY SAYFASI

2006800740

Üniversite : Dokuz Eylül Üniversitesi

Enstitü : Sosyal Bilimler Enstitüsü

Adı ve Soyadı : Serhat FOÇA

Tez Başlığı : İzmir İli Aliağa İlçesi Kendirci Mevkii İDÇ Liman Kurtarma Kazısında Ortaya Çıkarılan Bir Grup Mezarın İncelenmesi

Savunma Tarihi : 07.10.2011

Danışmanı : Yrd.Doç.Dr.Akın ERSOY

JÜRİ ÜYELERİ

Ünvanı, Adı, Soyadı	Üniversitesi	İmza
Yrd.Doç.Dr.Akın ERSOY	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	.....
Prof.Dr.Binnur GÜRLER	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	.....
Doç.Dr.Cumhur TANRIVER	EGE ÜNİVERSİTESİ	.....

Oybirliği (X)
Oy Çokluğu ( )

Serhat FOÇA tarafından hazırlanmış ve sunulmuş "**İzmir İli Aliağa İlçesi Kendirci Mevkii İDÇ Liman Kurtarma Kazısında Ortaya Çıkarılan Bir Grup Mezarın İncelenmesi**" başlıklı Tezi( ) / Projesi( ) kabul edilmiştir.

Prof.Dr. Utku UTKULU
Enstitü Müdürü

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum "İzmir ili Aliağa ilçesi Kendirci Mevkii İDÇ Liman Kurtarma Kazısında Ortaya Çıkarılan Bir Grup Mezarın İncelenmesi" adlı çalışmanın, tarafımdan, akademik kurallara ve etik değerlere uygun olarak yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

..../..../.....

Serhat FOÇA

ÖZET
Yüksek Lisans Tezi
İzmir ili Aliağa ilçesi Kendirci mevkii İDÇ Liman Kurtarma Kazısı'nda ortaya çıkarılan bir grup mezarın incelenmesi
Serhat FOÇA

Dokuz Eylül Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Arkeoloji Anabilim Dalı
Klasik Arkeoloji Programı

İzmir ili, Aliağa ilçesi, Kendirci mevkii İDÇ Liman Kurtarma Kazısı'nda 2008–2010 yılı arasında çıkarılan 35 mezar üzerinde yapılan incelemeler sonucunda M.Ö. 4. 3. ve 2. yüzyıllar arasında bir lokalizasyon mevcuttur. Antik Dönem'de Aiolis Bölgesi'nin önemli bir metropolü olan Kyme kentinin, güney nekropolü içerisine giren bu alandan farklı tiplerde mezarlar ortaya çıkarılmıştır.

Antik çağda ölü gömme geleneklerinin doğrultusunda, nekropol alanlarının zorunluluğu ortaya çıkmıştır. İnhümasyon, kremasyon ve lahit gömü şeklinde yapılan bu gömüler hakkında kökeninden yola çıkılarak, ölüm kültü üzerine çok çeşitli ritüeller ve gelenekler saptanmıştır.

Yoğun bir gömünün olduğu İDÇ Liman kazı alanı, mezar tipleri olarak çeşitlilik göstermektedir. Lahit mezar, sanduka mezar, kireçtaşı plaka kapama mezar, kiremit mezar ve basit gömü mezar olmak üzere beş adet tip tespit edilmiştir. Bu mezarların yakın coğrafyadaki yerleşimlerde ki örnekleri, mezar tipolojisi ve buluntu paralelliği doğrultusunda yakın ilişkiler saptanmıştır.

Tespit edilen bu mezarların içerisinden gelen pişmiş toprak, metal ve cam buluntular ile önemli bir tarihleyici bulgu olan sikkelerin doğrultusunda, mezarların M.Ö. 4. yüzyıldan, M.Ö. 2. yüzyıla kadar lokolizasyonu tespit edilmiştir. Mezar hediyesi olarak, bırakılan bu buluntuların, yakın coğrafyada çıkarılan örneklerle paralellik gösterdiği anlaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Aiol, İDÇ, Kyme, Mezar, Nekropol

ABSTRACT
Master's Thesis
Inspection On a Group of Graves Revealed In The IDC Port Rescue Excavations
At The Kendirci Locality Of Aliaga District In Izmir Province
Serhat FOÇA

Dokuz Eylül University
Graduate School of Social Sciences
Department of Archeology
Classic Archeology Program

As the results of the inspections and studies carried out on 35 graves, which had been revealed in the IDC Port Rescue Excavations at the Kendirci locality of Aliaga district in Izmir province between the years of 2008 and 2010, there exists a localization dated to between 4th, 3rd and 2nd centuries B.C. (Before Christ). Graves of different types had been revealed in this area, which is remained within the south necropolis of the Kyme city, which was an important metropolis of the Aiolis region during ancient period.

There occurred a requirement for necropolis areas, in direction of the entombment traditions in the ancient period. From the viewpoint of their roots, various rituals and traditions about the death cult had been found out in the IDC necropolis area, where entombments were carried out in the forms of inhumation, cremation and tomb grave.

As there exist dense entombment applications, the IDC Port excavation area represents diversity of grave types. Tomb graves, cist graves, graves closed with limestone plates, tile graves and basic entombments, totally five different entombment types had been determined in this area. Grave typology, findings' parallelism and their close relations had been determined on the similar grave samples located around the habitations in the close geographical vicinity.

With the help of baked soil, metal and glass findings and with the coins, which are important dating findings, found in these graves, it had been determined that these graves are belonged to a localization dated to a period of started from

the mid of 4th century B.C. and continued up to the 2nd century B.C. It had been understood that these findings, which had been left as gifts in these graves, represent parallelism with the other samples, which had been found in the close geographical vicinity.

Key Words: Aiol, IDC, Kyme, Tomb, Necropol

İZMİR İLİ
ALİAĞA İLÇESİ
KENDİRCİ MEVKİİ İDÇ LİMAN KURTARMA KAZISINDA ORTAYA ÇIKARILAN BİR GRUP MEZARIN İNCELENMESİ

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAY SAYFASI ii
YEMİN METNİ iii
ÖZET iv
ABSTRACT v
İÇİNDEKİLER vii
KISALTMALAR ix
EKLER LİSTESİ x

GİRİŞ 1

BİRİNCİ BÖLÜM
KYME

1.1. AİOLİS VE KYME TARİHSEL COĞRAFYASI VE TOPOGRAFYASI 5
1.2. İDÇ LİMAN KAZI ALANI 10

İKİNCİ BÖLÜM
ÖLÜ GÖMME GELENEKLERİ

2.1. KREMASYON GELENEĞİ 13
2.2. İNHÜMASYON GELENEĞİ 16

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
MEZAR TİPLERİ

3.1 İDÇ LİMAN KURTARMA KAZISINDA BULUNAN MEZAR TİPLERİ ... 22
3.1.1. Lahit Mezarlar ... 22
3.1.2. Sanduka Mezarlar ... 23
3.1.3. Kiremit Mezarlar ... 25
3.1.4. Kireçtaşı Plaka Kapaklı Mezar ... 29
3.1.5. Basit Mezarlar ... 34

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
MEZAR BULUNTULARI

4.1 PİŞMİŞ TOPRAK BULUNTULAR ... 36
4.1.1. Unguentariumlar ... 36
4.1.2. Lekythoslar ... 39
4.1.3. Kaseler ... 40
4.1.4. Kandiller ... 41
4.1.5. Figürinler ... 41
4.2. CAM BULUNTULAR ... 43
4.3. METAL BULUNTULAR ... 44
4.4. SİKKELER ... 46

SONUÇ ... 47
KATALOG ... 51
KAYNAKÇA ... 90
EKLER ... 98

KISALTMALAR

AJA	American Journal of Archeology
BSA	British School at Athens
cm	Santimetre
DAİ	Deutsches Archäologisches Institut
Env	Envanter
Fig	Figure
Gr	Gram
İst. Mitt:	Istanbuler Mitteilungen
KST	Kazı Sonuçları Toplantısı
Lev	Levha
m	Metre
M	Mezar
M.Ö	Milattan Önce
M.S	Milattan Sonra
No	Numara
Pl	Plates
SCE	Swedish Cyprus Expedition
s	Sayfa
Taf	Tafel
TTK	Türk Tarih Kurumu

EKLER LİSTESİ

EK 1: HARİTALAR LİSTESİ

Harita 1: Aiolis ve Kyme Bölgesi

EK 2: RESİMLER LİSTESİ

Resim 1: İDÇ Liman Kazı Alanı

Resim 2: Prothesis ve Ekphora Sahneleri

EK 3: PLANLAR LİSTESİ

Plan 1: İDÇ Nekropol Genel Görünüm

Plan 2: İDÇ Nekropol Mezarları Genel Görünüm

Plan 3: M-2 Plankaresi

Plan 4: L-3 Plankaresi

Plan 5: L-4 Plankaresi

Plan 6: L-7 Plankaresi

Plan 7: L-9 Plankaresi

Plan 8: N-2 Plankaresi

Plan 9: J-5 Plankaresi

Plan 10: J-6 Plankaresi

Plan 11: M-5 Plankaresi

Plan 12: L-6 Plankaresi

Plan 13: N-3 Plankaresi

Plan 14: K-7 Plankaresi

Plan 15: K-9 Plankaresi

Plan 16: N-6 Plankaresi

Plan 17: O-9 Plankaresi

Plan 18: N-9 Plankaresi

Plan 19: M-10 Plankaresi

EK 4: LEVHALAR LİSTESİ

Levha 1-2: M-1 No.lu Mezar

Levha 3-4: M-2 No.lu Mezar

Levha 5-6: M-3 No.lu Mezar

Levha 7-8: M-4 No.lu Mezar

Levha 9-10: M-5 No.lu Mezar

Levha 11-12: M-6 No.lu Mezar

Levha 13-14-15: M-7 No.lu Mezar

Levha 16-17: M-8 No.lu Mezar

Levha 18-19-20: M-9 No.lu Mezar

Levha 21-22-23: M-10 No.lu Mezar

Levha 24-25: M-11 No.lu Mezar

Levha 26-27: M-12 No.lu Mezar

Levha 28-29: M-13 No.lu Mezar

Levha 30-31: M-14 No.lu Mezar

Levha 32: M-15 No.lu Mezar

Levha 33-34: M-16 No.lu Mezar

Levha 35-36: M-17 No.lu Mezar

Levha 37-38: M-18 No.lu Mezar

Levha 39-40: M-19 No.lu Mezar

Levha 41-42: M-20 No.lu Mezar

Levha 43-44: M-21 No.lu Mezar

Levha 45-46: M-22 No.lu Mezar

Levha 47-48: M-23 No.lu Mezar

Levha 49-50-51-52: M-24 No.lu Mezar

Levha 53-54: M-25 No.lu Mezar

Levha 55-56: M-26 No.lu Mezar

Levha 57-58: M-27 No.lu Mezar

Levha 59-60-61: M-28 No.lu Mezar

Levha 62-63: M-29 No.lu Mezar

Levha 64-65-66: M-30 No.lu Mezar

Levha 67: M-31 No.lu Mezar
Levha 68: M-32 No.lu Mezar
Levha 69-70-71: M-33 No.lu Mezar
Levha 72-73: M-34 No.lu Mezar
Levha 74-75: M-35 No.lu Mezar

EK 5: TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1-2: Mezar İstatistikleri
Tablo 3: Gömü ve Mezar Tipleri, Cinsiyet
Tablo 4-5: Mezar Çizimleri
Tablo 6-7: Mezar Buluntusu Çizimleri

GİRİŞ

Ölüm, kelime anlamı olarak ifade edildiğinde, "*Bir insan, bir hayvan veya bir bitkide yaşamın tam ve kesin olarak sona ermesi*" olarak tanımlanmaktadır[1]. Ölüm çok eski dönemlerden itibaren insanoğlunun ilgisini çekmiş ve insanoğlu bu olayla ilgili olarak kültürden kültüre değişen çok farklı davranış biçimleri sergilemiştir. Cansızlarda ölüm, varlığın varoluş halinin sona ererek, niteliksel ve niceliksel anlamda biçim değiştirmesi seklinde tanımlanırken, canlılar söz konusu olduğunda, en sade tanımıyla *hücrenin, organın veya organizmanın yaşamsal fonksiyonlarını tamamen yitirmesi ya da canlı olma halinin sona ermesi* olarak tanımlanmaktadır[2]. Ölümün bu evrensel niteliğinin farkında olan insanoğlunu dünyada yasayan diğer canlılardan ayıran belki de en önemli nitelik bir gün öleceği bilgisine sahip olmasıdır. Bu sahip olunan bilgi, insanoğlunu ölüm konusunda birçok inanışa sürüklemiştir.

Günümüz dünyasında olduğu gibi, konumuzun zaman dilimini oluşturan antik dünyada da ölüm, önemli bir olgu olarak görülmektedir. Bu olgudan yola çıkarak yaşamın sona ermesi, yaşanılan coğrafyanın geleneklerine ve göreneklerine uygun olarak, belirli törenlerle ve ritüeller gerçekleştirilerek yapılmıştır. Antik çağda yapılan bu cenaze törenleri ve ölü gömme gelenekleri, toplumların inanç sistemleri ile sosyal yapıları hakkında bizi bilgilendirmektedir. Gelişen bu gelenekler, sonuç olarak ölülerin gömülmesi için belirli alanları zorunlu kılmıştır. Bu zorunluluk, nekropolis yerleşimlerinin doğmasına neden olurken, antik çağın ölü gömme gelenekleri için önemli bir kılavuz oluşturmuştur.

Genel anlamda bakıldığında, antik kaynaklardan öğrenilen bilgiler ve arkeolojik veriler ışığında nekropol alanlarından elde edilen sonuçlar, ölü gömme adetleri hakkında başvuru kaynaklarını oluşturmaktadır. Genel olarak Kıta Yunanistan ve çevresinde yapılan araştırmalar ile nekropol alanlarında yapılan kazılardan ulaşılan veriler, bu gelenekler hakkında geniş ölçüde bilgiler sağlamaktadır. Doğu Yunan coğrafyası, özellikle de araştırmanın konusunu

[1] Pars Tuğlacı, **Okyanus Ansiklopedik Sözlük**, Pars Yayınları, İstanbul, 1972, s. 2235.
[2] Gürbüz Erginer, "Bir Halk Bilimcinin Gözünden Ölüm", **Cogito 40, Ölüm: Bir Topografya**, Yapı Kredi Yaynları, İstanbul, 2004 s. 286.

belirleyen bölge olan Aiol coğrafyası içerisinde yer alan ve araştırmamızın konusunu belirleyen Aliağa bölgesi hakkında kısıtlı bir birikime sahibiz.

Ölü gömme kavramı, ölümün sonrasında insanoğlunun bilinçli olarak öteki dünyada yaşama devam edeceği kavramı üzerinde doğmuş olmalıdır. Bu düşünceyi ilk olarak benimseyen insan toplulukları günümüzden yaklaşık 150.000 yıl önce yaşamış olan Homo sapiens neanderthalensis ırkıdır[3]. Arkeolojik kanıt olarak bakıldığında, Kuzey Irak'ta Zagros dağlarında, Şanidar mağarasında yaşlı bir neanderthal insanının çiçek ile gömülmüş iskeleti tespit edilmiştir[4].

Neolitik Dönem'de ise, ölü gömme geleneği, Anadolu'daki birçok merkezde açıkça görülmektedir. Avcılık ve toplayıcılıktan, tarım toplumuna geçiş sürecinin en iyi görüldüğü yer olan Çayönü yerleşiminde, 1964 yılından itibaren yapılan kazı çalışmalarıyla, kafataslı yapı olarak adlandırılan mekanın, Çayönü'ndeki en erken evresinden itibaren bir ölü gömme mekanı olarak kullanıldığını kanıtlamaktadır. Neolitik Dönem'de, daha geç evrelerde karşımıza çıkan Çatalhöyük örneğini incelediğimizde, tapınak olarak adlandırılan mekanların altlarında gömülere rastlanmıştır[5].

Anadolu'da, M.Ö. III. Binyıla gelindiğinde ise bireyler mezarlara tek olarak gömülmüşlerdir. M.Ö. III. Binyılda yerleşim içi ve yerleşim dışı gömüler yaygın olarak bu dönemde kullanılmaktadır. Bireylerin bu şekilde yerleşim içlerine gömülmesi, o evde yaşayanların ölen yakınlarına kendilerine daha yakın hissetmek amacıyladır[6]. Yerleşim dışı gömüler, M.Ö. III. Binyılda Anadolu'da yoğun olarak görülmektedir. Bu dönemde ki önemli merkezlerden biri olan Karaoğlan Höyük'te, yerleşim alanlarına yapılan gömüler oldukça yaygındır. Mezarlar çoğunlukla ev aralarından ya da taban altından ortaya çıkarılmıştır. M.Ö. II. Binyıla gelinceye kadar yerleşim içi ve yerleşim dışı gömüler birlikte devam etmiştir. M.Ö. II. binyılla birlikte yerleşim içi ölü gömme geleneği giderek terk edilecek ya da sadece çok

[3] Richard Leakey, **Human Origins**, London, 1982, s. 57.
[4] Ralph Solecki, "Shanidar IV, a Neanderthal flower burial in Northern Iraq", **Science 190,** 1992, s. 880-881.
[5] John Mellaart, **Çatalhöyük a Neolithic Town in Anatolia**, Thames&Hudson, London, 1967, s. 77.
[6] Kurt Bittel, **Prehistorik Devirde Anadolu'da Ölü Gömme Adetleri**, TTK, İstanbul, 1943, s. 176.

önemli, toplumsal statüsü yüksek veya toplumun geri kalanından farklılığı olan bireyler için uygulanarak günümüze kadar gelecektir[7].

M.Ö. II binyılda, yerleşim dışı gömüler, nekropol kavramının yoğun olarak görüldüğü zaman dilimi olarak görülmektedir. Batı Anadolu'da, Panaztepe örneği, M.Ö. II binyılda ölü gömme geleneklerinin çarpıcı bir şekilde gözüktüğü merkezdir.

M.Ö. I. Binyılda, Kıta Yunanistan ve Batı Anadolu çevresinde ölü gömme gelenekleriyle ilgili birçok arkeolojik veri bulunmaktadır. Antik kaynaklar ile desteklenen bu bulgular, genel hatlarıyla kremasyon (yakarak gömme) ve inhümasyon (doğrudan toprağa gömü) olmak üzere, iki türlü ölü gömme geleneğinden bahsetmek mümkün olacaktır.

Ölü gömme geleneklerinin sonucunda, nekropollerin varlığıyla ortaya çıkan merkezlerden biride Nemrut Limanı bölgesinde, Kyme yakınlarında incelediğimiz İDÇ Liman Kurtarma Kazı alanıdır. Nekropol olarak kullanıldığı düşünülen, bu bölgede çok sayıda mezar tespit edilmiştir. Antik dünyada, birçok merkezde ağırlıklı olarak karşımıza çıkan kremasyon, inhümasyon ve lahit gömü olmak üzere üç gömü şeklinin görüldüğü bu mezarlar, farklı tipler kullanılarak yapılmıştır. İncelediğimiz tüm mezarlardan ele geçen mezar hediyeleri, belli inanışlar çerçevesinde gömülen bireylerin yanlarına bırakılmışlardır.

Kazı çalışmaları yapılan bu alandan elde edilen arkeolojik veriler ışığında incelenen bu mezarlar, bir tez çalışması altında bilimsel olarak çalışılmıştır. Bu tez/proje çalışmasında, İzmir ili, Aliağa ilçesi, Kendirci mevkii K17B34C pafta 68 parsel içerinde yer alan İDÇ Liman İşletmelerine ait 35 dönümlük arazi içerisinde 2008, 2009 ve 2010 yıllarında ortaya çıkarılarak kaldırılan 435 mezar içerisinden, belli kriterler göz önüne alınarak seçilen 35 adet mezar incelenmiştir. Bu incelenen mezarların tipolojisi ve bu mezarlara bırakılan buluntuların kronolojik sınıflandırılması yapılırken, yakın coğrafyada bulunan örnekleri ile karşılaştırılarak, kullanıldığı tarihlerin bulunması amaçlanmıştır. Bunun yanı sıra, araştırılan alanın,

[7] Ahmet Uhri, "Batı Anadolu Erken Tunç Çağı Ölü Gömme Gelenekleri", Yayınlanmamış Doktora Tezi, İzmir, 2006, s. 11.

yaklaşık 1 km yakınında bulunan Aiol bölgesinin önemli metropolü olan Kyme ile ilişkisinin tespit edilmesine çalışılmıştır.

Tez/proje çalışması, incelenen bu alanda 2008–2010 yılında tespit edilerek, kaldırılan 35 adet mezarı kapsamaktadır. Mezarların seçimlerinde, ortaya çıkarılan mezar tiplerinin nekropolün tamamındaki örneklerin yoğunluğuna göre değerlendirilmiştir. Mezarların gömüldüğü bireylerin yanına bırakılan hediyelerin, en erken örneklerinden, en geç örneklerine kadar tüm buluntular, genel hatlarıyla bakıldıktan sonra seçilmiştir. Arazinin mümkün olduğu kadar tamamındaki mezar örnekleri incelenmeye çalışılmıştır. Bu mezarların yakın coğrafyada benzerleri, mezarlara bırakılan hediyeler yardımıyla tarihlenerek, tipolojik gelişmeleri araştırılmıştır. 35 adet mezar içerisine bırakılan 78 adet mezar hediyesi yakın coğrafyadaki paralel örnekleri ile karşılaştırılmıştır.

2007 yılında, İzmir Arkeoloji Müzesi tarafından sondaj kazısı çalışmalarıyla başlatılan alan, 2008 yılından itibaren İDÇ Liman Kurtarma Kazısı olarak devam etmiştir. Tez çalışmasında yer alan 35 mezarın, çizimleri ve fotoğrafları kazı çalışmaları boyunca hazırlanırken, mezarlara ait buluntuların envanter fotoğrafları ve katalogları düzenlenmiştir. Daha sonra kütüphane çalışması aşamasında, hem mezarların hem de mezarlara ait buluntuların benzer örnekleri araştırılarak tarihlendirme yapılmıştır. İDÇ Liman Kurtarma Kazı alanının Kyme kenti ile yakınlığından kaynaklanan saptamalara ulaşılmaya çalışılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

KYME

1.1 AİOLİS VE KYME'NİN TARİHSEL COĞRAFYASI VE TOPOGRAFYASI

Aioller, Anadolu kıyılarına M.Ö. XI. Yüzyılın ortalarına ve sonlarına yerleşmeye başlamışlardır. Strabon'un aktardığı bilgilere göre, Aiol göçü Ion göçlerinden dört kuşak önce başlamıştır[8]. Aioller, ilk göçlerine, Batı Anadolu'da, özellikle İzmir Körfezinin kuzeyinden, Gediz ırmağının kuzeyde Bakırçay'a değin uzanan kıyısı, Midilli ve Bozcaada gibi adalara yerleşerek başlamışlardır[9].

M.Ö. VIII. yüzyılın başlarında, Aiolis bölgesinin Anadolu kıyısında ve Aliağa Körfezi çevresindeki on iki kent devleti, bir konfederasyon olacak şekilde birleşmiştir. Dinsel bir birleşme olarak oluşan bu birliğin, ortak kutsal alanı Gryneion Apollon Kutsal Alanı olarak belirlenmiştir. Ünlü tarihçi Herodotos, Aiolis Birliği ile şu bilgileri vermiştir; "*Aiolllerin kentlerine gelince, onlarda şunlardır. Phrikon'un kenti denen Kyme, Larissa, Neonteikos, Temnos, Killa, Notion, Aigiroissa, Pitane, Aigai, Myrina, Gryreia; en eski 11 Aiol kenti bunlardır. 12. olan Smyrna'yı, Ion konfederasyonundan ayırmışlardır, zira bu kentler anakarada tümü 12 tanedir*"[10]. Bunun yanı sıra Herodotos, bu Aiol kentlerinin yanında, İda (Kaz) dağı yöresi, Lesbos ve Tenedos'un da, Aioller yaşadığı için Aiol kenti olduğunu fakat konfederasyona üye olmadığını belirtir[11].

Bölge, Aiol kolonizasyonundan sonra, M.Ö. VII. yüzyılın başlarından itibaren Lydia egemenliği altına girmiştir. Daha sonra, M.Ö. VI. yüzyılın ortalarında, tümüyle Kral Kroisos'un egemenliği altına girerken, sırasıyla Akhamanidler, sonrada

[8] Strabon, **Geographika Antik Anadolu Coğrafyası**, çev. Adnan Pekman, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, 2000, XIII.1 3, s. 91.
[9] Veli Sevin, **Batı Anadolu Tarihi Coğrafyası I**, TTK, Ankara, 2001, s.74.
[10] Herodotos, **Herodot Tarihi**, çev. Müntekim Ökmen, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul, 2000, I-149, s. 31.
[11] Herodotos, I-149, s. 31.

Hellespontos Satraplığı hakimiyetine altında yaşamışlardır[12]. Aioller M.Ö. 499 yılında Akhaimenid egemenliğine karşı Ionia konfederasyonuyla hareket etse de başarılı olamamıştır. Akhaimenid hükümdarı Kserkes'in seferine, 60 gemilik bir donanmayla katılan Aioller, M.Ö. 499-334 yılları arasında da Atina ve Sparta yanında yer almasına rağmen başarılı olamamıştır. Bölge M.Ö. 334 yılında Büyük İskender'in hakimiyetine girdikten sonra onun ölümünün ardından, İskender'in ardıllarının (generallerinin) egemenliği altına varlığını sürdürmüştür. Sırasıyla Antigonos (M.Ö. 305), Lysimakhos (M.Ö. 301), Seleukos (M.Ö. 281) hakimiyeti altında yaşayan bölge, M.Ö. 228'den sonra Pergamon Krallığı'nda yaşamıştır. Bölge M.Ö. 133 yılından itibaren Roma'nın egemenliği altında bölge varlığını sürdürmüştür.

Bölgeyi coğrafi açıdan incelediğimizde, Aiolis bölgesi genel hatlarıyla, doğuda Lydia Bölgesi, güneyde Ionia Bölgesi, kuzeyde Mysia bölgeleriyle komşudur. Batı kısmı ise Ege Denizi ile sınırlanır (Harita 1-a). Bölge, büyük çapta Çandarlı Körfezi etrafındaki bir kıyı şeridi ile güney kesiminde Menemen Boğazının kuzey kıyılarını kapsar. Bölge iç kesimden sonra, Aspordene (Yunt Dağı) ve Serdene (Samanlı Dağı) kütleleriyle ayrılır[13]. Aiolis Bölgesinin güney sınırında zaman içinde bazı değişiklikler olmuştur. Strabon, çok erken dönemlerde bölgenin güney sınırının, İzmir Körfezi'nin doğu ucundaki Aiol kenti Smyrna'ya kadar uzandığını söylemektedir. Ancak, daha sonra Smyrna'nın, Ionia Bölgesi'ne geçmesinden sonra bu sınır şu şekilde aktarılmıştır. "*Bu yerlerin karşısında Lesboslu̇ların adası uzanır. Bundan sonra Aiolis'in bitimine ve Ionia'nın başlangıcını oluşturan Hermos ve Phokaia'ya değin uzanan Kyme dolayları gelir*"[14].

Bölgenin en büyük ve en önemli metropolü, Aiolis'in başkenti Kyme'dir. Strabon, Ephoros'tan aktardığı bilgilere dayanarak bazı yerlerin isimlerinin, (Aiol ve Ionia Bölgesinde) Amazonlardan aldığını söylemektedir. Bunlardan biride Kyme'dir[15]. Kyme'nin kuruluşu ile Aiolis kolonizasyonu sırasında Klevos ve Malaos

[12] Ekrem Akurgal, **Anadolu Uygarlıkları**, Net Yayınları, İstanbul, 2003, s. 287.
[13] Sevin, s. 76.
[14] Strabon, XIII.1, 2, s. 90.
[15] Strabon, XII.3,21, s.31.

adındaki iki oikistes tarafından kent kurulmuştur[16]. Bu iki kurucu geldikleri yeri hatırlamak adına Locride'deki Phricium Dağı'na bağlı olarak Kyme kentine Phriconis adını vermişlerdir. Strabon, Aiolis kentleri arasında en büyük ve en iyisi olarak, diğer kentlerinde metropolisi olarak Kyme'yi saymaktadır[17]. Bunun yanı sıra kent, İda Dağı'nın demir madenlerini üreten Cebrene kentini kurmuştur. Kymeliler ticarette başarılı olmasından dolayı, kendi çıkarları doğrultusunda, ticaret komisyonculuğundan kazanç sağlaması nedeniyle Pers egemenliğine girmeyi kendileri istemişlerdir.

Hellenistik Dönem'de sırasıyla, Suriye krallarına ve Pergamon hükümetine bağlı olan Kyme, daha sonra Roma hakimiyetine bağlı yaşamıştır. Roma Dönemi'nde, imparator Tiberius'un egemenliği sırasında, Aiolis'in büyük kısmında görülen, Kyme'yi de etkileyen yıkıcı bir deprem olmuştur. Tiberius'un çabalarıyla kent onarılmıştır.

Roma Dönemi'nde, imparator Diocletion tarafından şehirler paylaştırılırken, Kyme, Asia eyaletinin Efes metropolüne dahil edilmiştir. Kent M.S. VI. yüzyılda bir psikoposluk merkezi olarak kullanılırken, 1413 yılından itibaren Türk hakimiyetine girerek, kent özellikle bu dönemden sonra unutulmuş bir kent olarak varlığını sürdürmüştür.

Antik Kyme kentinin kalıntıları doğudan batıya doğru uzanan, kuzey ve güney tepe olarak adlandırılan birbirine paralel iki tepe ile bunların arasında denize açılan küçük bir düzlükte bulunmaktadır[18]. (Harita 1-b) Kentin kuzeydeki yerleşme sınırını Ksanthos çayı, güneydeki yerleşme sınırını ise buradaki tepenin güneyindeki küçük bir ırmak oluşturmaktadır. Aiolis Bölgesinin çok önemli bir metropolü olan kent, kamu binaları, sosyal yapıları ve sur duvarları gibi büyük çaptaki mimari binalarıyla bunu kanıtlamaktadır. Ancak bölgenin zaman içerisinde tahrip olması ve modern dönemlerde sanayi bölgesi olarak kullanılması, yeterli derecede arkeolojik veri olmaması nedeniyle kısıtlı bilgilere sahibiz.

[16] Strabon, XIII.3, 6 s.164.
[17] Strabon, XIII.3, 6 s. 164.
[18] Alfred Phillippsoni, **Topographische Katre des Westlichen Kleinasien**, Gotha: Jestus Parthes, Blatt 3, 1913.

Kyme ile yapılan ilk araştırmalar M.S. 15. yuzyıla dayanmaktadır. Kent ile ilgili ilk tanımları, 1429-1430 ve 1446 yıllarında Ciriaco de Pizziolli d'Ancona tarafından yapılmıştır. Daha sonra şehir ile ilgili kapsamlı çalışmalar Venedik kökenli Baltazzi ailesi ile başlamıştır. 1874 yılında Aristide Baltazzi ile başlayan bu kazılar, oğlu Demostene ile devam etmiştir. Bu çalışmalar ile birçok arkeolojik veri ortaya çıkarılmıştır. Kyme kenti, XIX. yüzyılın sonlarında Fransız, Alman ve Çekoslovak bilim adamlarının yapmış olduğu küçük çaptaki kazılarla ortaya çıkarılmıştır. 1881 yılında Salonen Reinach ve Edmond Pottier nekropol alanında çalışmalarda bulunmuşlardır. Bu kazı çalışmalarından çıkan buluntular, İstanbul Arkeoloji Müzesi'nde ve Paris Louvre Müzesi'nde sergilenmektedir. 1925 yılında ise Prag Üniversitesi'nden Antonin Salac, mimar Neopomucky ile kısa süreli kazı çalışmaları yapmıştır. 1952 yılında Prof. Dr. Baki Öğün faaliyetlerde bulunurken, 1953 yılında ise, Prof. Dr. Ekrem Akurgal güney tepenin, güney yamacında bazı sondajlar yapmıştır. 1979 yılında İzmir Arkeoloji Müzesi Müdürü, Hasan Tahsin Uçankuş, 1981 yılında Prof. Dr. Vedat İdil ve 1983 yılında Prof. Dr. Orhan Bingöl kazı çalışmalarında bulunmuşlardır. 1985 yılından itibaren Catania Üniversitesi'nden Prof. Dr. Sebastane Lagona başkanlığında yürütülen çalışmalar, 2008 yılından itibaren Calabria Üniversitesi'nden Doç. Dr Antonino La Marca tarafından devam etmektedir.

Kyme M.Ö. II. Binyılın sonlarından, liman yakınındaki kale çevresine çekildiği M.S. XII. ve XIII. Yüzyıl tarihine kadar iskan görmüştür. Bu süreç içerisinde kent şehir planı ve mimari unsurlar açısından değişiklik göstermesine rağmen, temel unsurları ile halen görmek mümkündür. Topografik olarak kuzey ve güney tepe olarak ayrılan kentte, bu iki tepe üzerinde yerleşim yerleri mevcut olduğu kazılardaki arkeolojik veriler ile ortaya çıkarılmıştır. Bu unsurlardan ilk savunma amacıyla inşa edilen ve M.Ö. IV. Yüzyıldan itibaren M.S. XII. yüzyıla kadar kullanılan kale yapısıdır. Kentin limanı uzun süre ticaret amacıyla kullanılmıştır. Günümüzde sular altında kalan bir mendirek, Arkaik Dönem'den Bizans Dönemi'ne kadar kullanılmıştır. Limanın yakınlarında, bosajlı taşlar ile örülmüş Hellenistik Dönem sur yapısı ve bu duvarın yakınlarında Geç Hellenistik Dönem'de kullanılan kutsal bir mekan yer almaktadır. Kent içerisinde, Geç Roma Dönemi'nde kullanılan

bir hamam ortaya çıkarılmıştır. İçerisinde hypocaus sistemiyle inşa edilen bu yapı M.S. 2-3. yüzyıla tarihlenmektedir. Geç antik dönemde inşa edilmiş sütunlu cadde ise dikkat çekicidir. Kentin önemli yapılarından olan Roma Dönemi agorası ve stoa yapısı, temeliyle ayakta durmaktadır. Kentin tiyatro yapısı Hellenistik Dönem'de kentin kuzey tepesi yamacında inşa edilmiştir. Roma Dönemi'nde yenilenen tiyatronun orkestrası yapısı, Bizans Dönemi'nde kireç ocağı olarak kullanılmıştır. Kentin nekropol yapıları ise kenti çepeçevre sarmaktadır.

Aiol Bölgesi'nin önemli bir metropolü olan Kyme'nin, nekropol yerleşimleri yukarıda bahsettiğimiz gibi kenti çepeçevre sarmaktadır. Kentin kuzey ve güney olmak üzere, iki nekropolü tespit edilmiştir. Bunlardan birincisi, Xanthos çayının kuzeyindeki tepenin güney eteklerinde bulunmaktadır. İkinci nekropol ise güneydeki tepenin güneyinde, Yeni Foça yolunun sağındaki yamaçlarda yer almaktadır[19]. Bahsedilen bu alan bugün itibariyle Ege Gübre Fabrikası'nın ve son yıllarda yapılan çalışmalar neticesinde İDÇ Liman İşletmelerinde bu nekropolün devamı ortaya çıkarılmıştır. Bunun yanı sıra halen Habaş Demir Çelik İşletmelerinin bünyesinde, Kyme kuzey nekropolünün içine giren bir alan ile Batı Liman İşletmelerinin hemen yakınında ki bir arazide, İzmir Arkeoloji Müzesi tarafından yürütülen, çalışmalar devam etmektedir.

[19] Vedat İdil, "Aiolya'da Kyme Antik Kenti'nde Yapılan Yeni Kazılar", **Belleten 53**, 1989, s. 506.

1.2. İDÇ LİMAN KAZI ALANI

İDÇ Liman Kurtarma Kazıları, Ekim 2007 tarihinde İzmir Arkeoloji Müzesi başkanlığında Arkelog Pınar Altun ve Arkeolog Zuhal Küçükgüney sorumluluğunda başlatılmıştır. Nemrut Liman Bölgesi'nde (Resim 1-a) İzmir ili, Aliağa ilçesi, Kendirci mevkii, İDÇ Liman İşletmelerine ait K17B34C pafta 68 parselde, sondaj atma çalışmalarıyla başlatılan kazı faaliyetleri, daha sonra 2008 yılında kurtarma kazısına dönüştürülerek Arkeolog Nuray Çırak ve Arkeolog Selma Kaya sorumluluğunda devam etmiştir. Alanın kazısı 2008 yılında kurtarma kazısına dönüştürüldükten sonra 10x10 m. lik karelaj sistemi oluşturularak yapılmıştır. 2008-2010 yılları tarihleri arasında devam eden kazılar boyunca, lahit mezar, sanduka mezar, kireçtaşı plaka kapama mezar, kiremit mezar ve basit mezar tipinde olmak üzere 435 adet mezar ortaya çıkarılarak kaldırılmıştır. Mezarların ait olduğu bireylerin iskeletleri Hacettepe Üniversitesi Antropoloji Bölümü'nde analizleri yapılarak değerlendirilmektedir.

İDÇ Liman Kazı alanı (Resim 1-b), Kyme kentine yaklaşık 1 km mesafede bulunmaktadır. Kyme güney nekropolünün[20] içine giren bu alan, önceki yıllarda yapılan Ege Gübre Kazı alanın hemen sınırında, batısında yer almaktadır. Bu nedenle İDÇ Liman Kazı alanının Kyme ile ilişkisinin, nekropol-kent ilişkisi olarak göz önüne alınması gerekmektedir. Batı Anadolu'da birçok kent de nekropol-kent ilişkisi temel alındığında alanın Kyme ile bağlantısı söz konusudur. Batı Anadolu'da ortaya çıkarılan nekropol alanları, yerleşim alanlarının dışında, kentlere uzak konumlandırılmıştır. Özellikle, nekropollerin seçimlerinde iki seçenek önemlidir. Bu seçeneklerden biri kutsal alana giden yol üzerinde olmasıdır. Assos nekropolisi kutsal alanların güzergahı olan yollar üzerinde ve kentin giriş kapılarına yakin bir konumdadır[21]. Miletos nekropolünde ise Didyma'ya giden kutsal yol üzerinde yer almaktadır[22]. Ephesos'ta, Agora'nin altında açığa çıkan mezarlarında, kutsal alana

[20] İdil, s. 512.
[21] Reinhard Stupperich, "Grabungen in der Nekropole von Assos 1989-1994", **THETİS**, Mannheimer Beitrage zur Klassichen Archaologie und Geschichte Griechenlands und Zyprens 3, 1996, s. 51.
[22] Elke Forbeck, **Die Nekropolen Milets. Die Arbeiten Jahre 1993 bis 1996 und die Grabungen 1901 bis 1909**, Bochum, 1998, s. 128-129.

giden yolun üzerinde ortaya çıkmıştır[23]. Aynı şekilde Samos nekropolü de, kutsal bir yol üzerinde yer almaktadır[24]. Nekropol alanlarının seçiminde, kutsal yol üzerinde yer almalarının yanında, yerleşim alanı dışında ve tarım için elverişli topraklardan uzak olmalarına dikkat edildiği örneklerden kanıtlanmaktadır. Önemli bir metropol olan Smyrna örneğinde, nekropol alanlari kentin disinda yer almaktadır[25]. Aynı şekilde Gryneion örneğinde, Aiol kentleri arasında nekropol alanının dışarıda olmasına bir başka örnektir[26]. İDÇ Liman nekropol alanının Kyme kentinin dışında olması, Batı Anadolu'daki nekropol alanlarının seçimlerini kanıtlayan bir sonuç olarak gözükmektedir. Özellikle İDÇ Liman nekropol alanı, tarıma elverişsiz bir arazi üzerinde yer almaktadır.

İDÇ Liman Kurtarma Kazı alanı, topografik olarak güneyden kuzeye ve batıdan doğuya eğimli olarak inen tüflü bir arazi alanının içinde yer almaktadır. Arazinin güneybatı köşesinde sert ana kaya zirve yapmıştır. Yapılan kazılar ışığında, alanda çok sayıda mezar ortaya çıkarılmıştır. Ortaya çıkarılan bu mezarların tümü, arazinin yumuşak toprak yapısına, içerisinde bir çukur açıldıktan sonra, birey bu çukura gömülerek yapılmışlardır. Ağırlıklı olarak inhumasyon, çok az miktarda da kremasyon geleneğiyle gömülmüş olan mezarlar ortaya çıkarılırken, tip olarak çeşitlilik göstermektedir. Bireyler, mezarlara belli bir yön birliği olmaksızın, dağınık şekilde yerleştirilirken, başlarda aynı şekilde farklı yönlere bakar şekilde gömülmüşlerdir.

İDÇ Liman Kurtarma Kazısı alanının güneyinde, AEC koduyla isimlendirilen düzensiz ve biçimsiz taşlar ile oluşturulmuş yaklaşık 30 m. uzunluğunda, 2 m. genişliğinde bir taş sırası, kazısı yapılan bu arazi boyunca doğu-batı doğrultusunda uzanmaktadır. Bu taş sırasının hem kuzey, hem de güney yönünde sanduka mezarların duvar boyunca belli aralıklarla sıralanmış olarak bulunması dikkat çekicidir (Plan 1). Her iki tarafında sanduka tipinde yapılmış mezarların bulunmuş

[23] Hana Philipp, "Archaische Graber in Ostionien", **İst.Mitt**, Band 31, s.151.
[24] Wanda Löwe, "Die Kaseler Grabung 1894 in der Archaischen Stadt**", Samos, Die Kaseler Grabung 1894**, Kassel: Die Museen, 1996 s. 94.
[25] Meral Akurgal, "Smyrna Kent-Devlet", **İzmir Kent Kültür Dergisi**, Sayı: 5, İzmir, 2002, s. 217.
[26] Turhan Özkan, "1992 Yılı Gryneion Kazısı Çalışmaları", **Müze Kurtarma Kazıları Sempozyumu 4**, 1993, s. 3.

olması, sosyal statü olarak diğer özensiz mezarlardan ayırmak amacıyla yapılmadığını düşündürmektedir. Ancak bu taş sırasının belirli bir işlev amacıyla konulmuş olduğu net bir şekilde gözükmektedir. En güçlü kanıt olarak nekropolün sınırlandırılmak istenmesi güçlü bir ihtimaldir.

İKİNCİ BÖLÜM

ÖLÜ GÖMME GELENEKLERİ

2.1 KREMASYON GELENEĞİ

Kremasyon, ateş kullanılarak ölen bireyin, et ve kaslardan arındırma amacıyla yapılan bir gömü tipi olarak tanımlanmaktadır[27]. Antik dönemde et ve kasların *psyche*'yi, yaşayanların dünyasına bağlandığına ve ruhların arasına girmesine engel olduğuna inanılırdı. Kremasyon işlemi, Homeros dünyasında et ve kasları yok etmek, bu nedenle ruhu serbest bırakmak için uygulanan bir yöntemdir. Kremasyon geleneği iki farklı şekilde uygulanmaktadır. İlk uygulanan kremasyon, ölünün gömüleceği noktada gerçekleştirilir. Yakma işlemi sona erdikten sonra kemiklerin üzeri toprakla örtülürdü. Bu şekilde yapılan kremasyonlar Hellen dünyasında birçok merkezde küçük çapta çevresel ve geleneksel değişikliklerle uygulandığı görülmektedir. İkinci uygulanan kremasyonda ise, birey gömüleceği alanın dışında yakılır, geriye kalan kül ve kemikler toplanarak *"urne"* olarak isimlendirilen kabın içine koyulurdu. Bu tip kremasyonlar, Rodos'un Kamiros ve Ialysos nekropolislerinde de benzer şekilde dikdörtgen çukurlarda[28], Klazomenai'de ise 3x4 m. genişliğinde, 20 ya da 30 cm. derinliğinde, oval ya da daire formunda çukurlarda gerçekleştirilmiştir [29].

Kremasyon şeklinde, ölü gömme adetleriyle bilinen en iyi örnek, Akha kahramanı Patraklos'un gömülmesidir. Patraklos'un gömülmesi ile ilgili olarak, ceset bir yığın üzerine konulmuştur. Bu yığının üzerine, Patraklos'un arkadaşlarının kesilmiş saçları koyulurken, ceset kurban edilen hayvanların yağları ile kaplanmıştır. Cesedin yattığı sedyenin etrafına ise hayvan cesetleri, yağ ve bal ile dolu iki kulplu vazoların yanı sıra, Patraklos ile birlikte, öldürülen dört atı ve iki köpeği de yığın içine konulmuştur. Bunun yanı sıra Akhilleus'un öldürdüğü on iki Troialı tutsağın

[27] Jonathan Musgrave, "Dust and Damn'd Oblivion: A Study Cremation in Ancient Greece", **BSA 85**, s. 271.
[28] Donna Kurtz ve John Boardman, **Greek Burial Customs**, Cornell University Press, New York, 1971, s. 174.
[29] Bilge Hürmüzlü, "Klazomenai Akpınar Nekropolis", Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 2003, s. 241.

vücutları da bu yakma işleminde kullanılmıştır. Bu yapılan ritüeller farklı amaçlar doğrultusunda yapılmış ve her birinin manevi anlamları vardır. Patraklos'un cesedinin yakıldığı odun yığını üzerinde, cesedin kaplandığı yağı elde etmek ve yakma işlemini kolaylaştırmak için yapılmış olması düşünülebilir.[30] Patraklos'a ait olan atlar ve köpekler ölüye ait kişisel bir mülkün parçasını oluşturuyordu. Odun yığını üzerine kullanılan ölüye ait eşyalar yakıldığında ise ruhun vücuttan ayrılıp öteki dünyaya gidişi sırasında ölüye huzur ve rahatlık sağlama amacını taşımaktaydı[31]. Ölü gömme ritüellerinde kullanılan vazo içindeki yağ ve bal ölünün ruhuna, uzun yolculuğu sırasında huzur vermek için kullanıldığı düşünülmektedir. Fiziksel olarak yağ genellikle ateşin ısısını arttırmak için kullanılırken, bal koruyucu bir madde olarak kullanılmaktadır. Odun yığını üzerine konulan yağın yakma işleminin kolaylaştırmasının yanı sıra, öteki dünya yolunda ruhun gereksinimlerini karşılamak amacı taşımaktadır. Patraklos'un cenaze töreninde ok iki Troia tutsağının öldürülmesi ve yanında gömülmesi ilk bakışta insani bir kurban olsa da kaybedilmiş bir dostun öcünü alarak, acısını hafifletmek olmalıdır. Ölünün kemikleri küllerin arasından toplanır, altın bir kaba konur, üzerine iki kat yağ dökülür ve urne barakaya götürülüp üzeri yumuşak bir kumaşla örtülür. Sonra odunların yandığı yere toprak yığılır.

Kremasyon geleneği, destanlarda ki cenaze ritüellerinde gösterilmektedir. Yakma işleminden önce ilk olarak ceset su ile yıkanarak yağlanırken, gözler ve ağız kapatılıp, ceset giydirilirdi. Bunu izleyen süreçte, ceset bir sedye üzerinde teşhir edilirdi. Cesedin sedye üzerinde teşhiri ile ilgili olarak Homeros bazı bilgiler aktarmaktadır. Buna göre Hektor 9 gün 9 gece, Akhilleus'un ki ise 17 gün 17 gece sürmüştür. Bu uygulama sırasında ağzın ve gözlerin kapatılması görevi bir eş, bir anne ya da yakın biri tarafından yapılmaktadır. Örnek olarak; Agamemnon kendi gözlerini ve ağzını kapamadığı için eşi Klytemnestra'ya serzenişte bulunmaktadır[32]. Bu yapılan işlerden sonra bir ağıt töreni, bir cenaze şöleni ile cenaze oyunları gelmektedir. Ölü gömme ritüellerine uygun olarak yapılan gömme şölenlerine en güzel örnek Orestes'in annesi ve Aegisthos için ölümlerinden sonra düzenlediği

[30] George E. Mylonas, "Homeric and Mycenean Burial Customs", **AJA 52**, s. 39.
[31] Ömer Çapar, " Homeros Destanları Işığında Anadolu-Hellas Ölü Gömme Adetleri" **Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi**, Cilt: 33, Sayı: 1-2, 1990, s. 68.
[32] Homeros, **Odysseia**, çev: A. Kadir ve Azra Erhat, Can Yayınları, İstanbul, 1997, XI. 426.

cenaze şölenidir[33]. Bunun yanı sıra cenaze ritüeli esnasında bir tanrısal merhem ya da bir tür tanrı yiyeceği olarak düşünülen *ambrosia*, muhtemelen mumyalama mantığı çerçevesinde sağlam kalmak amacıyla ceset için kullanılmıştır.

Antik kaynaklarda, yakma töreni, ateşin şarapla söndürülmesi ve kemiklerin toplanarak kül kabına konulması ile bitmektedir. Daha sonra yakılan kemiklerin üzerine yığılan bir tümülüs ile dikilen mezar taşı (stel) ise ölüyü onurlandırmak ve ününü korumak amacıyla uygulanmıştır.

Homeros'un anlatımlarında, Yunan dünyasında kremasyonun M.Ö. 11. ve 10. yüzyıllarda tercih edilen bir gömü tarzı olduğu görülmektedir. Yunan dünyasında kremasyon geleneğin, Neolitik dönemdeki birkaç örnek dışında Protogeometrik döneme kadar bilinmemektedir[34]. Bunların yanı sıra M.Ö. II. binde Batı Anadolu'da Beşiktepe ve Panaztepe nekropolislerinde urne mezarlar açığa çıkarılmıştır. Bu örnekler nedeniyle yakarak gömme geleneğinin Yunanistan'a, Anadolu'dan geçtiğine düşünülmektedir[35]. Yakarak gömme geleneğinin kökenine bakıldığında ilk kremasyonların ne zaman başladığına dair kesin bilgiler bulunmamaktadır ancak; Gedikli yerleşimi, Anadolu'da yakarak gömme geleneğinin uygulandığı en eski yerleşim yeri olarak değerlendirilmektedir. Erken Tunç III dönemine tarihlenen Gedikli mezarlık alanında, biri doğuda diğeri batıda olmak üzere iki yakma alanı tespit edilmiş, mezarlıkta 1964-1967 yılları arasında yapılan kazılarda dar bir bölmede yan yana ve birbiri üzerine yoğun olarak yapılmış 271 adet çömlek mezar ortaya çıkarılmış ve bu çömleklerin % 90 oranında urne oldukları anlaşılmıştır. Gedikli'de kremasyon işlemi gerçekleştirildikten sonra geri kalan kemikler toplanıp bezle sarılmış ve çömleğin dip kısmına yerleştirilmiştir. Daha sonra kemiklerin üzerine hediyeler bırakılıp kabın ağzı kırık çömlek parçaları ile kapatılmıştır. Anadolu'da yakarak gömme geleneği daha sonraki dönemlerde de devam etmiş ve M.Ö. II. binde Orta ve Doğu Anadolu'da birçok merkezde uygulandığı görülmüştür. Boğazköy kazılarında açığa çıkarılan çivi yazılı Hitit tabletleri, yakarak gömme geleneği ile ilgili bilgiler vermektedir. Tabletlerde, on beş gün süren bir törende, bir

[33] Homeros, III. 309.
[34] Musgrave, s. 272.
[35] Kurtz ve Boardman, s. 25.

kral ailesinin yakılma töreni anlatılmıştır. Burada birey bütün gece yakıldıktan sonra, törenin ikinci günü sabahı içi şarap dolu yonca ağızlı on testi ile ateş söndürülmüştür. Daha sonra geriye kalan kül ve kemikler yaşlı kadınlar tarafından toplanmış, kemikler yağ dolu gümüş bir kaba yerleştirilmiş ve urne kabı bir beze sarılmıştır[36]. Hititlerin yakma töreni, Homeros'un anlattıkları ile büyük benzerlikler göstermektedir. Bu benzerlikler, yakarak gömme geleneğinin Kıta Yunanistan'a Anadolu'dan geçtiğini doğrular niteliktedir. Kremasyon geleneği Kıta Yunanistan ve Anadolu'da M.Ö. 1. binyıl boyunca, bölgesel farklılıklar göstermesine rağmen uzun süre kullanılmıştır.

2.2 İNHÜMASYON GELENEĞİ

İnhümasyon gömü, genel hatlarıyla, ölen bireyin, bedeninin toprağa bir çukur açılarak, bireyin bu çukur içine bırakılıp gömülmesi olarak tanımlanmaktadır. İnhümasyon geleneği, özellikle Kıta Yunanistan'ında, Attika bölgesinde, Protogeometrik dönemin sonlarına doğru yaygınlaşmaya başlamıştır. Bu inhumasyon geleneğiyle yapılan mezarlar, Miken sonrası dönem ile ritüel olarak benzerlikler göstermektedir. Öncelikli olarak, mezarın ait bireyin gömüldüğü yön konusunda bir kural yoktur ancak; genel olarak mezar içinde bedenin pozisyonu tek düzedir. Bu mezarlarda bireyin bedeni, kollar iki yanda olacak şekilde, boylu boyunca uzanarak yatırılmaktadır. Bedenin belli bir formu almak üzere sıkıştırıldığı gömüler yaygın değildir. Çift olarak yapılan gömüler çok fazla yaygın olmamakla birlikte, görülenler ise genel olarak anne-çocuk şeklinde yapılmıştır. Bahsedilen bu çifte gömüler mezarlar genellikle çifte gömülerin büyük çoğunluğu ise mezarların yeniden kullanımına örnek teşkil etmektedirler.

Çocukların mezarları, biçimsel olarak erişkinlere benzemesine rağmen, daha özensiz ve masrafsız yapılmıştır. Genç çocuklar, merkez mezarlıklarda çocuklar için özel ayrılan yerlere veya yerleşim alanı içinde gömülürlerdi. Çocuklar için açılan mezar çukurları oldukça basit yapılırken, mezar çevresi ve üzeri taşlarla örtülü mezarlar da sıkça gözlemlenmektedir. Çok küçük çocuklar ve bebekler, pithos,

[36] Metin Akyurt, **M.Ö. II. Binde Ölü Gömme Adetleri**, TTK Basımevi, Ankara, 1998, s. 56.

hydria, ve amphora gibi pişmiş toprak kapların içine gömülürlerdi. Bu malzemelerin üstleri süslenmiş ya da sade olması, sosyal statü durumuna göre değişmektedir. Bunların ağızları pişmiş toprak materyal, küçük bir çömlek parçası veya taş bir levha ile kapatılırdı. Eğer materyalin ağzı bedenin içinden geçmesi için çok küçük ise materyalde bir bölüm açılır ve beden içine yerleştirildikten sonra malzeme tekrar tek parça haline getirilmekteydi. Çocukların, pişmiş toprak malzeme içindeki gömüleri bazen yetişkinlerin mezarlarının içine konmuştur. Bu tür gömüler olasılıkla, yer kazanmak için yapılmış ama öncelikli gömüyü bozmamak için büyük dikkat sarf edilmiştir. Çocuk gömüleri, genellikle nerede yer var ise oraya konulmuş ve yeterli yer olduğu durumda erişkinlerin mezarları içine yerleştirilmemişlerdir[37].

Klasik Dönem'de, en basit inhumasyon mezarlar toprağa kazılarak açılan çukurlara yapılan gömülerdir. Bazılarının mezar içleri, duvar kısımlarına gelecek biçimde küçük çakıl taşları ile döşenmişken diğer pek çoğunda buna rastlanmaz. Bazı mezarlarda tabut ya da üste konan koruma lahdi gibi kalıntılar bulunmuştur. Bulunabildiği durumlarda sunular mezarın içine ya da çevresine konmakta ve genellikle yüksek kalitede olmamaktadır. Çukur mezarlar genellikle tek kişiye aittir. Ancak büyük çaplı toplu gömülmeler bazı sıra dışı olayların sonucunda meydana gelmektedir[38].

Cenaze törenlerini ilişkin işlemler dört aşamalı olup, bu işlemlerde söz konusu olan soma, yani ölen bireyin cesedi ön plandadır. Bu dört aşama sırası ile şu şekildedir. *Soma*nın hazırlanması, *prothesis*, *ekphora* ve *soma*nın mezara konulması[39].

Birey, gömülmeden önce bazı aşamalardan geçmektedir. Ölen kişinin bedenini gömülmek için hazırlamak (Resim 2-a) ailedeki kadınların göreviydi. Demosten'e göre ancak 60 yasın üzerinde ya da ölüme çok yaklaşmış olan ve ölü ile çok yakın akraba olan kadınlar bu görevde yer alabilirdi. Yine bu kadınlar tarafından ölünün gözleri kapatılır ve çenesi *othonai* denen ince bir bezle bağlanırdı. Sonraki

[37] Kurtz ve Boardman, s. 55.
[38] Kurtz ve Boardman, s. 97.
[39] Nuran Şahin, "Beyaz Lekythos'lar Işığında Atina'da Ölü Kültü ve Ölüm İkonografisi", **Ege Üniversitesi Arkeoloji Dergisi IV**, İzmir, 1996 s. 145.

yıkanma işleminde ise ölen bireyin bedeni suyla yıkanırdı. Eğer ölünün vücudunda yara ve kan var ise yakılma ya da gömülme işleminden önce bu yara ve kanların temizlenmesi şarttı. Suyla yıkanmış olan beden yağ ile sıvanır, giydirilir ve çiçeklerle, kurdeleler ve mücevherlerle süslenirdi[40].

İkinci aşama ise *prothesis* (Resim 2-b), yani ölen bireyin cesedinin sergilenmesi olarak isimlendirilmektedir. *Prothesis* aşaması en erken örnekleri Geometrik Dönem Attika vazolarında görülmektedir[41]. Atina'da M.Ö. 800'lerde dev boyutlu vazolar yapılmaya başlanması ile birlikte ölü gömme gelenekleri ile bilgiler edinmek mümkündür. Ancak işaretçi vazoların tarihsel süreç içinde korunabilirlikleri kısıtlı olduğu için, veriler oldukça azdır[42]. Vazolar üzerinde bulunan *prothesis (*ölünün sergilenmesi*)* ölünün cinsiyeti hakkında bazen fikir verici olabilir ama ölü figür halinde çizildiği ve aşırı biçimde geometrik hale getirildiğinden cinsiyeti genellikle tespit edilemez hale gelmiştir. Bazen ölüyü taşıyanlar ya da diğer ağıt yakanların anatomik detayları verilse de bu detaylar ölü için nadiren verilmektedir[43].

Geometrik vazo boyamasında, *prothesis*'de ölü yüksekçe bir platform üzerinde gösterilir. Bacakları bir arada ya da ayrık olarak tasvir edilir. Ancak gösterim arasında bir cinsiyet ayrımı yapabilmek yine mümkün değildir çünkü figürler ayrım gözetmeksizin yoğun biçimde boyanmışlardır. Dikdörtgen bir alan üzerinde gözlenen figürün altı ve çevresi ağıt yakanlarla doludur. Temel iki ağıt figürü gözlenir; her iki elini de yukarı kaldırmış olanlar ve sadece bir tanesini yukarı kaldırmış olanlar. Elini kaldırmış olanlar kadın, tek elini kaldırmış olanlar erkek olarak bilinmektedir. Daha sonra bazı gösterimlerde bu tek elini kaldırmış olanların silahları olmaları nedeniyle erkek oldukları savı güçlenmiştir. Erkekler ağıt yakarken ayakta durmakta, kadınlar ise ya ayakta, ya dizlerinin üzerinde durmakta ya da tabure üzerinde oturmaktadırlar. Geometrik Dönem vazo resimleri, bu dönemden sonraki gösterimler ve bunlara ek olarak yazılmış kayıtlar, kadınların cesedin gömülme

[40] Kurtz ve Boardman, s. 144.
[41] John Boardman, "Painted Funerary Plaques and Some Remarks on Prothesis" **BSA 50**, 1955, s. 52.
[42] Kurtz ve Boardman, s. 50.
[43] Kurtz ve Boardman, s. 58.

işlemine hazırlamada, *prothesis*'e katılmada ve matemin yerine getirilmesinde temel rolü üstlendiklerini ortaya koymaktadır[44].

Prothesis geleneği evin içinde, ölümden bir gün sonra yapılmaktadır. Çok önem verilen bir aşama olan bu gelenek, kesin olarak yapılmak zorundadır. Öyle ki şehir dışında ölen kişiler bile kemikleri getirilerek sergilenmekteydi. Ölünün yatırılacağı cenaze yatağı olan *lekhos* için ince ayaklı bir *kline* kullanılmaktaydı. Yatağın üzerine *stroma* adı verilen bir örtü seriliyor ve bu kalın örtünün üzerine *endyma* ya da *pharos* adı verilen bir yün, kefene baş açıkta kalacak biçimde yerleştiriliyordu. Daha sonra ise üzerine *epiblema* adı verilen bir örtü konuluyordu. Cenaze işlemlerinde genel olarak beyaz renk kullanılmıştır. En üstteki örtünün üstüne iki ucu püsküllü, kumaştan yatay bir bant olan *tainia* adı verilen değişik renkte yas kurdeleleri kullanılmaktadır[45]. Ayrıca ölünün başının altına, daha dik durması amacıyla *proskephalia* adı verilen bir yastık ve çelenk konuluyordu. Bu çelenk yaşamla ölünceye kadar mücadele eden bireye verilen bir ödüldür.

Prothesis'in gerçekleştirildiği ev ile *ekphora*'nın başlaması arasındaki fark belirgin olarak ayrılmıştır. *Prothesis* normalde bir gün sürerdi; Platon bunun ölümün kesin olarak gerçekleştiğini doğrulayacak kadar uzun olmasını tavsiye etmiştir. Aristokratların *prothesis*'i halka göre daha uzun sürebilirdi. Prothesis sahnesinin Doğu Yunan'da uygulandığına dair arkeolojik veri Samos nekropolisinde bulunan bir kantharos parçasından Geometrik Dönem'den itibaren yapıldığını işaret etmektedir[46].

Üçüncü aşama ise, cenazenin mezara götürülüşün yapıldığı *ekphora* (Resim 2-c) sahnesidir. *Ekphora* Arkaik, Klasik ve Hellenistik dönemlerdeki buluntular üzerinde yaygın değildir. Her ne kadar bilinen, gösterildiği eser sayısı az ise de *prothesis*'de gözlemlenen sahnelerin detayları bakımından, benzerlik taşımaktadır. *Ekphora* sahneleriyle ilgili en önemli veriler vazolar üzerinden elimize geçmiştir. Attika siyah figür ressamlarından Eksekias'ın siyah figür levhalar üzerinde yaptığı *ekphora* sahneleri yer almaktadır[47]. Ekphora, ölünün üçüncü gün geçtikten sonra,

[44] Kurtz ve Boardman, s. 59.
[45] Şahin, s. 148.
[46] Hans Walter, "Frühe samische Gefasse", **Samos V**, Bonn, 1996 s. 38.
[47] John Boardman, **Siyah Figürlü Atina Vazoları**, çev. Gürkan Ergin, Homer Kitabevi, İstanbul, 2003, s. 125.

prothesisin bittiği günün sabahı, güneş doğmadan önce, tan vakti yapılmaktadır. *Ekphora* süresince hiçbir tanrının adının anılmaması dikkat çekicidir. Birey evden çıkarıldıktan sonra ölü yatağı ile beraber eller üstünde yakınları, köleleri ya da ücretli taşıyıcılar tarafından taşınıyordu. Ölü mezarlık alana dört tekerlekli bir araba ile götürülmektedir. Erkek ve kadınlar bu alayı oluşturmaktadır. *Prothesis* sırasında karısı, annesi ya da babası tarafından gözleri kapanan ölen kişi, *ekphora* sırasında gözleri kapalı durumdadır. *Ekphora'da* kadınlar özellikle ağıt yapmaktadırlar. Kadınlar, kendini döverek yaptıkları ağıtın adı *kopetos* olarak isimlendirilmektedir[48]. Ölüm kültünde, özellikle de *prothesis, ekphora* ve ölü yemeği sırasında müziğin var olduğu bilinmektedir.

Cenaze alayı ise bu arabanın yanında yer almaktadır. Ölünün üzerinde durduğu platform, bir at arabası üzerindedir. Cenaze alayının önünde *libasyon* için bir kap taşıyan kadın yer alırken, silahları olan erkekler, alaya önderlik etmektedir. Kadınlar bu sıranın arkasında yer almakta[49], en arkada ise flüt çalan *autletler* yer almaktadır.

Cenaze töreninin son aşaması ise *somanın* mezara konuşudur. Genel olarak bir mezar, başlıca iki öğeden oluşmaktadır. İlk olarak bireyin konduğu mezar, ikinci ise mezar dikitidir. Çok farklı periyotlarda, değişik amaçlara yönelik olarak birçok materyal, mezar dikiti olarak kullanılmıştır. Ölünün gömüldükten sonra, ölümü simgeleyen *Thanatos* ile uykuyu simgeleyen *Hypnos* mezar kültü ile ilişkilidir. Gömülme sürecinden sonra, bireye yapılan sunu işlemi önemli bir gelenekti. Sepetlere konmuş olan meyveler ve çörekler, ölüye *Hades*'in köpeği *Kerberos*'u yumuşatması amacıyla verilmekteydi. Diğer bir sunu ise, zeytinyağı, şarap, bal ve su ile yapılan libasyondu. Çoğunlukla süt-bal ve şarap libasyonu tercih edilmekteydi. Ayrıca cenaze gömülerinde *epitaphia* adı verilen cenaze ağıtı yapılırdı. Ardından büyük bir sessizlik içinde yenen, cenaze yemeğinde ölünün ruhu için boş bir yer bırakılıyordu. Bunun yanı sıra kurban, ölünün gömülmesinin ardından önemli bir işlev olarak yer almaktadır. Aile, ölünün gömülüşünün üçüncü ve dokuzuncu günü

[48] Gudrun Ahlberg, **Prothesis and Ekphora in Greek Geometric Art**, Göteborg, 1971, s. 106.
[49] Kurtz ve Boardman, s. 61.

mezara yemek ve kurban sunarken, otuzuncu günü bu kez evde yemek ve kurban sunuyorlardı.

Klasik Dönem'de inhumasyon ve kremasyon mezarlarının yanı sıra içi boş mezarlar da bulunmuştur. *cenotaphlar* olarak bilinen bu tipler, en yaygın olarak hayatlarını uzak yerlerde kaybetmiş veya bir deniz kazası gibi kemiklerin bile geriye kalmadığı olaylar sonrasında yakınları tarafından yapılmıştır[50].

[50] Kurtz ve Boardman, s. 100.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MEZAR TİPLERİ

3.1 İDÇ LİMAN KURTARMA KAZISINDA BULUNAN MEZAR TİPLERİ

İDÇ Liman Kurtarma Kazıları'nda, 2007 yılında yapılan sondaj, 2008-2010 yılları arasında yapılan kurtarma kazılarında 435 adet mezar ortaya çıkarılmıştır. (Plan 1) Kremasyon, inhümasyon ve lahit gömü olmak üzere üç tipte gömünün yapıldığı bu mezarlardan (Tablo 3-a), lahit, sanduka, kireçtaşı plaka kapaklı, kiremit ve basit mezar olmak üzere beş adet tip tespit edilmiştir. (Tablo 3-b)

3.1.1 Lahit Mezarlar

Antik çağda, sıklıkla kullanılan bir mezar tipi olan lahit mezarlar, uzun bir süre boyunca kullanılmıştır. Lahitler, ölü gömme geleneklerine göre gelişmiş bir mezar tipidir. Anadolu'da M.Ö. 3. binyılın ikinci yarısından itibaren Alacahöyük Hatti prens mezarlarında, ilk kez görülen bu tip, Roma Dönemi sonlarına kadar kullanılmaya devam ederken, günümüze kadar şekil değiştirerek sürmüştür. Bu tipler küçük mezar evleri olarak da adlandırılmaktadır[51]. Çeşitli antik kaynaklarda *sarcophagus* olarak bahsedilen, lahit kelimesinin, kelime anlamının tam karşılığı et yiyici olarak tanımlanmaktadır.

İDÇ Liman Kurtarma Kazısında bir adet lahit tipinde mezar bulunmuştur. M-8 No.lu olarak isimlendirilen bu lahit mezar (Levha 16-17) , sıkıştırılmış toprak zemin üzerine, yekpare bir tekne ile zemine oturtularak yapılmıştır. Mezar kireçtaşı plakadan yapılmıştır. İskelet bu tekne içine koyulup, üzerine toprak atıldıktan sonra monoblok bir kapak ile kapatılmıştır. (Tablo 4-m) Kapak üzerinde dik olmasa da bir çatı formu verilmeye çalışılmıştır, ancak son derece özensiz yapılmıştır. Lahdin uzunluğu 216 cm. genişliği ise 91 cm.dir. Mezara ait herhangi bir buluntu ele geçmediği için mezar tarihlemek oldukça zordur. Mezarın tespit edildiği seviyeden

[51] Erwin Panofsky, **Grabplastik**, DuMont Schauberg, 1964 s. 26.

gelen seramik parçaları, mezarın Hellenistik Dönem öncesine gitmediğini kanıtlamaktadır.

İDÇ liman kazısında ortaya çıkarılan, M-8 No.lu mezarın boyutsal ve tip olarak en yakın örneklerine Phokaia'da rastlamaktayız. 1989 yılında Phokaia'da bulunan üç adet lahit tipindeki mezar, boyut olarak M-8 no.lu lahit mezara benzemektedir. Phokaia'da, M.Ö. 350-300 arasına tarihlenen 1 No.lu mezar örneği, 210x78 cm. boyutlarındadır. M.Ö. 300-275 arasına tarihlenen 4 No.lu mezar, 220x90 cm. boyutlarında iken, yine M.Ö. 300-275 tarihlerindeki 5 No.lu mezar ise, 220 cm. uzunluğuna ve 80 cm genişliğine sahiptir. İDÇ Liman kazı alanında ki M-8 No.lu lahit örneğinde, herhangi bir buluntu bulunamaması nedeniyle tarihlenememektedir. Ancak boyutsal ve mezar tipi olarak Phokaia örneklerine yakınlığı nedeniyle M.Ö. 350 ve sonrasına tarihlemek mümkün olacaktır.

3.1.2 Sanduka Mezarlar

Sanduka mezar, toprağa kazılan dikdörtgen bir çukur, bu çukurun kısa ve uzun kenarlarına eklenen çeşitli yapı elemanları yardımıyla oluşturulan mezarlara verilen isimdir. Sandık şeklinde yapılan bu mezarlar, tabanları sıkıştırılmış toprak veya herhangi bir yapı elemanıyla döşenebildiği gibi üzerleri yine tuğla, stroter, taş plaka gibi çeşitli yapı elemanları ile kapatılabilmektedir. Sanduka mezarların fiziksel olarak sahip olduğu en önemli özellik, kazılan toprağın etrafının farklı yapı elemanlarıyla, alçak bir duvar şeklinde örülmesidir.

Sanduka mezar tipinin ilk kullanımı, yoğun olmamakla birlikte Neolitik döneme kadar gitmektedir. Bu mezar tipi kullanım yoğunluğu olarak Tunç Çağında karşımıza çıkmaktadır. Bu mezarların M.Ö. I. Bin yıldaki benzerleriyle olan farklılıkları ise, daha büyük yassı taş levhalardan oluşturulmuş olmasıdır. Erken Tunç Çağı I dönemine tarihli, Baklatepe örnekleri yan yana dik olarak yerleştirilmiş yassı taş levhalardan oluşturulmuştur. Bunların üzerleri yine yassı taş levhalarla

kapatılmıştır[52]. M.Ö. II. Bin yılda Batı, Orta ve Güney Doğu Anadolu'da bu tip mezarlara birçok merkezde, farklı gelenekler uygulanarak saptanmıştır. Bunlar arasında Batı Anadolu'daki en önemli bölgeler, Panaztepe ve Beşiktepe'dir[53]. M.Ö. I. Bin yılın ikinci yarısı ile M.S. I. Bin yılın ilk yarısı sanduka mezar tipinin en yoğun olduğu dönemdir. Batı Anadolu'da yapılan nekropol kazıları ise en azından Batı Anadolu için sandukaların özellikle M.Ö. I. Bin yılsonu ile M.S. I. Bin yılın başında en önemli mezar tiplerinin başında geldiğini göstermiştir.

İDÇ Liman Kurtarma Kazısı'nda incelediğimiz iki adet (M-15, M-24) sanduka mezar, kireçtaşı malzemeden yapılmıştır. Mezarlar dikdörtgen çukuru kazıldıktan sonra uzun kenarında iki adet kısa kenarında iki adet olmak üzere blokların, metal malzemelerle birleştirilmesiyle oluşturulmuştur. Mezarların üzerileri, birbirine yakın boyutlardaki plakalar ile kapatılmıştır.

M-15 no.lu mezar (Levha 32, Tablo 4-l), iki büyük plaka ile kapatılırken, sandukanın güneyinde yer alan kısım, taş sırası kullanılarak yapılmıştır. Olasılıkla, sandukanın teknesi daha sonraki bir dönemde doğrudan toprağa gömü olarak kullanılmıştır. Mezar içerisinden gelen bronz iğne (Levha 32-d), tarihlemek için mümkün olmadığından, mezar için bir tarih vermek olanaksızdır.

Nekropol alanındaki sanduka mezarlar içerisinde, en iyi örnek M-24 no.lu sanduka mezardır (Levha 49, Tablo 4-k). Sandukanın teknesini oluşturan kısa ve uzun bloklar, demir kenetler ile bağlanmıştır. Bu kenetler sağlam korunurken, net bir şekilde gözükmektedir. Mezarın zemininde sıkıştırılmış toprak tespit edilirken, sandukanın üzeri beş plaka kullanılarak kapatılmıştır. M-24 No.lu mezarın kapaklarının hemen üstünden gelen seramik parçaları (Levha 52 a-b) nedeniyle mezar M.Ö. IV. yüzyıla tarihlenmektedir. Bunun yanı sıra mezardan ortaya çıkarılan iki adet iyi derecede korunmuş strigilis [M-24.1 (Levha 50 a-b), M-24.2 (Levha 51 a-b)] buluntusu, bireyin bir erkek olma olasılığını güçlendirmektedir.

[52] Turhan Özkan ve Hayat Erkanal, "Baklatepe Kazıları/Excavations at Baklatepe", **Tahtalı Barajı Kurtarma Kazısı Projesi/ Tahtalı Dam Area Salvage Project,** İzmir, 1999 s. 26.
[53] Akyurt, s. 108.

3.1.3 Kiremit Mezarlar

Bu tip mezarlar, genellikle, kiremit mezar ya da beşik çatılı kiremit mezar olarak isimlendirilmektedir. Kiremit mezarlar, stroter olarak isimlendirilen çatı kiremidi kullanılarak yapılmıştır. Bu tip mezarlar kazılan toprağın içine karşılıklı olarak stroterlerin birbirine çatılmasıyla oluşturulur. Baş ve ayakuçları ise dikine yerleştirilmiş stroterler ile kapatılır. İlk örnekleri Yunanistan'da geç Arkaik dönemde ortaya çıkan bu mezarlar[54], Anadolu'da Klasik dönemle beraber görülmektedir. Bu mezar örneklerinden birine Kziykos'da rastlanmaktadır. Dört adet çatı kiremidi karşılık çatılarak yapılmış olan bu kiremit mezar örneğinde, herhangi bir tarihleyici malzeme bulunmamaktadır[55]. Bunun yanında Datça/Burgaz kazılarında da kiremit mezar örnekleri bulunmuştur. Birbirinin üzerine yapıldığı için bu mezarlar hakkında tarih konusunda bir şeyler söylemek mümkün değildir[56]. Enez (Ainos) kazılarında ise 43x98 cm. boyutlarında kiremit kapaklı mezarlar tespit edilmiştir[57]. Tarsus-Gözlükule kazılarında da kiremit mezar örneklerine rastlanmıştır[58]. Phokaia kazılarında tespit edilen kiremit mezarlar sekiz adet çatı kiremidi kullanılarak oluşturulmuştur. Bunlardan altı adet kiremit, beşik çatı biçiminde karşılıklı dizilmiş, açık olan dar uçları yukarı gelecek biçimde dizilmiştir. Kiremitler 67-68 cm. uzunluklarında, 58-60 cm. genişliklerindedir. Bu kiremitler buluntular ile doğru orantılı olarak, M.Ö. 4. yüzyıl ortalarından başlamak üzere M.Ö. 3. yüzyıla kadar kullanılmıştır[59]. Klazomenai'de çıkan çatı kiremidi örnekleri ise aynı şekilde diğer örneklerde olduğu gibi sekiz adet çatı kiremidi kullanılarak yapılmıştır[60]. Aynı şekilde Ephesos örneğinde de mezarlar beşik çatı olacak şekilde sekiz adet çatı kiremidi kullanılarak yapılmıştır[61]. Bunun yanı sıra Erythrai[62] örneğinde de bu tip mezarlara geç dönemlerde olsa da rastlanmıştır.

---

[54] Philipp, s. 155.
[55] Abdullah Yaylalı, "Kyzikos", **KST XII**, Cilt 2, Ankara, 1990, s. 174.
[56] Numan Tuna, "Burgaz", **KST XVI**, Cilt 2, Ankara, 1994, s. 285.
[57] Afif Erzen, "Ainos", **KST XIV**, Cilt 2, Ankara, 1992, s. 207.
[58] Hetty Goldway, "The Hellenistic and Roman Periods", **Excavation at Gözlükule Tarsus I,** Princeton, 1950, s. 19-20.
[59] Ömer Özyiğit, "Eythrai", **KST XI**, Cilt 1, Ankara, 1990, s. 134.
[60] Hürmüzlü, s. 252.
[61] Philipp, s. 155.
[62] Özyiğit, s. 136.

İDÇ Liman Kurtarma Kazılarında ortaya çıkarılan kiremit mezarların sayısı oldukça fazladır. Bu alandan çıkan on adet kiremit mezar (Tablo 4 a-j) incelenmiştir. Mezarların tümü yaklaşık olarak aynı boyutlarda yapılmıştır. 8 adet çatı kiremidinin kullanıldığı bu mezarlar beşik çatı biçiminde yapılmıştır. Üç adet bir yüzüne, üç adet kiremit diğer yüzünü gelecek şekilde yapılırken, kısa kenarlarında kalan dar boşluklar, dikine konulan kiremitler ile kapatılarak istenen çatı formu verilmiştir. Mezarların stroterleri, genellikle dikdörtgen formlarda, uzunluğu 58-61 cm. aralığında, genişliği ise 65-70 cm. boyutlarındadır. Mezarlar kiremitlerin tipolojisinde M.Ö. 4. yüzyılın ortasından, M.Ö. 3. yüzyıla değin kullanılmaktadır[63]. Mezarların içlerinden gelen, kesin tarihler veren, pişmiş toprak buluntular ve bronz sikkeler bu düşünceyi doğrulamaktadır.

İDÇ liman kazı alanındaki en erken kiremit mezar örneği, M-26 No.lu kiremit mezardır (Levha 55-56). Üç kiremit bir yüzünde, üç kiremit diğer yüzünde toplam altı adet çatı kiremidi, uzun kenarında olacak şekilde oluşturulan mezarın, kısa kenarlarında, birer tane dik kiremit baş ve ayak ucuna konulmuştur. Ancak bu kiremitlerin yalnızca iki tanesi korunurken, dikine yerleştirilen kiremitler de, toprağın baskısı sonucu ele geçmemiştir. Mezarın korunmuş olan boyutları 70x39 cm. boyutlarındadır. Erkek bir bireye ait olan bu mezardan M-26.1 no.lu bir adet pişmiş toprak tek kulplu kap **(**Levha 56 a-b, Tablo 7-u) ile M-26-2 no.lu pişmiş toprak unguentarium (Levha 56 c-d, Tablo 6-a) ele geçmiştir. M-26.2 no.lu unguentarium yardımıyla, mezar, M.Ö. 4. yüzyıl ortasına tarihlendirilmektedir[64]. Erken unguentarium formuna sahip bu buluntu, kısa boyunda, topaç şeklindeki gövde ve gövdeden kaideye geçişte henüz ortaya çıkmamış ayak kısmı ile mezarı tarihlemektedir.

M-26 no.lu örnekten sonraki diğer örnek ise M.Ö. 4. yüzyıl sonlarına tarihlenen M-35 no.lu kiremit mezardır (Levha 74-75, Tablo 4-j). Aynı şekilde uzun kenarında altı adet, kısa kenarında dikine şekilde birer tane yerleştirilerek konulan ve bu şekilde oluşturulan mezar 153x33 cm. boyutlarınadır. Erkek bir bireyin

[63] Özyiğit, s. 134.
[64] Virginia Anderson-Stojanovic, "The Cronology and Function of Ceramic Unguentaria", **AJA 91**, Vol: 4, 1987, s. 2.

gömüldüğü mezarın içinden ele geçen M-35.1 no.lu unguentarium (Levha 75 a-b, Tablo 6-c), ise topaç gövdeden yumuşayan bir form gösterirken, ortaya çıkan ayak ile M.Ö. 4. yüzyıl sonuna mezarı tarihlemektedir.

M-35 no.lu mezara yakın tarihlerdeki örnek ise, M-28 no.lu mezardır. (Levha 59-60-61, Tablo 4-f). Bu örnek iyi korunmuş olması nedeniyle, kiremit mezar tipinin nasıl yapıldığı konusunda bilgi vermektedir. Mezarın beşik çatı formu uzun kenarındaki kiremitlerin sağlam korunması nedeniyle belirgin bir biçimde gözükmektedir. Ancak kısa kenarındaki örnekler ele geçmemiştir. 185x70 cm. boyutlarındaki mezarın iskeleti erkek bir bireye aittir. Mezarın içerisinden üç adet unguentarium (M-28.1, M-28-2 ve M-28.3) ele geçerken, kafatası çevresinden ise 14 adet pişmiş toprak boncuk (Levha 61-d) ile sağ kol yanından bir adet demir strigilis (Levha 61-c) ele geçmiştir. M-28.2 (Levha 60 c-d, Tablo 6-e) ve M.28.3 (Levha 61 a-b, Tablo 6-f) no.lu unguentariumlar şişkin topaç şeklindeki gövdeleri ve kaideye geçiş yapan ayak kısmıyla M.Ö. 4. yüzyıl ortasına ve sonlarına yakın dururken, M.28.1 (Levha 60 a-b, Tablo 6-s) no.lu unguentarium ise uzun boyun, yumuşayan gövde ve kaideye geçişte oluşan ayak kısmı ile M.Ö. 3. yüzyıl başına tarihlenmektedir. Mezar unguentarium buluntularıyla M.Ö. 4. yüzyıl sonu ile 3. yüzyıl başına denk gelmektedir.

M.Ö. 4. yüzyıla tarihlenen bu üç örnekten sonra, bu yüzyıla tarihlenen diğer mezar ise M-3 no.lu kiremit mezardır (Levha 5-6, Tablo 4-a). Güney yüzündeki, uzun kenarı, kuzey yüzündeki kısmın üzerine düşmüş olarak bulunan mezarın uzunluğu 190x60 cm. boyutlarındadır. Kadın bir bireyin gömüldüğü mezardan, sol kol yanından M-3.1 no.lu pişmiş unguentarium (Levha 6 a-b, Tablo 6-o) bulunmuştur. Gövde yapısı ve uzayan ayağıyla mezar M.Ö. 4. yüzyıl sonlarına tarihlenmektedir[65].

M.Ö. 4. yüzyıl sonlarına tarihlenen diğer örnek ise M-19 no.lu kiremit mezardır (Levha 39-40, Tablo 4-d). Mezar diğer kiremit mezarların yapım tekniğinde yapılırken, kuzey kısmındaki uzun kenarları sağlam korunmuştur. Kısa kenarındaki,

[65] Ursula Knigge, "Der Südhügel, Ergebnisse der Ausgrabungen", **Keramaikos IX**, Berlin, 1959, s. 160.

dikine koyulan çatı kiremitleri korunamamıştır. Erkek bir bireye ait olan mezar 187x62 cm. boyutlarındadır. İskeletin sol bacak yanından M-19.1 no.lu pişmiş topak unguentarium (Levha 40 a-b, Tablo 6-n) ele geçmiştir. M-3.1 no.lu mezar buluntusu ile yakın benzerlik gösteren unguentarium, yumuşayan topaç gövdesi, kaideye geçişte uzayan ayak kısmıyla M.Ö. 4. yüzyıl sonlarına tarihlenmektedir[66].

M-30 no.lu mezar ise kiremit mezar tipinde yapılan bir diğer mezardır (Levha 64-65-66, Tablo 4-g). Mezar diğer kiremit mezarlar gibi altı adet uzun kenarında, birer adet kısa kenarlarında olmak üzere yapılmışlardır. Toprağın baskısı sonucu kiremit oldukça dağılmıştır. Kadın bireyin gömüldüğü mezar, 220x65 cm. boyutlarındadır. İskeletin sol omuz yanından, M-30.2 (Levha 65 a-b, Tablo7-a), M-30.3 (Levha 66 a-b, Tablo 6-ı) ve M-30.4 (Levha 66 c-d, Tablo 6-h) no.lu üç adet unguentarium, ile kafatası içerisinden bir adet bronz sikke ele geçmiştir. Mezar M.Ö. 300-250 arasına tarihlenmektedir.

Kiremit mezarlar içerisinde M.Ö. 3. yüzyıla tarihlenen diğer mezar, M-4 no.lu mezardır (Levha 7-8, Tablo 4-b). İyi korunan bu mezar, altı adet uzun kenarında karşılıklı çatı olarak yapılırken, 168x58 cm. boyutlarındadır. Erkek bir bireye ait olan iskeletin, sağ omuz yanından, bir adet pişmiş toprak unguentarium ele geçmiştir (Levha 8 a-b, Tablo 6-k). M-4.1 no.lu bu unguentarium, mezarı M.Ö. 300-275 yılları arasına tarihlemektedir[67].

M-16 No.lu mezar ise diğer kiremit mezarlar içerisinde en geç örneklerden biridir (Levha 33-34, Tablo 5-g). Mezar yapı olarak oldukça kötü korunmuştur. Toprağın baskısı sonu kiremitler zarar görmüş, parçalanmış ve dağılmıştır. Olasılıkla diğer kiremit mezarla gibi çatı şeklinde yapılmıştır. 113x58 cm. boyutlarındaki mezarın iskeleti bir erkeğe aittir. Bireyin sol ayakucuna bırakılan bir adet pişmiş toprak unguentarium bırakılmıştır. M-16.1 no.lu unguentarium (Levha 34 a-b, Tablo

[66] Homer A. Thompson, "Two Centuries Hellenistic Pottery", **Hesperia 3**, Volume 4, 1934 s. 344.
[67] Elizabeth Pemberton, "The Hellenistic Graves in Ancient Grave", **Hesperia 54**, 1985, s. 285.

6-y), uzun boyun, yuvarlaklıktan kurtulan bir gövde, ve kaide ile gövde arasındaki uzun ayak formuyla mezarı M.Ö. 300-250 arasına tarihlemektedir[68].

İDÇ liman kazı alanında incelediğimiz kiremit mezarlar içerisindeki en geç örnek, M.Ö. 3. yüzyıla tarihlenen M-33 no.lu mezardır (Levha 69-70-71, Tablo 4-ı). Oldukça iyi korunmuş bir durumda ele geçen bu mezarın güneybatı kısmındaki üç adet kiremitle, kısa kenarlarında, birer adet dikine koyulan kiremitler iyi durumdadır. Kadın bir bireye ait olan mezarın boyutları 185x70 cm. boyutlarındadır. Mezar içerisinden üç adet unguentarium, M-33-1 (Levha 70 a-b, Tablo 7-c) ve M-33-2 (Levha 70 c-d, Tablo 7-d) ayak ucundan, ve M-33-3 (Levha 71 a-b, Tablo 7-e) sağ omuz yanından ele geçerken, M-33-5 no.lu bir adet cam alabastron (Levha 71 d-e, Tablo 7-t) ayak ucundan, M-33.4 no.lu bir adet bronz sikke (Levha 33-c), kafatası içerisinden bulunmuştur.

M-33 no.lu mezarın hemen güneyinde, M-31 nolu mezarda (Levha 67) oldukça iyi durumda ele geçmiştir. Tüm kiremit mezarlar gibi, uzun kenarlarındaki altı adet çatı kiremidi, karşılıklı çatılarak, çatı formu verecek şekilde yapılmışlardır. 180x60 cm. boyutlarındaki mezara ait iskeletin cinsiyeti erkektir. Mezarın içerisinden herhangi bir buluntu ele geçmemesine rağmen, M-33 no.lu mezar ile aynı seviyede ve aynı tipte olması nedeniyle, mezar M.Ö. 3. yüzyıla tarihlenebilir. (?)

3.1.4 Kireçtaşı Plaka Kapama Mezarlar

Kireçtaşı plaka kapaklı mezarlar, genel anlamda dikdörtgen bir çukur kazıldıktan sonra, birey bu çukurun içine yatırılarak, birbirine yakın boyutlardaki taş plakalar ile kapatılarak yapılan bir mezar tipidir. Hellenistik dönem boyunca sıklıkla kullanılan bu mezar tipine Kıta Yunanistan ve Anadolu'da birçok merkezde rastlanmaktadır.

İDÇ liman kurtarma kazısında ortaya çıkarılan tüm kireçtaşı plaka kapaklı mezarlar, birbirine yakınlık benzerlikte yapılmışlardır. Tez çalışmasında on altı adet

[68] Veronika Mitsopoulos-Leon "Die Basilika am Staatsmarkt in Ephesos Kleinfunde", **Forschungen in Ephesos**, IX, 2/2, DAİ, Wien, 1991, s. 146.

kireçtaşı plaka kapaklı mezar incelenmiştir. (Tablo 5 a-p) Bu mezarlara ait bireyler bir çukur açılıp, birey bu çukura yatırıldıktan sonra, kireçtaşından yapılan plakalar ile kapatılmıştır. M-5, M-7 ve M-20 no lu mezarların üzerileri beş plaka kullanılarak kapatılırken, diğer mezarlarda, alanın tümündeki örneklerde olduğu gibi dört adet plaka kullanılarak yapılmıştır. Kapatılan bu plakaların boyutları birbirine yakındır. Mezarlar M.Ö. 4. yüzyıl ortasından itibaren, M.Ö. 3. yüzyılda yoğun olmakla birlikte, M.Ö. 2. yüzyıla kadar sınırlı örneklerle İDÇ liman nekropolü içinde kullanılmıştır.

Kireçtaşı plaka kapaklı mezarlar içerisinde en erken örnek, M-5 no.lu mezardır (Levha 9-10, Tablo 5-b). Doğrudan toprağa gömü şeklinde yapılan mezarın üzeri birbirine yakın boyutlardaki beş plaka ile kapatılmıştır. 175x72 cm. boyutlarındaki mezara ait iskeletin cinsiyeti erkektir. Bireyin, sol omuz yanına mezar hediyesi olarak bir adet pişmiş toprak lekythos (Levha 10 b-c, Tablo 7-o) bırakılmıştır. Boyundan başlayarak, gövdenin tamamını kaplayan ağ motifli pişmiş toprak lekythos M.Ö. 375-350 arasına tarihlenmektedir[69]. M-5 No.lu mezardan sonra boyut ve kapak sayısı olarak aynı şekilde yapılan diğer bir mezar ise M-7 No.lu mezardır (Levha 13-14-15, Tablo 5-c). Doğrudan toprağa gömü şeklinde yapılan mezarın üzerine birbirine yakın boyutlardaki beş adet kireçtaşı plaka kullanılarak kapatılmıştır. 180x71 cm. boyutlarına sahip mezarın cinsiyeti kadındır. Bireyin sol omuz yanından bir adet pişmiş toprak kulpsuz lekythos (Levha 14 b-c, Tablo 7-p) ele geçerken, sağ omuz yanından ise özellikle kadın mezarlarına sıklıkla konulan bronz ayna (Levha 15-a) ve bir adet demir obje (Levha 15-b) ele geçmiştir. Mezarın içerisinden gelen lekythos, unguentariuma geçişte kullanılan bir form olarak dikkat çekmektedir. Kulp kaybolurken, lekythos formu aynı şekilde devam etmektedir. Mezar M.Ö. 4. yüzyıl ilk yarısına tarihlenmektedir. Plaka sayısı olarak incelediğimizde beş plaka kullanılarak kapatılan son mezar ise M-20 no.lu mezardır (Levha 41-42, Tablo 5-j). Doğrudan toprağa gömü şeklinde yapılan mezarın, plakaları kireçtaşından yapılmıştır. 203x98 cm. boyutlarındaki mezarın cinsiyeti erkektir. Mezarın içerisinden gelen M-20.1 no.lu pişmiş toprak unguentarium (Levha 42 a-b, Tablo 6-b) sağ ayak ucundan gelmiştir. Unguentarium uzun boyun, topaç

[69] Olof Vessberg ve Alfred Westholm,"The Hellenistic and Roman Periods in Cyprus", **SCE**, Volume IV, 3, Stockholm, 1956, s. 59.

şeklindeki gövde yapısı ve kaide ile birleşen kısa ayak yapısıyla M.Ö. 4. yüzyıl sonlarına tarihlenmektedir.

İDÇ liman kurtarma kazısındaki doğrudan toprağa gömü şeklinde yapılan kireçtaşı plaka kapaklı bir diğer grup ise dört plaka ile kapatılan gömülerdir. İDÇ nekropol alanındaki, kireçtaşı plaka mezarların çoğunluğu dört plaka oluşturularak yapılmıştır. Bu mezarlar arasındaki en erken örnek M-13 no.lu mezardır (Levha 28-29, Tablo 5-h). Mezar doğrudan toprağa gömü şeklinde yapılmış olup, üzeri dört plaka kullanılarak kapatılmıştır. 204x98 cm. boyutlarındaki mezarın cinsiyeti erkektir. Mezarın içerisinden M-13.1 (Levha 29 a-b,) ve M-13.2 (Levha 30 c-d, Tablo 6-d) no.lu iki adet unguentarium, pelvis kısmına bırakılmıştır. Her iki unguentarium nedeniyle mezar M.Ö. 4. yüzyıl ikinci yarısına tarihlenmektedir. M-14 no.lu mezarda dört plaka ile kapatılan doğrudan toprağa gömü tipindedir (Levha 30-31) . 241x98 cm. boyutlarındaki mezara ait iskeletin cinsiyeti kadındır. Mezar içerisinden, kafatası yanından bir adet unguentarium (Levha 31 a-b, Tablo 6-j) ile bir adet bronz plaka (Levha 31-c) ele geçmiştir. Mezar unguentarium buluntusu nedeniyle M.Ö. 4.yüzyıl ikinci yarısına tarihlenmektedir. M.Ö. 4. yüzyılın ikinci yarısına tarihlenen diğer bir örnek ise M-12 no.lu mezardır (Levha 26-27, Tablo 5-g). Mezar, tek plaka kapatılarak, doğrudan toprağa gömülmüştür. Bir çocuğa ait olan bu mezar içerisinden bir adet pişmiş toprak amphoriskos (Levha 27 a-b, Tablo 7-r) ile bir adet pişmiş toprak horoz figürini (Levha 27-a) ele geçmiştir.

İDÇ nekropolündeki kireçtaşı plaka kapaklı mezarlar arasındaki M.Ö. 325-300 yılları arasına tarihlenen mezarlar, doğrudan toprağa gömü şeklinde dört plaka kapatılarak yapılmıştır. Bu mezarlardan biri M-1 no.lu mezardır (Levha 1-2). 250x100 cm. boyutlarındaki mezara gömülen birey kadındır. Mezarın içerisinden M.Ö. 325-300 arasına tarihlenen unguentarium (Levha 2 a-b, Tablo 6-p) kafatasının yanından gelirken, kafatasının çevresinden de pişmiş toprak boncuklar (Levha 2-c) ele geçmiştir. Bir diğer mezar ise 75x37 cm. boyutlarındaki, bir kız ergene ait olan M-9 no.lu mezardır (Levha 18-19-20, Tablo 5-d) . İki adet plaka kullanılarak yapılması, bireyin genç bir ergen olabileceğini düşündürebilir. İskeletin 116 cm.lik uzunluğu da bunu kanıtlamaktadır. Mezarın içerisinden bir adet pişmiş toprak

maşrapa (Levha 19 b-c, Tablo 7-m), bir adet içe dönük ağızlı kase (Levha 20 a-b, Tablo 7-ı), ve iki adet düz kase (Levha 20 c-d, Tablo 7-j), (Levha 20 e-f, Tablo 7-k) ele geçmiştir. Bu seramik buluntulardan dolayı mezar M.Ö. 325-300 arasına tarihlenmektedir. M-10 ve M-11 no.lu mezarlarda M.Ö. 325-300 yılları arasına tarihlenirken, doğrudan toprağa gömü olan ve dört plaka kullanılarak kapatılan mezarladır. M-10 no.lu mezar (Levha 21-22-23, Tablo 5-e) 228x76 cm. boyutlarında bir kadın mezarıdır. Mezar içerisinden, mezarı M.Ö. 325-300 tarihlendiren bir adet pişmiş toprak unguentarium (Levha 22 a-b, Tablo 6-c), bir adet gövde parçası (Levha 22 c-d, Tablo 7-l), bir adet bronz ayna (Levha 22-e), bir adet bronz silindir obje (Levha 23-a), bir adet kozmetik aleti (Levha 23-b) ve iki adet halka parçası (Levha 23-c) gelmiştir. Bu hediyelerin hepsi sol kol kısmında bulunmuştur. Mezar hediyelerini göz önüne alırsak birey kadındır. M-11 no.lu mezar (Levha 24-25, Tablo 5-f) ise 216x110 cm. boyutlarında bir erkeğe aittir. Ayak ucundan bir adet pişmiş toprak unguentarium (Levha 25 a-b, Tablo 6-l) , bir adet cam hydria (Levha 25 c-d, Tablo 7-s) ele geçmiştir. Mezar bu iki buluntu yardımıyla M.Ö. 325-300 arasına tarihlenmektedir. Son örnek olan M-27 no.lu mezar (Levha 57-58, Tablo 5-n) ise bir kadına aittir. Mezarın içinden bir adet unguentarium (Levha 58 a-b, Tablo 6-m) ve bir adet içe dönük ağızlı kase (Levha 58 c-d, Tablo 7-h) gelmiştir. Bu hediyeler mezarı M.Ö. 325-300 arasına tarihlemektedir.

M-23 no.lu mezar (Levha 47-48, Tablo 5-l) , toprağın baskısı nedeniyle dağılmasına rağmen, dört kireçtaşı plaka ile gömüldüğü görülmektedir. 182x51 cm. boyutlarındaki mezara ait iskeletin cinsiyeti erkektir. Bireyin kafatası yanına bırakılan pişmiş toprak unguentarium (Levha 48 a-b, Tablo 6-u) mezarı M.Ö. 4. yüzyıl sonlarına tarihlemesine yardımcı olmaktadır.

M.Ö. 4. yüzyıl sonlarına tarihlenen diğer bir örnek ise M-34 nolu mezardır (Levha 72-73, Tablo 5-p). 121x81 cm. boyutlarında ki mezara gömülen bireyin cinsiyeti kadındır. İskeletin sağ omuz yanından bir adet unguentarium (Levha 73 a-b, Tablo 6-v), kafatası içinden bir adet bronz sikke (Levha73 c) ve kaburga çevresinden olasılıkla boyun bölgesine takılmış 14 adet kolye tanesi (Levha 73-d)

bulunmuştur. Mezar M-34.1 no.lu unguentarium buluntusu nedeniyle M.Ö. 4. yüzyıl başına tarihlenmektedir.

Nekropol alanındaki M-22 no.lu mezar (Levha 45-46, Tablo 5-k) ise M.Ö. 325-250 yılları arasına tarihlenmektedir. Ayak ucuna bırakılan unguentarium hediyesi (Levha 46 a-b, Tablo 6-g) ve sol yanından parçalanmış şekilde ele geçen demir strigilis (Levha 46-c) buluntusu mezarın erkek olduğunu göstermektedir. Doğrudan toprağa gömü şeklinde, dört plaka kapatılarak yapılan mezar, 205x64 cm. boyutlarındadır.

İDÇ nekropol alanında incelediğimiz kireçtaşı plaka kapaklı mezarlar arasındaki en geç iki örnekten biri M-25 no.lu mezardır. (Levha 53-54, Tablo 5-m) Doğrudan toprağa şeklinde dört kireçtaşı plaka kapatılarak yapılan mezarın, üç adet plakası korunmuştur. 103x62 cm. boyutlarında ki mezarın cinsiyeti belirsizdir. Hocker pozisyonuna yakın bir vaziyette gömülen bireyin, ayakucundan bir adet pişmiş toprak kandil (Levha 54 c-d), kafatasının yanından bir adet unguentarium (Levha 54 a-b, Tablo 6-r) ele geçmiştir. Kandilin burun kısmında yanık mevcuttur. Unguentarium buluntusu uzun boyun, yumuşayan yuvarlak gövde ve kaideye doğru oluşan uzun ayağı M.Ö. 3. yüzyılın ilk yarısına tarihlenmektedir. Unguentarium hediyesi nedeniyle mezar, M.Ö. 3. yüzyıl ilk yarısına tarihlenmektedir.

İDÇ Kazı Alanı'nda incelediğimiz en geç mezar M-29 no.lu mezardır (Levha 62-63, Tablo 5-o). Dikdörtgen boyutlardaki dört adet kireçtaşı plaka kapatılarak yapılan mezar, 223x104 cm. boyutlarındadır. Kadın bir bireye ait olan iskeletin omuz kısmından bir adet pişmiş toprak unguentarium (Levha 63 a-b, Tablo 7-g) ele geçmiştir. Mezarların içerisinden gelen, en geç buluntu olan bu unguentarium, uzun boyun, iğ formunu almış gövde ve kaide ile gövde arasında kalan uzun ayak kısmıyla M.Ö. 2. yüzyıl ilk yarısına tarihlenmektedir.

3.1.5 Basit Mezarlar

Birçok nekropolde, diğer tiplerin yanında çoğunlukla tercih edilen bir gömü tipidir. Bu tip mezarlarda ölünün gömüleceği yer, bir çukur açılarak, açılan bu çukur içine gömülmesiyle oluşturulan mezar tipidir. Masrafsız bir gömü olduğunu düşünürsek, sosyal statü hakkında bizi bilgilendirmesi açısından önemli bir tiptir.

İDÇ Liman Kurtarma Kazısı'nda çok sayıda basit inhümasyon mezar açığa çıkarılmıştır. Bunların arasından beş adet basit mezar incelenmiştir. Mezarların iskeletleri katı pozisyonda iki kol birleşik vaziyette, ayaklar bitişik olarak yatırılmıştır. Mezarların tamamı, Hellenistik Dönem içerisine tarihlenmektedir. Bu basit gömülerin tümünde mezar hediyeleri karşılaşılmıştır. Ağırlıklı olarak bronz sikkeler ve pişmiş toprak unguentariumlar bırakılmıştır.

Basit gömü mezarlar içerisinde en erken örnek M-32 no.lu mezardır (Levha 68). Gömü için bir çukur açıldıktan sonra, birey doğrudan toprağa gömülerek yapılan mezarın, kafatası içerisinden M.Ö. 4. yüzyıla tarihlenen bir adet Khios kent sikkesi (Levha 68-c) ele geçmiştir. Ön yüzüde Khios amphorası, arka yüzünde sphenks olan M-32.1 no.lu sikke yardımıyla mezar M.Ö. 4. yüzyıla tarihlenmektedir.

M-32 no.lu mezardan sonra diğer bir örnek, M-6.1 ve M-6.2 no.lu iki adet Kyme kent sikkesinin ele geçtiği M-6 no.lu mezardır (Levha 11-12) . Sikkelerin ön yüzlerinde tek kuplu kap (kymillion) yer alırken, arka yüzlerinde kartal figürü yer almaktadır. Doğrudan toprağa basit gömü şeklinde yapılan mezar M.Ö. 320-250 yılları arasına tarihlenmektedir.

İncelenen basit gömü mezarlar arasında M.Ö. 3. yüzyıla tarihlenen iki mezar mevcuttur. Bunlardan ilki M-21 no.lu basit gömü mezardır (Levha 43-44). M-21.1 no.lu pişmiş toprak unguentarium (Levha 44 a-b) buluntusu yardımıyla mezar M.Ö. 3. yüzyılın ilk yarısına tarihlenmektedir. Diğer örnek ise M-18 no.lu örnektir (Levha 37-38). Doğrudan toprağa gömü şeklinde oluşturulan mezar içerisinden, ayak ucundan M-18.1 no.lu pişmiş toprak kandil ele geçerken (Levha 38 a-b), M-18.2

no.lu bir adet bronz sikke (Levha 38-c) ele geçmiştir. Ancak tanımsız bir durumda olan bu sikke, üst kısmındaki delik nedeniyle, kullanım amacı dışında olasılıkla kolye amacıyla kullanılmış olmalıdır. Mezar kandil buluntusu yardımıyla M.Ö. 275-225 arasına tarihlenmektedir.

İDÇ nekropolünde incelediğimiz basit gömü mezarlar arasındaki en erken örnek M.Ö. 2. yüzyıla tarihlenen M-17 no.lu mezardır (Levha 35-36) Doğrudan toprağa gömü şeklinde yapılan mezarın içerisinden M-17.1 no.lu pişmiş toprak unguentarium (Levha 36 a-b, Tablo 7-f) ile M-17.2 no.lu pişmiş toprak kadın figürini (Levha 36 c-d) ele geçmiştir.

İDÇ liman kurtarma kazısı'nda ele alınan beş basit mezarın M.Ö. 4. yüzyıl ile M.Ö. 2. yüzyıl tarihleri arasındaki örneklerden dolayı, alanda uzun süre kullanılan bir gömü tipi olduğu düşünülmektedir. Bireylerin cinsiyetlerine bakıldığında ise beş mezarın dördünün erkek, birinin kadın olması, basit gömü tipinin İDÇ nekropolünde erkek bireyler için ağırlıklı olarak kullanıldığını düşündürebilir.

İDÇ nekropol alanında, sadece bir kremasyon geleneğiyle yapılan bir mezar ele geçmiştir. Arazinin geneline bakıldığında da bu tip mezarlara pek rastlanmamaktadır. Çocuk mezarlarında sıklıkla kullanılan urne mezarlar, İDÇ nekropolünde pek kullanılmamaktadır. Bunun yerine özellikle, kiremit ve kireçtaşı plaka mezarlar kullanılmıştır. Amphora nedeniyle, M.Ö. 3. yüzyıla tarihlenen mezar, incelenen mezarlar içerisinde tek örnektir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

MEZAR BULUNTULARI

Ölü gömme kültünde, mezarların içerisine bırakılan hediyeler önemli bir yer tutmaktadır. Ölümden sonra yaşama inancından kaynaklanan bu durum, birçok nekropol alanında, farklı örnekler ile görülmektedir. Genel olarak bakıldığında, mezarlara bırakılan hediyeler, ölen kişinin mesleğine, yaşına ve cinsiyetine farklılıklar göstermektedir[70].

4.1 PİŞMİŞ TOPRAK BULUNTULAR

4.1.1 Unguentariumlar

Hellenistik Dönem başlarından itibaren görülen unguentariumlar, yüzyıllar içerisinde form değişiklikleri göstererek, uzun bir süre boyunca kullanılmıştır. Gözyaşı şişesi olarak terminolojide yer alan bu form, unguentarium ismini, 20. yüzyıl başlarında Kartaca'da kazı çalışmalarını yapan Fransız arkeologların önerisiyle almıştır[71]. Unguentariumlar ağırlıklı olarak, mezar hediyesi olarak kullanılan bir formdur. Bunun yanında günlük kullanım kabı olarak yerleşim yerlerinde kullanıldığını bilmekteyiz. Sıvı baharatlar, bal, sirke gibi ürünlerin saklanması ve korunması için kullanmakta form olarak ideal bir kaptır. Unguentariumlar ayrıca, sıvı ya da krem koymak amacıyla, kokular içinde kullanılmaktadır[72].Kadınlar günlük yaşamlarında bu unguentariumlara krem koyarak kullanırken, erkekler bu şekilde hiç kullanmazken, öldükten sonra yüzlerine sürülürken kullandıkları için, unguentari umlar erkek mezarlarından da çıkmaktadır. Pilinius unguentariumların kim tarafından bulunduğunu aktarırken, bunların Persliler tarafından Ege coğrafyasına sokulduğunu düşünmektedir.

---

[70] Kurtz ve Boardman, s. 207.
[71] Paul Gauckler, **Necropoles Puniques de Carthage,** I-II, A.Picard, Paris, 1915 s. 545.
[72] Charles Daremberg ve Edmond Saglio, **Dictionnaire Des Antiquites Grecques et Romaines**, Graz, 1963, s. 591.

Unguentariumların form olarak kökeni konusunda kesin bir kanıt yoktur. Ortaya çıkış yeri ve tarihi konusunda tespitte bulunmak zordur. Ancak lekythoslarında unguentariumlardan önce mezar hediyesi olarak bırakılması, unguentariumların lekythosların yerini almış olabileceğini düşündürmektedir. M.Ö. 4. yüzyıl ortasına kadar mezar hediyesi olarak bırakılan lekythoslar, ilk olarak kulpsuz şekilde örnekleriyle devam ederken, daha sonra erken dönem unguentariumlar yerlerini almıştır.

Unguentariumların çıkış yeri olarak çeşitli görüşler vardır. İspanya'daki Ampurias önerilmektedir. Bunun yanı sıra İskenderiye'de erken örnek olarak gösterilmektedir[73]. Diğer merkezlere de göz atıldığında Keramaikos[74], Eretria[75], Tarsus[76] ve Korinth[77] gibi örneklerde de erken unguentarium formlarını görmekteyiz. Köken olarak sadece lekythos önerilse de, son yapılan araştırmalarla unguentariumun; lekythos, amphoriskos, alabastron ve lydionların karışımından üretildiği düşünülmektedir. Bu formlar lekythoid, fusiform, priform olarak gelişmiştir[78].

Unguentariumların ilk örnekleri, M.Ö. 4. yüzyılın ikinci yarısında başlamaktadır. Bu dönemdeki form, dışa dönük ağız profilinden sonra, kısa ve omuza doğru incelen boyundur. Kaideye doğru daralan gövde, topaç şeklinde olurken, erken örneklerde gövde ile kaide arasında ayak kısmı bulunmamaktadır. Geçiş ayaksız, direk olmuştur. M-26 No.lu mezar içerisinden gelen, M-26.2 No.lu unguentarium[79] (Levha 56 c-d, Tablo 6-a), kısa ve omuza doğru incelen boyun, topaç gövde ve ayaksız kaide kısmıyla erken dönem unguentariumlara bir örnektir. Diğer

[73] Thompson, s. 335.
[74] Knigge, s. 158.
[75] Ingrid Metzger, "Keramik und Lampen", **Karl Reber (Hrsg), Die Klassichen und Hellenistischen Wolmnauser im Westquartier Eretria X**, Lausanne, 1998, s. 183.
[76] Goldway, s. 231.
[77] Carl Blegen ve diğerleri, "The North Cemetery", **Corinth**, Volume XIII, Princeton, 1964 s. 166.
[78] Ergün Laflı, Laflı, Ergün. "Studien Zu Hellenistischen, Kaiserzeitlichen und Spätantik-Frühbyzantinischen Tonunguentarien aus Kilikien un Pisidien (SudTurkei): Der Forschungsstand und Eine Auswahl von Fundobjekten aus den Örtlichen Museen", Yayınlanmamış Doktora Tezi, Inauguraldissertation zur Erlagung der Doktorwürde Vorgelegt der Philosophischen Fakültät der Universität zu Köln, Köln, 2003, s. 155.
[79] Anderson-Stojanovic, s. 108, Fig. 2.

örnekler ise M-13 no.lu mezar içerisinden gelen M-13.1[80] (Levha 29 a-b) ve M-13.2[81] (Levha 29 c-d, Tablo 6-d) no.lu unguentariumlardır. Bu her iki örnekte, M.Ö. 4. yüzyıl ortasındaki erken unguentariumlara örnektir.

M-10 no.lu mezar içerisinden gelen, M-10.1 No.lu unguentarium[82] (Levha 22 a-b), Tablo 6-c) M.Ö. 4. yuzyıl ortasındaki ilk örneklere göre, gövde yumuşak bir forma sahiptir. Gövdeden kaideye geçiş direk olarak, ayak olmaksızın yapılmıştır. Bu geçişin görüldüğü en iyi örnek ise M-20 no.lu mezar içerisinden, M-20.1 no.lu örnektir (Levha 42 a-b, Tablo 6-b) . Gövde erken unguentarium örneklerine göre, topaç formunu korurken, gövdeden kaideye geçişte ayak formunu görmek mümkündür. Bu iki örneği M.Ö. 4. yüzyıl son çeyreğine tarihlemek mümkündür.

M.Ö. 4. yüzyıl sonlarına doğru unguentariumların boyunları incelmeye ve topaç gövde formu yumuşayarak, uzamıştır. Gövdeden kaide geçişte ise ayak kısmının oluştuğu bariz gözükmektedir. M-11 no.lu kireçtaşı plaka mezar içerisinden çıkan M-11.1 no.lu unguentarium[83] (Levha 25 a-b, Tablo 6-l), M-19 no.lu kiremit mezar içerisinden gelen, M-19.1 no.lu unguentarium[84] (Levha 40 a-b, Tablo 6-n), M-27 no.lu kireçtaşı plaka kapaklı mezar içerisinden gelen M-27.1 no.lu unguentarium (Levha 58 a-b, Tablo 6-m), ve M-35 no.lu kiremit mezar içerisinden gelen M-35.1 no.lu unguentarium (Levha 75 a-b, Tablo 6-t), incelmeye başlayan gövde, oluşan ayak kısımlarıyla, form olarak M.Ö. 4. yüzyıl sonlarına tarihlenmektedir.

Mezar hediyelerinden ele geçen unguentariumlar arasında diğer bir grup M.Ö. 3. yüzyıla tarihlenen unguentariumlardır. Bu döneme ait buluntular, incelediğimiz 35 mezar içerisinde sınırlı sayıda çıkmaktadır. Özellikle M-16 no.lu kiremit mezar içerisinden gelen unguentarium[85] (Levha 34 a-b, Tablo 6-y), erken örneklerine göre uzayan boyun ve gövdede oluşan yumuşama ile uzamaya başlayan ayak kısmıyla M.Ö. 3. yuzyıl ilk yarısına tarihlenmektedir. M-33 no.lu mezardan gelen üç adet

[80] Brian Sparkes ve Lucy Talcott, "Black and Plain Pottery of the 6th, 5th and 4th Centuries BC", **The Athenian Agora**, Volume XII, Princeton, 1971, Taf. 63, no. 1491.
[81] Sparkes ve Talcott, Taf. 63, no. 1491.
[82] Thompson, s. 396, Fig. 84, E46.
[83] Knigge, Taf. 67, no. 356, 1.
[84] Blegen ve diğerleri, Pl. 76, no. 357.
[85] Mitsopoulos-Leon, s. 146, Taf. 207, no. O-6.

unguentarium ise (Levha 70-71, Tablo 7 c-d-e) , uzayan boyun kısımları ve iğ formuna yaklaşmaya başlayan gövdeler ile M.Ö. 3. yüzyıla tarihlenmektedir[86].

Mezarların içerisindeki bırakılan unguentariumlar arasında en geç örnekler M.Ö. 2. yüzyıla aittir. M-17 no.lu basit mezara ait ungeuntarium[87] (Levha 36 a-b, Tablo 7-f) ile M-29 no.lu kireçtaşı plaka kapama mezar içerisinden ele geçen unguentarium[88] (Levha 63 a-b, Tablo 7-g) bu döneme tarihlenmektedir. Uzun boyun, gövdede oluşan iğ formu ve gövdeyle kaide arasında uzun ayağı ile M.Ö. 2. yüzyıla tarihlenmektedir.

Hellenistik dönem içerisinde, önemli bir hediye bırakma geleneği olan unguentariumlar, İDÇ nekropolünde oldukça fazladır. Bu unguentariumlar M.Ö. 4. yüzyıl ortasından M.Ö. 2. yüzyıl ikinci yarısına kadar uzun süre kullanıldığı belirlenmiştir.

4.1.2 Lekythoslar

Lekythoslar, Hellenistik Dönem içerisinde önemli bir mezar hediyesi olarak mezarlara bırakılan unguentariumlardan önce, M.Ö. 4. yuzyıl ortalarına kadar, mezarlara mezar hediyesi olarak bırakılmışlardır. Genel olarak tek kulplu ve dar boyunlu bir forma sahip olan bu kap formu, günlük yaşamdaki kullanım amacı yağ ve parfüm koymak içindir. Sıklıkla kullanım amacı mezar hediyesi olarak karşımıza çıkan bu form, Attika'da M.Ö. 6. yüzyıl sonu ile M.Ö. 5. yüzyıl sonunda kullanılmıştır[89]. Siyah figürlü olarak mezarlara bırakılan bu dönemdeki lekythoslar oldukça fazladır. Daha sonra, Solon Dönemi'nde, mezar stellerinin yasaklanmasıyla, yeni bir eğilim olarak ortaya çıkan beyaz zeminli lekythoslar M.Ö. 5. yüzyıl sonlarından itibaren yaklaşık 60 yıl boyunca kullanılmışlardır. Bu lekythoslar

[86] Susan Rotroff **The Hellenistic Pottery from Sardis: The Finds Through 1994**, The Archaelogical Exploration of Sardis, Monograph 12, London, 2003. s. 290, Fig. 62, no. 420.
[87] Knigge, Taf. 69, no. 387 6-7.
[88] Binnur Gürler, "Metropolis'in Hellenistik Dönem Seramiği", Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 1994., 1994, Çiz. 38, Lev. 28, no. 134.
[89] Boardman, s. 115.

mezarların başına stel yerine konulmuşlardır[90]. M.Ö. 4. yüzyıl sonlarından itibaren ise, küçülen boyutlarıyla, yeni bir form olan bodur lekythoslar ortaya çıkmıştır. İDÇ Liman Kurtarma Kazısı alanındaki mezarlar içerisinde bu tip lekythoslar, mezarların içine mezar hediyesi olarak bırakılmaktadır. İDÇ nekropolünden M-5 no.lu mezar içerisinden çıkan ağ motifli lekythos (Levha 10 b-c, Tablo 7-o) , alanda dikkat çeken bir hediye olarak gözükmektedir. M.Ö. 375-350 arasına tarihlenen bu lekythos[91], alandan mezar hediyesi olarak oldukça sıkça gözükmektedir. Diğer tip ise, M.Ö. 4.yüzyıl ortalarında çıkan erken unguentarium örneklerine lekythostan geçiş yapan, M-7.1 no.lu pişmiş toprak kulpsuz lekythos formudur[92] (Levha 14 a-b, Tablo 7-p). Bu formların en önemli ayrımı lekythoslardaki kulbun kaybolmasıdır.

4.1.3. Kaseler

Hellenistik Dönem'in en çok kullanılan formlarından biride kaselerdir. Bu gruplardan biri olan, içe dönük ağızlı kaseler mezar hediyesi olarak sıklıkla kullanılmıştır. Bu form birçok Hellenistik merkezde görülmektedir. M.Ö. 5. yüzyıl sonlarında Olynthos'ra Attika üretimi kaseler, erken örnekler olarak karşımıza çıkmaktadır. Erken Hellenistik Dönem'e kadar bu form devam eder. Erken Hellenistik Dönem örneklerinde form gergin, gövde derin, ayak yüksek ve gövde profili şişkindir. M-9 no.lu mezar içerisinden gelen M-9.2 no.lu örnek[93] (Levha 20 a-b, Tablo 7-l) ile M-27 no.lu mezar içerisinde gelen M-27.2[94] no.lu (Levha 58 c-d, Tablo 7-h) içe dönük ağızlı kase örneği, M.Ö. 4. yüzyıl sonlarına (325-300) tarihlenmektedir. M-9-3[95] (Levha 20 c-d, Tablo 7-j), ve M-9.4[96] no.lu (Levha 20 e-f, Tablo 7-k) iki kase örneği de M.Ö. 4. yüzyıl sonlarına tarihlenmektedir.

---

[90] Donna Kurtz, **Athenian White Lekythoi Patterns and Painters,** Clarendon Press**, Oxford** 1975, s. 4.
[91] Vessberg ve Westholm, , s. 59, Fig. 22-3.
[92] Laflı, Taf. 48-a.
[93] Sparkes ve Talcott, s. 296, no. 841.
[94] Sparkes ve Talcott, s. 296, no. 838.
[95] Doris Taylor, "Cosa: Black Glaze Pottery", **Memoirs of the American Academy in Rome**, 25, 1957, Pl. XXXII, C-29-b.
[96] Jörg Schafer, "Hellenistische Keramik Aus Pergamon", **Pergamenische Forschungen**, DAİ, Berlin, 1968, Taf. 4, C: 20.

4.1.4. Kandiller

Mezarlarda, mezar hediyesi olarak bırakılan bir başka grup ise kandillerdir. Diğerlerine göre, azınlık sayısında bırakılan bu buluntular, ölünün yolunu aydınlatacağı düşüncesiyle mezarlarda yer almaktadır.

İDÇ liman kurtarma kazısında mezarların içerisinde iki adet kandil ele geçmiştir. Genel anlamda bakıldığında kandilin mezar içine bırakılması geleneği, İDÇ nekropolünde çok görülen bir durum değildir. Ancak sınırlı sayıda da olsa mezar içerisinden kandiller gelmektedir. Bu kandiller M-18 ve M-25 no.lu iki mezardan, iskeletin ayak ucundan ele geçmiştir. M-18 no.lu basit mezar içerisinden gelen, M-18.2 no.lu pişmiş toprak kandil[97], (Levha 38 a-b) çark yapımı olarak üretilmiştir. Yakın örneğine Pergamon'da rastlanan bu kandil M.Ö. 275-225 tarihleri arasında yapılmıştır. Alanın içerisinden gelen diğer pişmiş toprak kandil ise M-25 nolu kireçtaşı plaka kapama mezar içerisinden gelen M-25.2 (Levha 54 c-d) no.lu kandildir[98]. Ayakucundan gelen ve çark yapımı olarak üretilen kandilin burun kısmındaki fitil deliğinde siyah yanık izi mevcuttur. Olasılıkla kullanılmış ya da o andaki ritüel sonrasında gömülmüş olmalıydı. Kandil M.Ö. 3. yüzyıla tarihlenmektedir.

4.1.5. Figürinler

Mezar hediyeleri arasında, sıklıkla kullanılan bir başka grup ise pişmiş toprak figürinlerdir. Özellikle çocuk ve genç kız/erkek mezarlarında ortaya çıkarılan bu figürinler çeşitlilik göstermektedir. Hayvan figürleri ağırlıklı olarak kullanılmıştır.

M-12 No.lu çocuk mezarı içerisinden gelen M-12.2 No.lu horoz figürini (Levha 27-c) ilk örnektir. Hayvan figürinleri, antik dönemde genellikle bebek, çocuk ve genç mezarlarına ölü hediyesi olarak sıklıkla konmaktadır. Bu figürinlerin, çocuk

[97] Schafer, s. 125, Taf. 53, K-7
[98] Dominique Tezgör ve Tahsin Sezer, "İstanbul Arkeoloji Müzeleri Pişmiş Toprak Kandiller Kataloğu", **Varia anatolica VI/2**, Cilt 1, İstanbul, 1995, s. 101, no: 273.

mezarlarına konulmasının amacı Hades'te oynamaları içindir[99]. Horoz figürinleri ise genel olarak erkekler için konulan bir hediye olmasına rağmen, genç kız mezarlarında da rastlanmaktadır.

Bir diğer örnek ise, M-17 No.lu basit mezardan ortaya çıkarılan, M-17.2 no.lu pişmiş toprak kadın figürinidir (Levha 36 c-d) . Ayakta ve giyimli tasvir edilmiştir. Her iki kolu da himationun içindedir, sağ eli ile himationun yakasını tutmakta olup sol elini ise kalçasına dayamıştır. Tanagra stilinde üretilen kadın figürinlerinde sıklıkla görülen bu duruşa sahip heykelcikler bazı uzmanlar tarafından"Sophokles tipi" olarak adlandırılmaktadır. Bunun nedeni, tragedya yazarı Sophokles'in betimlendiği, orijinali bronz olan bir heykel tipinin duruş biçiminin kullanılmış olmasıdır. Bu duruşa sahip figürinlere Hellenistik dünyanın pek çok merkezinde rastlanmaktadır.[100]

Himationda bu duruş şekline göre kıvrımlar oluşmuştur. Kumaştaki kıvrım, bu tipin ortaya çıktığı M.Ö. IV. yüzyıl kıvrım işlenişine göre çok daha şematiktir. Bu şekilde kıvrım sistemi M.Ö. III. yüzyıla hatta bu yüzyılın geç dönemlerine işaret etmektedir. Hafifçe sola kıvrılmış baş uzun bir boynun üzerinde yer almaktadır. Boyunda görülen çizgiler "Aphrodite" veya "Venus" kıvrımları olarak adlandırılmakta olup pişmiş toprak kadın betimlerinde M.Ö. III.-II. yüzyıllarda sıklıkla kullanılmıştır. Bu çizgilerin kullanımı M.Ö. II. yüzyıldan sonra azalmıştır[101]. Kadın betiminin saçı "Knidian coiffure" adı verilen tipte şekillendirilmiştir. Knidos Aphroditesi'nin saç biçiminden esinlenen bu tipte saçların ön kısmı yüzü çevreleyecek ve kimi zaman kulakları da kapatacak şekilde burularak arkaya doğru yönlendirilir. Bizim örneğimizde alnın kenarından arkaya doğru burulan saç tutamlarının kalın oluşu ve başın arkasındaki topuzun şekli M.Ö. III. yüzyılın sonu ile M.Ö. II. yüzyılın başlarında görülen bir stildir.[102]

---

[99] Kurtz ve Boardman, s. 209.
[100] Juliette Becq ve Néguine Mathieux, "Les Tanagréennes de Tanagra – IVe – IIIe siecles avant J. C. "**Mythe et Archéologie, Catalogue de l'Exposition** - Musée du Louvre, Paris 15sept 2003 – 5 janvier 2004, Paris 2003, s. 199.
[101] Dorothy Burr-Thompson, **Troy the Terracotta Figurines of the Hellenistic Period Supplemantary Monograph 3**, Princeton University Press, 1963, s. 30-31.
[102] Burr-Thompson, s. 37.

Yuvarlak ve dolgun yüz hatları, kaş kemerleri ile burun çizgisinin birleşmiş olması Klasik dönem yüz stilini hatırlatır. Alın Hellenistik dönemde çok sık görüldüğü üzere saçların arasında bir üçgen şeklini almıştır. Bu üçgenin derin olması erken Hellenistik döneme ait bir özelliktir. Gözlerin küçük oluşu, uzun ve sivrilen burun, küçük, kapalı ağız pişmiş toprak kadın figürinlerinde İ.Ö. III. – II. yüzyılda görülen özelliklerdir.[103]

Aşağıda verilen benzer örnekler ve yukarıda bahsedilen stilistik özellikler göz önüne alınırsa bu örneğin M.Ö. III. yüzyılın sonu ile II. yüzyılın başına tarihlendiğini söyleyebiliriz.

4.2 CAM BULUNTULAR

M.Ö. 5. ve 4. yüzyıllarda cam yapım tekniğinde ve üretiminde Ege coğrafyası gelişim göstermemiştir. Özellikle bu dönemde, cam yapımında Fenike ve Mısır gibi bölgelerde öncü merkezlerdir. Bu dönemde yapım tekniği olarak iç kalıp tekniği ya da başka bir deyişle çekirdek sarma olarak bilinen teknik, sıkça kullanılan bir yöntemdir. Bu teknikle yapılmış ürünler, M.Ö. 6. yüzyıl ortasından, M.S. 1. yüzyıl başlarına kadar, birçok merkezde kullanılmıştır. Bu yapım tekniğinde macun kıvamındaki cam ipliği, bir çubuğa (ya da kalıp bulunan bir çubuğa) sarılır, daha sonra cam şekillendirilir ve soğumasından sonra ürün meydana getirilirdi. Ayrıca; cam tam soğuyup, sertleşmeden, sert ve sivri uçlu bir alet ile, cam üzerinde aşağı yukarı hareket ettirilerek, cam üzerinden motifler ve şekiller oluşturulur.

İDÇ Liman Kurtarma Kazısında bulunan iki adet cam buluntu, iç kalıp tekniği ile üretilmiştir. 11 No.lu mezar içerisinden gelen hydria buluntusu (Levha 25 c-d, Tablo 7-s) iç kalıp ya da çekirdek sarma adı verilen teknikle üretilmiştir. Gövde, kobalt renkte, yarı saydam camdan yapılmıştır. Gövde üzerinde opak sarı ve beyaz renkte cam sarılarak, bir alet yardımıyla aşağı doğru çekilerek dekor oluşturulmuştur. Aletin izleri dikey girintiler olarak izlenir. Bir dikey, iki yatay kulp ve kaide sonradan takılmıştır. Ağız kenarı, gövde ile aynı renkte cam sarılarak düzeltilmiştir.

[103] Burr-Thompson, s. 28-30.

Doğu Akdeniz üretimi olan cam buluntu M.Ö. 4. yüzyılın sonlarına tarihlenmektedir[104]. Diğer bir buluntu ise 33 No.lu mezar içerisinden gelen alabastrondur. (Levha 71 d-e, Tablo 7-t) Alabastronda aynı şekilde, iç kalıp ya da çekirdek sarma adı verilen teknikle üretilmiştir. Gövde, kobalt renkte yarı saydam camdan yapılmıştır. Üzerine opak beyaz cam sarılarak boyunda, omuzda ve dipte düzensiz çizgiler, gövde ortasında zigzaglar oluşturulmuştur. Bu zigzagların oluşturulması sırasında kullanılan aletin izleri gövde üzerinde dikey girintiler olarak görülmektedir. Ağız kısmına gövde ile aynı renkte cam sarılarak bu kısım düzeltilmiştir. Uzun süreli bir kullanıma sahip olan bu form, M.Ö. 4. ve 3. yüzyıllara tarihlenmektedir[105].

4.3 METAL BULUNTULAR

İDÇ liman kazı alanında birçok metal buluntu ele geçmiştir. Bütün mezar tiplerinden ele geçen bu buluntular bronz ve demir kullanılarak yapılmıştır. Ağırlıklı olarak strigilis ve aynalar mezar içerisine, hediye olarak bırakılmaktadır.

Atletlerin vücutlarına sürdükleri yağları temizlemede kullandıkları bir alet olan strigilis[106], latince kaşağı anlamına gelmektedir.[107] Strigilisi, antrenörler, spor öncesi sporcularını zeytinyağıyla ovduktan sonra, strigilis ile fazla yağı alarak sporcuları canlandırıyorlardı. Böylece sporcu yarışa daha canlı bir şekilde katılması sağlanıyordu.

Strigilis, genel anlamıyla, uzun saplı, ucu kıvrık bir alettir. Kökeni bilinmemesine karşın, erken örneklerine, Eski Mısır ve Myken'de rastlanmaktadır. Strigilis uzun hafif bükük bir kaşık ve bir kulptan oluşur. Bu aletin formu, zaman ve coğrafi açıdan farklılıklar gösterir. En eski örnekleri ince bir levhadan yapılmış kaşık, ucu inceltilmiş ve yarım daire şeklinde olan bronz ya da gümüş olanlarıdır. Bu örneklerin kulbu halka şeklinde ve halka parmakların geçebileceği kadar geniştir.

[104] John W. Hayes **Roman and Pre-Roman Glass in the Royal Ontario Museum**, Toronto, 1975, Pl. 2. no. 21.
[105] Hayes, Pl. 2. no. 20.
[106] Secda Saltuk, **Arkeoloji Sözlüğü**, İnkilap Kitabevi, İstanbul, 1996. s. 167.
[107] Sina Kabaağaç ve Erdal Alova, Latince-Türkçe Sözlük, Sosyal Yayınları, İstanbul, 1995, s. 569.

Daha sonraları bu kulp birbirine paralel iki saptan oluşur; saplardan biri düz, diğeri ise yuvarlaktır ve kulp bitiminde delikli küçük bir eklenti vardır. Buraya baş ya da işaret parmağı konuluyordu. Strigilis kalıpta yapılırken kaşık sap kısmı ile dik açı oluşturacak şekilde birleşir. Sap ise birbirine paralel iki parçadan oluşur ve bu parçaların arası 5-6 mm kadardır. Strigilislerin kulpları sıklıkla silindirik ya da tek yatay bir saptan oluşur. Genel olarak strigilislerin uzunlukları 16 ile 30 cm. arasında değişmektedir. Strigilisler genelde demirden yapılıyorlardı. Bunun dışında, bronz, gümüş, elektron, kurşun, boynuz, fildişi ve kemik olanları da vardır.

Zengin kişiler spor sonrası kullanılmak üzere kendi strigilislerini, kölelerine taşıttırıyorlardı. Bu strigilisler, yağı temizlemede ya da masaj sonrası vücutta kalan kir ya da teri almak için ve banyo sonrası vücutta kalan ölü deriyi temizlemek için kullanılıyordu. Kadınların da kendilerine ait strigilisleri vardı ve bunları hamamlarda, epilasyon kremini temizlemede kullanıyorlardı.

Strigilisler ağırlıklı olarak mezar hediyesi olarak bırakılmaktadır. İDÇ Liman alanında M-24 no.lu sanduka mezardan çıkarılan iki adet korunmuş strigilis buluntusu önemlidir. M-24.1 (Levha 50 a-b) ve M-24. 2 (Levha 51 a-b) no.lu iki buluntu, birbirine yakın formlardadır. Strigilislerin bırakıldığı sanduka mezar, olasılıkla bir sporcuya ait bir mezardır. Bunun yanında M-22 no.lu mezar (Levha 46-c) ile M- 28 no.lu mezar içerisinden (Levha 61-c) iki adet strigilis parçası ele geçmiştir.

Metal buluntulardan mezarlara bırakılan hediyeler arasında aynalar önemli bir yer tutmaktadır. Bu hediyelerin bırakılmasındaki amaç, ölümden sonraki yaşama ayna tutması içindir. Kadın mezarlarında çoğunlukla bulunan bronz aynalar, İDÇ nekropolünde de sıklıkla ele geçen bir mezar hediyesidir. M-7 no.lu mezar içerisinden gelen örnek ile (Levha 15 a), M-10 no.lu mezar içerisinden gelen ayna buluntusu (Levha 22-e) M.Ö. 4. yüzyıla tarihlenmektedir. Disk formda olan her iki aynada, içe doğru hafif eğim verilerek yapılmıştır. L şeklinde bir aparat kısmı olan ayna, mezara bu aparat kısmından bağlanıp, sarkıtılarak bırakılmaktaydı.

4.4 SİKKELER

Sikkeler, ölü gömme kültünde önemli bir materyal olarak karşımıza çıkmaktadır. Ağırlıklı olarak çoğu mezarın içerisine konan sikkeler, genellikle kafatası civarından çıkarılmaktadır. Bu sikkelerin ölünün yanında konulmasının amacı, Styx nehrini geçerken sandalcı Kharon'a verilmesi içindir[108]. Genellikle sikkeler, gözler üzerine, ağız içine ya da yanak arasına bırakılmışlardır.

İDÇ Liman Kurtarma Kazısı alanında mezar içlerine bırakılan sikkeler, genellikle Kyme kent sikkeleridir. El+9e geçen sikkeler, genellikle ağız içerisine bırakılmış olmalıdır. İncelenen sikkeler arasında M-6 (Levha 12 a-b), M-20 (Levha 42-c), M-30 (Levha 65-a) ve M-33 no.lu mezarlardan (Levha 71-c) çıkanlar Kyme kent sikkeleridir. Ön yüzlerinde Kyme sikkelerinde çok fazla gözüken tek kulplu bir kap (kymillion) gözükürken, sağ yanında K monogramı, sol yanında Y monogramı kullanılmıştır. Arka yüzlerinde, yine Kyme kentini simgeleyen, kartal figürü kullanılmıştır. M-32 no.lu mezardan çıkan sikke (Levha 68-c) ise Khios kent sikkedir. Ön yüzde sfenks figürü yer alırken, arka yüzde Khios amphorası yer almaktadır. M-18 no.lu mezardan çıkan sikke ise çok tahrip olduğu için tanımlanamamıştır. Sikkenin üstünde yer alan bir delik, mezar hediyesi olarak, kolye gibi kullanılma olasılığını arttırmaktadır. Sikkeler mezarlara bırakılırken, tip olarak ayırt edilmeksizin bırakılmışlardır. M-32 no.lu mezar basit gömü tipinde iken, M-33 no.lu mezar kiremit mezar, M-6, M-20, M-30 ve M-18 nolu mezarlar kireçtaşı plaka kapama tipindedir. Bu nedenle sikkeler tüm mezar tiplerine bırakıldığı gözlemlenmiştir.

[108] Jocelyn Toynbee, **Death and Burial in the Roman World**, Baltimore: John Hopkins University Pres, 1996 s. 44 aktaran, Şahin 1996 s. 165.

SONUÇ

Ölüm en eski çağlardan itibaren insanoğlunun ilgisini çekmiştir. Din, tanrı ve ruh üçgeni ile insanoğlu tarafından beslenen ölüm, birçok gelenek ve görenek ile birlikte, yaşamın içerisinde önemli bir kavram olarak yer almıştır. Ölüm kavramının temeli üzerinden ortaya çıkan ölüm gömme olgusu, belli ritüelleri ve inanışları meydana getirirken, bu nedenle ölülerin gömüleceği alanı zorunlu kılmıştır. Bu zorunluluk nedeniyle, mezarlık alanları önemli bir ihtiyaç olarak doğmuştur.

Antik çağ coğrafyasında kentlerin yerleşim ve tarım alanları dışına kurulan mezarlık alanları içinde, nekropol yerleşimleri önemli yer tutmaktadır. Tez çalışmasında incelediğimiz İDÇ nekropol alanının, Kyme kentinin yakında olması, bu düşünceyi doğrular niteliktedir. Nekropol, Kyme'nin tarımsal faaliyetin yapılamayacağı tüflü kayaç alan olan yerleşim dışına yapılmıştır. Arazinin toprak yapısının, tüflü kayaç olması nedeniyle, çok kolay kazılabilen bir toprak yapısına sahiptir. Mezarlar, bu tüflü kayaçlarda çukurlar açılarak yapılmıştır. İki seviyede tespit edilen mezarların bulunduğu bu nekropol yerleşimi, geniş bir alana yayılmıştır. Üst üste gömüden ziyade geniş bir alana yayılmasının nedeni olasılıkla, Kyme çevresinde ki coğrafi alanda mezarlık için kullanılacak birçok alçak tepenin bulunmasıdır. Bu da belli tarih aralığındaki mezarların araziye yayılarak yapıldığını göstermektedir. Bu nedenle İDÇ nekropol alanındaki incelediğimiz mezarlar M.Ö. 4. yüzyıl ile 3. yüzyıl başlarında yoğun olarak kullanılmıştır.

İDÇ nekropol alanının geneline baktığımızda, mezarların yapılmasında bir yön birliği söz konusu değildir. Mezarlar alan içerisinde, dağınık halde, her biri farklı yönlere bakarak konulurken, mezar tipleri de kendi arasında bir yön birliği sağlamamaktadır. İncelediğimiz mezarlarda gömülen bireylere ait olan iskeletlerin tümü sırt üstü yatar şekilde bırakılırken, sadece bir mezar, yan yatar şekilde (hocker ?) gömülmüştür. İskeletlerin başlarının konumlandırılması sağa ya da sola dönük değil, yukarıya bakar vaziyettedir.

İDÇ Liman Kurtarma Kazısı'nda 2008–2010 yılları arasından tespit edilen ve kaldırılan 435 mezar içerisinden, 16 kireçtaşı plaka kapama mezar, 10 kiremit mezar, 2 sanduka mezar, 1 lahit mezar, 1 urne mezar ve 5 basit mezar olmak üzere toplam 35 adet mezar incelenmiştir. Bu mezarların 34'ü doğrudan toprağa gömü (İnhümasyon) şeklinde yapılırken, sadece 1 tanesi kremasyon gömü olarak yapılmıştır. Bu durum çocuk ölüm oranlarının az olması olarak açıklanabilmektedir. Mezarların tamamı İDÇ Liman Kurtarma Kazısı yapılan alan içerisinden gelmiştir. İncelediğimiz mezarlar arasındaki en yoğun grup kireçtaşı plakalar ile kapatılan doğrudan toprağa gömü şeklinde yapılan mezarlardır. Bu tipteki 16 mezarın 3 tanesi 5 plaka kullanılarak kapatılırken, geride kalan 13 mezar ise 4 plaka kullanılarak yapılmıştır. 5 plaka ile kapatılan 3 mezarda M.Ö. 4. yüzyıla tarihlenmektedir. Bu nedenle erken örneklerde beş plaka kullanılarak yapıldığını düşündürmektedir. Dört plaka kapatılarak yapılan mezarlar ise M.Ö. 4. yüzyıldan M.Ö. 2. yüzyıl boyunca geniş bir zaman diliminde mezar tipi olarak kullanılmıştır. Mezarlar boyut olarak 200-250 x 75-100 cm. boyutlarında ki taşlardan yapılmıştır. Mezarlara gömülen bireylerin 15'i, toprağa sırt üstü şekilde yatırılırken, yalnızca bir mezar (M-25) yan yatar durumda (hocker) yatırılmıştır. Diğer yoğun olarak kullanılan ikinci mezar tipi ise çatı kiremidi mezarlardır. Uzun kenarında üçü bir yüzünde, üçü bir diğer yüzünde olmak üzere altı adet, kısa kenarlarında birer tane dikine koyulmak üzere ikişer tane çatı kiremidi ile yapılan mezar tipidir. Kiremitlerin boyları genel olarak 65-68x 65-70 cm. ebatlarında değişmektedir. İDÇ nekropolü'nde incelediğimiz 10 adet kiremit mezar, bu şekilde yapılmıştır. Kiremit mezarlar, ortalama 170-200 cm. x 65-70 cm. boyutlarına sahiptir. Bu tip mezarlar M.Ö. 4. yüzyıl sonları ile M.Ö. 3. yüzyıl aralığında, İDÇ nekropol alanında kullanılmışlardır. Yoğun olarak kullanılan üçüncü grup ise bir çukur açıldıktan sonra doğrudan toprağa bırakılan basit gömü mezarlardır. İncelenen beş basit mezar M.Ö. 4. yüzyıl ile M.Ö. 2. yüzyıl aralığına tarihlenmektedir. Uzun bir zaman aralığı boyunca mezar kullanılmıştır. İncelediğimiz mezarlar içerisinde çok yoğun olmayan iki tip sanduka ve lahit mezarlardır. Nekropolün genelinde de bu mezarlar sıklıkla kullanılmış tipler değildir. Sanduka mezarlar arasından en iyi örneği veren M-24 no.lu mezar M.Ö.4. yüzyıl sonlarına tarihlenmektedir. En az tespit edilen mezar tipi ise lahit mezardır.

Hellenistik Dönem içerisinde popüler bir mezar ve gömü tipi olan lahid mezarın İDÇ liman kazı alanındaki örneği M.Ö. 350 sonrasına tarihlemek mümkün olabilir (?).

Mezarların içerisinden mezar hediyesi olarak bırakılan 75 buluntu incelenmiştir. Bu buluntular 30 adet pişmiş toprak unguentarium, 2 adet pişmiş toprak Lekythos, 2 adet pişmiş toprak figürin, 1 adet pişmiş toprak maşrapa, 4 adet pişmiş toprak kase, 1 adet pişmiş toprak amphoriskos, 2 adet çark yapımı pişmiş toprak kandil, 2 adet alabastron ve hydria formunda cam, 1 adet bronz iğne, 2 adet bronz ayna, 4 adet demir strigilis, 2 adet demir obje, 6 adet bronz sikke, 1 adet pişmiş toprak Amphora, 1 adet pişmiş toprak gövde parçası, 1 adet silindir bronz obje, 1 adet kozmetik alet, 4 adet broz halka parçası, 1 adet horoz figürini, 1 adet pişmiş toprak kadın figürini 1 adet bronz plaka, 1 adet pişmiş toprak tek kulplu kap, 1 adet altın kolye, 3 grup pişmiş toprak boncuk, 2 adet seramik kap parçası olarak tespit edilmiştir. Mezar hediyelerinin bırakılmasında bazı kriterler gözükmektedir. Özellikle hediyeler, ayakuçlarına, omuz ve kafatası çevresi ile kol ve bacak çevresine bırakılmaktadır. Hediyeler toplu halde bırakıldığı zaman ise ağırlıklı olarak ayakucuna koyulmuştur.

Alanın lokalizasyonunun mezarların tarihine bakarak M.Ö. 4. yüzyıl ilk yarısından başlatmak başlatmak uygun düşebilir. M-5 nolu mezar içerisinden gelen lekythos buluntusu bu savı kanıtlamaktadır. En erken mezar buluntusu ise M-25 nolu mezar içerisinden gelen iğ formuna yaklaşan unguentarium olarak belirlenmiştir. Özellikle mezar hediyesi olarak bırakılan pişmiş topak unguentariumların verdiği formlar, M.Ö. 4. yüzyıl tarihinden itibaren M.Ö. 2. yüzyıla değin kullanıldığını kanıtlamaktadır.

Mezarları tipolojik olarak incelediğimiz yakın coğrafyada birçok merkezde, İDÇ nekropolündeki örneklerde olduğu gibi aynı tip mezarların kullanıldığını görmekteyiz. Özellikle Phokaia örneğinde, M.Ö. 4. yüzyıldaki mezarlarla hem boyut, hem de buluntuların benzerliği açısından paralellik göstermektedir. Mezarların içine bırakılan, hediyelerin birçoğunun benzerleri yakın coğrafyada paralelleri ile görülmektedir.

Batı Anadolu çevresindeki nekropol-kent ilişkilerinden bahsettiğimiz birinci bölümden yola çıkarak, incelediğimiz mezarların çıktığı alanın, Kyme kentine yakınlığından dolayıda, Kyme güney nekropolü içerisine girdiğini kanıtlamaktadır.

KATALOG

Katalog No: M-1 ***(Levha 1-2)***
Kazı Env. No: 11 No.lu mezar
Buluntu Yeri: E3 plankaresi
Mezar Tipi: Kireçtaşı plaka kapaklı mezar (inhümasyon)
Yatış Yönü: Doğu-batı
Cinsiyet: Kadın
Kapak Seviyesi: 22.67 m.
İskelet Seviyesi: 22.45 m.
Mezar Bilgileri: Mezar, birbirine paralel, üç adet kireçtaşı plakanın, bir çukur açıldıktan sonra, bu çukur içine bırakılan iskeletin, üzerine yerleştirilmesiyle oluşturulmuştur. Batıdaki iki plaka, toprağın baskısı sonucu ortadan ikiye ayrılmasına rağmen, diğer plaka sağlam durumda ele geçmiştir. Kapakların boyutları birbirine yakındır. Mezarın uzunluğu 250 cm. genişliği ise 100 cm. dir. Birey, mezara sırt üstü yatırılırken, eller ve kollar birleştirilmiştir. İskelete ait kafatası sağlam ele geçerken, kaburga kemikleri tahrip olmuştur. Kollar ve bacaklar korunurken, eller ve ayaklar mezar içinde dağınık halde bulunmuştur. İskeletin uzunluğu 156 cm. genişliği ise omuz hizasından 36 cm. dir.
Mezar Buluntuları: Pişmiş toprak unguentarium (AAP-1), 22 adet pişmiş toprak boncuk (AAP-2)

Buluntular

Katalog No: M-1.1 ***(Levha 2 a-b)***
Form: Unguentarium
Kazı Env. No: İDÇ 2008-6 (AAP-1)
Yapıldığı Malzeme: Pişmiş toprak
Yükseklik: 10 cm.
Ağız Çapı: 2 cm.
Kaide Çapı: 2 cm.
Hamur Rengi: 2.5 YR 799/6 (Light Red)
Katkı Maddesi: Kalsit, mika
Astar/Firnis Rengi: 2.5 YR 3/1 (Dark Reddish Grey)
Tanım: Hafif dışa çekik ağız kenarlı, kısa silindirik boyunlu, kaideye doğru daralan şişkin gövdeli ve düz kaidelidir. Unguentariumun üzerindeki astar yer yer dökülmüştür. Buluntu kırık ele geçerken, restorasyonu yapılarak tamamlanmıştır.
Benzer Örnekler: Knigge 1959, Taf. 67, No. 357.
Edwards 1975, s. 99, Pl. 20, 534.
Tarihleme: M.Ö. 325-300

Katalog No: M-1.2 ***(Levha 2 c)***
Form: Boncuk
Kazı Env. No: AAP-2
Çap: 1.5-2 mm
Yapıldığı Malzeme: Pişmiş toprak
Katkı Maddesi: Kum, mika
Adet: 22
Tanım: Yuvarlak formda, yaklaşık olarak birbirine yakın boyutlarda olan boncuklar, kafatası çevresinde bulunmuştur.

Tarihleme: M.Ö. 325-300 (Konteks)

Katalog No: M-2 ***(Levha 3-4)***
Kazı Env. No: 119 No.lu mezar
Buluntu Yeri: M-2 plankaresi ***(Plan 3)***
Mezar Tipi: Urne (kremasyon)
Yatış Yönü: Amphoranın ağız kısmı kuzeydoğuya bakar durumdadır.
Cinsiyet: Çocuk
Kapak Seviyesi: 27.94 m.
İskelet Seviyesi: 27.62 m.
Mezar Bilgileri: Amphora kırık şekilde ele geçmiştir. Uzunluğu 40 cm. genişliği 15,5 cm. dir. İskelet kremasyon işlemine maruz kaldığı için, iskelete ait çok az sayıda kemik ele geçmiştir.
Mezar Buluntuları: Pişmiş toprak amphora (ANC-1)

Buluntular

Katalog No: M-2.1 ***(Levha 4 a-b)***
Form: Amphora
Kazı Env. No: İDÇ 2009/242 (ANC-1)
Yapıldığı Malzeme: Pişmiş toprak
Yükseklik: 42.4cm
Ağız Çapı: 21cm
Kaide Çapı: 11.7cm
Hamur Rengi: 2.5 YR 5/1 (Reddish Grey)
Katkı Maddesi: Kum, mika, kalsit
Astar/Firnis Rengi: 5 YR 4/1 (Dark Grey)
Firnis Rengi: 2.5 YR 6/1 (Reddish Grey)
Tanım: Hafif dışa dönük ağızlı, kısa silindirik boyunlu, kaideye doğru daralan şişkin gövdeli ve kısa düz kaidelidir. Ağız kenarından çıkan şerit kulplar gövdeye dikey olarak bağlanmıştır. Boyun, omuzdan kalın bir yivle ayrılmaktadır. Parçalar halinde ele geçen buluntunun kırıkları yapıştırılmış eksik olan bölümleri de tümlenmiştir.
Tarihleme: M.Ö. 3. yüzyıl

Katalog No: M-3 ***(Levha 5-6)***
Kazı Env. No: 40 No.lu mezar
Buluntu Yeri: E2 plankaresi
Mezar Tipi: Kiremit mezar (inhümasyon)
Yatış Yönü: Kuzeydoğu-güneybatı
Cinsiyet: Kadın
Kapak Seviyesi: 26.20 m.
İskelet Seviyesi: 25.70 m.
Mezar Bilgileri: Mezar kuzeydoğuda üç, güneybatıda üç adet kiremit karşılıklı çatılarak, çatı formu oluşturacak şekilde yapılmıştır. Kuzeydoğuda yer alan kiremitler, güneydoğudaki üç kiremidin üzerine, toprağın baskısı sonucu düşmüştür ve bu baskı nedeniyle kiremitler kırılmıştır. Mezarın uzunluğu 190 cm. genişliği ise 60 cm.dir. İskelet kısmen iyi durumdadır. Birey mezara sırt üstü yatırılırken, eller ve bacaklar birleştirilmiştir. İskeletin kafatası çökerken, kiremitlerin baskısı sonucu

ezilip, kol ve bacak kemikleri her iki tarafta da korunmuştur. Kaburga kemiğinde yoğun tahribat söz konusudur. Eller ve ayaklar mezar içerisinde dağınık halde ele geçmiştir. İskeletin uzunluğu 170 cm. omuz genişliği ise 40 cm.dir.
Mezar Buluntuları: Pişmiş toprak unguentarium (ACS-1)

Buluntular

Katalog No: M-3.1 ***(Levha 6 a-b)***
Form: Unguentarium
Kazı Env. No: İDÇ 2008/42 (ACS-1)
Yapıldığı Malzeme: Pişmiş toprak
Yükseklik: 9.2 cm.
Ağız Çapı: 2.3 cm.
Kaide Çapı: 1.8 cm.
Hamur Rengi: 2.5 YR 6/6 (Light Red)
Katkı Maddesi: Mika, kalsit
Astar/Firnis Rengi: 2.5 YR 5/8 (Red)
Tanım: Dışa çekik ağız kenarlı, silindirik boyunlu, kaideye doğru daralan şişkin gövdeli, düz kaidelidir. Ağız kenarında küçük kırıklar vardır.
Benzer Örnekler: Knigge 1959, Taf. 67, No. 364.
Knigge, Möbius, Schlörb-Vierneisel 1966, Beilage 76, No. 221 (Hs 219), 1-5.
Tarihleme: M.Ö. 4. yüzyıl sonları

Katalog No: M-4 ***(Levha 7-8)***
Kazı Env. No: 58 No.lu mezar
Buluntu Yeri: L-3 ***(Plan 4)***
Mezar Tipi: Kiremit mezar (inhümasyon)
Yatış Yönü: Güneydoğu-kuzeybatı
Cinsiyet: Erkek
Kapak Seviyesi: 26.27 m.
İskelet Seviyesi: 25.39 m.
Mezar Bilgileri: Mezar, kiremit mezar tipindedir. Güneydoğu yüzünde üç adet çatı kiremidi, kuzeybatı kısmında üç adet çatı kiremidi, karşılıklı çatılarak, çatı formu verecek şekilde yapılmıştır. Mezara ait çatı kiremitleri oldukça iyi korunmuştur ancak kırık olması nedeniyle kaldırılırken dağılmıştır. Verilmeye çalışılan çatı formu kiremitlerin sağlam korunmasından dolayı iyi gözükmektedir. Mezarın uzunluğu 168 cm. genişliği ise 59 cm.dir. İskelet orta düzeyde korunmuştur. Birey sırt üstü şekilde, elleri ve kolları birleştirilerek yatırılmıştır. Kafatası, kollar, bacaklar ve ayaklar, kaburganın üst bölümü, pelvisin az bir bölümü sağlam ele geçmiştir. Eller ve kaburganın alt bölümü korunamamıştır. İskeletin uzunluğu 159 cm. genişliği ise 40 cm.dir.
Mezar Buluntuları: Pişmiş toprak unguentarium (AHD-1)

Buluntular

Katalog No: M-4.1 ***(Levha 8 b-c)***
Form: Unguentarium
Kazı Env. No: İDÇ 2009/29 (AHD-1)
Yapıldığı Malzeme: Pişmiş toprak
Yükseklik: 12.1 cm.
Ağız Çapı: 1.8 cm.
Kaide Çapı: 2.4 cm.
Hamur Rengi: 2.5 YR 6/8 (Light Red)
Katkı Maddesi: Az mika, kalsit
Astar/Firnis Rengi: 5 YR 8/4 (Pink)
Firnis Rengi (Bant): 2.5 YR 6/8 (Light Red)
Tanım: Dışa çekik ağız kenarlı, kısa silindirik boyunlu, kaideye doğru daralan şişkin gövdeli, yuvarlak kısa kaidelidir. Boyun ve gövde üzerinde, birbirine paralel ince bant bezemesi vardır. Kaide, gövde ve ağız kısmındaki eksikler tamamlanmıştır.
Benzer Örnekler: Pemberton 1985, Pl. 80, C 30-03
Blegen, Palmer, Young 1964, s. 292, Pl. 77, No. 496-16
Tarihleme: M.Ö. 300-275

Katalog No: M-5 ***(Levha 9-10)***
Kazı Env. No: 60 No.lu mezar
Buluntu Yeri: L-4 plankaresi ***(Plan 5)***
Mezar Tipi: Kireçtaşı plaka kapaklı mezar (inhümasyon)
Yatış Yönü: Doğu-batı
Cinsiyet: Kadın
Kapak Seviyesi: 26.18 m.
İskelet Seviyesi: 25.63 m.
Mezar Bilgileri: Mezar kireçtaşı plaka kapaklı olarak yapılmıştır. Mezar içinde bir çukur açıldıktan sonra, birey bu çukur içine bırakılıp, iskeletin üzeri beş adet dikdörtgen plaka biçimindeki kireçtaşının, bireyin üzerine kapatılması ile meydana getirilmiştir. Sağlam durumda ele geçen mezarın doğu kısmındaki iki plaka, baskı sonucu içe doğru göçmesine rağmen diğer plakalar iyi korunmuştur. Mezarın uzunluğu 175 cm. genişliği ise 72 cm.dir. Sırt üstü yatar şekilde mezara yerleştirilen bireyin, iskeleti iyi durumdadır. Kafatası kırık ve dağınık olarak ele geçmiştir. Sol bacak dize, sol kol dirseğe kadar iyi korunurken, kaburgalar ve pelvisin bir bölümü kısmen korunmuştur. İskeletin uzunluğu 157 cm. genişliği ise 30 cm.dir.
Mezar Buluntuları: Pişmiş toprak lekythos (AIP-1)

Buluntular

Katalog No: M-5.1 ***(Levha 10 b-c)***
Form: Lekythos
Kazı Env. No: İDÇ 2009-41 *(*AIP-1)
Yapıldığı Malzeme: Pişmiş toprak
Yükseklik: 8.1 cm.
Ağız Çapı: 3 cm.
Kaide Çapı: 3.4 cm.
Hamur Rengi: 7,5 YR 7/6 (Reddish Yellow)

Katkı Maddesi: Kum, az mika
Astar/Firnis Rengi: 7,5 YR 7/8 (Reddish Yellow)
Firnis Rengi (Baklava Şekilleri): 7,5 YR 3/3 (Dark Brown)
Tanım: Düz ağız kenarlı, konik ağız formlu, silindirik boyunlu, şişkin gövdeli, halka kaidelidir. Şerit kulbu boyundan omuza dikey olarak bağlanmıştır. Gövde üzerinde dibe kadar uzanan ve simetrik olmayan baklava dilimi motifleri yer almaktadır. Bu baklava motifleri üzerine çok hafif nokta bezeme yapılmıştır. Ancak bu bezemeler belirgin değildir. Kabın ağız kenarından başlayıp kulbun boyun ile birleştiği bölüme kadar firnis izleri mevcuttur. Bu firnisli kısımdan omuza kadar, dil motifi izleri yer almaktadır. Ağız kenarında çok küçük aşınmalar vardır.
Benzer Örnekler: Vessberg, Westholm 1956, s. 59, Fig. 22-3.
Çokay-Kepçe s. 120, Kat. No. SF 13.
Tarihleme: M.Ö. 375-350

Katalog No: M-6 ***(Levha 11-12)***
Kazı Env. No: 61 No.lu mezar
Buluntu Yeri: L-4 plankaresi ***(Plan 5)***
Mezar Tipi: Basit mezar (inhümasyon)
Yatış Yönü: Kuzeybatı-güneydoğu
Cinsiyet: Erkek
Kapak Seviyesi: -
İskelet Seviyesi: 25.85 m.
Mezar Bilgileri: Mezar basit gömü tipindedir. Birey, toprak üzerinde bir çukur açıldıktan sonra, çukur içine bırakılıp, üzerine tekrar toprak atılarak gömülmüştür. Ele geçen iskeletin kemikleri iyi korunurken, birey sırt üstü yatırılmıştır. Kafatası üst çeneden, sol bacak ise diz altından kırık ve eksiktir. Sol kolun dirsekten itibaren alt kısmı korunamamıştır. Sağ bacak, ayak, pelvis, kaburgalar ile sol kol kısmen sağlam durumdadır. Mezarın uzunluğu 153 cm. genişliği 43 cm. derinliği ise 10 cm. dir.
Mezar Buluntuları: Bronz sikke (AIF-1), bronz sikke (AIF-2), demir obje (AIF-3)

Buluntular

Katalog No: M-6.1 ***(Levha 12 a)***
Form: Sikke
Kazı Env. No: AIF-1
Yapıldığı Malzeme: Bronz
Çap: 16 mm.
Ağırlık: 3.34 gr.
Ön Yüz: Sağa dönük kartal figürü. Sol açıkta dikey yazı, magistrat ismi, (…ΜΑΛΗ…)
Arka Yüz: Tek kulplu kap. Sol açıkta K harfi.
Benzer Örnek: SNG Copenhagen 47.
Tarihleme: M.Ö. 320-250

Katalog No: M-6-2 ***(Levha 12 b)***
Form: Sikke
Kazı Env. No: AIF-2
Malzeme: Bronz

Çap: 16 mm.
Ağırlık: 3.48 gr.
Ön Yüz: Tanımsız
Arka Yüz: Tek kulplu kap.
Benzer Örnek: SNG Copenhagen 47.
Tarihleme: M.Ö. 320-250

Katalog No: M-6.3 ***(Levha 12 c)***
Form: Obje
Kazı Env. No: AIF-3
Malzeme: Demir
Uzunluk: 6.4 cm.
Genişlik: 1.1 cm.
Tanım: Obje bıçak formundadır. Geniş kısımdan, uca doğru daralan bir form göstermektedir.
Tarihleme: M.Ö. 320-250 (Konteks)

Katalog No: M-7 ***(Levha 13-14-15)***
Kazı Env. No: 66 No.lu mezar
Buluntu Yeri: L-4 plankaresi ***(Plan 5)***
Mezar Tipi: Kireçtaşı plaka kapaklı mezar (inhümasyon)
Yatış Yönü: Kuzeydoğu-güneybatı
Cinsiyet: Kadın
Kapak Seviyesi: 25.33 m.
İskelet Seviyesi: 25.00 m.
Mezar Bilgileri: Mezar kireçtaşı plaka kapaklı olarak yapılmıştır. Beş adet dikdörtgen plaka biçimindeki kireçtaşının, bireyin üzerine kapatılması ile oluşturulurken, mezar sağlam biçimde tespit edilmiştir. Kuzeydoğu kısmındaki plaka ile tam ortada yer alan plaka, toprağın baskısı sonucu ortadan ikiye ayrılmasına rağmen, diğer plakalar oldukça iyi korunmuştur. Mezarın tek kapak uzunluğu 68 cm. genişliği ise 40 cm.dir. İskelet kötü durumda ele geçmiştir. Sırt üstü yatırılarak gömülen bireyin kafatasının ve kollarının bir bölümü ile bacak ve ayaklar kısmen korunmuştur. Eller, sağ kol, pelvis, sol kolun alt bölümü kaburgalar mezar içinde dağınık bir şekilde ele geçmiştir. İskeletin uzunluğu 143 cm. genişliği ise 40 cm.dir.
Mezar Buluntuları: Pişmiş toprak lekythos (AIU-1), bronz ayna (AIU-2), demir bıçak (AIU-3)

Buluntular

Katalog No: M-7.1 ***(Levha 14 a-b)***
Form: Kulpsuz lekythos
Kazı Env. No: İDÇ 2009-45 (AIU-1)
Malzeme: Pişmiş toprak
Yükseklik: 7.2 cm
Ağız Çapı: 2.9cm
Kaide Çapı: 2.9cm
Hamur Rengi: 5 YR 6/6 (Reddish Yellow)

Katkı Maddesi: Kum, mika
Astar/Firnis Rengi: 5 YR 4/6 (Yellowish Red)
Firnis Rengi: 5 YR 3/4 (Dark Reddish Brown)
Tanım: Dışa çekik ağız kenarlı, konik ağızlı, uzun, silindirik boyunludur. Kaideye doğru daralan konik bir gövdeye sahiptir. Profilli, düz oturma düzlemli kaide üzerindedir. Gövdede, derin olmayan ve birbirine paralel yivler mevcuttur ancak bu yivler belirgin değildir.
Benzer Örnek: Laflı 2003, Taf. 48 a.
Tarihleme: M.Ö. 4. yüzyıl ilk yarısı

Katalog No: M-7.2 ***(Levha 15 a-b)***
Form: Ayna
Kazı Env. No: AIU-2
Malzeme: Bronz
Çap: 9.3 cm
Kalınlık: 0.5 cm.
Tanım: Disk formlu aynanın üzerinde yoğun bir korozyon ve yeşil-mavi patina izleri görülmektedir.
Tarihleme: M.Ö. 4. yüzyılın ilk yarısı (Konteks)

Katalog No: M-7.3 ***(Levha 15 c)***
Form: Obje
Kazı Env. No: AIU-3
Malzeme: Demir
Uzunluk: 6.4 cm.
Genişlik: 1.1 cm.
Tanım: Obje bıçak formundadır. Geniş kısımdan, uca doğru daralan bir form göstermektedir.
Tarihleme: M.Ö. 4. yüzyıl ilk yarısı (Konteks)

Katalog No: M-8 ***(Levha 16-17)***
Kazı Env. No: 73 No.lu mezar
Buluntu Yeri: L-3 plankaresi ***(Plan 4)***
Mezar Tipi: Lahit mezar
Yapıldığı Malzeme: Kireçtaşı
Yatış Yönü: Batı-doğu
Cinsiyet: Erkek
Kapak Seviyesi: 25.63 m.
İskelet Seviyesi: 24.83 m.
Mezar Bilgileri: Mezar lahit mezar tipindedir. Lahit, sıkıştırılmış toprak zemin üzerine, yekpare bir tekne ile zemine oturtularak yapılmıştır. İskelet bu tekne içine koyulup, lahdin üzeri monoblok bir kapak ile kapatılmıştır. Lahdin uzunluğu 216 cm. genişliği ise 91 cm.dir. İskelet oldukça iyi korunmuştur. Kafatası, dişler ve çene tahrip olmamıştır. Kollar dağılırken, bacaklar çok iyi durumdadır. Kaburga kemikleri ve pelvis çok sağlam korunurken, eller ve ayaklar ise ele geçmemiştir. İskeletin uzunluğu 160 cm. genişliği ise 50 cm.dir.
Mezar Buluntusu: Yok
Tarihleme: M.Ö. 350 sonrası (?)

Katalog No: M-9 ***(Levha 18-19-20)***
Kazı Env. No: 87 No.lu mezar
Buluntu Yeri: L-7 plankaresi ***(Plan 6)***
Mezar Tipi: Kireçtaşı plaka kapaklı mezar inhümasyon)
Yatış Yönü: Güneydoğu-kuzeybatı
Cinsiyet: Erkek
Kapak Seviyesi: 24.14 m.
İskelet Seviyesi: 23.63 m.
Mezar Bilgileri: Mezar kireçtaşı plaka kapaklı olarak yapılmıştır. Birbirine yakın boyutlarda iki adet kireçtaşı plaka kullanılarak yapılmıştır. Plankarenin doğusunda ortaya çıkarılan mezarın uzunluğu 75 cm. genişliği ise 37 cm.dir. İskelet son derece kötü durumda tespit edilmiştir. Kolların üst bölümünün çok az kısmı ile sağ bacak kısmen korunmuştur. Sol bacak, ayaklar ve eller ele geçmemiştir. İskeletin uzunluğu 116 cm. omuz hizasından genişliği ise 30 cm.dir.
Mezar Buluntuları: Tek kulplu maşrapa (AKV-1), içe dönük ağızlı kase (AKV-2), minyatür kase (AKV-3), pişmiş toprak kase (AKV-4)

Buluntular

Katalog No: M-9.1 (***Levha 19 b-c)***
Form: Tek kulplu maşrapa
Kazı Env. No: İDÇ 2009/50 *(*AKV-1)
Yapıldığı Malzeme: Pişmiş toprak
Yükseklik: 8,6 cm.
Ağız Çapı: 7,1 cm.
Kaide Çapı: 4,2 cm.
Hamur Rengi: 5 YR 6/6 (Reddish Yellow)
Katkı Maddesi: Kalsit, az mika
Astar/Firnis Rengi: 5 YR 5/6 (Yellowish Red), İç
5 YR 5/6 (Yellowish Red), Dış
Tanım: Dışa çekik ağız kenarlı, şişkin karınlı, düz kaidelidir. Boyundan başlayıp gövde ortasına dikey olarak bağlanan tek kulbu vardır. Çok parçalı olup eksik parçaları tümlenmiştir.
Benzer Örnek: Vessberg, Westholm 1956, Fig. 23, No. 21
Tarihleme: M.Ö. 325-300

Katalog No: M-9.2 **(*Levha 20 a-b)***
Form: İçe dönük ağızlı kase
Kazı Env. No: İDÇ 2009/51 *(*AKV-2)
Yapıldığı Malzeme: Pişmiş toprak
Yükseklik: 4 cm.
Ağız Çapı: 6.5 cm.
Kaide Çapı: 4.2 cm.
Hamur Rengi: 2.5 YR 6/6 (Light Red)

Katkı Maddesi: Kum, mika
Astar/Firnis Rengi: 2.5 YR 5/8 (Red)
Firnis Rengi: 2.5 YR 2,5/4 (Dark Reddish Brown)
Tanım: Hafif içe dönük ağız kenarlı olup kaideye doğru daralan gövdelidir. Kase yüksek halka kaideye sahiptir. Kabın kırık parçaları, yapıştırılarak tamamlanmıştır.
Benzer Örnekler: Sparkes, Talcott 1971, s. 302. Fig. 9, No. 946.
Hayes 1991, Fig. 2, s. 5.
Tarihleme: M.Ö. 350-300

Katalog No: M-9.3 **(*Levha 20 c-d)***
Form: Minyatür kase
Kazı Env. No: İDÇ 2009/52 *(*AKV-3)
Yapıldığı Malzeme: Pişmiş toprak
Yükseklik: 5.1 cm.
Ağız Çapı: 6.9 cm.
Kaide Çapı: 2.6 cm.
Hamur Rengi: 2.5 YR 7/3 (Light Reddish Brown)
Katkı Maddesi: Kalsit, kum, az mika
Astar/Firnis Rengi: 5 YR 5/6 (Yellowish Red), İç
5 YR 5/3 (Reddish Brown), Dış
Tanım: Hafif içe dönük ağız kenarlı olan kase, kaideye doğru daralan gövdelidir. Yüksek halka kaideli kase, çok parçalı olup eksik parçaları tümlenmiştir.
Benzer Örnekler: Taylor 1957, Pl. XXXII, C-29-b.
Hayes 1991, Fig. XLI, No. 11.
Blegen, Palmer, Young 1964, Fig. 129-2.
Tarihleme: M.Ö. M.Ö. 4. yüzyıl son çeyreği

Katalog No: M-9.4 **(*Levha 20 e-f)***
Form: Kase
Kazı Env. No: İDÇ 2009/53 *(*AKV-4)
Yapıldığı Malzeme: Pişmiş toprak
Yükseklik: 7.5 cm.
Ağız Çapı: 9.3 cm.
Kaide Çapı: 3.2 cm.
Hamur Rengi: 7.5 YR 7/4 (Pink)
Katkı Maddesi: Bol kalsit, az mika
Astar/Firnis Rengi: 7.5 YR 6/3 (Light Brown) İç ve dış
Tanım: Hafif içe dönük ağız kenarlı, şişkin gövdeli, kaideye doğru daralan gövdeli, alçak halka kaidelidir. Çok parçalı olup eksik parçaları tümlenmiştir.
Benzer Örnek: Schafer 1968, s. 37, Taf. 4, C-20.
Tarihleme: M.Ö. 4. yüzyıl sonları

Katalog No: M-10 ***(Levha 21-22-23)***
Kazı Env. No: 101 No.lu mezar
Buluntu Yeri: L-7 plankaresi ***(Plan 6)***
Mezar Tipi: Kireçtaşı plaka kapaklı mezar (inhümasyon)
Yatış Yönü: Güneybatı- kuzeydoğu
Cinsiyet: Kadın

Kapak Seviyesi: 24.11 m.
İskelet Seviyesi: 23.62 m.
Mezar Bilgileri: Mezar kireçtaşı plaka kapaklı olarak yapılmıştır. Mezar için bir çukur açıldıktan sonra, birey bu mezar içine bırakılıp üzeri dört adet kireçtaşı plaka ile kapatılmıştır. Toprağın baskısı sonucu plakalar yerlerinden kaymış olmasına rağmen, taşlar sağlam ele geçmiştir. Mezarın uzunluğu 228 cm. genişliği ise 76 cm.dir. İskeleti orta seviyede korunan birey, sırt üstü şekilde yatırılmıştır. Kafatası kırık ve parçalı ele geçerken, kollar ve eller sağlam durumda bulunmuştur. Kaburgalar ve pelvis çok iyi durumda gözükmezken, bacaklar ve ayaklar sağlam korunmuştur. İskeletin uzunluğu 148 cm. genişliği omuz hizasından itibaren 36 cm.dir.
Mezar Buluntuları: Bronz ayna (ALV-1), bronz obje (ALV-2), bronz kozmetik alet (ALV-3), pişmiş toprak unguentarium (ALV-4), pişmiş toprak gövde parçası (ALV-5), halka parçaları (ALV-6)

Buluntular

Katalog No: M-10.1 ***(Levha 22 a-b)***
Form: Unguentarium
Kazı Env. No: İDÇ 2009/80 (ALV-4)
Yapıldığı Malzeme: Pişmiş toprak
Yükseklik: 8.2 cm.
Ağız Çapı: 1.5 cm.
Kaide Çapı: 1.6 cm.
Hamur Rengi: 2.5 YR 6/8 (Light Red)
Katkı Maddesi: Mika, kalsit
Astar/Firnis Rengi: 2.5 YR 5/8 (Red)
Tanım: Dışa çekik ağızlı, silindirik boyunlu, kaideye doğru daralan şişkin gövdeli, kısa düz kaidelidir. Kaide kısmı sonradan tümlenmiştir.
Benzer Örnek: Thompson 1934, s. 396, Fig. 84. E 46.
Tarihleme: M.Ö. 325-300

Katalog No: M-10.2 ***(Levha 22 c-d)***
Form: Gövde parçası
Kazı Env. No: İDÇ 69/2009 (ALV 5)
Yapıldığı Malzeme: Pişmiş toprak
Yükseklik: 3 cm.
Ağız Çapı: -
Kaide Çapı: 2.2 cm.
Hamur Rengi: 5 YR 6/4 (Light Reddish Brown)
Katkı Maddesi: Mika, kalsit, kum
Astar/Firnis Rengi: 5 YR 3/2 (Dark Reddish Brown)
Tanım: Ağız ve boyun kısmı korunamamıştır. Kaideye doğru daralan şişkin gövdeli, düz kaidelidir. Yüzeyindeki astar yer yer korunmuştur.
Tarihleme: M.Ö. 325-300 (Konteks)

Katalog No: M-10.3 ***(Levha 22 e)***
Form: Ayna

Kazı Env. No: ALV-1
Yapıldığı Malzeme: Bronz
Yükseklik: 4.7 cm (Korunan Kısım)
Kalınlık: 0.5 cm
Çap: 10.1 cm
Tanım: Disk formlu ayna, iç yüze doğru hafif eğimlidir. Oldukça sağlam olan aynanın iç ve dış yüzeyinde yeşil patina izleri mevcuttur. Ayrıca aynaya ait olabilecek uzunluğunda aparat kısmı mevcuttur.
Tarihleme: M.Ö. 325-300 (Konteks)

Katalog No: M-10.4 ***(Levha 23 a)***
Form: Obje (silindir formlu)
Kazı Env. No: ALV-2
Yapıldığı Madde: Bronz
Yükseklik: 4.4 cm (Kapağı ile)
Çap: 2.3 cm
Tanım: Silindir formlu, kutu şeklinde olan mezar buluntusu kapaklıdır. Muhtemelen kozmetik ya da mücevherat türü malzemelerin saklanması için kullanılmıştır. Kabın yüzeyi yeşil ve mavi renk patina ile kaplıdır. Kabın dip kısmındaki kırık bölüm restore edilmiştir.
Tarihleme: M.Ö. 325-300 (Konteks)

Katalog No: M-10.5 ***(Levha 23 b)***
Form: Kozmetik alet
Kazı Env. No: ALV-3
Yapıldığı Malzeme: Bronz
Uzunluk: 12.6 cm
Kalınlık: 0.5 cm
Tanım: Silindirik formlu, bir ucu çok ufak kaşık formunda diğer ucu ise basık topuz şeklindedir. Aletin gövde ortası daha kalın olup uçlara doğru incelmektedir. Yüzeyi yeşil patinalıdır.
Tarihleme: M.Ö. 325-300 (Konteks)

Katalog No: M-10.6 ***(Levha 23 c)***
Form: Halka
Adet: 2 Adet
Kazı Env. No: ALV-6
Yapıldığı Malzeme: Demir
Çap: 1 cm.
Tanım: Yuvarlak formda olan halkaların üzerinde oksitlenme mevcuttur.
Tarihleme: M.Ö. 325-300 (Konteks)

Katalog No: M-11 ***(Levha 24-25)***
Kazı Env. No: 127 No.lu mezar
Buluntu Yeri: L-9 plankaresi ***(Plan 7)***
Mezar Tipi: Kireçtaşı plaka kapaklı mezar (inhümasyon)
Yatış Yönü: Doğu-batı
Cinsiyet: Erkek

Kapak Seviyesi: 23.31 m
İskelet Seviyesi: 22.66 m
Mezar Bilgileri: Mezar, birey için bir çukur açıldıktan sonra, bu çukur içine bırakılan bireyin iskeleti üzerine dört adet plaka kapatılarak yapılmıştır. Taşların orta kısmından doğu batı uzantılı çöküntü sonucu kırık oluşmuş ve taşlar mezarın ortasına doğru çökmüştür. Mezarın uzunluğu 216 cm. genişliği ise 110 cm.dir. Sırt üstü yatırılarak gömülen bireyin iskeleti çok iyi korunmamış, kafatası parçalanmıştır. Çene ve dişler gözükmektedir. Kollar çok iyi korunmazken, kaburga kemikleri ve pelvis çok tahrip olmuştur. İskeletin en iyi korunan yeri bacaklardır. Eller ve ayaklar mezar içerisinde dağınık halde bulunmuştur. İskeletin uzunluğu 153 cm. genişliği ise 30 cm.dir.
Mezar Buluntuları: Pişmiş toprak unguentarium (ANM-1), cam unguentarium (ANM-2)

Buluntular

Katalog No: M-11.1 ***(Levha 25 a-b)***
Form: Unguentarium
Kazı Env. No: İDÇ 2009/107 (ANM-1)
Yapıldığı Malzeme: Pişmiş toprak
Yükseklik: 9.4 cm
Ağız Çapı: 2 cm
Kaide Çapı: 2 cm
Hamur Rengi: 2.5 YR 7/4 (Light Reddish Brown)
Katkı Maddesi: Mika, kalsit
Astar Rengi: 5 YR 5/4 (Reddish Brown)
Firnis Rengi: 7.5 YR 3/4 (Dark Brown)
Tanım: Dışa çekik ağızlı, silindirik boyunlu, şişkin gövdeli, düz kaidelidir. Gövde üzeri yivlidir. Ağız kenarında küçük kırıklar vardır.
Benzer Örnekler: Knigge 1959, Taf. 67, No. 356, 1.
Goldway 1950, Fig. 135 No. 248.
Tarihleme: M.Ö. 325-300

Katalog No: M-11.2 ***(Levha 25 c-d)***
Form: Hydria
Kazı Env. No: ANM-2
Yapıldığı Malzeme: Cam
Yükseklik: 7.4 cm
Ağız Çapı: 2.2 cm
Kaide Çapı: 1.9 cm
Tanım: Lacivert cam hamurlu, düz ağız kenarlı, silindirik boyunlu, omuzdan kaideye doğru daralan gövdeli, kısa kaidelidir. Ağız kenarından çıkan kulp gövdeye dikey olarak bağlanmıştır. Omuz üzerinde de yatay olarak simetrik iki kulp mevcuttur. İç kalıp ya da çekirdek sarma adı verilen teknikle üretilmiştir. Gövde kobalt renkte yarı saydam camdan yapılmıştır. Gövde üzerinde opak sarı ve beyaz renkte cam sarılarak ve bir alet yardımıyla aşağı doğru çekilerek dekor oluşturulmuştur. Aletin izleri dikey girintiler olarak izlenir. Bir dikey, iki yatay kulp

ve kaide sonradan takılmıştır. Ağız kenarı gövde ile aynı renkte cam sarılarak düzeltilmiştir. Eser çok parçalı olup sonradan tümlenmiştir.
Benzer Örnek: Hayes 1975, Pl. 2, No. 21.
Tarihleme: M.Ö. 4. yüzyıl sonları.

Katalog No: M-12 ***(Levha 26-27)***
Kazı Env. No: 130 No.lu mezar
Buluntu Yeri: N-2 plankaresi ***(Plan 8)***
Mezar Tipi: Kireçtaşı plaka kapaklı mezar (inhümasyon)
Yatış Yönü: Doğu-batı
Cinsiyet: Çocuk
Kapak Seviyesi: 27.96 m.
İskelet Seviyesi: 27.90 m.
Mezar Bilgileri: Mezar kireçtaşı plaka kapaklı olarak yapılmıştır. Tek monoblok kireçtaşı plaka iskeletin üzerine kapatılmasıyla oluşturulmuştur. Kapak oldukça sağlam korunmuştur. İskelet kötü korunmuştur. Kafatası kırık olup kısmen mevcuttur. Kollar ve bacaklar dağınık durumdadır. Kafatası üzerinden kol, kaburgaların üzerinden ise pelvis kemikleri gelmiştir. İskeletin uzunluğu 78 cm. genişliği ise 22 cm.dir.
Mezar Buluntuları: Pişmiş toprak horoz figürini (ANV-1), pişmiş toprak amphoriskos (ANV-2)

Buluntular

Katalog No: M-12.1 ***(Levha 27 a-b)***
Form: Amphoriskos
Kazı Env. No: İDÇ 2009/75 (ANV-2)
Yapıldığı Madde: Pişmiş toprak
Yükseklik: 12.6 cm
Ağız Çapı: 2.3 cm
Kaide Çapı: 1 cm
Hamur Rengi: 7.5 YR 7/4 (Pink)
Katkı Maddesi: Kum, mika, kalsit
Astar Rengi: 7.5 YR 8/4 (Pink)
Tanım: Dışa dönük ağız kenarlı, silindirik uzun boyunlu, armudi gövdeli, düğme diplidir. Boyundan çıkan oval kesitli iki kulp, omuza dikey olarak bağlanmıştır. Ağzın bir bölümü ile kulplardan biri kırık olup sonradan tümlenmiştir.
Benzer Örnek: Kızıl 2009, s. 408-409, Resim 25.
Tarihleme: M.Ö. 350-300

Katalog No: M-12.2 ***(Levha 27 c)***
Form: Horoz figürini
Kazı Env. No: ANV-1
Yapıldığı Madde: Pişmiş toprak
Yükseklik: 13.2cm
Kaide Çapı: 4.8cm

Tanım: Yuvarlak bir kaide üzerinde, ayakta duran horoz figürinidir. Figürinin kanat, kuyruk ve ibik detayları işlenmiştir. Kalıp yapımı olup içi boştur. Kaide kısmında çok küçük bir delik vardır.
Benzer Örnekler: Burn-Higgins 2001, s. 253, Pl. 137, No. 2848.
Besques 1963, s. 148. Pl. 182.
Tarihleme: M.Ö. 350-300

Katalog No: M-13 ***(Levha 28-29)***
Kazı Env. No: 140 No.lu mezar
Buluntu Yeri: L9 plankaresi ***(Plan 7)***
Mezar Tipi: Kireçtaşı plaka kapaklı mezar (inhümasyon)
Yatış Yönü: Güneydoğu-kuzeybatı
Cinsiyet: Erkek
Kapak Seviyesi: 23.15 m.
İskelet Seviyesi: 22.45 m
Mezar Bilgileri: Mezar dört adet kireçtaşı plakanın, birey için açılan çukurun üzerine kapatılmasıyla oluşturulmuştur. Plakalar toprağın baskısı sonucu ortadan ikiye ayrılırken, içe doğru çökmüşlerdir. Mezarın uzunluğu 204 cm. genişliği ise 98 cm.dir. İskeleti orta seviyede korunan bireyin başı yan yatık şekilde, sırt üstü yatırılmıştır. Kafatası kırık ele geçerken, dişler ve çene kemiği sağlama yakın ele geçmiştir. Kollar kısmen korunurken, sol el sağlam ele geçmiştir. Kaburga kemikleri orta seviyede korunmuş gözükürken, pelvis çok iyi durumda değildir. Bacaklar ve ayaklar iskeletin en iyi korunan yeridir. İskeletin uzunluğu 153 cm. omuz genişliği 51 cm. pelvis genişliği ise 30 cm.dir.
Mezar Buluntuları: Pişmiş toprak unguentarium (AOJ-1), pişmiş toprak unguentarium (AOJ-2)

Buluntular

Katalog No: M-13.1 ***(Levha 29 a-b)***
Form: Unguentarium
Kazı Env. No: İDÇ 2009/122 (AOJ-1)
Yapıldığı Malzeme: Pişmiş toprak
Yükseklik: 9.3 cm.
Ağız Çapı: 1.7 cm.
Kaide Çapı: 2.1 cm.
Hamur Rengi: 5 YR 6/6 (Reddish Yellow)
Katkı Maddesi: Az mika, kalsit
Astar Rengi: 5 YR 4/8 (Red)
Tanım: Dışa çekik ağızlı, silindirik boyunlu, kaideye doğru daralan şişkin gövdeli, düz kaidelidir. Gövde üzeri yivlidir. Yüzeyindeki astar yer yer korunmuştur.
Benzer Örnekler: Sparkes-Talcott 1971, Taf. 63, No. 1491.
Smetana-Scherrer, Taf. 55, No. 700.
Tarihleme: M.Ö. 4. yüzyıl ikinci yarısı

Katalog No: M-13.2 ***(Levha 29 c-d)***
Form: Unguentarium
Kazı Env. No: İDÇ 2009/123 (AOJ-2)

Yapıldığı Malzeme: Pişmiş toprak
Yükseklik: 9.4 cm.
Ağız Çapı: 1.6 cm.
Kaide Çapı: 2 cm.
Hamur Rengi: 2.5 YR 6/6 (Light Red)
Katkı Maddesi: Az mika, kalsit
Astar Rengi: 2.5 YR 5/6 (Red)
Tanım: Dışa çekik ağızlı, silindirik boyunlu, kaideye doğru daralan şişkin gövdeli, düz kaidelidir. Gövde üzeri yivlidir.
Benzer Örnekler: Sparkes-Talcott 1971, Taf. 63, No. 1491
Smetana-Scherrer, Taf. 55, No. 700.
Knigge, Möbius, Schlörb-Vierneisel 1966, Beilage 53, 6/140.
Tarihleme: M.Ö. 4. yüzyıl ikinci yarısı

Katalog No: M-14 ***(Levha 30-31)***
Kazı Env. No: 145 No.lu mezar
Buluntu Yeri: J5 plankaresi ***(Plan-9)***
Mezar Tipi: Kireçtaşı plaka kapaklı mezar (inhümasyon)
Yatış Yönü: Kuzeydoğu-güneybatı
Cinsiyet: Kadın
Kapak Seviyesi: 23.36 m.
İskelet Seviyesi: 22.81 m
Mezar Bilgileri: Mezar dört adet kireçtaşı plakanın birbirine paralel olarak kapatılmasıyla oluşturulmuştur. Güneybatıda yer alan plaka baskı sonucu ikiye ayrılırken, diğer üç plaka sağlam ele geçmiştir. Mezarın uzunluğu 241 cm. genişliği ise 98 cm.dir. Sırt üstü yatırılarak gömülen bireyin iskelet iyi korunmuştur. Kafatası kapağın hemen altından çıktığı için zarar görmüştür. Sağ el parmakları pelvisin altında kalmıştır. Bunların dışında iskelet oldukça iyi korunmuştur. İskeletin uzunluğu 147 cm. omuz hizasından itibaren genişliği ise 31 cm.dir.
Mezar Buluntuları: Pişmiş toprak unguentarium (AOU-1), bronz plaka (AOU-2)

Buluntular

Katalog No: M-14.1 ***(Levha 31 a-b)***
Form: Unguentarium
Kazı Env. No: İDÇ 2009/128 (AOU-1)
Yapıldığı Malzeme: Pişmiş toprak
Yükseklik: 13 cm
Ağız Çapı: 1.7cm
Kaide Çapı: 2.8 cm
Hamur Rengi: 2.5 YR 7/4 (Light Reddish Brown)
Katkı Maddesi: az kum, mika
Astar Rengi: 2.5 YR 5/8 (Reddish Brown)
Firnis Rengi: 7.5 YR 3/4 (Dark Brown)
Tanım: Dışa çekik ağız tablalı, silindirik boyunlu, şişkin gövdeli, düzleştirilmiş kaidelidir. Boyundan gövde ortasına kadar olan alanda yivler yer almaktadır.
Benzer Örnek: Smetana-Scherer 1985, s. 88, Taf. 55. No. 706
Tarihleme: M.Ö. 4. yüzyıl sonları

Katalog No: M-14.2 ***(Levha 31 c-d)***
Form: Plaka
Kazı Env. No: AOU-2
Yapıldığı Malzeme: Bronz
Uzunluk: 6.5 cm.
Genişlik: 6.2 cm.
Tanım: Dikdörtgen şekilde yapılmıştır. Üstteki iki köşesinden biri kıvrılırken, alttaki köşesi ise kırılmıştır.
Tarihleme: M.Ö. 4. yüzyıl sonları (Konteks).

Katalog No: M-15 ***(Levha 32)***
Kazı Env. No: 161 No.lu mezar
Buluntu Yeri: M-2 plankaresi ***(Plan 3)***
Mezar Tipi: Kireçtaşı plaka kapaklı mezar (başucu sanduka şeklinde) (İnhümasyon)
Yatış Yönü: Doğu-batı
Cinsiyet: Kadın
Kapak Seviyesi: 26.31 m.
İskelet Seviyesi: 26.21 m
Mezar Bilgileri: Mezar, iki adet büyük boyutlu kireçtaşı plakanın konulmasıyla oluşturulmuştur. Taş plaka olarak tanımlayabileceğimiz mezarın kafatasından pelvise kadar olan kısmı blok taşlarla çevrelenmiş ve sanduka görüntüsü almıştır.Böylelikle kafatası ve üst gövde çökmelere karşı korunmuştur. İskelet ise oldukça sağlam korunmuştur. İskeletin uzunluğu 165 cm. genişliği ise 32 cm.dir. Kafatası kırık şekilde bulunmuştur. Sağ ve sol parmakları dışında iskelet iyi durumdadır.
Mezar Buluntuları: Bronz iğne (APV-1)

Buluntular:

Katalog No: M-15.1 ***(Levha 32 d)***
Form: İğne
Kazı Env. No: APV-1
Yapıldığı Malzeme: Bronz
Uzunluk: 9.1 cm
Tanım: Bir ucu kalın kısmından, diğer ucuna doğru incelere devam eden bir forma sahiptir.
Tarihleme: -

Katalog No: M-16 ***(Levha 33-34)***
Kazı Env. No: 178 No.lu mezar
Buluntu Yeri: J-6 plankaresi ***(Plan 10)***
Mezar Tipi: Kiremit mezar (inhümasyon)
Yatış Yönü: Güneydoğu-kuzeybatı
Cinsiyet: Erkek
Kapak Seviyesi: 24.14 m.
İskelet Seviyesi: 23.85 m
Mezar Bilgileri: Mezar kiremit mezar tipindedir. Güneydoğu yüzünde üç adet kiremit, kuzeybatı kısmında üç adet kiremit, karşılıklı çatılarak, çatı formu verecek şekilde oluşturulmuştur. Mezara ait kiremitler parçalanmış ve kırılmıştır. Mezarın

yalnızca güneydoğu kısmında iki kiremidin yarısı korunurken, kuzeybatı kısmında ise bir kiremidin, yarısı sağlam korunmuştur. Mezarın uzunluğu 113 cm. genişliği 58 cm.dir. İskelet oldukça kötü korunurken, kafatası ile gövdenin yarısına ulaşılamamıştır. Pelvis ve bacaklar kısmen korunmuştur. İskeletin uzunluğu 109 cm. genişliği ise 31 cm.dir.
Mezar Buluntuları: Pişmiş toprak unguentarium (ARR-1)

Buluntular:

Katalog No: M-16.1 ***(Levha 34 a-b)***
Form: Unguentarium
Kazı Env. No: İDÇ 2009/145 (ARR-1)
Yapıldığı Malzeme: Pişmiş toprak
Yükseklik: 11.2 cm.
Ağız Çapı: 1.7 cm.
Kaide Çapı: 2.3 cm.
Hamur Rengi: 5 YR 6/4 (Light Reddish Brown)
Katkı Maddesi: Mika, kalsit, az kum
Astar Rengi: 5 YR 3/3 (Dark Reddish Brown)
Tanım: Dışa çekik ağız kenarlı, silindirik boyunlu, kaideye doğru daralan şişkin gövdeli, düz kaidelidir.
Benzer Örnek: Mitsopoulos-Leon 1991, s. 146, Taf. 207, No. O-6
Tarihleme: M.Ö. 300-250

Katalog No: M-17 ***(Levha 35-36)***
Kazı Env. No: 190 No.lu mezar
Buluntu Yeri: M-5 plankaresi ***(Plan 11)***
Mezar Tipi: Basit mezar (inhümasyon)
Yatış Yönü: Doğu-batı
Cinsiyet: Kadın
Kapak Seviyesi: -
İskelet Seviyesi: 26.17 m.
Mezar Bilgileri: Mezar basit gömü tipindedir. Bir çukur kazıldıktan sonra birey bu kazılan çukura konulup, üzerine toprak atılarak oluşturulmuştur. Bireyin iskeleti kısmen korunmuştur. Kafatası kırık ve çok parçalıdır. Sol kaburgalar, sağ el, pelvis ve bacaklar korunmuş diğer bölümleri ise korunamamıştır. Olasılıkla yetişkin kadın bireye aittir.
Mezar Buluntuları: Pişmiş toprak unguentarium gövde parçası (ASJ-1), pişmiş toprak figürin (ASJ-2)

Buluntular

Katalog No: M-17-1 ***(Levha 36 a-b)***
Form: Unguentarium gövde parçası
Kazı Env. No: İDÇ 135/2009 (ASJ-1)
Yapıldığı Malzeme: Pişmiş toprak
Yükseklik: 7.1 (Korunan)
Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: 1.8
Hamur Rengi: 5 YR 7/3 (Pink)
Katkı Maddesi: Az mika, kalsit
Astar Rengi: 7.5 YR 7/4 (Pink)
Tanım: Boyundan itibaren, ağız kısmı korunmamıştır. İnce, uzun bir forma sahiptir. Şişkin gövde kaideye doğru daralırken, kaide düzdür.
Benzer Örnek: Knigge 1959, Taf. 69, No. 387 6-7.
Tarihleme: M.Ö. 2. yüzyıl

Katalog No: M-17-2 ***(Levha 36 c-d)***
Form: Kadın figürini
Kazı Env. No: ASJ-2
Yapıldığı Madde: Pişmiş toprak
Yükseklik: 16.5 cm.
Gövde Genişlik: 11cm
Tanım: Kırmızı hamurlu, başı ile gövdenin bele kadar olan kısmı korunmuş kadın figürinidir. Yüz detayları belirgindir. Ortadan ikiye ayrılmış olan saç, arkada topuz yapılmıştır. Başın arka kısmında yer alan örtü, ense altına kadar uzanmıştır. Başın büyüklüğü, gövdeye göre orantısızdır. Tüm bedeni sarmakta olan elbise detayları ise belirgindir. Sağ kol omuz hizasından kıvrılmış olup, elbisenin altında yer almaktadır. Sol kol dirsekten kıvrılmış olup olasılıkla bele dayanmıştır. Bir kısmı korunmuş olan havalandırma deliği eserin sırt kısmında yer almaktadır. Parçalar halinde ele geçen eser yapıştırılmış, eksiklikler ise tamamlanmıştır.
Benzer Örnekler: Burn-Higgins 2001, s. 260-261, Pl. 141, No. 2865.
Burr-Thompson 1963, s. 132, Pl. XLVIII, No. 229-230.
Tarihleme: M.Ö. 2. yüzyıl

Katalog No: M-18 ***(Levha 37-38)***
Kazı Env. No: 219 No.lu mezar
Buluntu Yeri: M-5 plankaresi ***(Plan 11)***
Mezar Tipi: Basit mezar (inhümasyon)
Yatış Yönü: Doğu-batı
Cinsiyet: Erkek
Kapak Seviyesi: -
İskelet Seviyesi: 25.30 m.
Mezar Bilgileri: Mezar basit gömü tipindedir. Bir çukur kazıldıktan sonra birey bu kazılan çukura konulup, üzerine toprak atılarak oluşturulmuştur. İskelet yapısı iyi durumda korunmuştur. Kafatası parçalı olmasına rağmen, dişleri ve çenesiyle iyi durumdadır. Kaburga ve pelvis sağlam durumdadır. Kollar, sol el ve bacaklar oldukça iyi korunurken, ayaklar ele geçmemiştir. İskeletin uzunluğu 150 cm. genişliği ise 40 cm.dir.
Mezar Buluntuları: Pişmiş toprak kandil (ATV-1), bronz sikke (ATV-2)

Buluntular

Katalog No: M-18.1 ***(Levha 38 a-b)***
Form: Kandil
Kazı Env. No: ATV-1

Yapıldığı Malzeme: Pişmiş toprak
Uzunluk: 8.8cm
Genişlik: 6.3cm
Kaide Çap: 4.3cm
Hamur Rengi: 2.5 YR 6/6 (Light Red)
Katkı Maddesi: Kalsit,az mika, kum
Astar Rengi: 2.5 YR 3/6 (Dark Red)
Tanım: Discus deliği geniş olup çevresinde herhangi bir bezeme yoktur. Gövde ortasında tek tutamaklıdır. Fitil deliği öne doğru uzatılmış ve sağlamdır. Kısa yuvarlak kaideli olup içe çöküktür. Üzerindeki astar yer yer dökülmüştür.
Benzer Örnekler: Schafer 1968, s. 125, Taf. 53, K-7.
Tezgör-Sezer 1995, s. 75, No. 177.
Tarihleme: M.Ö. 275-225

Katalog No: M-18.2 ***(Levha 38 c)***
Form: Sikke
Kazı Env. No: ATV-2
Yapıldığı Malzeme: Bronz
Çap: 1.6 cm.
Ağırlık:-
Ön Yüz: Tanımsız
Arka Yüz: Tanımsız
Tarihleme: M.Ö. 3. yüzyıl (Konteks)

Katalog No: M-19 ***(Levha 39-40)***
Kazı Env. No: 234 No.lu mezar
Buluntu Yeri: M-5 plankaresi ***(Plan 11)***
Mezar Tipi: Kiremit mezar (inhümasyon)
Yatış Yönü: Güneydoğu-kuzeybatı
Cinsiyet: Erkek
Kapak Seviyesi: 25.87 m.
İskelet Seviyesi: 24.95 m.
Mezar Bilgileri: : Mezar kiremit mezar tipindedir. Güneydoğuda üç, kuzeybatıda üç adet olmak üzere, altı adet kiremidin birbirlerine karşılık çatılarak oluşturulan mezarda, kiremitlerin zaman içinde toprağın baskısı sonucu kaymış olduğu ve bazı kısımların üst üste geldiği gözlenmektedir. Aynı nedenden dolayı bazı kiremitlerde hasar ve kırıklı bir yapı oluştuğu tespit edilmiştir. Genel olarak iskelet yapısı göz önüne alındığı zaman iyi korunmuş durumda olduğu gözlenmektedir. İskelet yapısı içerisinde kaburgalar kısmi biçimde korunmamış vaziyette olsa da genel olarak iskelet iyi durumdadır. İskeletin her iki elide pelvisin üzerinde bulunmuştur. İskeletin uzunluğu 170 cm. genişliği ise omuzdan 40 cm. pelvisden 32 cm.dir.
Mezar Buluntuları: Pişmiş toprak unguentarium (AUS-1)

Buluntular

Katalog No: M-19.1 ***(Levha 40 a-b)***
Form: Unguentarium
Kazı Env. No: İDÇ 2009/80 (AUS-1)

Yapıldığı Malzeme: Pişmiş toprak
Yükseklik: 10.8 cm
Ağız Çapı: 2 cm
Kaide Çapı: 2.2 cm
Hamur Rengi: 7.5 YR 6/4 (Light Brown)
Katkı Maddesi: Mika, kalsit
Astar Rengi: 7.5 YR 3/3 (Dark Brown)
Tanım: Dışa çekik ağızlı, silindirik boyunlu, kaideye daralan şişkin gövdeli, düz kaidelidir. Eserin ağız, gövde ve dip kısmında kırık ve eksiklikler tamamlanmıştır.
Benzer Örnekler: Blegen, Palmer, Young 1964, Pl. 76, 491, No. 11.
Knigge 1959, Taf. 67, No. 357.
Thompson 1934, B-44.
Tarihleme: M.Ö. 4. yüzyıl sonları

Katalog No: M-20 ***(Levha 41-42)***
Kazı Env. No: 244 No.lu mezar
Buluntu Yeri: L-6 plankaresi güneydoğusu ***(Plan 12)***
Mezar Tipi: Kireçtaşı plaka kapaklı mezar (inhümasyon)
Yatış Yönü: Güney-kuzey
Cinsiyet: Erkek
Kapak Seviyesi: 24.36 m.
İskelet Seviyesi: 23.68 m.
Mezar Bilgileri: Mezar bir çukur açıldıktan sonra, birey bu çukur içine bırakılıp, üzeri beş adet kireçtaşı plakanın, birey üzerine kapatılmasıyla oluşturulmuştur. Güneyde yer alan plaka ile ortada yer alan plaka, toprağın baskısı sonucu ortadan ikiye ayrılırken, diğer plakalar sağlam korunmuştur. Diğer bloklarda aynı şekilde toprağın baskısı sonucu kaymışlardır. Mezarın kapak uzunluğu 203 cm. genişliği ise 98 cm, derinliği 7 cm.dir. Sırt üstü yatar şekilde gömülen iskelet, genel olarak iyi korunmuştur. Kafatası kırık ve dağınıktır. Kollar, eller, kaburgalar, bacaklar, ayaklar ve pelvis orta düzeyde korunmuştur. İskeletin uzunluğu 170 cm. genişliği ise 40 cm.dir.
Mezar Buluntuları: Pişmiş toprak unguentarium (AVF-1), bronz sikke (AVF-2)

Buluntular

Katalog No: M-20.1 ***(Levha 42 a-b)***
Form: Unguentarium
Kazı Env. No: İDÇ 223/2009 (AVF-1)
Yapıldığı Malzeme: Pişmiş toprak
Yükseklik: 11,8 cm.
Ağız Çapı: 1,9 cm.
Kaide Çapı: 2,1 cm.
Hamur Rengi: 5 YR 6/4 (Light Reddish Brown)
Katkı Maddesi: Kalsit, az mika
Astar Rengi: 5 YR 5/6 (Yellowish Red)
Tanım: Dışa çekik ağızlı, silindirik boyunlu, kaideye doğru daralan şişkin gövdeli, düz kaidelidir. Eserin gövde ve kaide kısmında kırık ve eksiklikler tamamlanmıştır
Benzer Örnekler: Blegen, Palmer, Young 1964, Pl. 76, 491, No. 10.

Scherer 1985, Taf. 55 No. 704.
Tarihleme: M.Ö. 4. yuzyıl sonları

Katalog No: M-20.2 ***(Levha 42 c)***
Form: Sikke
Kazı Env. No: AVF-2
Yapıldığı Malzeme: Bronz
Çap: 2.2 cm.
Ağırlık:-
Ön Yüz: Tanımsız
Arka Yüz: Tek kulplu kap (kymillion), sikkenin sağ tarafında K, sol tarafında Y monogramı yer almaktadır.
Benzer Örnekler: SNG Copenhagen 47.
Tarihleme: M.Ö. 320-250

Katalog No: M-21 ***(Levha 43-44)***
Kazı Env. No: 256 No.lu mezar
Buluntu Yeri: M-5 plankaresi ***(Plan 11)***
Mezar Tipi: Basit mezar (inhümasyon)
Yatış Yönü: Kuzeydoğu-güneybatı
Cinsiyet: Erkek
Kapak Seviyesi: -
İskelet Seviyesi: 24.73 m.
Mezar Bilgileri: Mezar basit mezar tipindedir. Bir çukur kazıldıktan sonra birey, bu kazılan çukura konulup, üzerine toprak atılarak gömülmüştür. Sırt üstü yatırılarak gömülen bireyin iskeleti, iyi korunmuş durumdadır. Kafatası kırık ve çok parçalıdır. Kaburgalar, kollar, pelvis, bacaklar, ayaklar orta düzeyde korunmuştur. İskeletin uzunluğu 161 cm. genişliği ise 35 cm.dir.
Mezar Buluntuları: Pişmiş toprak unguentarium (AVT-1**)**

Buluntular

Katalog No: M-21.1 ***(Levha 44 a-b)***
Form: Unguentarium
Kazı Env. No: İDÇ 2009/101 (AVT-1)
Yapıldığı Malzeme: Pişmiş toprak
Yükseklik: 8.7cm
Ağız Çapı: 1.8 cm
Kaide Çapı: 1.7cm
Hamur Rengi: 2.5 YR 7/6 (Light Red)
Katkı Maddesi: Kum, mika
Astar Rengi: 5 YR 7/4 (Pink)
Firnis Rengi (Bant): 2.5 YR 6/8 (Light Red)
Tanım: Hafif içe çekik ağızlı, konik boyunlu, kaideye doğru daralan şişkin gövdeli, alçak halka kaidelidir. Ağızdan gövdenin alt kısmına doğru belirli aralıklarla yapılmış kabı çevreleyen bant izleri görülmektedir. Dip kısmında küçük kırık ve eksiklik vardır.
Benzer Örnek: Rotroff 2003, s. 69, Pl. 13, No. 253.

Tarihleme: M.Ö. 3. yüzyılın ilk yarısı

Katalog No: M-22 ***(Levha 45-46)***
Kazı Env. No: 268 No.lu mezar
Buluntu Yeri: N-3 plankaresi, AEC kodlu taş sırasının kesitinde ***(Plan 13)***
Mezar Tipi: Kireçtaşı plaka kapaklı mezar (inhümasyon)
Yatış Yönü: Kuzey-güney
Cinsiyet: Erkek
Kapak Seviyesi: 28.14 m.
İskelet Seviyesi: 26.99 m.
Mezar Bilgileri: Mezar dört adet kireçtaşı plakanın bireyin üzerine kapatılmasıyla oluşturulmuştur. Taşlar toprağın baskısı sonucunda ortadan kuzey-güney yönünde içe doğru çökmüştür. Mezarın uzunluğu 205 cm. genişliği ise 64 cm.dir. İskelet genel olarak iyi korunmuş durumdadır. Kafatası sağlam, çene dağılmış tespit edilirken, kollar ve kaburgalar durumdadır. Bacaklar iskeletin korunan en iyi yeridir. İskeletin uzunluğu 153 cm. genişliği ise 40 cm.dir.
Mezar Buluntuları: Pişmiş toprak unguentarium (AYM-1), demir strigilis parçaları (AYM-2)

Buluntular

Katalog No: M-22.1 ***(Levha 46 a-b)***
Form: Unguentarium
Kazı Env. No: AYM-1
Yapıldığı Madde: Pişmiş toprak
Yükseklik: 7.1 cm
Ağız Çapı: 2 cm
Kaide Çapı: 1.9 cm
Hamur Rengi: 5 YR 7/6 (Reddish Yellow)
Katkı Maddesi: Mika, kum, kalsit
Astar Rengi: 2.5 YR 5/6 (Red)
Tanım: Basit ağız kenarlı, kısa silindirik boyunlu, kaideye doğru daralan şişkin gövdeli, kısa düz kaidelidir. Astarında yer yer dökülmeler mevcuttur. Dip kısmında aşınmalar mevcuttur.
Benzer Örnekler: Rotroff 2006, s. 289, Fig. 62, Pl. 52, No. 407.
Sparkes, Talcott 1971, s. 340, Pl. 63, No. 1491.
Tarihleme: M.Ö. 325-250

Katalog No: M-22.2 **(Levha 46 c)**
Form: Strigilis parçaları
Kazı Env. No: AYM-2
Yapıldığı Madde: Demir
Uzunluk: -
Genişlik:-
Tarihleme: M.Ö. 325-250 (Konteks)

Katalog No: M-23 ***(Levha 47-48)***
Kazı Env. No: 283 No.lu mezar
Buluntu Yeri: K-7 plankaresi ***(Plan 14)***
Mezar Tipi: Kireçtaşı plaka kapaklı mezar (inhümasyon)
Yatış Yönü: Doğu-batı
Cinsiyet: Belirsiz
Kapak Seviyesi: 23.97 m.
İskelet Seviyesi: 23.46 m.
Mezar Bilgileri: Mezar, kireçtaşı plaka kapaklar ile bireyin üstü kapatılarak oluşturulmuştur. Mezarın, kireçtaşı plaka kapakları dağılmış durumda ortaya çıkarılmıştır. Toprağın baskısı sonucu kapaklar çok tahrip olmuştur. Mezarın uzunluğu 182 cm. genişliği ise 51 cm. dir. Toprağa direk yatırılarak gömülen bireyin iskelet yapısı iyi korunmuş vaziyette bulunmuştur. Kafatası parçalı ve kırık, çene ve dişler korunmamıştır. Kollar ele geçerken, kaburga ve pelvis çok tahrip olmuştur. Bacaklar ise kaval kemiğine kadar korunmuştur. İskeletin uzunluğu 167 cm. genişliği ise 48 cm.dir.
Mezar Buluntuları: Pişmiş toprak unguentarium (AZL-1)

Buluntular

Katalog No: M-23-1 ***(Levha 48 a-b)***
Form: Unguentarium
Kazı Env. No: İDÇ 10/10 (AZL-1)
Yapıldığı Malzeme: Pişmiş toprak
Yükseklik: 9.3cm
Ağız Çapı: 2.3cm
Kaide Çapı: 1.9cm
Hamur Rengi: 2.5 YR 7/6 (Light Red)
Katkı Maddesi: Mika, kum,kalsit
Astar Rengi: 7.5 YR 7/4 (Pink)
Firnis Rengi (Bant): 5 YR 6/6 (Reddish Yellow)
Tanım: Dışa çekik ağızlı, silindirik boyunlu, yuvarlak kısa kaidelidir. Boyun ve gövde üzerinde birbirine paralel ince bant bezemesi vardır. Gövde üzerinde yer yer aşınmalar mevcuttur.
Benzer Örnek: Vessberg, Westholm 1956, Fig. 24, No. 21.
Tarihleme: M.Ö. 4. yuzyıl sonları

Katalog No: M-24 ***(Levha 49-50-51-52)***
Kazı Env. No: 289 No.lu mezar
Buluntu Yeri: N-3 plankaresi ***(Plan 13)***
Mezar Tipi: Sanduka mezar (inhümasyon)
Yatış Yönü: Kuzey-güney
Cinsiyet: Erkek
Kapak Seviyesi: 26.56 m.
İskelet Seviyesi: 25.49 m.
Mezar Bilgileri: Mezar tip olarak sanduka mezar tipindedir. Mezarın üstü beş adet kireçtaşı plaka kullanılarak kapatılmıştır. Lahit, doğuda ve batıda iki adet uzun monoblok (dikdörtgen) tüf taşı blok ile kuzey ve güneyde iki adet monoblok (kareye

yakın) tüf taşı blok kullanılarak yapılmıştır. Mezarın tabanı, sert, tüflü ana kaya sıkıştırılarak düzleştirilmiştir. Mezarın uzunluğu 251 cm. genişliği ise 114 cm.dir. İskelet genel anlamda korunmuştur. Kafatası kırık, parçalı ve dağınıktır. Omurga kısmı ve kaburgalar korunmuştur. Sol kol ve sağ el korunurken, sağ el ve sol el mezar içinde dağınık şekilde bulunmuştur. Sağ bacak ve sol bacak kısmen korunmuştur. Sağ bacak ve sol bacak kısmen korunurken, sağ ayak ve sol ayak mezar içinde dağınık durumda ele geçmiştir. İskeletin uzunluğu 145 cm. genişliği ise 40 cm.dir.
Mezar Buluntuları: Demir strigilis (AZV-1), demir strigilis (AZV-2), pişmiş toprak boncuklar (AZV-3), seramikler (AZV-4)

Buluntular

Katalog No: M-24-1 ***(Levha 50 a-b)***
Form: Strigilis
Kazı Env. No: AZV-1
Yapıldığı Malzeme: Demir
Uzunluk: 28.6 cm.
Genişlik: 3.3 cm.
Tanım: Kulbun ön kısmı dikdörtgen levha halinde olup devamı ise içbükey çukurlaştırılarak kaşık bölümü oluşturulmuştur. Kulp, üstten bükülerek arka yüzde -kaşık bölümünün başlangıcına- bağlanmıştır. Sapın arka yüzünde bağlantı kısmına yakın bölümünde yüksekçe bir çıkıntı göze çarpmaktadır. Oldukça korozyonlu olan strigilisin kırık olan kısımları birleştirilmiştir.
Benzer Örnek: Knigge, Möbius, Schlörb-Vierneisel1996, Beilage 26, No. 4, 56 (hS 164) 3.

Katalog No: M-24.2 ***(Levha 51 a-b)***
Form: Strigilis
Kazı Env. No: AZV-2
Yapıldığı Malzeme: Demir
Uzunluk: 26.4 cm.
Genişlik: 4.6 cm.
Tanım: Kulbun ön kısmı dikdörtgen levha halinde olup devamı ise içbükey çukurlaştırılarak kaşık bölümü oluşturulmuştur. Kulp, üstten bükülerek arka yüzde -kaşık bölümünün başlangıcına- bağlanmıştır. Sapın arka yüzünde bağlantı kısmına yakın bölümünde yüksekçe bir çıkıntı göze çarpmaktadır. Oldukça korozyonlu olan strigilisin kırık olan kısımları birleştirilmiştir.
Benzer Örnek: Pemberton 1985, Pl. 82, No. 64

Katalog No: M-24.3 ***(Levha 52 a)***
Form: Lekane
Kazı Env. No: AZV-1
Yapıldığı Malzeme: Pişmiş toprak
Yükseklik: 2.6 cm.
Ağız Çapı: 12.8 cm.
Hamur Rengi: 5 YR 6/6 Orange
Astar/Firnis Rengi: 5 YR 7/4 Dull Orange (İç ve dış)

Bant Rengi: 5 YR 5-6 Bright Reddish
Tanım: Dışa dönük ağızlı, gövdeye doğru daralan bir profile sahiptir. Üzerinde yatay bant bezemeleri vardır.
Benzer Örnek: Goldway 1950, Fig. 186-C.
Tarihleme: M.Ö. 4. yüzyıl

Katalog No: M-24.4 ***(Levha 52 b)***
Form: Kase
Kazı Env. No: AZV-1
Yapıldığı Malzeme: Pişmiş toprak
Yükseklik: 3.4 cm.
Ağız Çapı: 45.4 cm.
Hamur Rengi: 5 YR 7/4 Dull Orange (İç ve dış)
Astar/Firnis Rengi: 5 YR 7/4 Dull Orange
Tanım: Dışa dönük ağızlı, gövdeye doğru daralan bir profile sahiptir.
Benzer Örnek: Schafer 1968, s. Taf. 2, C-11.
Tarihleme: M.Ö. 4. yüzyıl

Katalog No: M-24-5 ***(Levha 52 c)***
Form: Boncuk
Kazı Env. No: AZV-3
Çap: 1.5-2 mm
Yapıldığı Malzeme: Pişmiş toprak
Katkı Maddesi: Kum, mika
Adet: 37
Tanım: Yuvarlak formda, yaklaşık olarak birbirine yakın boyutlarda ele geçen boncuklar, kafatası çevresinde bulunmuştur.
Tarihleme: M.Ö. 4. yüzyıl (Konteks)

Katalog No: M-25 ***(Levha 53-54)***
Kazı Env. No: 307 No.lu mezar (BAZ)
Buluntu Yeri: N-3 plankaresi, AEC kodlu taş sırasının kuzey önünde, AZV kodlu M-24 nolu mezarın doğusunda ***(Plan 13)***
Mezar Tipi: Kireçtaşı plaka kapaklı mezar (inhümasyon)
Yatış Yönü: Kuzey-güney
Cinsiyet: Belirlenememiştir.
Kapak Seviyesi: 26.17 m.
İskelet Seviyesi: 25.46 m.
Mezar Bilgileri: Mezar kuzey-güney doğrultulu uzanmaktadır. Üç adet dikdörtgen kireçtaşı plaka, iskeletin üstüne kapatılarak yapılmıştır. Toprağın baskısı sonucu plakalar içe doğru eğilerek ikiye ayrılmıştır. Mezarın uzunluğu 103 cm. genişliği ise 62 cm.dir. İskelet bütün olarak çok iyi korunamamıştır. Kafatasının yarısı ele geçmiştir. Sağ kol mezar içinde sağlam bulunurken, sol kol dağılmıştır. Sol ve sağ el ele geçmemiştir. Sol ve sağ bacak kısmen korunurken, her iki ayakta korunamamıştır. İskeletin uzunluğu 95 cm. genişliği ise 40 cm.dir.
Mezar Buluntuları: Pişmiş toprak unguentarium (BAZ-1), Pişmiş toprak kandil (BAZ-2)

Buluntular

Katalog No: M-25.1 ***(Levha 54 a-b)***
Form: Unguentarium
Kazı Env. No: İDÇ 10/59 (BAZ-1)
Yapıldığı Malzeme: Pişmiş toprak
Yükseklik: 10.5 cm.
Ağız Çapı: 2.2 cm.
Kaide Çapı: 2.3 cm
Hamur Rengi: 5 YR 7/3 Pink
Katkı Maddesi: Mika, kalsit, kum
Astar Rengi: 5 YR 3/1 Very Dark Grey
Tanım: Dışa çekik taşkın ağız kenarlı, silindirik boyunlu, kaideye doğru daralan şişkin gövdeli, düz kaidelidir. Boyun kısmında ve gövde üzerinde perdah izleri görülen kabın yüzeyinde yer yer küçük aşınmalar vardır
Benzer Örnekler: Knigge 1959, Taf. 96, E-96-1.
Rotroff 2006, s. 200, Fig. 62, No. 420.
Tarihleme: M.Ö. 3. yüzyılın ilk yarısı

Katalog No: M-25.2 ***(Levha 54 c-d)***
Form: Kandil
Kazı Env. No: İDÇ 2010/58 *(*BAZ-1)
Yapıldığı Malzeme: Pişmiş toprak
Uzunluk: 8.5 cm.
Genişlik: 5.4 cm.
Kaide Çapı: 4.5 cm.
Hamur Rengi: 2.5 YR 7/4 (Light Reddish Brown)
Katkı Maddesi: Az mika, bol kalsit
Astar Rengi: 10 R 5/8 (Red)
Tanım: Discus deliği geniş olup çevresinde herhangi bir bezeme yoktur. Fitil deliği öne doğru uzatılmış ve sağlamdır. Düz dipli olan kandilin yüzeyindeki astarda dökülmeler vardır. Fitil deliğinde yanma izi olan kandilin yüzeyinde yer yer aşınmalar görülmektedir.
Benzer Örnek: Tezgör-Sezer 1995, s. 101, No. 273.
Tarihleme: M.Ö. 3. yüzyıl

Katalog No: M-26 ***(Levha 55-56)***
Kazı Env. No: 313 No.lu mezar
Buluntu Yeri: M-6 plankaresi
Mezar Tipi: Kiremit mezar (inhümasyon)
Yatış Yönü: Kuzeydoğu-güneybatı
Cinsiyet: Erkek
Kapak Seviyesi: 26.02 m.
İskelet Seviyesi: 25.39 m.
Mezar Bilgileri: Mezar kiremit mezar tipindedir. Altı adet çatı kiremidinin birbirine karşılıklı olarak çatılarak, çatı formu verilen mezarın iskeleti, kiremitlerin yaklaşık 40 cm. aşağısından da gelmektedir. Toprağın baskısı sonucu çatı kiremitleri zarar görmüştür. Mezarın uzunluğu 212 cm. genişlik 64 cm. dir. İskelet orta seviyede

korunmuştur. Kafatası kırık şekilde ele gelmiştir. Kaburga kemikleri erimiştir. Bunun dışında iskeletin diğer bölgeleri oldukça iyi korunmuştur. İskeletin uzunluğu 70 cm. genişliği ise omuz hizasından itibaren 39 cm.dir.
Mezar Buluntuları: Pişmiş toprak tek kulplu kap (BBH-1), pişmiş toprak unguentarium (BBH-2)

Buluntular

Katalog No: M-26.1 ***(Levha 56 a-b)***
Form: Tek kulplu kap
Kazı Env. No: İDÇ 10/62 (BBH-1)
Yapıldığı Malzeme: Pişmiş toprak
Yükseklik: 16.5 cm.
Ağız Çapı: 4.2 cm.
Kaide Çapı: 5.6 cm.
Hamur Rengi: 5 YR 5/6 (Yellowish Red)
Katkı Maddesi: Mika, kalsit, kum
Astar Rengi: 5 YR 5/8 (Yellowish Red)
Tanım: Dışa çekik ağızlı, kısa boyunlu, boyundan başlayarak kaideye doğru daralan şişkin gövdeli, düz kaidelidir. Boyundan itibaren, gövdenin şişkinleşti kısma kadar tek kulp ile bağlanmıştır. Kırık ve parçalı ele geçen buluntu, eksik yerlere tamamlanarak restore edilmiştir.
Tarihleme: M.Ö. 4. yüzyılın ortaları (Konteks)

Katalog No: M-26.2 ***(Levha 56 c-d)***
Form: Unguentarium
Kazı Env. No: İDÇ 10-79 *(*BBH-2)
Yapıldığı Malzeme: Pişmiş toprak
Yükseklik: 10.8 cm.
Ağız Çapı: 1.8 cm.
Kaide Çapı: 2.4 cm.
Hamur Rengi: 2.5 YR 6/6 (Light Red)
Katkı Maddesi: mika, kalsit, kum
Astar Rengi: 2.5 YR 6/8 (Light Red)
Firnis Rengi (Boyunda): 2.5 YR 4/3 (Reddish Brown)
Tanım: Dışa çekik ağızlı, silindirik boyunlu, kaideye doğru daralan şişkin gövdeli, düz kaidelidir. Buluntu restore edilerek birleştirilmiştir, ancak gövdede bazı kısımlarda eksikler vardır.
Benzer Örnekler: Blegen, Palmer, Young 1964, Pl. 76, No. 491.
Anderson-Stojanovic 1987, s. 108, Fig. 2.
Tarihleme: M.Ö. 4. yüzyılın ortaları.

Katalog No: M-27 ***(Levha 57-58)***
Kazı Env. No: 322 No.lu mezar
Buluntu Yeri: K-9 plankaresi ***(Plan 15)***
Mezar Tipi: Kireçtaşı plaka kapaklı mezar (inhumasyon)

Yatış Yönü: Güneydoğu-kuzeybatı
Cinsiyet: Kadın
Kapak Seviyesi: 23.56 m.
İskelet Seviyesi: 22.30 m.
Mezar Bilgileri: İskelet genel olarak kötü korunmuştur. İskeletin kafatası toprağın basıncıyla ezilmiştir. Gövde kemikleri, kolları ve bacakları kötü korunmuştur. Ayak ve el parmakları korunamamıştır. Kemikler olasılıkla genç erişkin kadın bireye aittir.
Mezar Buluntuları: Pişmiş toprak kase (BBT-1), pişmiş toprak unguentarium (BBT-2), bronz halka (2 Adet/BBT-3)

Buluntular

Katalog No: M-27.1 ***(Levha 58 a-b)***
Form: Unguentarium
Kazı Env. No: İDÇ 2010-72 (BBT-2)
Yapıldığı Malzeme: Pişmiş toprak
Yükseklik: 8 cm.
Ağız Çapı: 2.5 cm**.**
Kaide Çapı: 2.6 cm.
Hamur Rengi: 7.5 YR 7/2 (Pinkish Grey)
Katkı Maddesi: Mika, kalsit, kum
Astar Rengi: 7.5 YR 5/2 Brown
Benzer Örnekler: Braun 1994, Taf. 7y, QO 41
Knigge, Möbius, Schlörb-Vierneisel, 1996, Beilage 59, No. 170 (HS 200), 2.
Tarihleme: M.Ö. 325-300

Katalog No: M-27.2 ***(Levha 58 c-d)***
Form: Kase
Kazı Env. No: İDÇ 2010-71 (BBT-1)
Yapıldığı Malzeme: Pişmiş toprak
Yükseklik: 4 cm.
Ağız Çapı: 6 cm.
Kaide Çapı:4.4 cm.
Hamur Rengi: 2.5 YR 6/6 (Light Red)
Katkı Maddesi: Mika, kum, kalsit
Astar Rengi: 7.5 YR 2.5/1 (Black) (Dış)
Tanım: İçe dönük ağızlı, gövde ağız kenarından başlayarak, önce genişlerken daha sonra kaideye doğru daralmakta olup, yüksek halka kaidelidir.
Benzer Örnekler: Sparkes, Talcott 1971, s. 296, No. 838.
Thompson 1934, s. Fig. 4, A 20.
Dusenbery 1998, s. 450, h 11/1.
Tarihleme: M.Ö. 350-300

Katalog No: M-27.3 ***(Levha 58 e)***
Form: Halka
Kazı Env. No: BBT-3
Yapıldığı Malzeme: Bronz

Adet: 2
Çap: 1 cm.
Tanım: Yuvarlak formda olan halkaların üzerinde oksitlenme mevcuttur.
Tarihleme: M. Ö. 350-300 (Konteks)

Katalog No: M-28 ***(Levha 59-60-61)***
Kazı Env. No: 323 No.lu mezar
Buluntu Yeri: N-6 plankaresi ***(Plan 16)***
Mezar Tipi: Kiremit mezar (inhümasyon)
Yatış Yönü: Kuzey-güney
Cinsiyet: Erkek
Kapak Seviyesi: 26.99 m.
İskelet Seviyesi: 26.44 m.
Mezar Bilgileri: Mezar doğusunda üç, batısında üç adet çatı kiremidi olmak üzere çatı formu verecek şekilde çatılmıştır. Toprağın baskısı sonucu kiremitler parçalanmış bir şekilde bulunmuştur. Mezarın uzunluğu 230 cm. genişliği 90 cm. dir. İskelet oldukça iyi korunmuştur. Sağ ve sol kol, sağ ve sol bacak, gövde korunmuştur. Sağ ayak korunmuştur fakat sol ayak korunmamaıştır. İskeletin uzunlğu 162 cm. genişliği 35 cm.dir.
Mezar Buluntuları*:* Pişmiş toprak unguentarium (BBV-1), demir strigilis (BBV-2), pişmiş toprak boncuklar (BBV-3), pişmiş toprak unguentarium (BBV-4), pişmiş toprak unguentarium (BBV-5)

Buluntular

Katalog No: M-28.1 ***(Levha 60 a-b)***
Form: Unguentarium
Kazı Env. No: İDÇ-2010 /81 (BBV-1)
Yapıldığı Malzeme: Pişmiş toprak
Yükseklik: 9.9 cm.
Ağız Çapı: 1.4 cm.
Kaide Çapı: 1.8 cm.
Hamur Rengi: 5 YR 7/4 Pink
Katkı Maddesi: Mika, kalsit
Astar Rengi: 7.5 YR 6/3 (Light Brown**)**
Firnis Rengi: 7.5 YR 5/3 (Brown)
Tanım: Dışa çekik ağız kenarlı, kısa silindirik boyunlu, kaideye doğru daralan şişkin gövdeli, kısa düz kaidelidir. Gövde üzerinde yer alan birbirine paralel yiv bezemeleri görünmesine rağmen korunamamıştır. Boyun kısmı kırık olup sonradan yapıştırılmıştır. Ağız kenarında küçük bir eksiklik vardır.
Benzer Örnekler: Metzger 1998, s. 196, Abb. 244, No. 430.
Knigge 1959, Taf. 67. No. 357 (HW 42).
Tarihleme: M.Ö. 4. yüzyıl sonları- M.Ö. 3. yüzyıl başları

Katalog No: M-28.2 ***(Levha 60 c-d)***
Form: Unguentarium
Kazı Env. No: İDÇ-2010 / 82 (BBV-4)

Yapıldığı Malzeme: Pişmiş toprak
Yükseklik: 7.6 cm.
Ağız Çapı: 2 cm.
Kaide Çapı: 1.8 cm.
Hamur Rengi: 5 YR 8/3 (Pink)
Katkı Maddesi: Kum, mika, kalsit
Astar Rengi: 5 YR 7/3 (Pink)
Firnis Rengi: 7.5 YR 4/4 (Brown), bozulmuş firnis
Tanım: Basit ağız kenarlı, silindirik boyunlu, armudi gövdeli, kısa düz kaidelidir. Gövde üzerinde yer alan birbirine paralel yiv bezemeleri kısmen gözükmektedir. Boyun kısmı kırık olup sonradan yapıştırılmıştır. Ağız, gövde ve dip kısmında aşınmalar vardır.
Benzer Örnek: Knigge 1959, Taf. 67, No. 355/3.
Tarihleme: M.Ö. 4 yüzyıl sonları

Katalog No: M-28.3 ***(Levha 61 a-b)***
Form: Unguentarium
Kazı Env. No: 2010/İDÇ-128 (BBV-5)
Yapıldığı Malzeme: Pişmiş toprak
Yükseklik: 6.7 cm.
Ağız Çapı: 2.2 cm.
Kaide Çapı: 1.8 cm.
Hamur Rengi: 2.5 YR 6/8 (Light Red)
Katkı Maddesi: Kum, az mika
Astar Rengi: 2.5 YR 4/8 (Red)
Tanım: Basit ağız kenarlı, silindirik boyunlu, armudi gövdeli, kısa düz kaidelidir. Gövde üzerinde birbirine paralel yivler mevcuttur.
Benzer Örnekler: Sparkes, Talcott 1971, s. 340, Pl. 363, No. 1491.
Rotroff 2006, s. 289, Fig. 62.
Tarihleme: M.Ö. 4. yüzyıl sonları

Katalog No: M-28.4 ***(Levha 61 c)***
Form: Striglis
Kazı Env. No: BBV2
Yapıldığı Malzeme: Demir
Uzunluk:-
Genişlik:-
Tarihleme: M.Ö. 4. yüzyıl sonu - M.Ö. 3. yüzyıl başı (Konteks)

Katalog No: M-28.5 ***(Levha 61 d)***
Form: Boncuk
Kazı Env. No:
Yapıldığı Malzeme: Pişmiş toprak
Adet: 14
Çap: 1.5-2 mm.
Tarihleme: M.Ö. 4. yüzyıl sonu - M.Ö. 3. yüzyıl başı (Konteks)

Katalog No: M-29 ***(Levha 62-63)***

Kazı Env. No: 341 No.lu mezar
Buluntu Yeri: K-9 plankaresi ***(Plan 15)***
Mezar Tipi: Kireçtaşı plaka kapaklı mezar (inhümasyon)
Yatış Yönü: Güneydoğu-kuzeybatı
Cinsiyet: Kadın
Kapak Seviyesi: 23.10 m.
İskelet Seviyesi: 22.24 m.
Mezar Bilgileri: Mezar birbirine yakın boyutlarda dört adet kireçtaşı plakanın, bireyin üzerine kapatılmasıyla oluşturulmuştur. Oldukça sağlam korunan bu plakalar toprağın baskısı sonucu kaymışlardır. Mezarın uzunluğu 223 cm. genişliği ise 104 cm.dir. İskelet çok iyi korunmamıştır. İskeletin kafatası mezarın kapağının baskısı sonucu tahrip olmuştur. Gövde kemikleri, kollar ve bacaklar kısmen korunurken, eller ve ayaklar dağılmıştır. İskeletin uzunluğu 159 cm. genişliği ise omuz hizasından 29 cm.dir.
Mezar Buluntuları: Pişmiş toprak unguentarium (BDF-1)

Buluntular

Katalog No: M-29.1 ***(Levha 63 a-b)***
Form: Unguentarium
Kazı Env. No: İDÇ 10/75 (BDF-1)
Yapıldığı Malzeme: Pişmiş toprak
Yükseklik: 17.6 cm
Ağız Çapı: 2.1 cm
Kaide Çapı: 2.2 cm
Hamur Rengi: 7.5 YR 5/6 (Yellowish Red)
Katkı Maddesi: Kum, mika, kalsit
Astar Rengi: 5 YR 5/8 (Yellowish Red)
Tanım: Dışa çekik ağız kenarlı, uzun silindirik boyunlu, hafif şişkin gövdeli, uzun silindirik düz kaidelidir. Astar izleri yer yer gözükmektedir. Kaide kısmında aşınmalar olan eserin boyun kısmındaki kırık bölüm tamamlanmıştır.
Benzer Örnekler: Gürler 1994, Çizim 38, Lev. 28, No.134.
Mitsopoulos-Leon 1991, Taf. 211, No. 017, Taf. 212. No. 018.
Tarihleme: M.Ö. 2.yüzyılın ilk yarısı

Katalog No: M-30 ***(Levha 64-65-66)***
Kazı Env. No: 345 No.lu mezar
Buluntu Yeri: N-6 plankaresi ***(Plan 16)***
Mezar Tipi: Kiremit mezar (inhümasyon)
Yatış Yönü: Kuzeydoğu-güneybatı
Cinsiyet: Kadın
Kapak Seviyesi: 26.28 m.
İskelet Seviyesi: 25.76 m.
Mezar Bilgileri: Kiremit mezar tipindedir. Doğusunda üç adet çatı kiremidi, batısında da üç adet çatı kiremidi karşılıklı çatılarak, çatı formu verecek şekilde oluşturulmuştur. Toprağın baskısı nedeniyle kiremitler parçalar halinde bulunmaktadır. Mezarın uzunluğu 220 cm. genişliği 65 cm.dir. İskelet iyi korunmuştur. Kafatası kiremidin baskısı sonucu (bir başka mezardan kaynaklanan

baskı nedeniyle) ele geçmemiştir. Uzun kemikler, pelvis ve göde kemikleri ile ayak parmakları korunmuştur. El parmakları korunamamıştır. İskeletin uzunluğu 151 cm. genişliği omuz hizasından itibaren 36 cm.dir.
Mezar Buluntuları: Bronz sikke (BDJ-1), pişmiş toprak unguentarium (BDJ-2), pişmiş toprak unguentarium (BDJ-3), pişmiş toprak unguentarium (BDJ-4)

Buluntular

Katalog No: M-30.1 ***(Levha 65 a)***
Form: Sikke
Kazı Env. No: İDÇ 10/145
Yapıldığı Malzeme: Bronz
Çap: 16 mm.
Ağırlık: 3.33 gr.
Ön Yüz: Tek kulplu kap. Sol kısmında K, sağ kısmında Y monogramı.
Arka Yüz: Sağa dönük kartal figürü
Benzer Örnekler: SNG Copenhagen 47.
Tarihleme: M.Ö. 320-250

Katalog No: M-30.2 ***(Levha 65 b-c)***
Form: Unguentarium
Kazı Env. No: İDÇ 10/146 (BDJ-2)
Yapıldığı Malzeme: Pişmiş toprak
Yükseklik: 10 cm
Ağız Çapı: 2 cm
Kaide Çapı: 2 cm
Hamur Rengi: 5 YR 6/6 (Reddish Yellow)
Katkı Maddesi: Kum, mika
Astar Rengi: 5 YR 7/4 (Pink)
Firnis Rengi (Bant): 2.5 YR 5/6 (Red)
Tanım: Basit ağız kenarlı, silindirik boyunlu, kaideye doğru daralan şişkin gövdeli, kısa düz kaidelidir. Kabın boyun ve gövdesi üzerinde boya ile oluşturulmuş birbirine paralel bant bezemeleri vardır. Kabın gövde ortasında küçük bir delik bulunmaktadır.
Benzer Örnekler: Rotroff 2003, s. 69, Lev. 43, No. 253.
Greenewalt 1979, s. 14, Fig. 16.
Tarihleme: M.Ö. 3. yüzyılın ilk yarısı

Katalog No: M-30.3 ***(Levha 66 a-b)***
Form: Unguentarium
Kazı Env. No: İDÇ 175/10 (BDJ-4)
Yapıldığı Malzeme: Pişmiş toprak
Yükseklik: 11.8 cm. (Korunan)
Ağız Çapı: -
Kaide Çapı: 2.4 cm.
Hamur Rengi: 2.5 YR 5/6 (Red)
Katkı Maddesi: Az mika, kum
Astar Rengi: 2.5 YR 5/8 (Red)

Tanım: Ağız kenarı korunmamıştır. Silindirik boyunlu, kaideye doğru daralan şişkin gövdeli, yuvarlak kaidelidir. Kırık olan kaide kısmı sonradan eklenmiştir.
Benzer Örnekler: Anderson-Stojanovic 1987, s. 108, Fig. 2.
Smetana-Scherer 1985, s. 88. Taf. 55 No. 703.
Tarihleme: M.Ö. 4. yüzyıl sonları

Katalog No: M-30.4 ***(Levha 66 c-d)***
Form: Unguentarium
Kazı Env. No: İDÇ 176/10 (BDJ-5)
Yapıldığı Malzeme: Pişmiş toprak
Yükseklik: 6.7 cm. (Korunan)
Ağız Çapı: -
Kaide Çapı: 1.7 cm.
Hamur Rengi: 2.5 YR 6/8 (Light Red)
Katkı Maddesi: Kum, mika, kalsit
Astar Rengi: 2.5 YR 5/6 (Red)
Tanım: Buluntunun ağız kenarı ve boyun kısmı korunmamıştır. Kaideye doğru daralan şişkin gövdeli, yuvarlak kaidelidir.
Benzer Örnek: Sparkes-Talcott 1971, Taf. 63, No. 1491.
Tarihleme: M.Ö. 4. yüzyıl ikinci yarısı

Katalog No: M-31 ***(Levha 67)***
Kazı Env. No: 354 No.lu mezar
Buluntu Yeri: O-9 ***(Plan 17)***
Mezar Tipi: Kiremit mezar (inhümasyon)
Yatış Yönü: Kuzey-güney
Cinsiyet: Erkek
Kapak Seviyesi: 27.00 m.
İskelet Seviyesi: 26.53 m.
Mezar Bilgileri: Mezar kiremit mezar tipindedir. Doğu-batı şeklinde üçer adet kiremitin çatı olacak biçimde konulmuştur. Batı kesimindeki kiremitler toprağın baskısı sonucu doğuda yer alan kiremitlerin altına girmiştir. Doğu kısımdaki kiremitler sağlam korunmuştur. Mezarın uzunluğu 180 cm. genişliği ise 60 cm.dir. İskelet orta seviyede korunmuştur. Kafatasının yarısı ele geçmiştir. Sağ kol ve el korunurken, sol kol kısmen korunmuş, sol el ele geçmemiştir. Pelvis kısmen korunmuştur. Bacaklar iyi korunurken, sol diz kapağı zarar görmüştür. Her iki ayakta korunamamıştır. İskeletin uzunluğu 166 cm. omuz genişliği ise 40 cm.dir
Mezar Buluntuları: Yok

Katalog No: M-32 ***(Levha 68)***
Kazı Env. No: 358 No.lu mezar
Buluntu Yeri: N-9 plankaresi ***(Plan 18)***
Mezar Tipi: Basit mezar (inhümasyon)
Yatış Yönü: Doğu-batı
Cinsiyet: Erkek
Kapak Seviyesi: -
İskelet Seviyesi: 25.41 m.

Mezar Bilgileri: Mezar basit gömü tipindedir. İskelet oldukça kötü durumdadır. Kafatası çok dağılmış, kollar parçalanmıştır. Sağ kol sol kola göre daha iyi durumdadır. Gövde kemikleri orta seviyede korunurken, eller ele geçmemiştir. Bacak kemikleri iskeletin en sağlam korunan kısmıdır. Ayaklar dağılmış olmasına rağmen, orta seviyededir. İskeletin uzunluğu 168 cm. omuz hizasından itibaren genişliği 43 cm.dir.
Mezar Buluntuları: Bronz sikke (BEF-1)

Buluntular

Katalog No: M-32.1 ***(Levha 68 c)***
Form: Sikke
Kazı Env. No: BEF-1
Yapıldığı Mazeme: Bronz
Çap: 1. 2 cm.
Ağırlık: 1.26 gr.
Ön Yüz: Sfenks figürü
Arka Yüz: Sivri dipli Khios Amphorası. Solda X[IOS], sağda ...MAN… yazısı.
Benzer Örnek: Sear 1979, s. 421, No. 4610.
Tarihleme: M.Ö. 4. yüzyıl

Katalog No: M-33 ***(Levha 69-70-71)***
Kazı Env. No: 363 No.lu mezar
Buluntu Yeri: O-9 plankaresi ***(Plan 17)***
Mezar Tipi: Kiremit mezar (inhümasyon)
Yatış Yönü: Kuzey-güney
Cinsiyet: Kadın
Kapak Seviyesi: 27.04 m
İskelet Seviyesi: 26.33 m.
Mezar Bilgileri: Mezar kiremit mezar tipindedir. Üç adet çatı kiremidi batıya bakar durumda konulurken, doğu yüzdeki kiremitler batıdaki kiremitlerin altında kalmıştır. Mezar her iki yanında da dikine birer kiremit konularak çatı formu veerecek yapılmıştır. Mezarın uzunluğu 185 cm. genişliği 70 cm.dir. İskelet genel anlamda korunmuştur. Kafatası sola doğru eğilmiştir. Kapağın baskısı sonucu zarar görmüştür. Kafatası sağlamdır. Her iki kol korunurken, ellerde korunmuştur. Pelvis orta seviyede zarar görmüştür. Her iki bacakta korunurken, ayaklar ele geçmemiştir. İskeletin uzunluğu 163 cm. omuz genişliği 27 cm.dir.
Mezar Buluntuları: Cam alabastron (BEJ-1), pişmiş toprak unguentarium (BEJ-2), pişmiş toprak unguentarium (BEJ-3), pişmiş toprak unguentarium (BEJ-4), pişmiş toprak unguentarium (BEJ-5), bronz sikke (BEJ-6), midye kabuğu (BEJ-7)

Buluntular

Katalog No: M-33.1 ***(Levha 70 a-b)***
Form: Unguentarium
Kazı Env. No: İDÇ 10/104 (BEJ-3)

Yapıldığı Malzeme: Pişmiş toprak
Yükseklik: 13.1 cm**.**
Ağız Çapı: 1.8 cm.
Kaide Çapı: 2.4 cm.
Hamur Rengi: 5 YR 6/6 (Reddish Yellow)
Katkı Maddesi: Mika, kalsit
Astar Rengi: 5 YR 6/6 (Reddish Yellow)
Firnis Rengi: 5 YR 3/3 (Dark Reddish Brown)
Tanım: Dışa çekik ağız kenarlı, silindirik boyunlu, kaideye doğru daralan şişkin gövdeli, düz kaidelidir. Yüzeyinde yer yer korunmuş firnis izleri görülmektedir. Boyun kısmı kırık olup sonradan tamamlanmıştır.
Benzer Örnekler: Knigge 1959, Taf. 96 E 88/1.
Rotroff 2006, s. 290, Fig. 62, No. 420.
Tarihleme: M.Ö. 3.yüzyıl ikinci yarısı

Katalog No: M-33.2 ***(Levha 70 c-d)***
Form: Unguentarium
Kazı Env. No: İDÇ 10/105 (BEJ-5)
Yapıldığı Malzeme: Pişmiş toprak
Yükseklik: 14.8 cm.
Ağız Çapı: 2 cm.
Kaide Çapı: 3.2 cm.
Hamur Rengi: 2.5 YR 7/6 (Light Red)
Katkı Maddesi: Mika, kalsit
Astar Rengi: 2.5 YR 3/1 (Dark Reddish Gray)
Tanım: Dışa çekik ağız kenarlı, silindirik boyunlu, kaideye doğru daralan şişkin gövdeli, düz kaidelidir. Yüzeyini tamamen kaplayan astarda yer yer dökülmeler gözükmektedir. Gövde ve dip kısmında küçük aşınmalar vardır.
Benzer Örnek: Rotroff 2006, s. 290, Fig. 62, No. 415.
Tarihleme: M.Ö. 3. yüzyıl

Katalog No: M-33.3 ***(Levha 71 a-b)***
Form: Unguentarium
Kazı Env. No: İDÇ 135/10 (BEJ-2)
Yapıldığı Malzeme: Pişmiş toprak
Yükseklik: 15.3 cm.
Ağız Çapı: 1.7 cm.
Kaide Çapı: 3.1 cm.
Hamur Rengi: 2.5 YR 5/6 (Red)
Katkı Maddesi: Kum, bol mika, az kalsit (Büyük kısmında kalker tabakası vardır)
Astar Rengi: 2.5 YR 5/6 (Red)
Tanım: Dışa çekik ağız kenarlı, silindirik boyunlu, kaideye doğru daralan şişkin gövdeli, düz kaidelidir. Kırık ve parçalı olarak ele geçmesine rağmen restorasyonu tamamlanmıştır.
Benzer Örnek: Rotroff 2006, s. 290, Fig. 62, No. 415.
Tarihleme: M.Ö. 3. yüzyıl

Katalog No: M-33.4 ***(Levha 71 c)***
Form: Sikke
Kazı Env. No: BEJ-6
Yapıldığı Malzeme: Bronz
Çap: 12 mm.
Ağırlıuk: 1.96 gr.
Ön Yüz: Tanımsız
Arka Yüz: Tek kulplu kap (Kymillion) (?)
Tarihleme: M.Ö. 3. yüzyıl (Konteks)

Katalog No: M-33.5 ***(Levha 71 d-e)***
Form: Alabastron
Kazı Env. No: BEJ-1
Yapıldığı Malzeme: Cam
Yükseklik: 9.6 cm
Ağız Çapı: 2.5 cm
Kaide Çapı: 2.5 cm
Tanım: Dışa çekik düzleştirilmiş ağız kenarlı, silindirik boyunlu, silindirik gövdeli, yuvarlak diplidir. İç kalıp ya da çekirdek sarma adı verilen teknikle üretilmiştir. Gövde kobalt renkte yarı saydam camdan yapılmıştır. Üzerine opak beyaz cam sarılarak boyunda, omuzda ve dipte düzensiz çizgiler, gövde ortasında zigzaglar oluşturulmuştur. Bu zigzagların oluşturulması sırasında kullanılan aletin izleri gövde üzerinde dikey girintiler olarak görülmektedir. Ağız kısmına gövde ile aynı renkte cam sarılarak bu kısım düzeltilmiştir. Kulp yoktur ya da kayıptır (?). Bu form uzun ömürlü bir formdur. Ağız kenarında küçük bir kırığı olan kabın yapımından kaynaklanan bir deformasyon görülmektedir**.**
Benzer Örnekler: Hayes 1975, Pl. 20, No: 20.
Akat-Fıratlı-Kocabaş 1984, Resim 10.
Tarihleme: M.Ö. 4. ve 3. yüzyıllar

Katalog No: M-34 ***(Levha 72-73)***
Kazı Env. No: 381 No.lu mezar
Buluntu Yeri: O-9 plankaresi ***(Plan 17)***
Mezar Tipi: Kireçtaşı plaka kapaklı mezar (inhümasyon)
Yatış Yönü: Kuzeybatı-güneydoğu
Cinsiyet: Kadın
Kapak Seviyesi: 26.13 m.
İskelet Seviyesi: 25.36 m.
Mezar Bilgileri: Mezar alandaki diğer mezarlar gibi beş kireçtaşı plaka kullanılarak yapılmıştır, ancak sadece üç adet plaka sağlam ele geçmiştir. Kuzeybatıdaki plaka korunurken, diğer iki plaka toprağın baskısı sonucu ortadan ikiye ayrılmıştır. Mezarın uzunluğu 121 cm. genişliği ise 81 cm.dir. İskelet orta seviyede korunurken, kafatası sağlam ele geçmiştir. Sağ kol ve sol kol sağlamdır. Sağ el iyi korunmuştur. Sol el iyi durumda gözükmez iken gövde orta seviyede korunmuştur. Pelvis zarar görmüştür. Sağ ve sol bacak kaval kemiğine kadar iyi korunurken, kaval kemiğinden sonra ele geçmemiştir. (Plaka taşların korunmadığı bölge) İskeletin uzunluğu 148 cm. genişliği ise 31 cm.dir.

Mezar Buluntuları: Altın kolye taneleri (BFF-1), diadem (BFF-2), pişmiş toprak unguentarium (BFF-3), bronz sikke (BFF-4)

Buluntular

Katalog No: M-34.1 ***(Levha 73 a-b)***
Form: Unguentarium
Kazı Env. No: İDÇ 10/142 (BFF-3)
Yapıldığı Malzeme: Pişmiş toprak
Yükseklik: 11 cm.
Ağız Çapı: 2.2 cm.
Kaide Çapı: 2.5 cm.
Hamur Rengi: 2.5 YR 7/4 (Light Reddish Brown)
Katkı Maddesi: Kum, mika, kalsit
Astar Rengi: 5 YR 8/4 (Pink)
Firnis Rengi (Boya): 5 YR 6/6 (Reddish Yellow)
Tanım: Dışa çekik ağız kenarlı, silindirik boyunlu, gövdeye doğru daralan şişkin gövdeli, düz kaidelidir. Kabın yüzeyinde yer yer korunmuş astar izleri vardır. Kabın boyun ve gövdesi üzerinde birbirine paralel bant bezemeleri kısmen korunmuştur.
Benzer Örnek: Smetana-Scherer 1985, s. 88, Taf. 55, No. 702.
Tarihleme: M.Ö. 4. yüzyıl sonları

Katalog No: M-34.2 ***(Levha 73 c)***
Form: Sikke
Kazı Env. No: BFF-4
Yapıldığı Malzeme: Bronz
Çap: 16 mm.
Ağırlık: 3.33 gr.
Ön Yüz: Tek kulplu kap (Kymillion). Sağ kısımda K ve sol kısımda Y monogramları
Arka Yüz: Sağa dönük kartal figürü. Dikey yazı …ANΔ…, magistrat ismi.
Benzer Örnek: SNG. Copenhagen 47.
Tarihleme: M.Ö. 320-250

Katalog No: M-34.3 ***(Levha 73 d)***
Form: Kolye taneleri
Kazı Env. No: BFF-1
Yapıldığı Malzeme: Altın
Adet:18
Tanım: Kolyeyi oluşturan 18 adet altın boncuktan 14 adedinin üzerinde birer adet, altı yapraklı rozet apliği yer almaktadır. Silindir formlu olan bu boncukların üzeri yivli olup ortaları deliktir. Üzerlerinde rozet apliği olmayan 4 adet boncuk ise yine silindirik formludur. Boncukların bir kısmında ezilmeler ve aşınmalar görülmektedir.
Tarihleme: M.Ö. 4. yüzyıl sonları (Konteks)

Katalog No: M-35 ***(Levha 74-75)***

Kazı Env. No: 435 No.lu mezar
Buluntu Yeri: M-10/L-10 ***(Plan 19)***
Mezar Tipi: Kiremit mezar (inhümasyon)
Yatış Yönü: Doğu-batı
Cinsiyet: Erkek
Kapak Seviyesi: 23.33 m.
İskelet Seviyesi: 22.61 m.
Mezar Bilgileri: Altı adet kiremit (parçalı) kapağın bireyin üzerine kapatılması ile oluşturulmuştur. Kapakların orta kısmından doğu-batı uzantılı çöküntü sonucu kırık oluşmuş ve kapaklar mezarın ortasına doğru hafif çökmüştür. Birey bu kapakların 72 cm altında açığa çıkmıştır. Mezarın uzunluğu 190 cm. genişliği ise 88 cm.dir. İskelet genel olarak iyi korunmuştur. Kafatası iyi durumdadır. Dişler sağlam ele geçerken, çene korunmamıştır. Kollar sağlam ele geçerken, sağ el çok iyi durumdadır.Sağ el dağılmıştır.Pelvis orta seviyede ele geçerken;bacaklar en iyi korunan yerdir.Ayaklar orta seviyede ele geçmiştir. İskeletin uzunluğu 153 cm. omuz hizasından itibaren genişliği 33 cm.dir.
Mezar Buluntuları: Pişmiş toprak unguentarium (BHZ-1)

Buluntular

Katalog No: M-35.1 ***(Levha 75 a-b)***
Form: Unguentarium
Kazı Env. No: İDÇ 10/192 **(**BHZ-1)
Yapıldığı Malzeme: Pişmiş toprak
Yükseklik: 9.2 cm.
Ağız Çapı: 1.6 cm.
Kaide Çapı: 1.7 cm.
Hamur Rengi: 2.5 YR 5/8 (Red)
Katkı Maddesi: Mika
Astar Rengi: 2.5 YR 5/8 (Red)
Tanım: Dışa çekik ve mantar ağızlı, silindirik boyunlu, kaideye doğru daralan şişkin gövdenin altından başlayan ayak kısa ve düz diplidir. Ağız ve dip kısmındaki eksik ve kırıklar onarılmıştır.
Benzer Örnekler: Braun 1994, Q-35-41.
Tarihleme: M.Ö. 4. yüzyıl sonları

KAYNAKÇA

Ahlberg, Gudrun. **Prothesis and Ekphora in Greek Geometric Art**, Göteborg, 1971.

Akat, Yücel, Nezih Fıratlı ve Hüseyin Kocabaş. **Hüseyin Kocabaş Koleksiyonu Cam Eserler Kataloğu/Catalogue of Glass in the Hüseyin Kocabaş Collection**, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, 1984.

Akurgal, Ekrem. **Anadolu Uygarlıkları**, Net Yayınları, İstanbul, 2003.

Akurgal, Meral. "Smyrna Kent-Devlet", **İzmir Kent Kültür Dergisi**, Sayı: 5, ss. 217-218.

Akyurt, Metin. **M.Ö. II. Binde Ölü Gömme Adetleri**, TTK Basımevi, Ankara, 1998.

Anderson-Stojanovic, Virginia. "The Cronology and Function of Ceramic Unguentaria", **AJA 91**, Vol: 4, 1987, s. 105-122.

Becq Juliette ve Néguine Mathieux, "Les Tanagréennes de Tanagra – IVe – IIIe siecles avant J.-C." **Mythe et Archéologie, Catalogue de l'Exposition** - Musée du Louvre, Paris 15sept 2003 – 5 janvier 2004, Paris 2003, s.186-231.

Besques Mollard, Simone. **Musée National du Louvre Catalogue Raisonné des Figurines et Reliefs en Terre Cuite Grecques, Etrusques et Romaines Volume II Myrina**, Editions des Musées Nationaux, Paris, 1963.

Bittel, Kurt. **Prehistorik Devirde Anadolu'da Ölü Gömme Adetleri**, TTK, İstanbul, 1943.

Blegen, Carl, Hazel Palmer ve Rodney Young. "The North Cemetery", Corinth, Volume XIII, Princeton, 1964.

Braun, Karin. "Frühhellenistische Brandgräber aus dem Theonichosbezirk" **3. Epistimoniki Synantisi gia tin Ellenistiki Keramiki**: Chronologimena Synola-Ergastivia 24-27 Septembrion 1991. Thessaloniki 1994.

Boardman, John. "Painted Funerary Plagues and some Remarks on Prothesis", **BSA 50**, 1955, ss. 51-66.

Boardman, John. **Siyah Figürlü Atina Vazoları**, çev. Gürkan Ergin, Homer Kitabevi, İstanbul, 2003.

Burn, Lucilla ve Reynold Higgins, "Catalogue of Greek Terracottas in the British Museum", Volume III, **The Trustees of the British Museum**, London, 2011.

Burr-Thompson, Dorothy. **Troy the Terracotta Figurines of the Hellenistic Period Supplemantary Monograph 3**, Princeton University Pres, 1963.

Çapar, Ömer. " Homeros Destanları Işığında Anadolu-Hellas Ölü Gömme Adetleri" **Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi**, Cilt: 33, Sayı: 1-2, 1990, ss. 65-75.

Çokay-Kepçe, Sedef. **Antalya Karaçallı Nekropolü: The Karaçallı Necropolis Near Antalya**, AKMED Yayınları, Antalya, 2006.

Daremberg, Charles ve Edmond Saglio. **Dictionnaire Des Antiquites Grecques et Romaines**, Graz, 1963.

Dusenbery, Elisabeth, B, "Samothrace. The Necropolis and Catalogues of Burials", **Samothrace II**, New Jersey, 1998.

Edwards, Roger G. “Corinthian Hellenistic Pottery”, **Corinth**, Volume 7, 3, Princeton, 1975.

Erginer, Gürbüz, “Bir Halk Bilimcinin Gözünden Ölüm”, **Cogito 40, Ölüm: Bir Topografya**, Yapı Kredi Yaynları, İstanbul, 2004.

Erzen, Afif. “Ainos”, **KST XIV**, Cilt 2, Ankara, 1992.

Forbeck, Elke. **Die Nekropolen Milets. Die Arbeiten Jahre 1993 bis 1996 und die Grabungen 1901 bis 1909**, Bochum, 1998.

Gauckler, Paul. **Necropoles Puniques de Carthage,** I-II, A.Picard, Paris, 1915.

Greenewalt, Crawford. “The Sardis Campaign of 1977”, **BASOR 233**, 1979, ss. 3-22.

Goldway, Hetty, “The Hellenistic and Roman Periods”, **Excavation at Gözlükule Tarsus I**, Princeton, 1950.

Gürler, Binnur. “Metropolis’in Hellenistik Dönem Seramiği”, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 1994.

Hayes, John W,. **Roman and Pre-Roman Glass in the Royal Ontario Museum**, Toronto, 1975.

Hayes, John W., “The Hellenistic and Roman Pottery”, **PAPHOS**, Vol.3, Nicosia, 1991.

Herodotos, **Herodot Tarihi**, çev. Müntekim Ökmen, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul, 2000.

Homeros, Odysseia, çev: A. Kadir ve Azra Erhat, Can Yayınları, İstanbul, 1997.

Hürmüzlü, Bilge. "Klazomenai Akpınar Nekropolis", (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 2003.
İdil, Vedat, "Aiolya'da Kyme Antik Kenti'nde Yapılan Yeni Kazılar", **Belleten 53**, 1989, s. 506-523.

İren, Kaan, "The Necropolis of Kyme Unveiled: Some Observations on the New Finds", **Prof. Dr. Haluk Abbasoğlu'na 65. Yaş Armağanı**, Eurgetes, Cilt II, AKMED Yayınları, Antalya, 2008, s. 613-637.

Kabağaç, Sina ve Erdal Alova. **Latince-Türkçe Sözlük**, Sosyal Yayınları, İstanbul, 1995.

Kızıl, Abuzer, "1990-2005 Yılları Arasında Mylasa'da Kurtarma Kazıları Yapılan Mezarlar ve Buluntuları Üzerinde Genel Bir Değelendirme", **Die Karer und die Anderen Internationales Kolloquim an der Freien Universitat Berlin 13. bis 15. Oktober 2005**, Herausgegeben von Frank Rumscheid, ss. 397-461, Bonn, 2009.

Knigge, Ursula, Hans Möbius ve Barbara Schlörb-Vierneisel, "Eridanos Nekropole", **Athenische Mitteilugen**, Band 81, DAİ, Berlin, 1966 .

Knigge, Ursula, "Der Südhügel, Ergebnisse der Ausgrabungen", **Keramaikos IX**, Berlin, 1959.

Kurtz, Donna ve John Boardman. **Greek Burial Customs**, Cornell University Press, New York, 1971.

Kurtz, Donna. **Athenian White Lekythoi Patterns and Painters**, Clarendon Press, Oxford, 1975.

Laflı, Ergün. "Studien Zu Hellenistischen, Kaiserzeitlichen und Spätantik-Frühbyzantinischen Tonunguentarien aus Kilikien un Pisidien (SudTurkei): Der Forschungsstand und Eine Auswahl von Fundobjekten aus den Örtlichen Museen",

Yayınlanmamış Doktora Tezi, Inauguraldissertation zur Erlagung der Doktorwürde Vorgelegt der Philosophischen Fakültät der Universität zu Köln, Köln, 2003.

Leakley, Richard. **Human Origins**, London, 1982.

Löwe Wanda, "Die Kaseler Grabung 1894 in der Archaischen Stadt**", Samos, Die Kaseler Grabung 1894**, Kassel: Die Museen, 1996, ss. 24-107.

Melllaart, John. **Çatalhöyük a Neolithic Town in Anatolia**, Thames&Hudson, London, 1967.

Metzger, Ingrid, "Keramik und Lampen", **Karl Reber (Hrsg), Die Klassichen und Hellenistischen Wolmnauser im Westquartier Eretria X**, Lausanne, 1998, ss. 173-227.

Mitsopoulos-Leon, Veronika, "Die Basilika am Staatsmarkt in Ephesos Kleinfunde", **Forschungen in Ephesos**, IX, 2/2, DAİ, Wien, 1991.

Musgrave, Jonathan, "Dust and Damn'd Oblivion: A Study Cremation in Ancient Greece", **BSA 85**, s. 271-299.

Mylonas, George E., " Homeric and Mycenean Burial Customs", **AJA 52**, s. 39.

Özkan, Turhan. "1992 Yılı Gryneion Kazısı Çalışmaları", **Müze Kurtarma Kazıları Sempozyumu 4**, 1993, s. 1-15.

Özkan, Turhan ve Hayat Erkanal, "Baklatepe Kazıları/Excavations at Baklatepe", **Tahtalı Barajı Kurtarma Kazısı Projesi/ Tahtalı Dam Area Salvage Project,** İzmir, 1999, s. 12-42.

Özyiğit, Ömer. "Eythrai", **KST XI**, Cilt 1, Ankara, 1990.

Özyiğit, Ömer. “Phokaia “, **KST XII**, Cilt 2, Ankara, 1991.

Panofsky Erwin. **Grabplastik**, DuMont Schauberg, 1964.

Pemberton, Elizabeth, “The Hellenistic Graves in Ancient Grave”, **Hesperia 54**, 1985, s. 271.

Pfrommer, Michael, “Millet 1983-84”, **İst. Mitt**, Band 35, 1981. s. 39.

Philipp, Hanna, “ Archaische Graber in Ostionien”, **İst. Mitt**, Band 31, s. 149.

Phillippsoni Alfred. **Topographische Katre des Westlichen Kleinasien**, Gotha: Jestus Parthes, Blatt 3, 1913.

Rotroff, Susan ve Andrew Oliver. **The Hellenistic Pottery from Sardis: The Finds Through 1994**, The Archaelogical Exploration of Sardis, Monograph 12, London, 2003.

Rotroff, Susan, “Hellenistic Pottery: The Plain Wares”, Vessels for Long-Term Storage, **The Athenian Agora**, Volume XXXIII, New Jersey, 2006.

Saltuk, Secda. **Arkeoloji Sözlüğü**, İnkilap Kitabevi, İstanbul, 1996.

Schäfer, Jörg, “Hellenistische Keramik Aus Pergamon”, **Pergamenische Forschungen**, DAİ, Berlin, 1968.

Sear, David, R. **Greek Coins and Their Values**, Volume 2, London, 1979.

Sevin, Veli. **Batı Anadolu Tarihi Coğrafyası I**, TTK, Ankara, 2001.

Smetana-Scherrer, Rudolfine, “Spatklassische und Hellenistische Keramik”, **Agina**, 1985.

SNG Copenhagen, "Sylloge Nummorum Graecorum", **The Royal Collection of Coins and Medals, Danish National Museum, Aeolis-Lesbos**, Part 21, Kopenhag, 1945.

Solecki Ralph, "Shanidar IV, a Neanderthal flower burial in Northern Iraq", **Science 190**, Litvanya, 1992.

Sparkes, Brian ve Lucy Talcott, "Black and Plain Pottery of the 6th, 5th and 4th Centuries BC", **The Athenian Agora**, Volume XII, Princeton, 1971.

Strabon, **Geographika Antik Anadolu Coğrafyası**, çev. Adnan Pekman, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, 2000.

Stupperich, Reinhard, "Grabungen in der Nekropole von Assos 1989-1994", **THETİS**, Mannheimer Beitrage zur Klassichen Archaologie und Geschichte Griechenlands und Zyprens 3, 1996, ss. 51-70.

Şahin, Nuran, "Beyaz Lekythos'lar Işığında Atina'da Ölü Kültü ve Ölüm İkonografisi", **Ege Üniversitesi Arkeoloji Dergisi IV**, İzmir, 1996, ss. 143-167.

Taylor, Doris M., "Cosa: Black Glaze Pottery", **Memoirs of the American Academy in Rome**, 25, 1957, s. 65-117.

Tezgör, Dominique ve Tahsin Sezer, "İstanbul Arkeoloji Müzeleri Pişmiş Toprak Kandiller Kataloğu", **Varia anatolica VI/2**, Cilt 1, İstanbul, 1995.

Thompson, Homer A., "Two Centuries Hellenistic Pottery", **Hesperia 3**, Volume 4, 1934, s. 311.

Toynbee, Jocelyn, M. C. **Death and Burial in the Roman World**, Baltimore: John Hopkins University Pres, 1996.

Tuğlacı, Pars. Okyanus Ansiklopedik Sözlük, Pars Yayınları, İstanbul, 1972.

Tuna, Numan, “Burgaz”, **KST XVI**, Cilt 2, Ankara, 1994.

Uhri Ahmet. “Batı Anadolu Erken Tunç Çağı Ölü Gömme Gelenekleri”, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), İzmir, 2006.

Umar, Bilge. **Aiolis**, İnkilap Kitabevi, İstanbul, 2002.

Vessberg, Olof ve Alfred Westholm. “The Hellenistic and Roman Periods in Cyprus”, **SCE**, Volume IV, 3, Stockholm, 1956.

Walter, Hans, “Frühe samische Gefasse”, **Samos V**, Bonn, 1996.

Yaylalı, Abdullah, “Kyzikos”, **KST XII**, Cilt 2, Ankara, 1990.

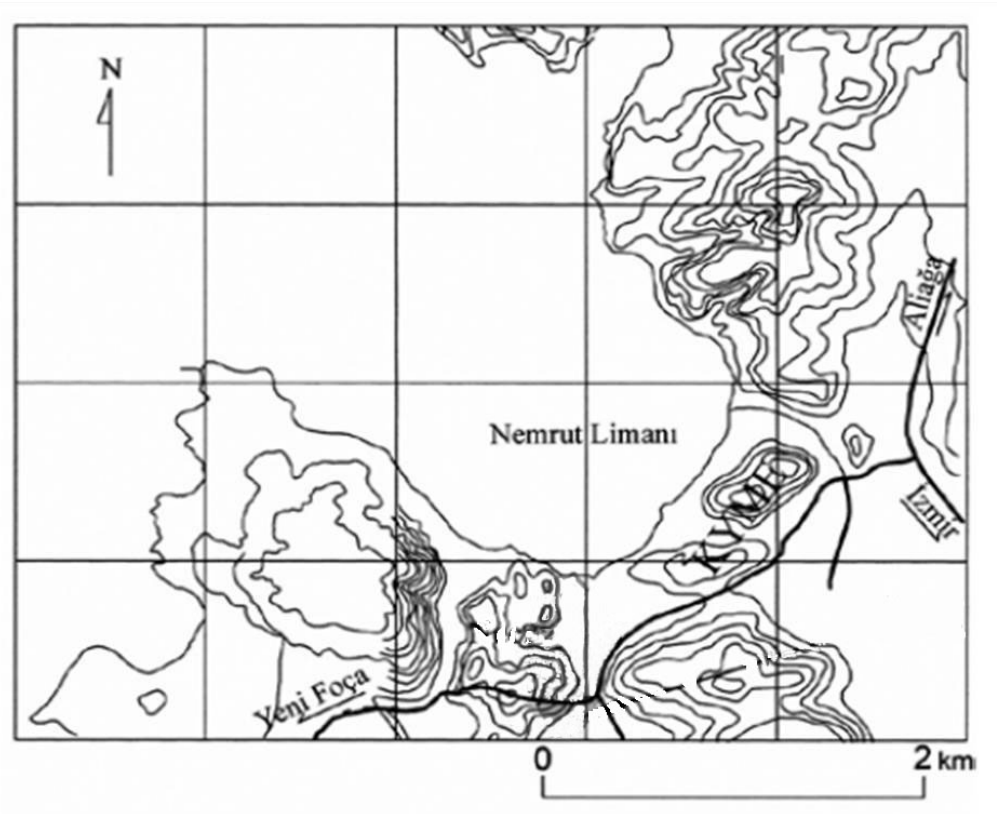
EKLER

EK 1: HARİTALAR

HARİTA 1

a. Aiolis Bölgesi Haritası (Sevin 2000, s. 73, Resim 11)

b. Nemrut Limanı Bölgesi Görünümü (İren 2008, s. 630, Fig.1)

EK 2: RESİMLER

RESİM 1

a. Nemrut Limanı Bölgesi'nin Havadan Görünümü

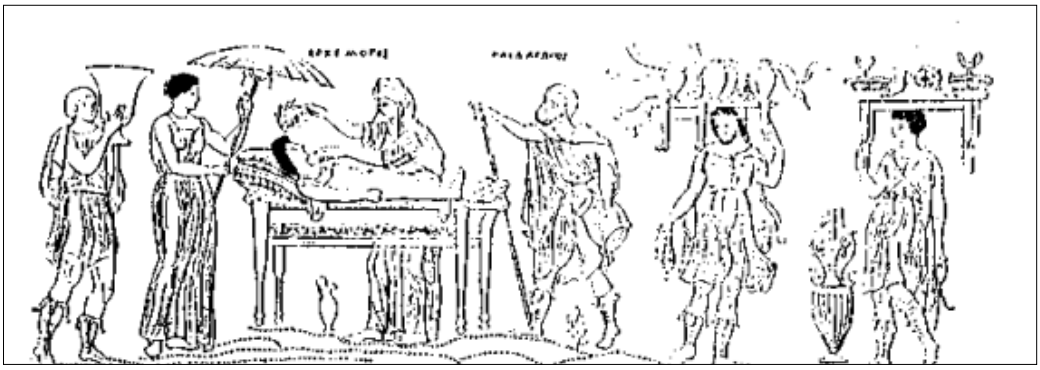

b. İDÇ Liman Kurtarma Kazısı Alanı Genel Görünüm

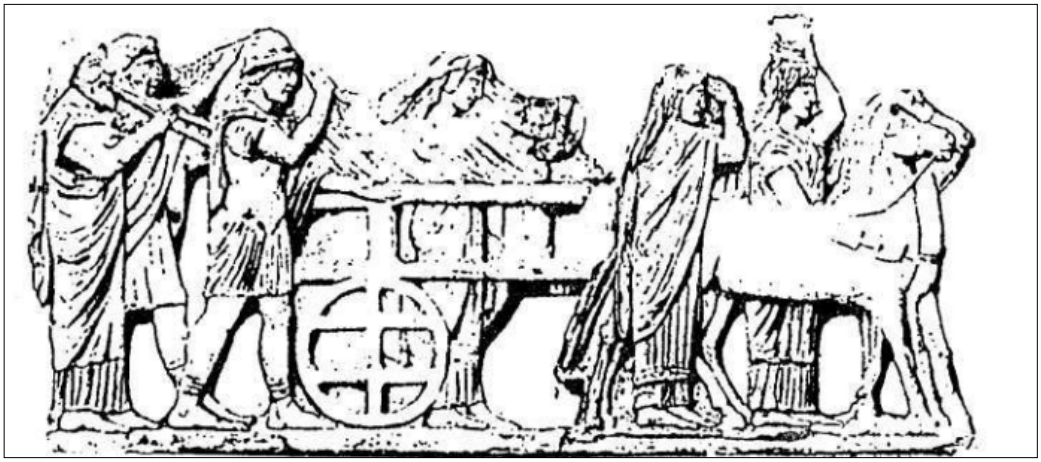
RESİM 2

a. Somanın hazırlanması (Şahin 1996, s. 145, Fig. 1)

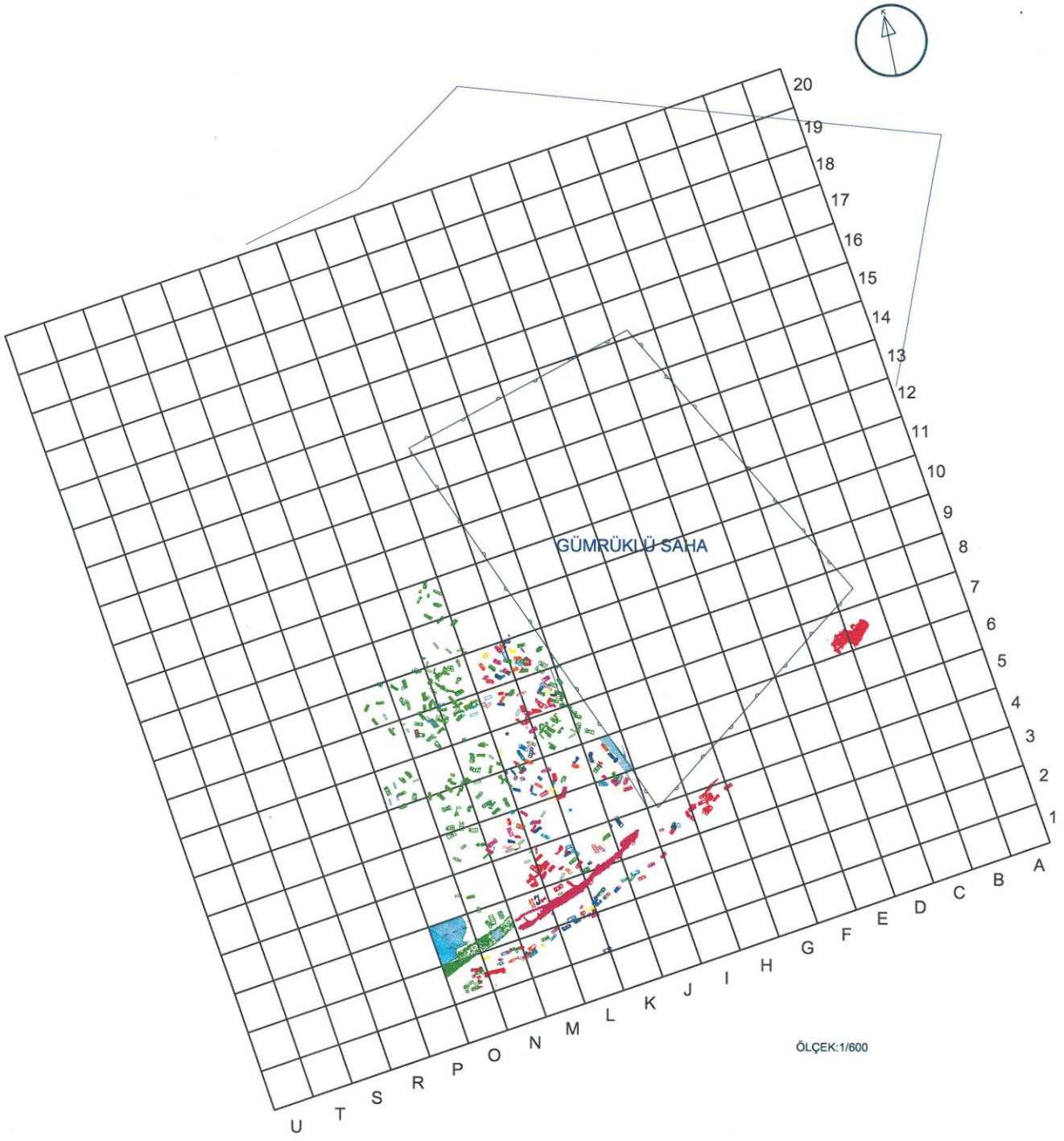
b. Prothesis Sahnesi (Şahin 1996, s. 150, Fig. 6)

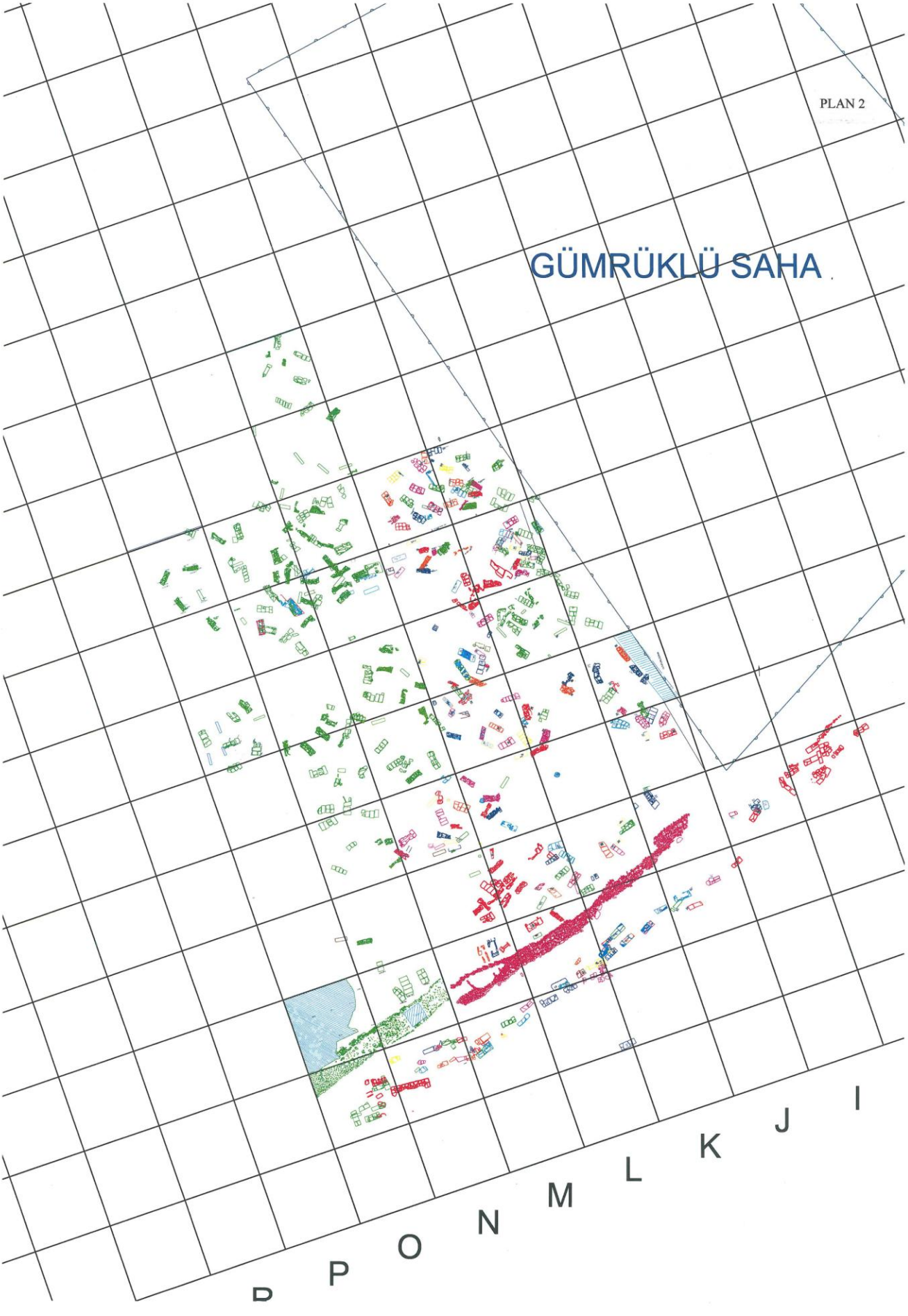
c. Ekphora Sahnesi (Şahin 1996, s. 151, Fig. 8)

EK 3: PLANLAR

İZMİR İLİ; ALİAĞA İLÇESİ , ÇAKMAKLI KÖYÜ,KENDİRCİ
MEVKİİ K17B34C PAFTA 68 PARSEL KURTARMA KAZISI

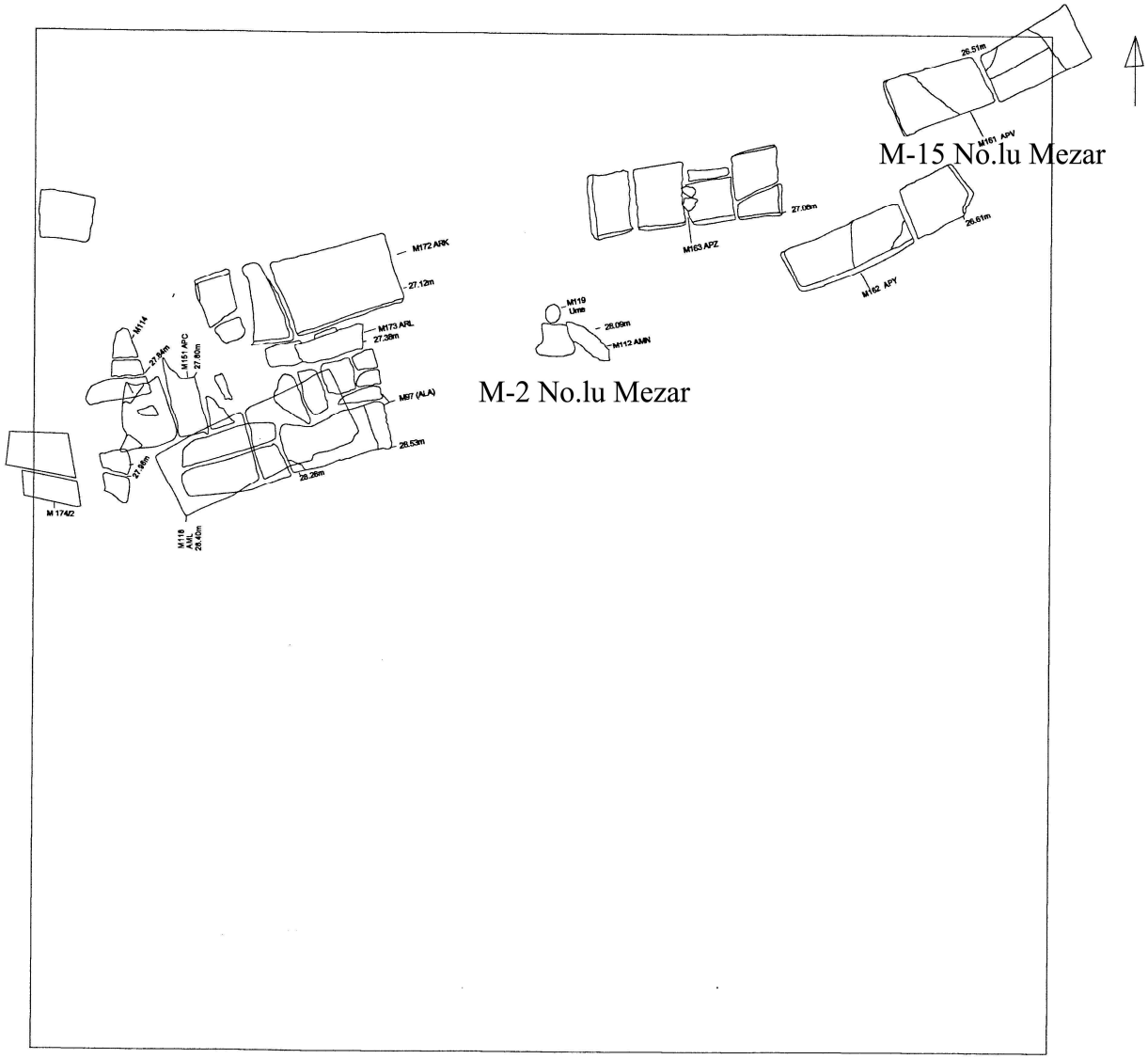

PLAN 2

PLAN 3

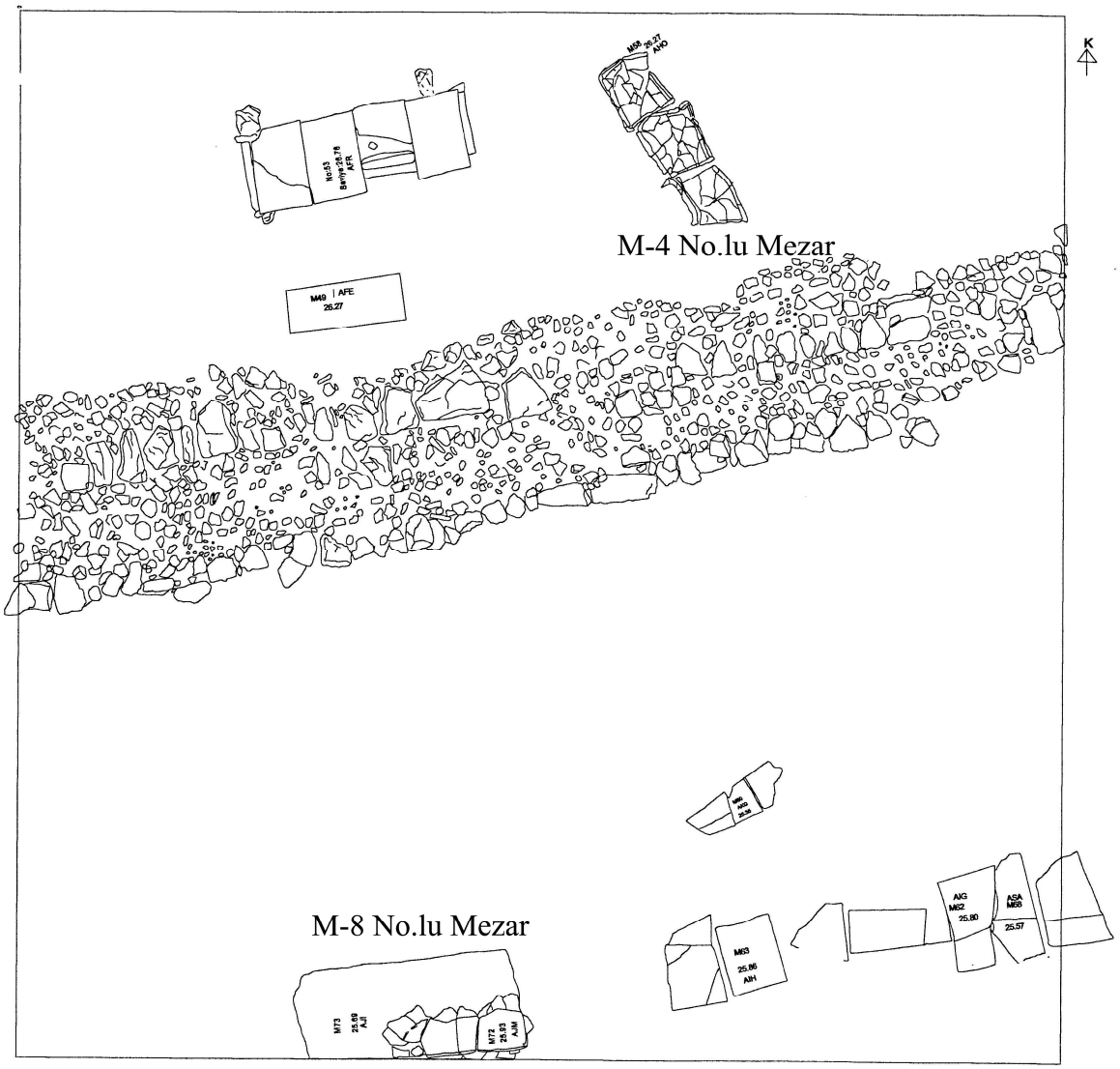
M-2 PLANKARESİ

ÖLÇEK 1/50

PLAN 4

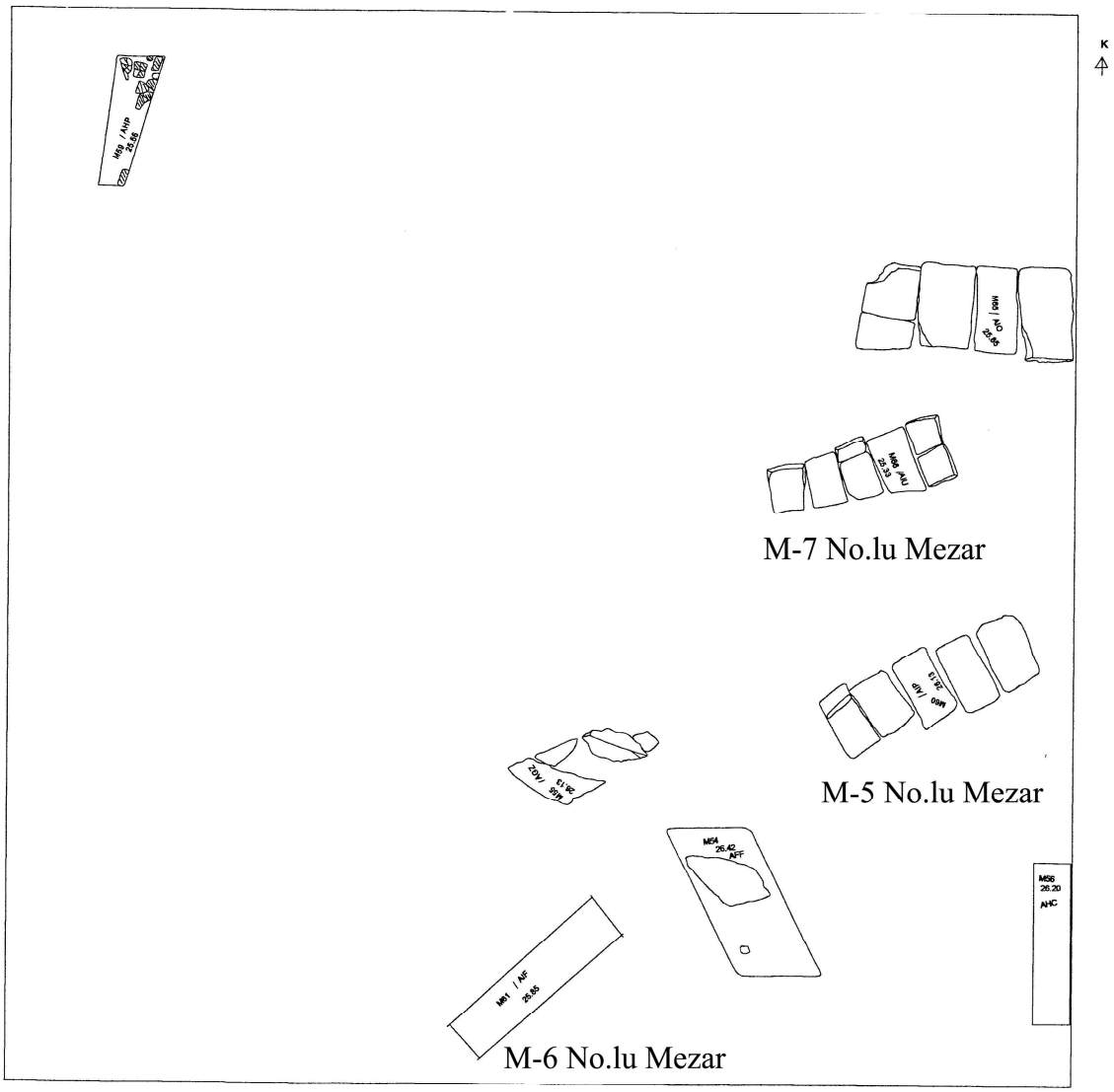
L-3 PLANKARESİ

ÖLÇEK 1/50

PLAN 5

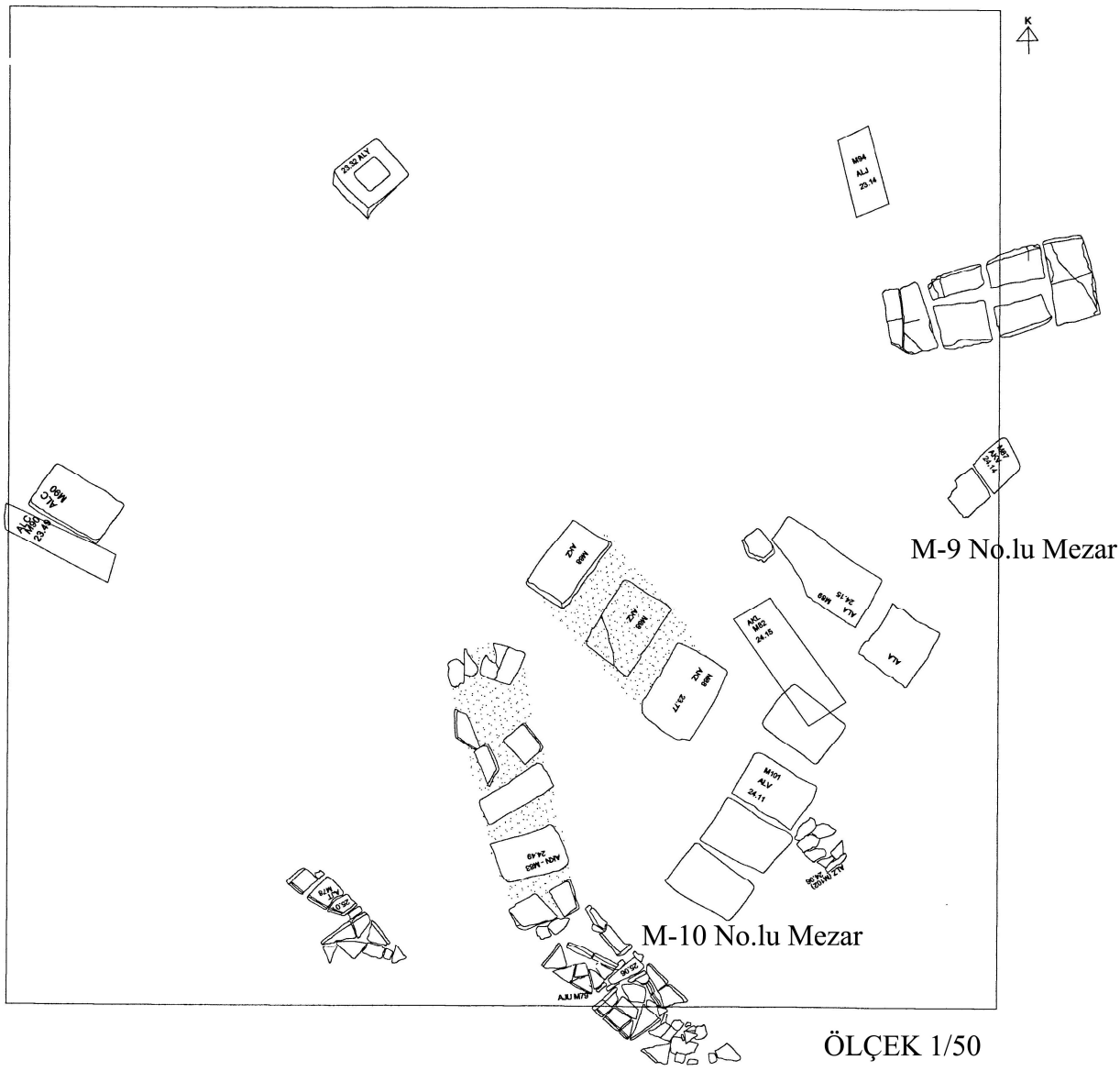
L-4 PLANKARESİ

ÖLÇEK 1/50

PLAN 6

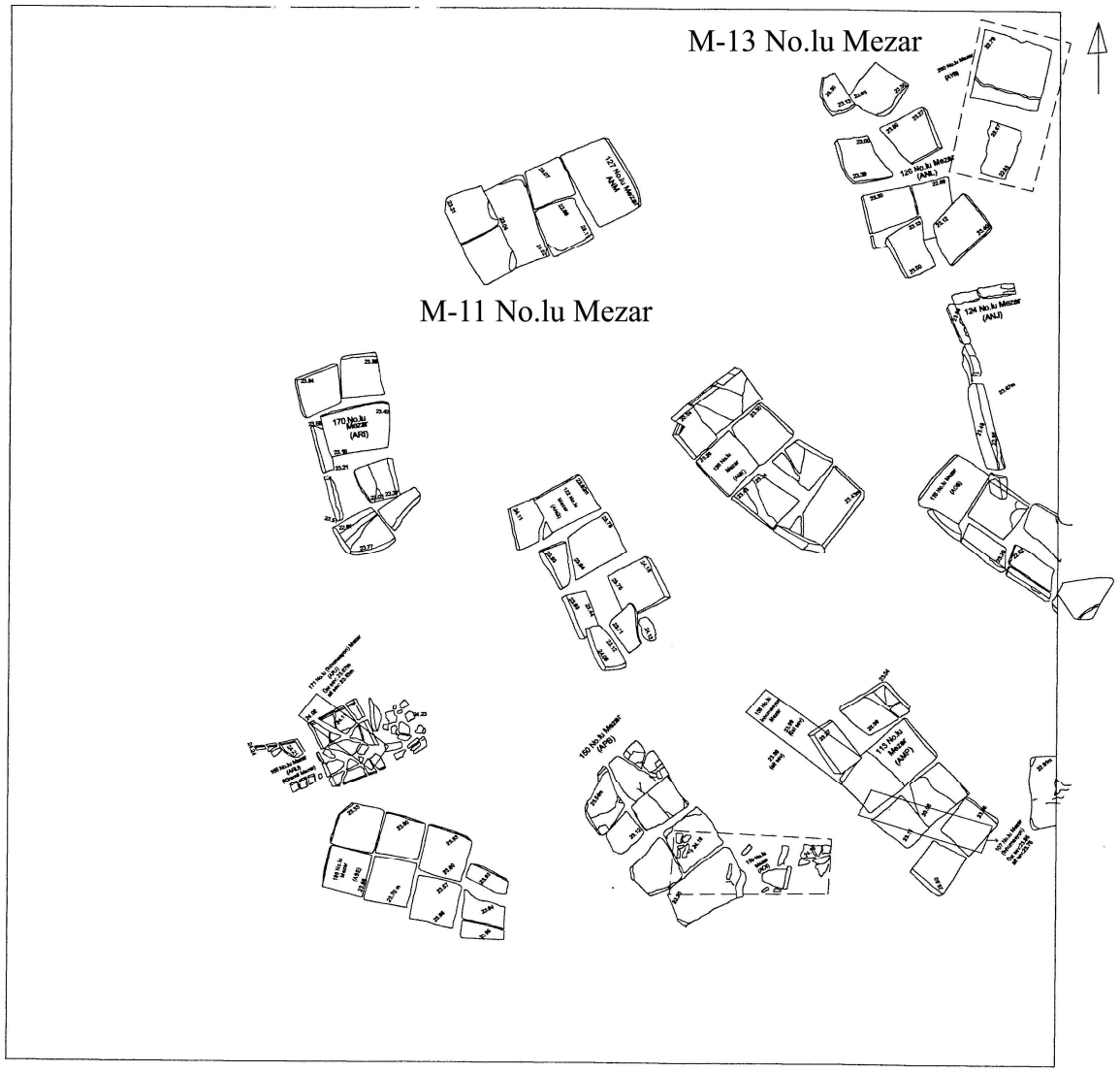
L-7 PLANKRESİ

ÖLÇEK 1/50

PLAN 7

L-9 PLANKARESİ

ÖLÇEK 1/50

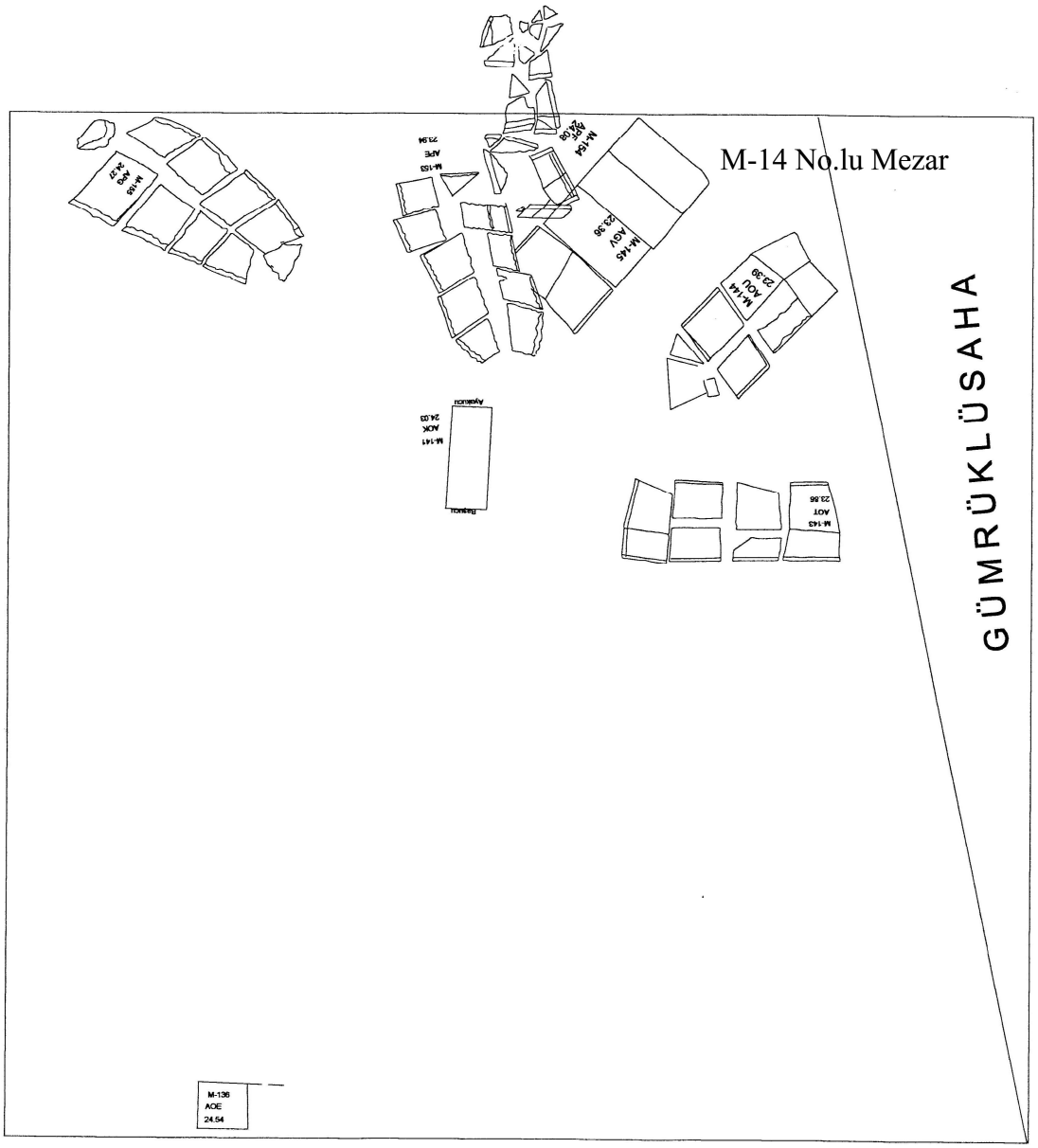
N-2 PLANKARESİ

ÖLÇEK 1/50

PLAN 9

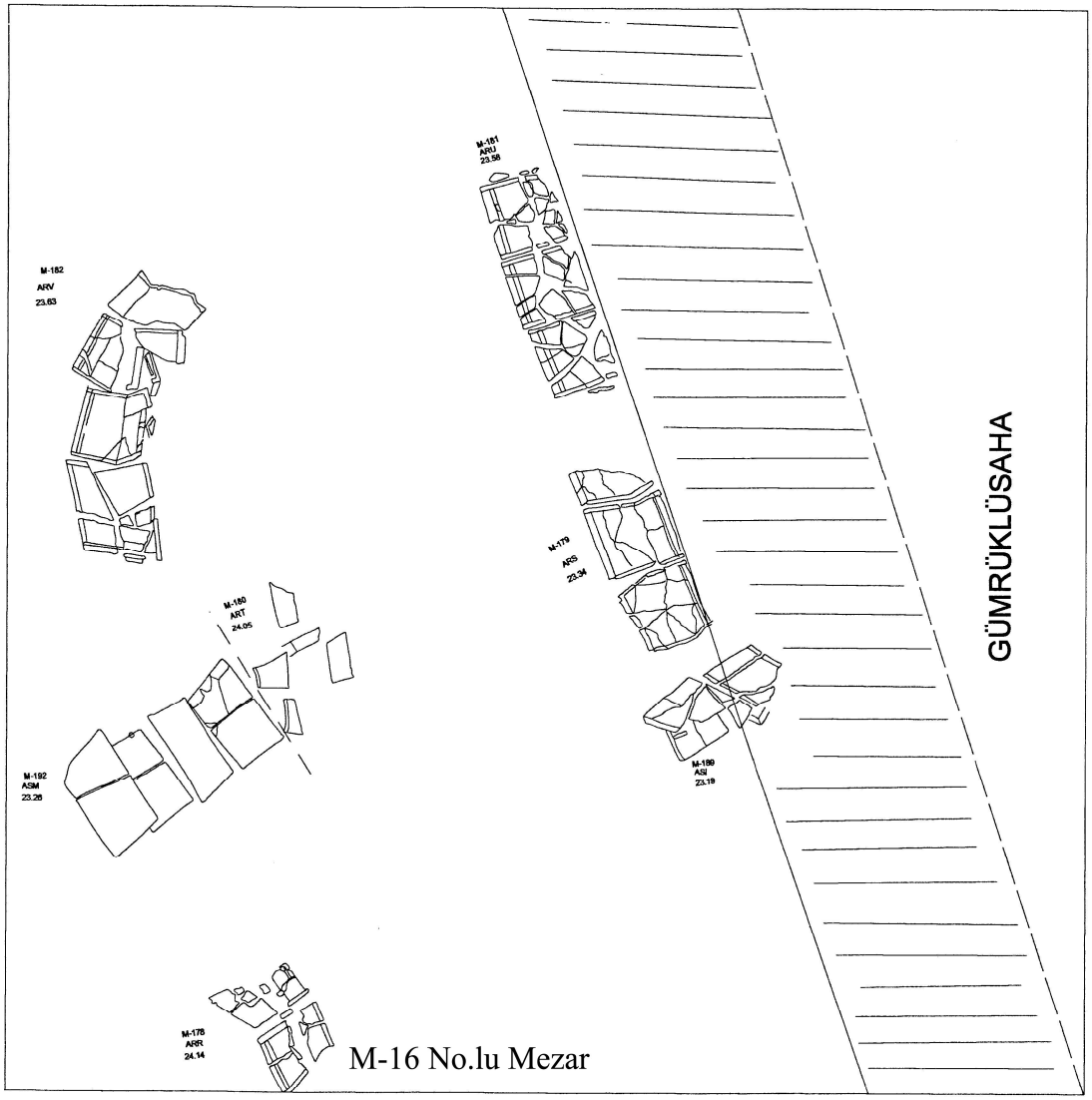
J-5 PLANKARESİ

ÖLÇEK 1/50

PLAN 10

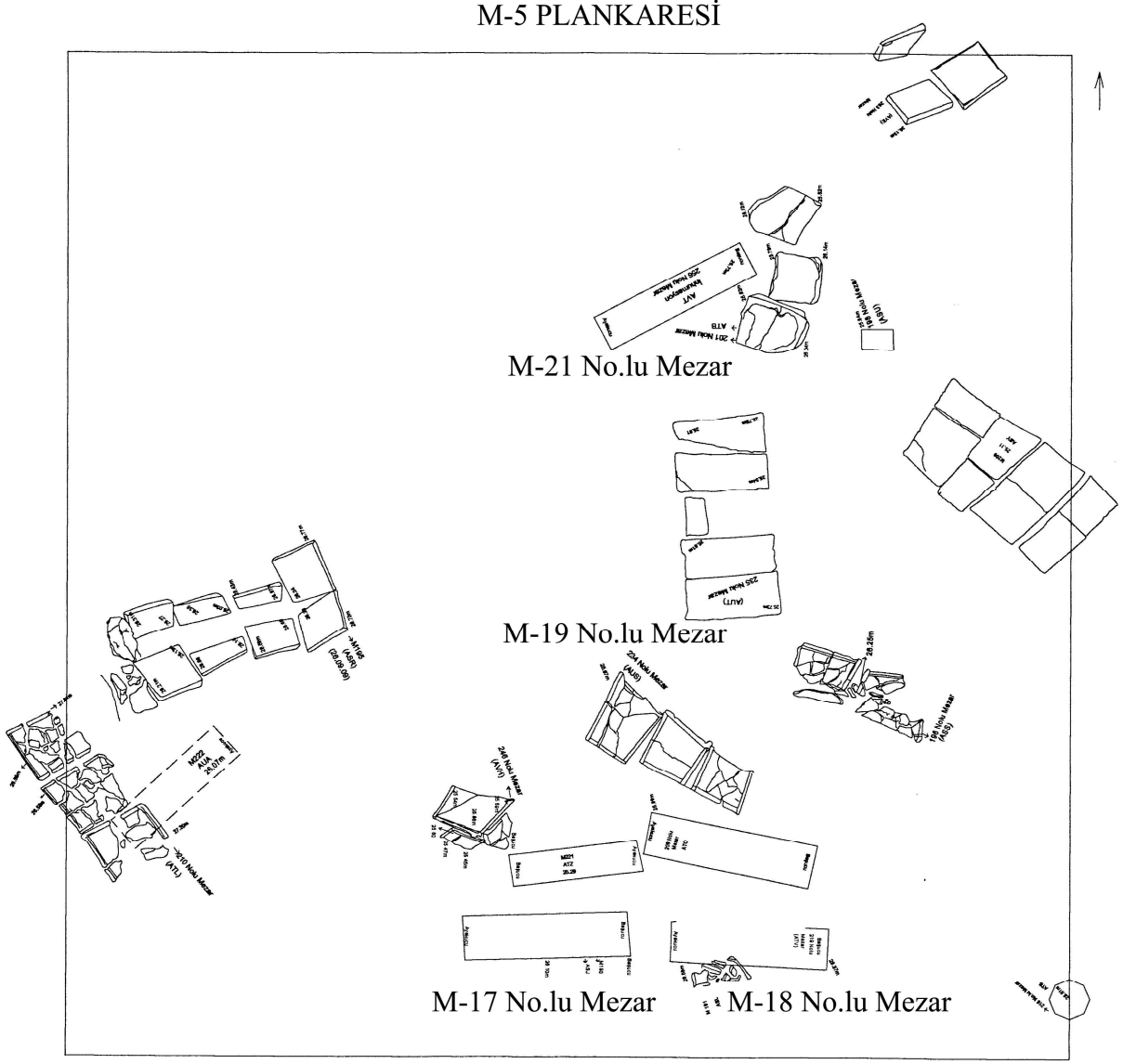
J-6 PLANKARESİ

ÖLÇEK 1/50

PLAN 11

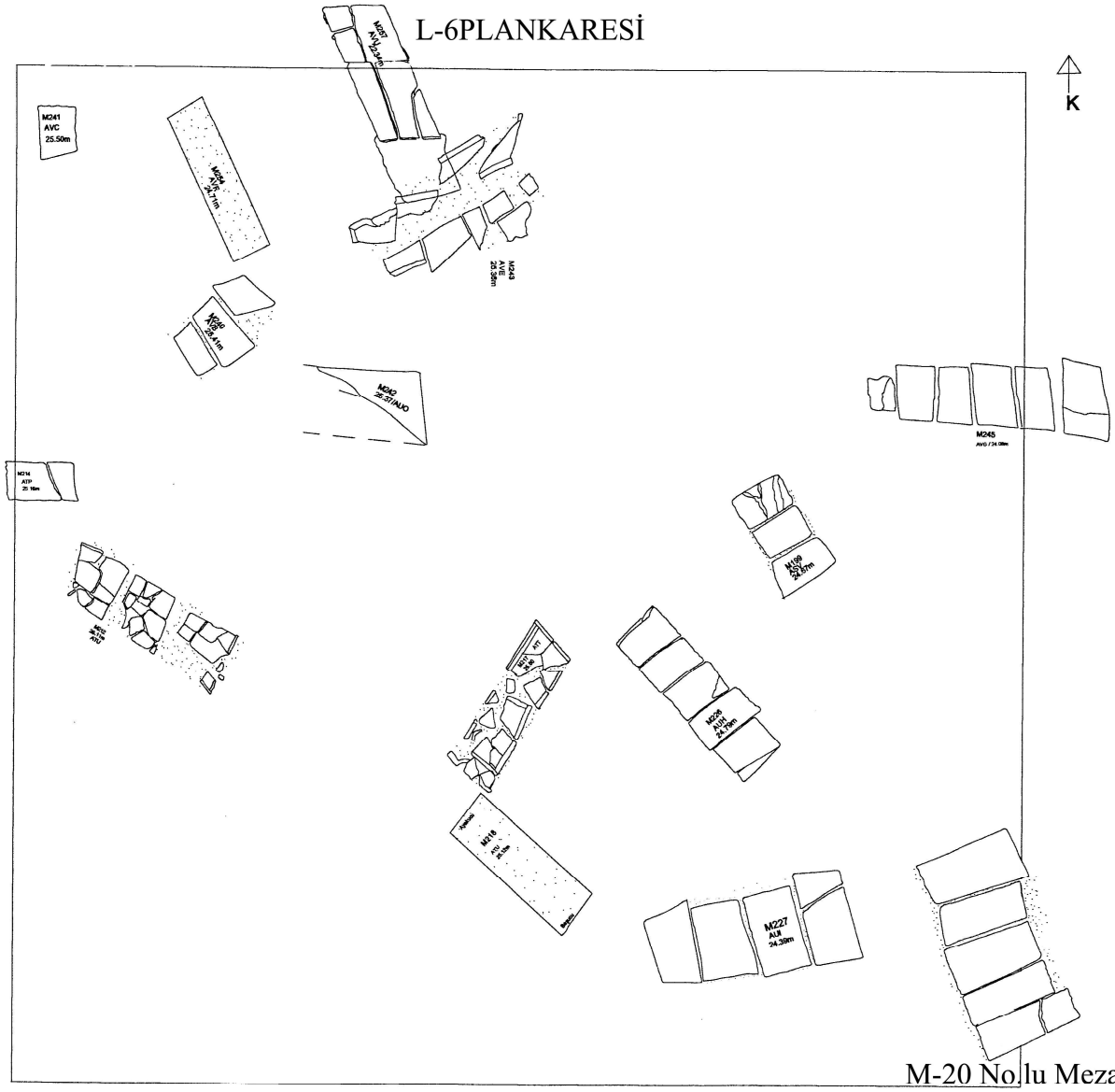
M-5 PLANKARESİ

ÖLÇEK 1/50

PLAN 12

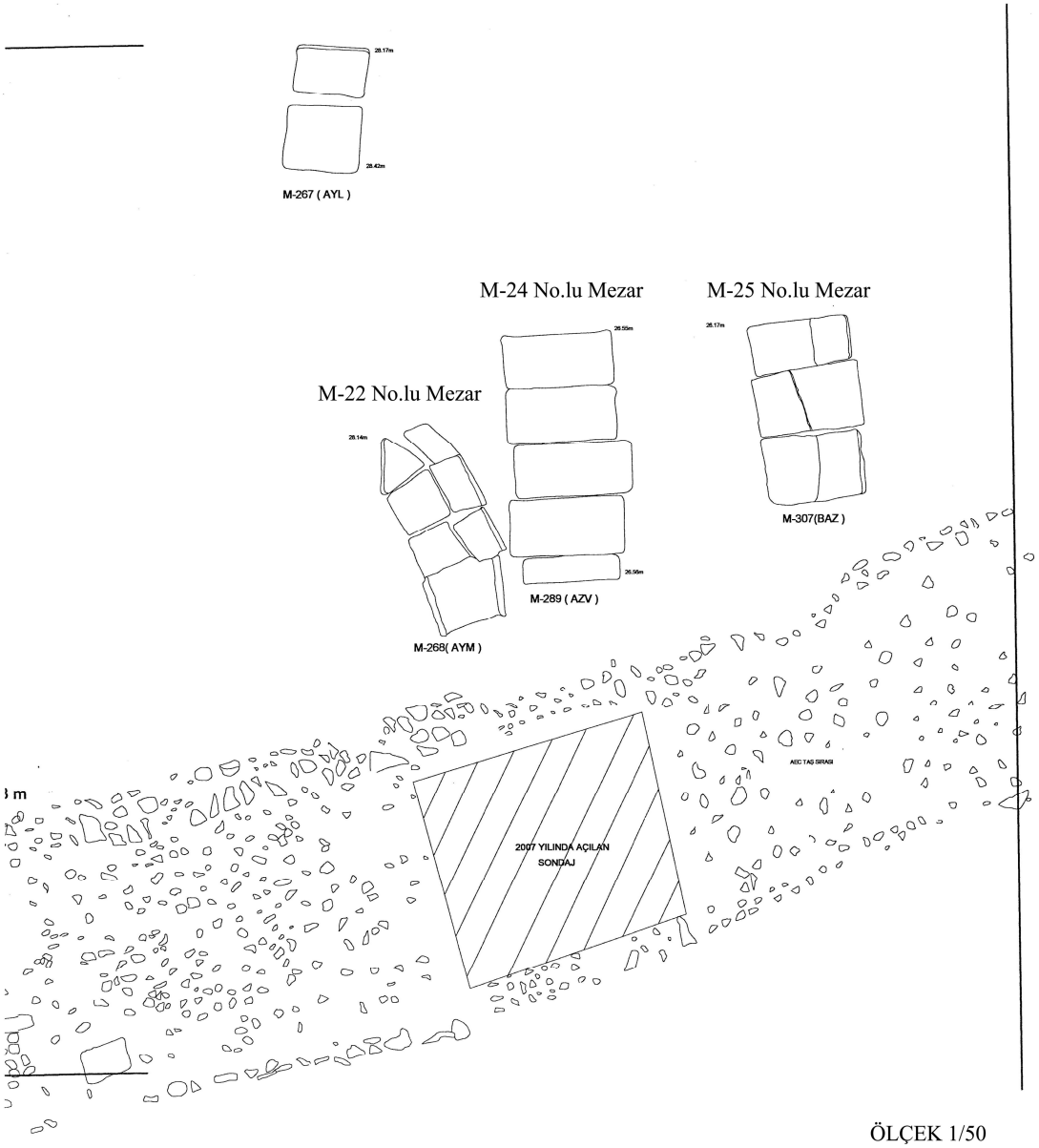
L-6PLANKARESİ

M-20 No.lu Mezar

ÖLÇEK 1/50

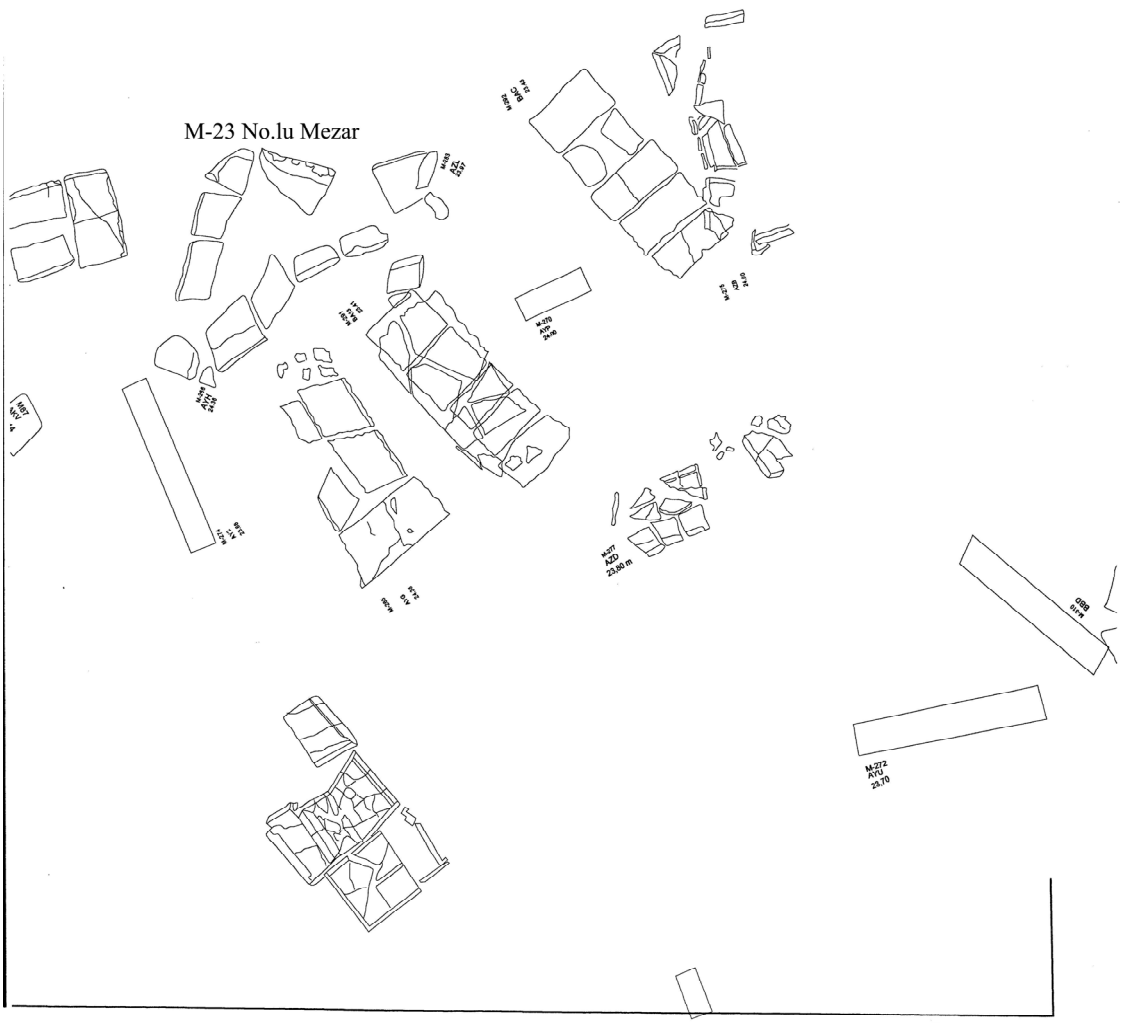
N-3 PLANKARESİ

ÖLÇEK 1/50

PLAN 14

K-7 PLANKARESİ

ÖLÇEK 1/50

PLAN 15

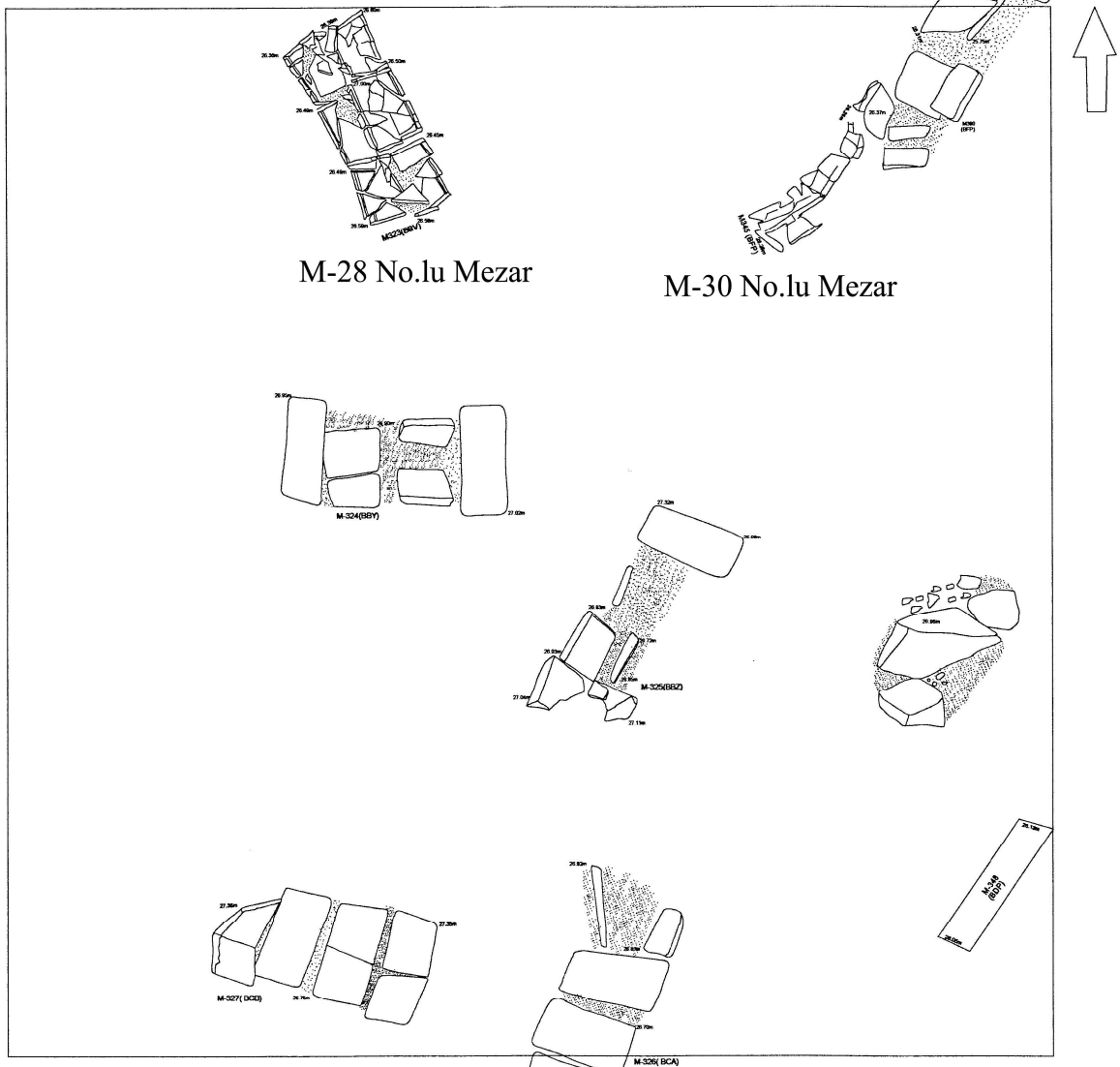
K-9 PLANKARESİ

ÖLÇEK 1/50

PLAN 16

N-6 PLANKARESİ

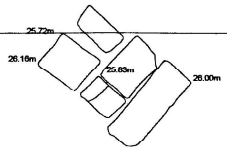
M-28 No.lu Mezar

M-30 No.lu Mezar

ÖLÇEK 1/50

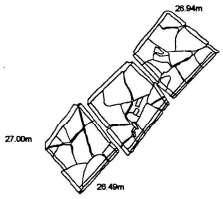
PLAN 17

O-9 AÇMASI

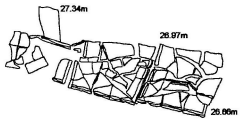
M-381 (BFF)

M-34 No.lu Mezar

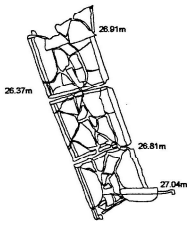
M-354 (BEB)

M-33 No.lu Mezar

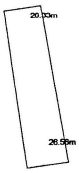

M-364 (BEK)

M-31 No.lu Mezar

M-363 (BEJ)

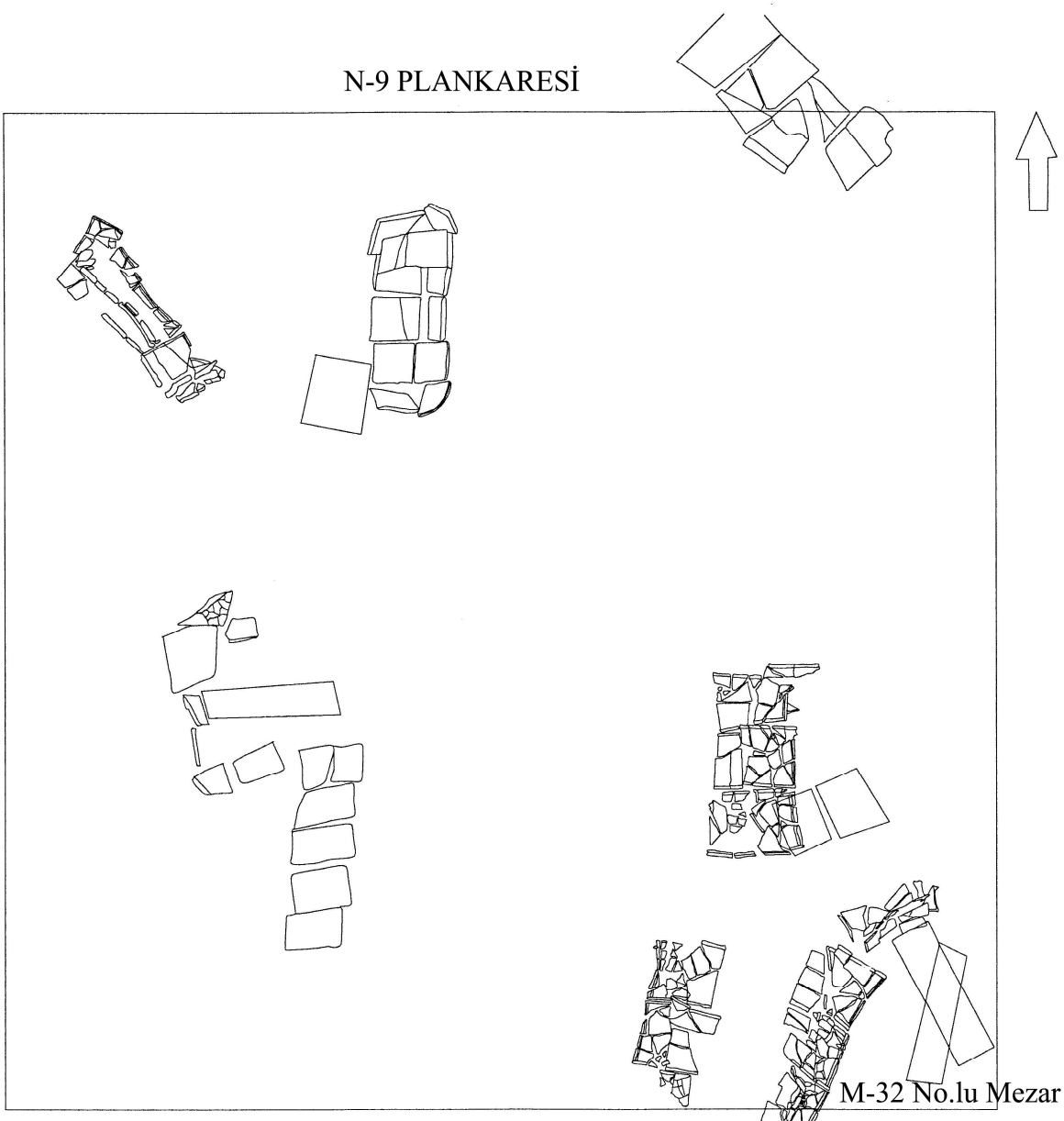

M-355 (BEC)

ÖLÇEK 1/50

PLAN 18

N-9 PLANKARESİ

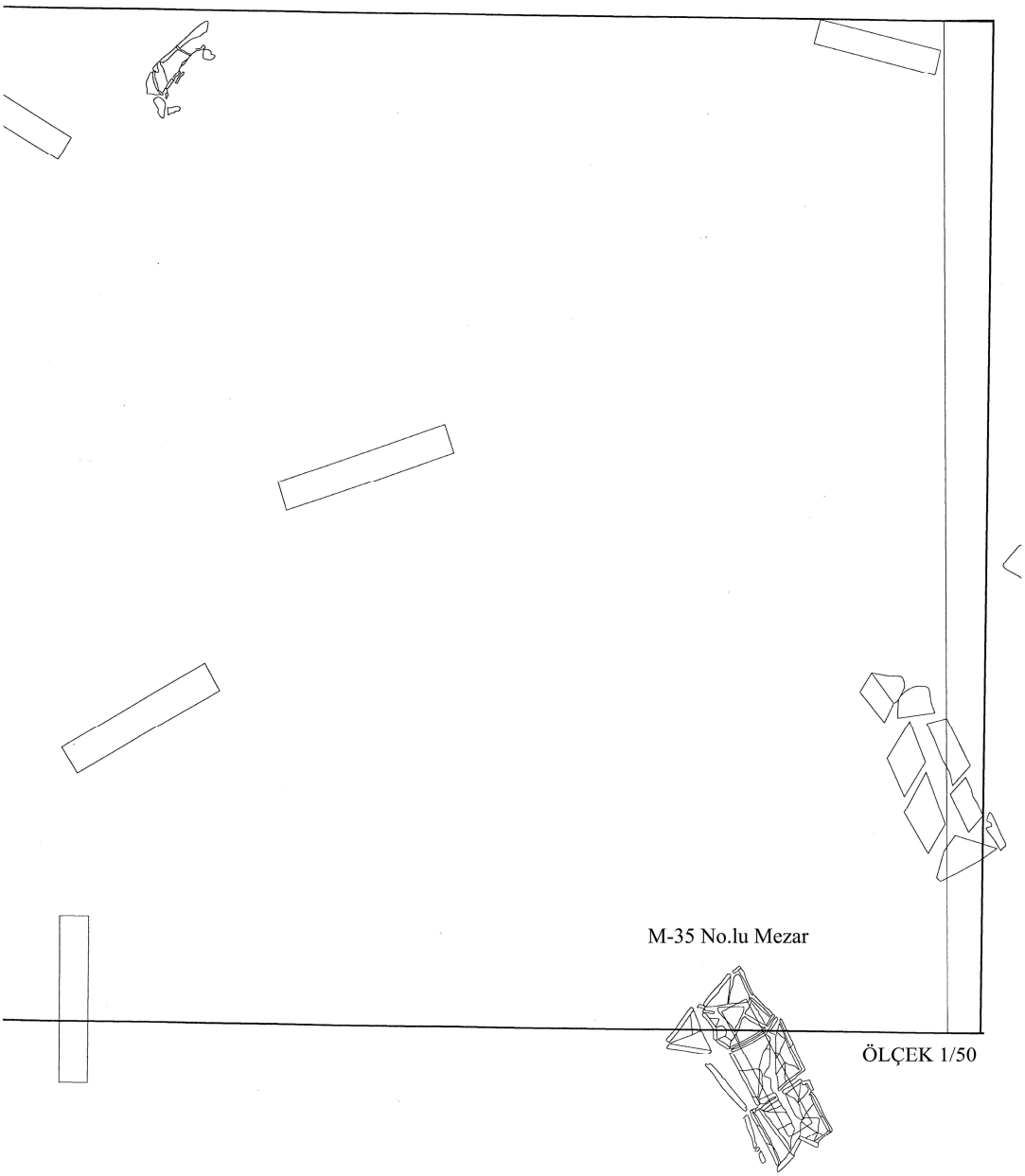

M-32 No.lu Mezar

ÖLÇEK 1/50

PLAN 19

M-10 PLANKARESİ

ÖLÇEK 1/50

EK 4: LEVHALAR

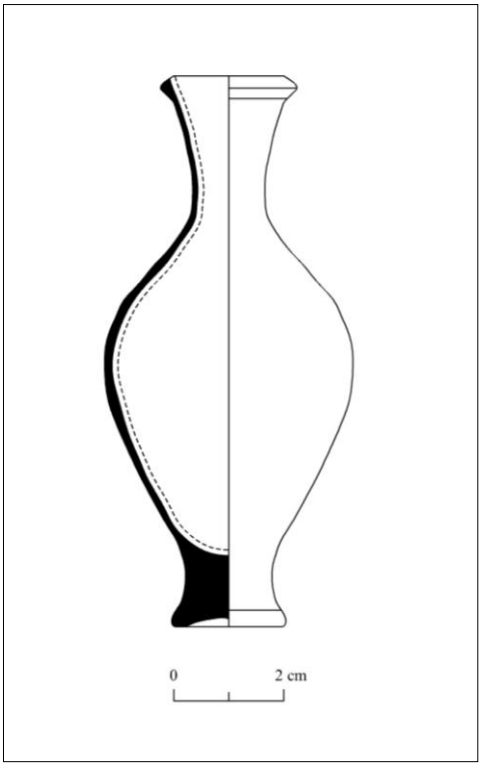
LEVHA 1

a. M-1 No.lu Mezarın Batıdan Görünümü

b. M-1 No.lu Mezara ait İskeletin Batıdan Görünümü

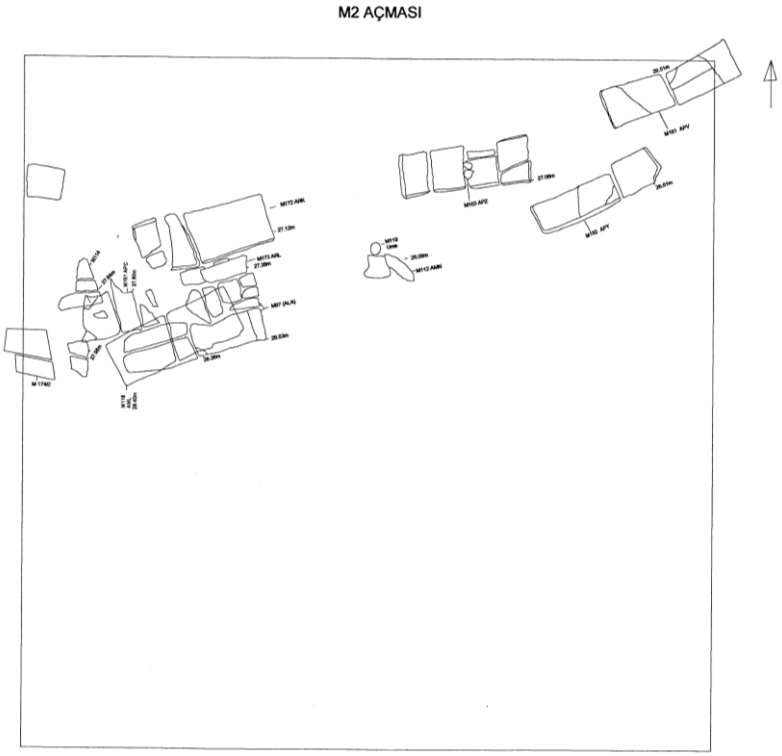
a. M-1.1 No.lu Unguentarium Çizimi

b. M-1.1 No.lu Unguentarium Fotoğrafı

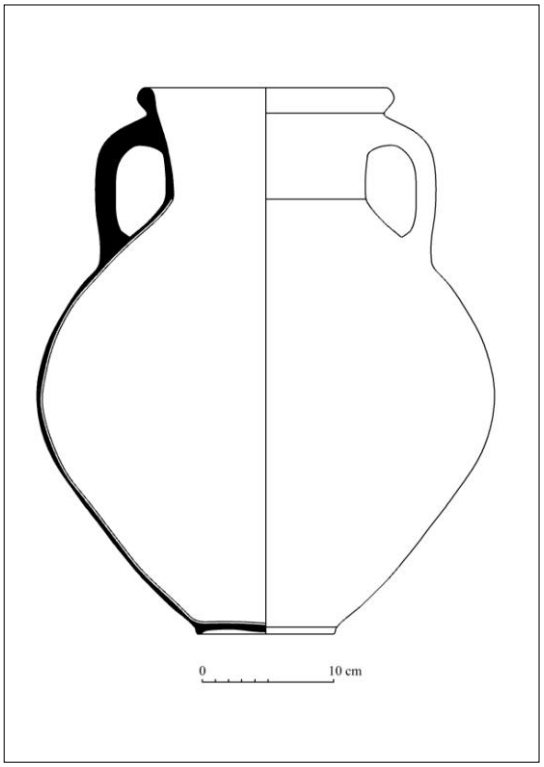
c. M-1.2 No. lu 22 adet Pişmiş Toprak Boncuk Fotoğrafı

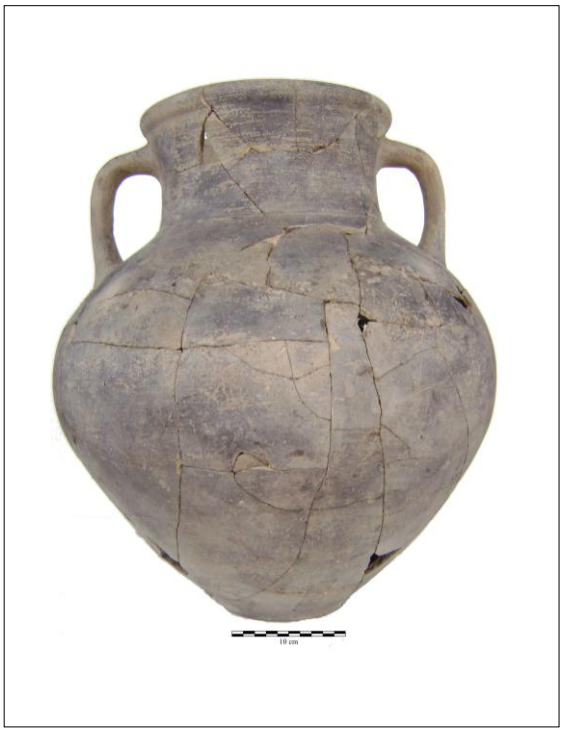
a. M-2 No.lu Urne Mezarın Plankare içerisindeki Görünümü

b. M-2 No.lu Urne Mezarın Kuzeydoğudan Görünümü

a. M-2.1 No. lu Amphora’nın Çizimi

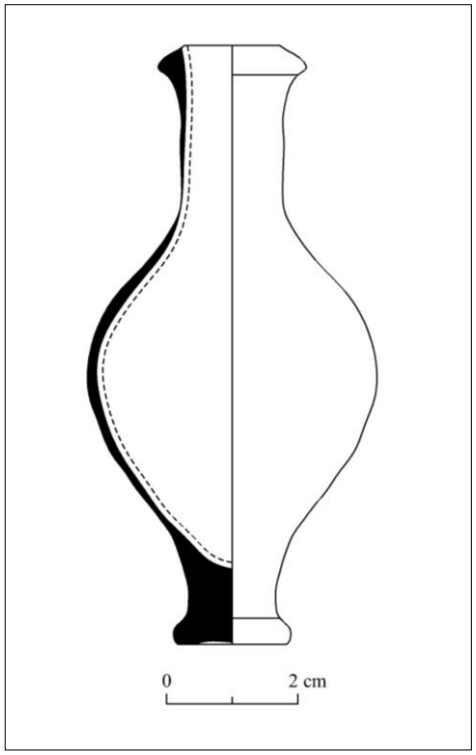
b. M-2.1 No. lu Amphora’nın Fotoğrafı

a. M-3 No.lu Mezarın Kuzeybatıdan Görünümü

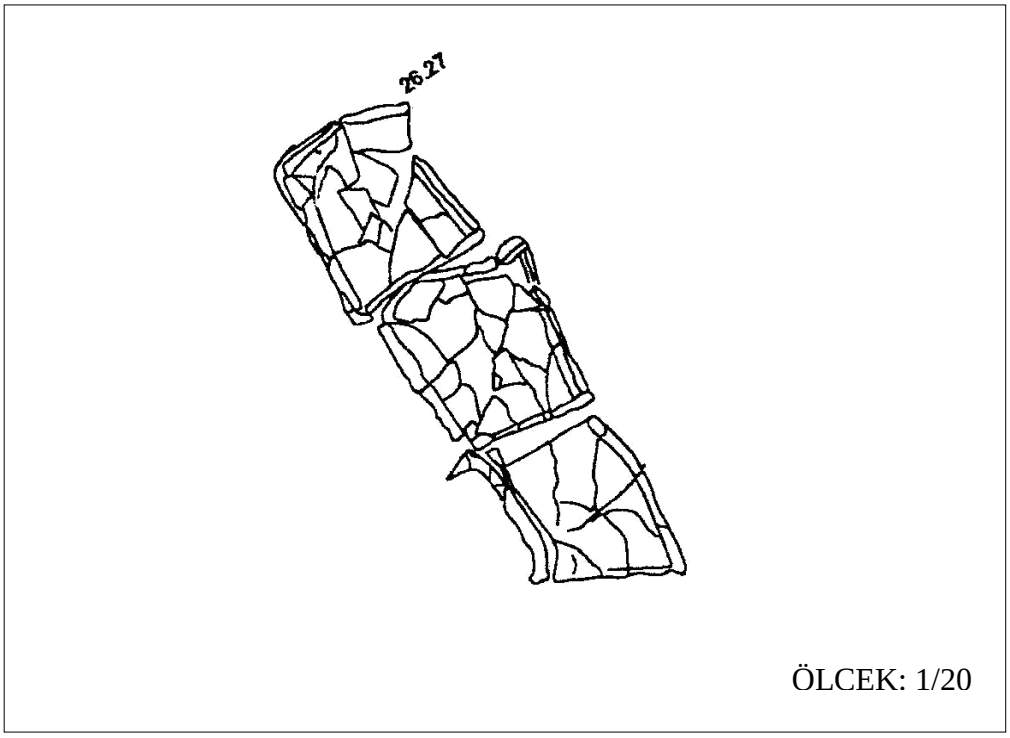
b. M-3 No.lu Mezara ait İskeletin Güneydoğudan Görünümü

a. M-3.1 No.lu Unguentarium Çizimi

b. M-3.1 No.lu Unguentarium Fotoğrafı

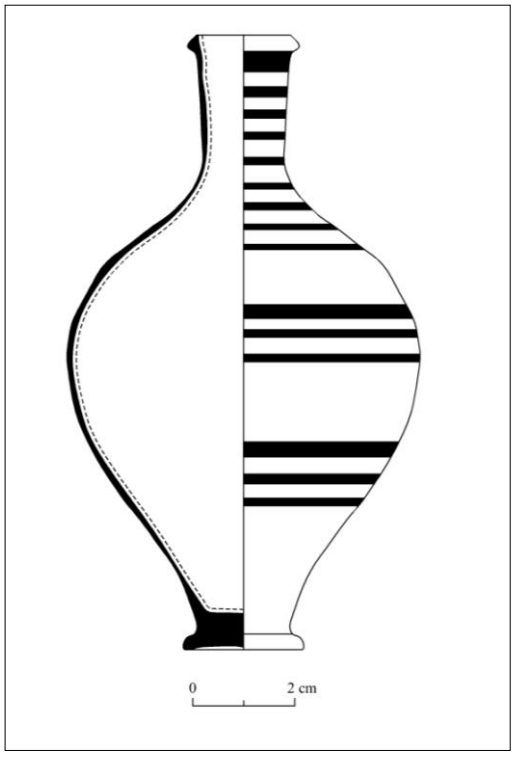
a. M-4 No.lu Mezar Çizimi

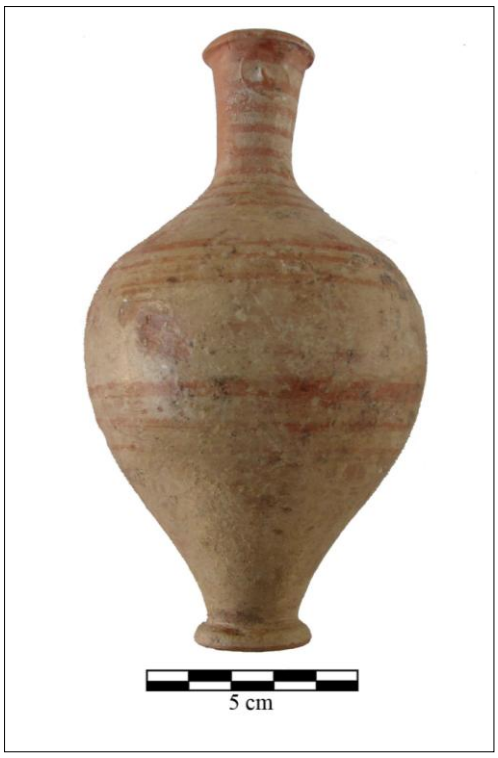
b. M-4 No.lu Mezarın Doğudan Görünümü

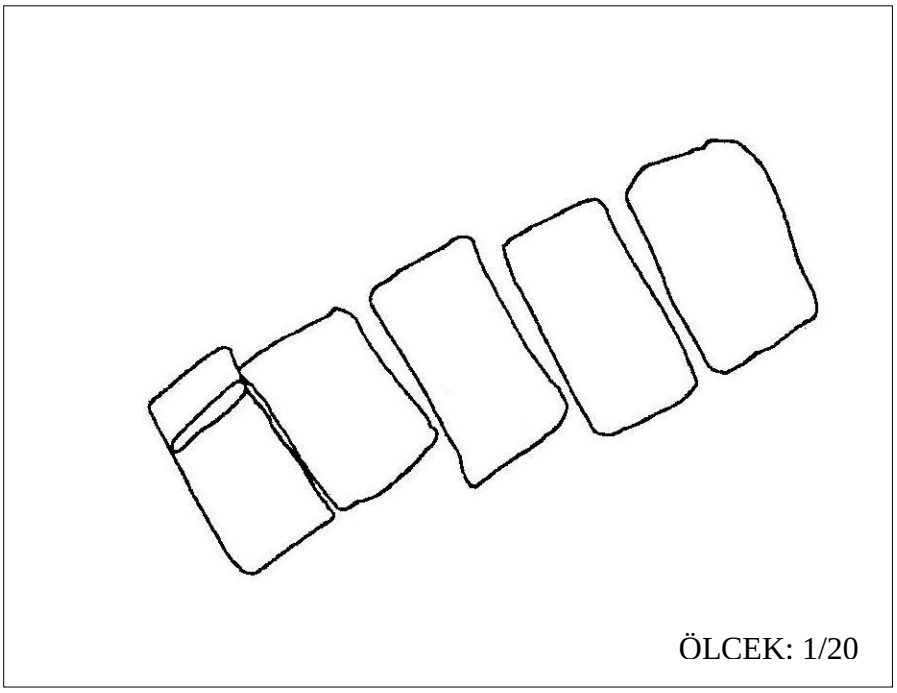
a. M-4 No.lu Mezara ait İskeletin Güneydoğudan Görünümü

b. M-4.1 No.lu Unguentarium Çizimi

c. M-4.1 No.lu Unguentarium Fotoğrafı

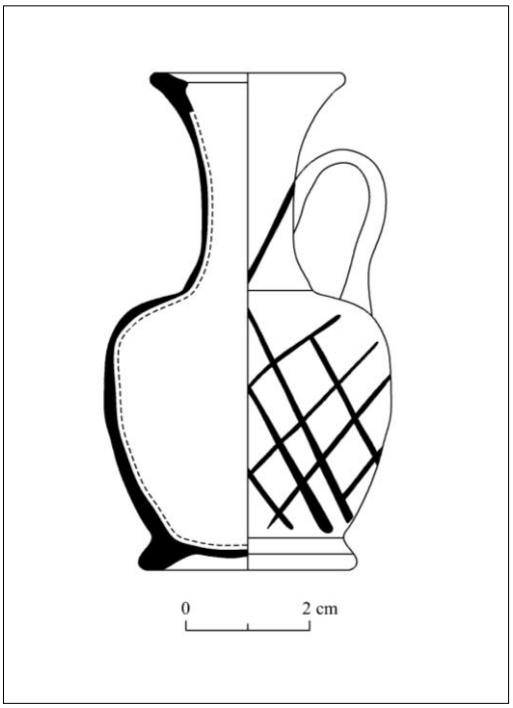
a. M-5 No.lu Mezar Çizimi

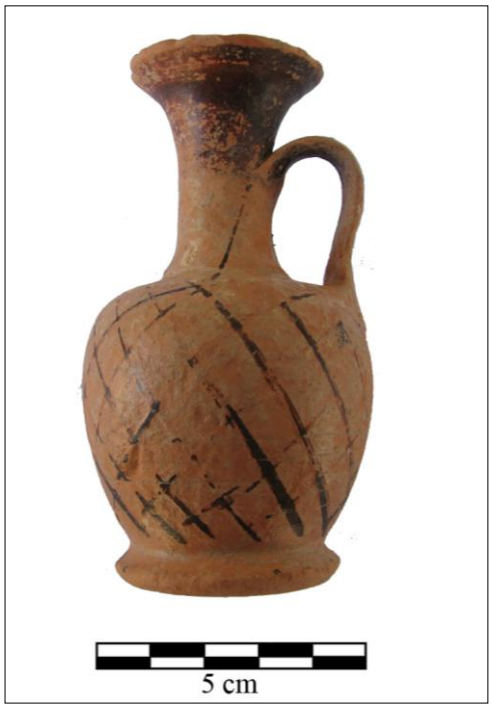
b. M-5 No.lu Mezarın Batıdan Görünümü

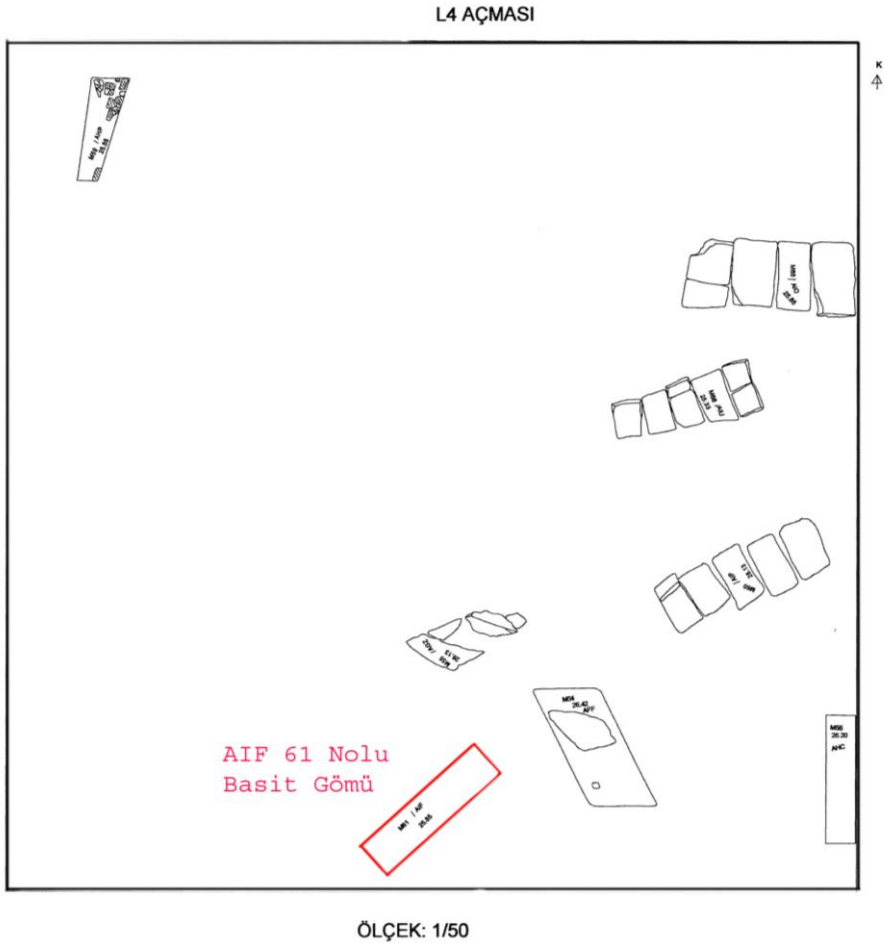
a. M-5 No.lu Mezara ait İskeletin Kuzeybatıdan Görünümü

b. M-5.1 No.lu Lekythos Çizimi

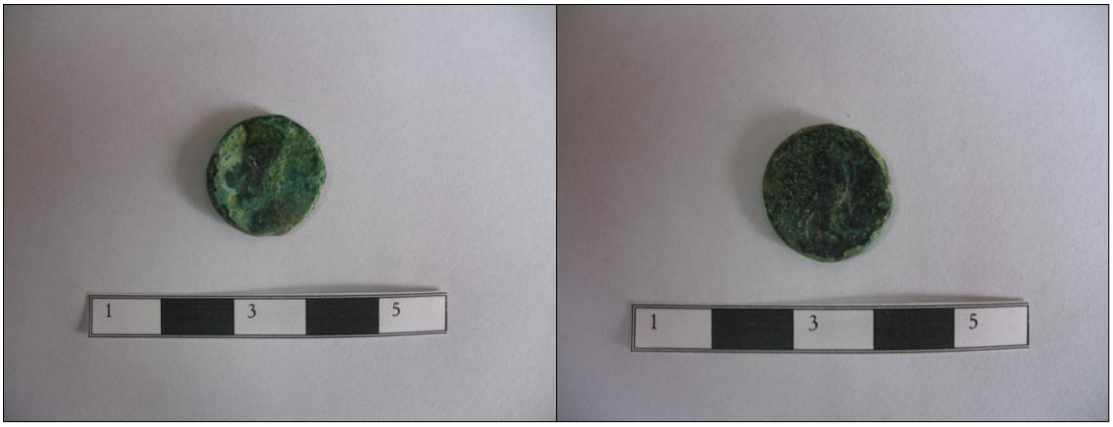
c. M-5.1 No.lu Lekythos Fotoğrafı

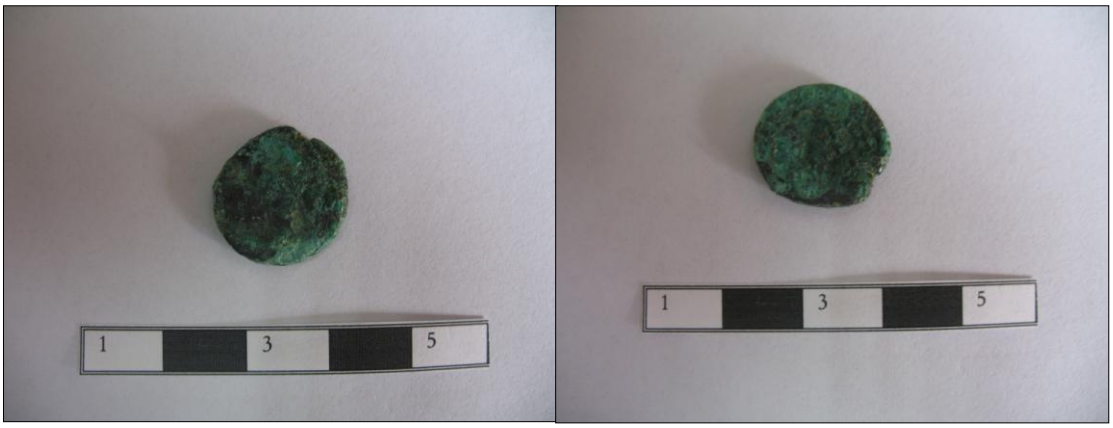
a. M-6 No.lu Mezar Çizimi

b. M-6 No.lu Mezara ait İskeletin Doğudan Görünümü

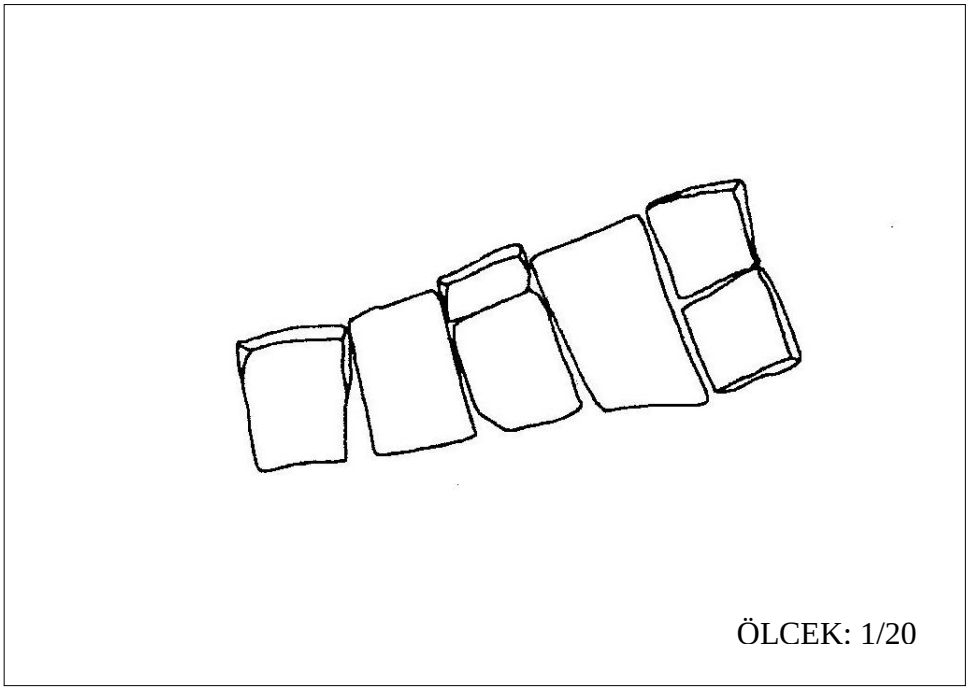
a. M-6.1 No.lu Bronz Sikke

b. M-6.2 No.lu Bronz Sikke

c. M. 6.3 No. lu Demir Obje Parçası

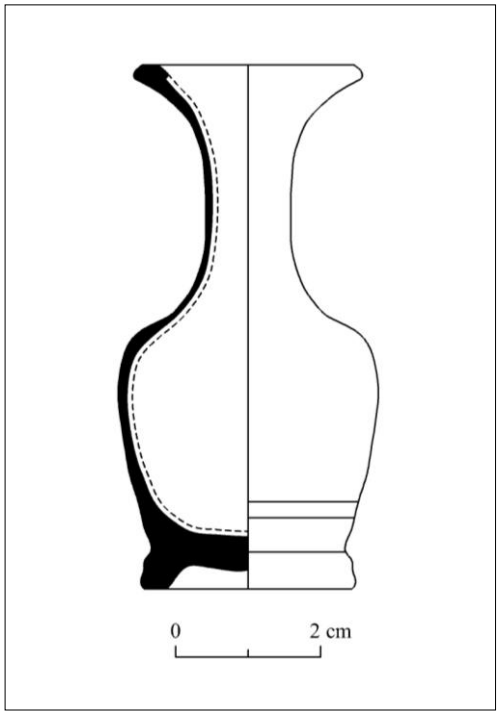
a. M-7 No.lu Mezar Çizimi

b. M-7 No.lu Mezarın Doğudan Görünümü

a. M-7 No.lu Mezara ait İskeletin Batıdan Görünümü

b. M-7.1 No.lu Kulpsuz Lekythos Çizimi

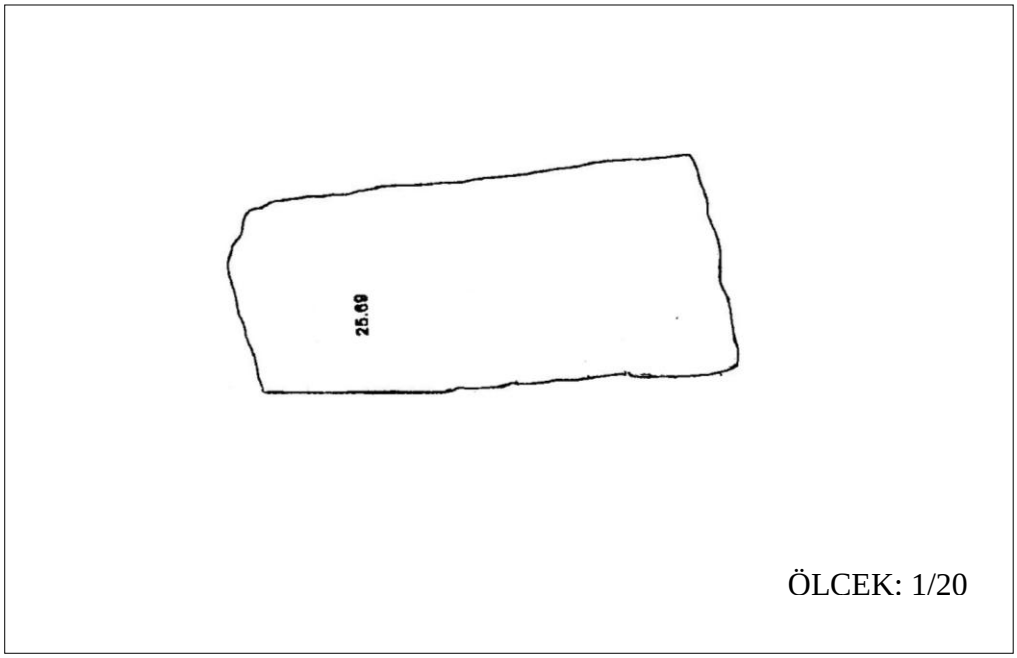
c. M-7.1 No.lu Kulpsuz Lekythos Fotoğrafı

a. M-7.2 No.lu Bronz Ayna Fotoğrafı

b. M-7.3 No.Lu Demir Obje Fotoğrafı

a. M-8 No.lu Mezar Çizimi

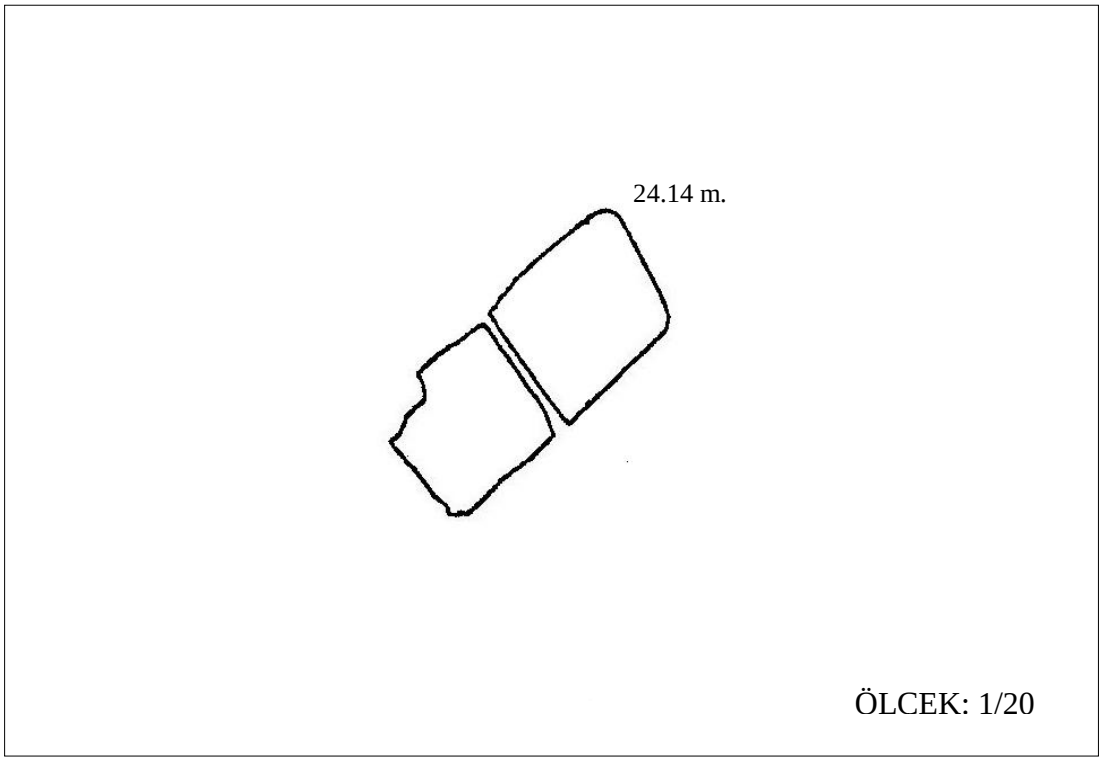
b. M-8 No.lu Mezarın Kuzeyden Görünümü

a. M-8 No.lu Mezara ait İskeletin Batıdan Görünümü

b. M-8 No.lu Mezara ait İskeletin Kuzeyden Görünümü

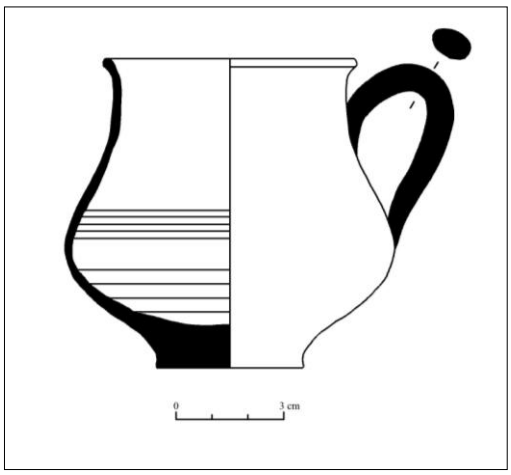
a. M-9 No.lu Mezar Çizimi

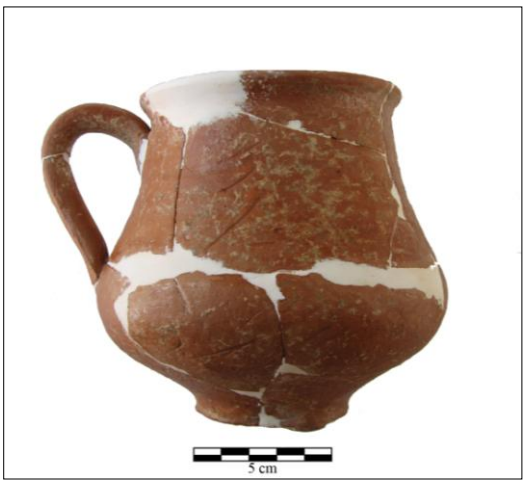
b. M-9 No.lu Mezarın Güneybatıdan Görünümü

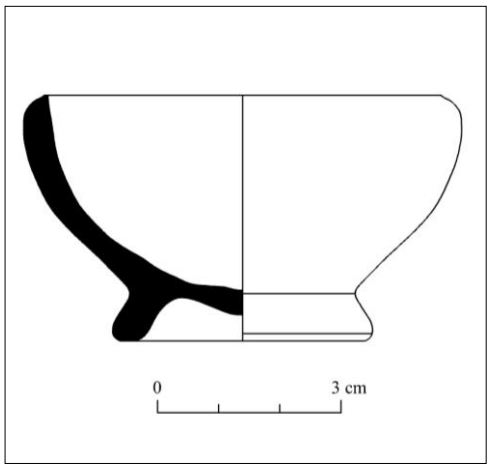
a. M-9 No.lu Mezara ait İskeletin Güneybatıdan Görünümü

b. M-9.1 No.lu Maşrapa Çizimi

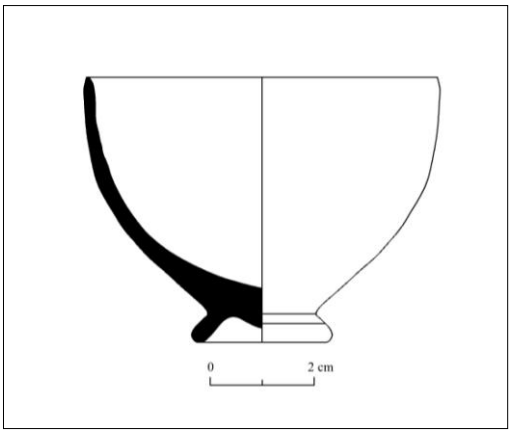
c. M-9.1 No.lu Maşrapa Fotoğrafı

a. M-9.2 No.lu Kase Çizimi

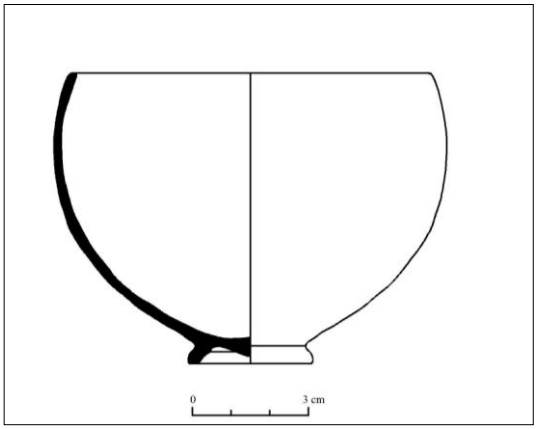
b. M-9.2 No.lu Kase Fotoğrafı

c. M-9.3 No.lu Kase Çizimi

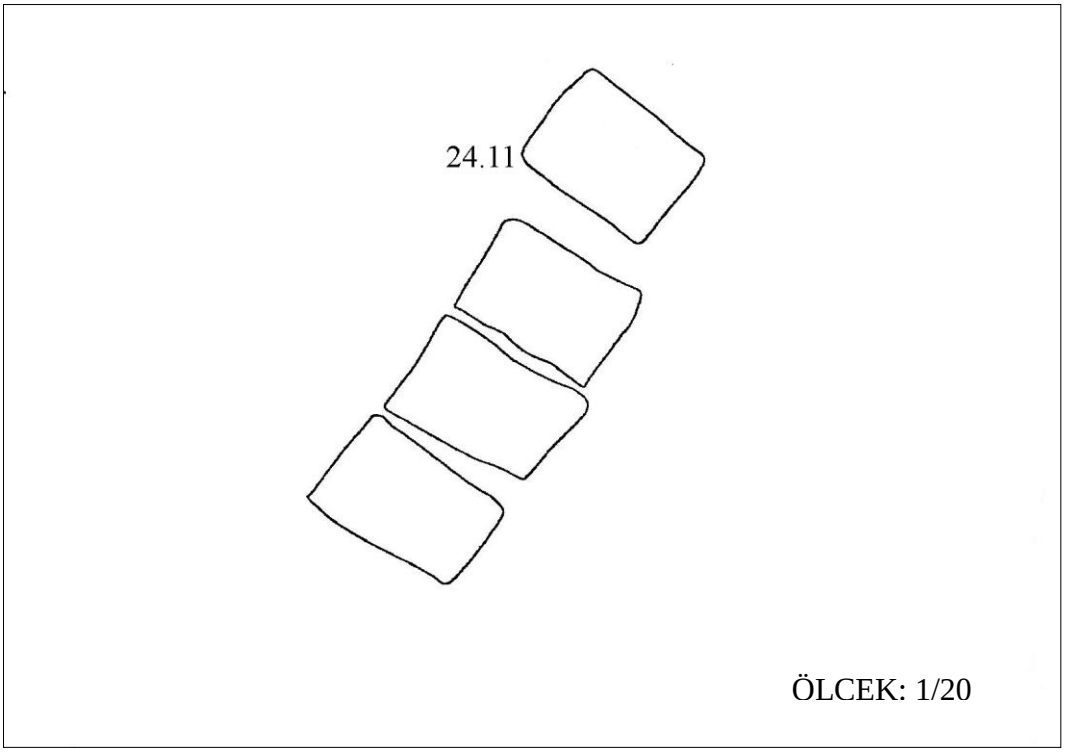
d. M-9.3 No.lu Kase Fotoğrafı

e. M-9.4 No.lu Kase Çizimi

f. M-9.4 No.lu Kase Fotoğrafı

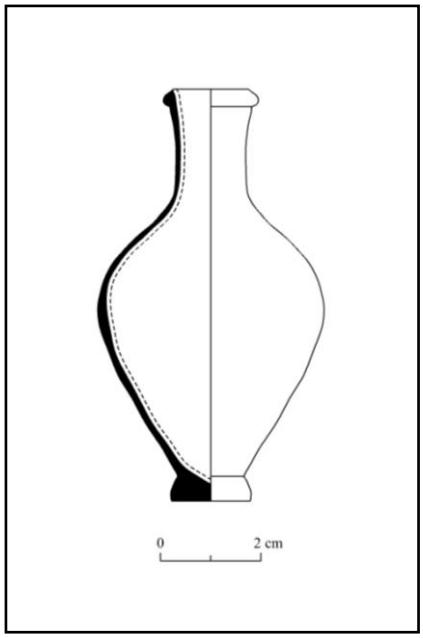
a. M-10 No.lu Mezar Çizimi

b. M-10 No.lu Mezarın
Güneybatıdan Görünümü

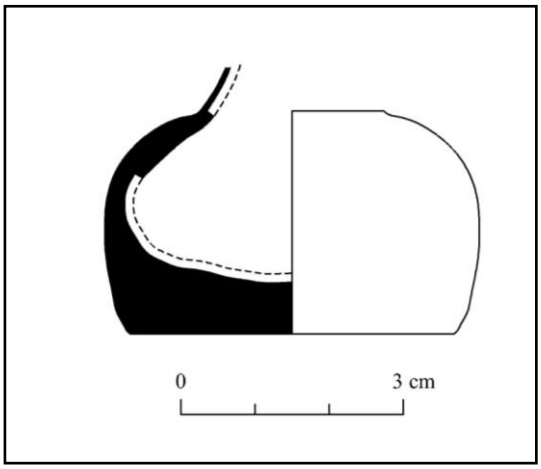
c. M-10 No.lu Mezara ait İskeletin
Kuzeybatıdan Görünümü

a. M-10.1 No.lu Unguentarium Çizimi

b. M-10.1 No.lu Unguentarium Fotoğrafı

c. M-10.2 No.lu
Gövde Parçası Çizimi

d. M-10.2 No.lu
Gövde Parçası Fotoğrafı

e. M-10-3 No. lu Bronz Ayna Fotoğrafı

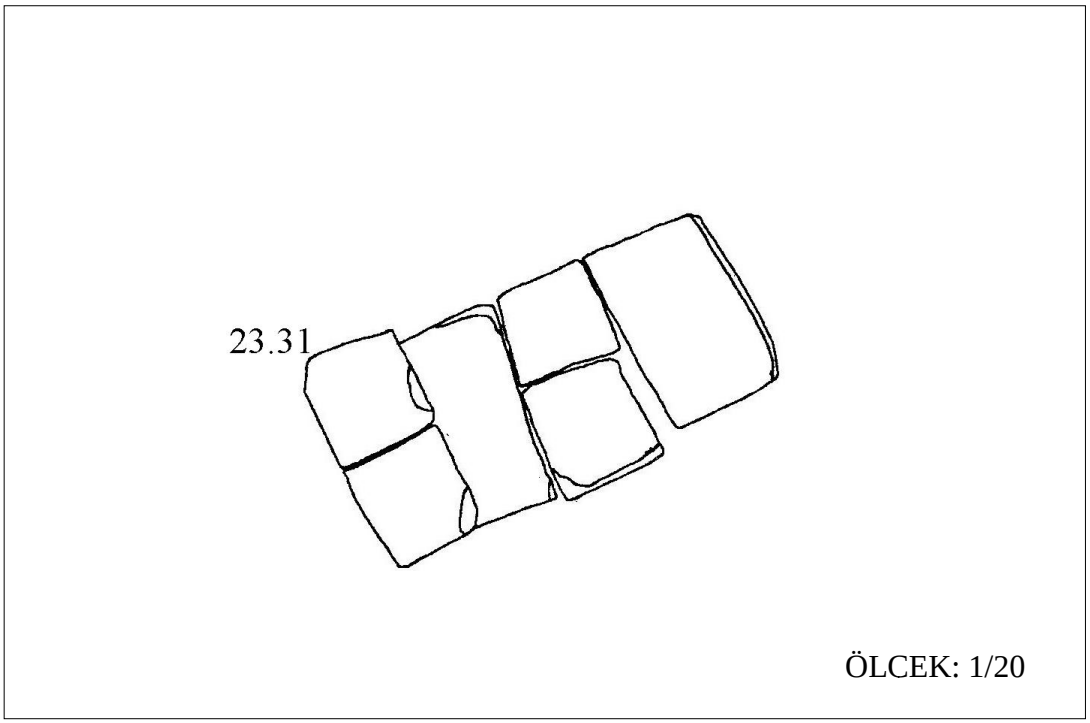
a. M-10.4 No.lu Bronz Obje Çizimi

b. M-10.5 No.lu Kozmetik Alet Fotoğrafı

c. M-10.6 No.lu Bronz Halka Parçaları

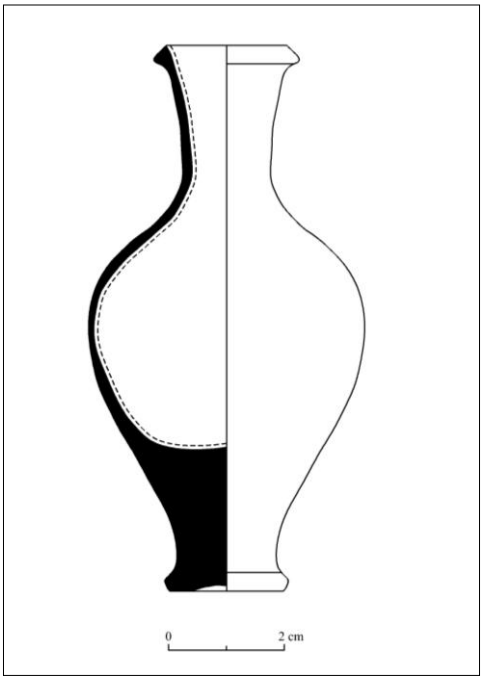
a. M-11 No.lu Mezar Çizimi

b. M-11 No.lu Mezarın
Kuzeybatıdan Görünümü

c. M-11 No.lu Mezara ait İskeletin
Batıdan Görünümü

a. M-11.1 No.lu Unguentarium Çizimi

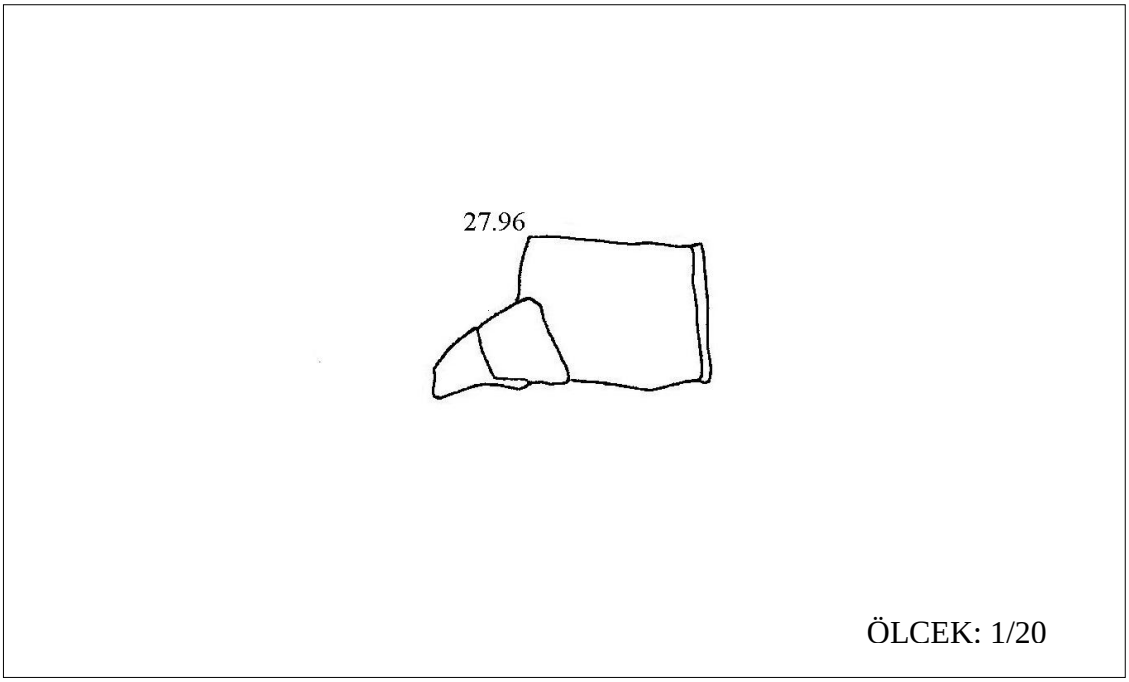
b. M-11.1 No.lu Unguentarium Fotoğrafı

c. M-11.2 No.lu Hydria Çizimi

d. M-11.2 No.lu Hydria Fotoğrafı

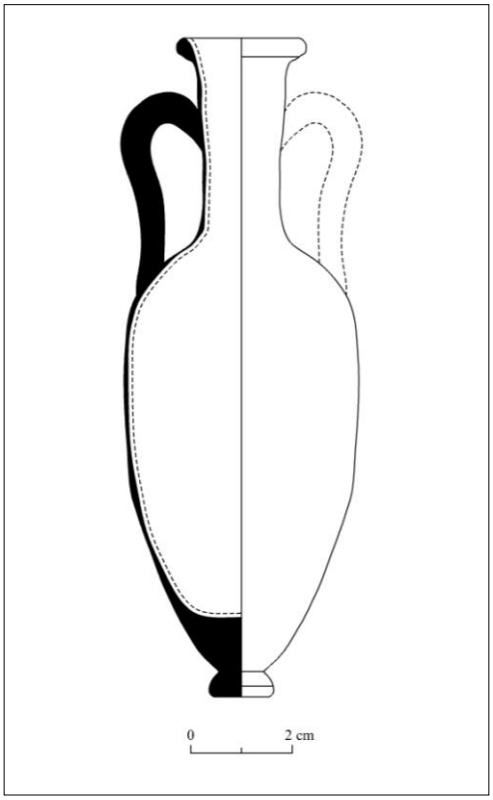
a. M-12 No.lu Mezar Çizimi

b. M-12 No.lu Mezarın Kuzeydoğudan Görünümü

c. M-12 No.lu Mezara ait İskeletin Kuzeybatıdan Görünümü

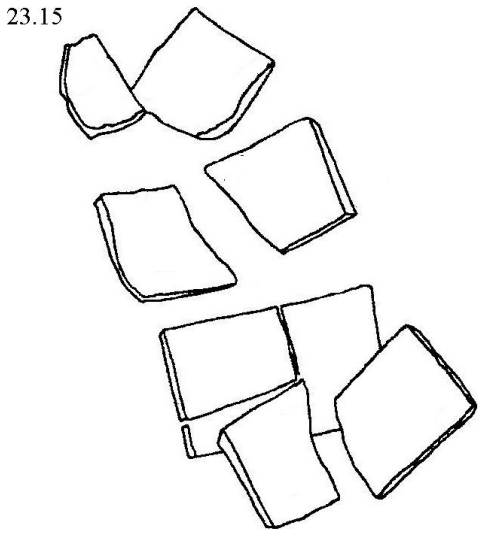
a. M-12.1 No.lu Amphoriskos Çizimi

b. M-12.1 No.lu Amphoriskos Fotoğrafı

c. M-12.2 No.lu Horoz Figürini Fotoğrafı

ÖLCEK: 1/20

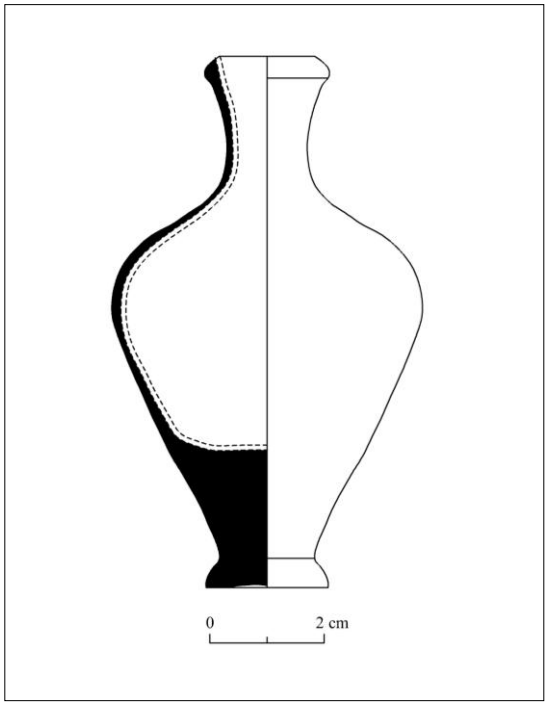
a. M-13 No.lu Mezar Çizimi

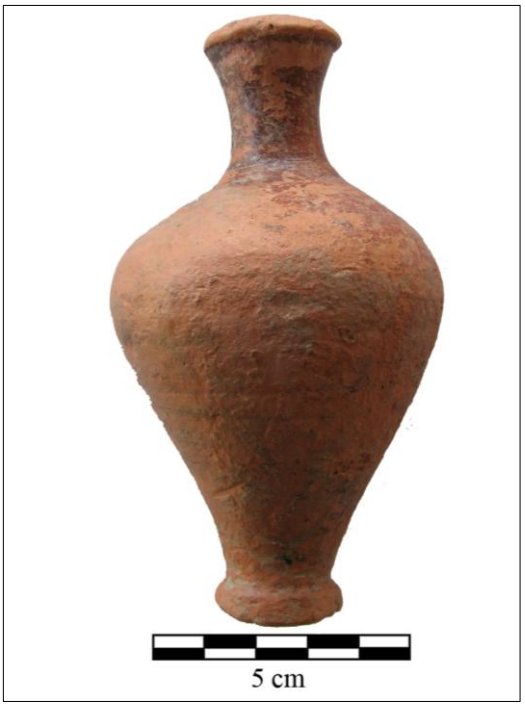
b. M-13 No.lu Mezarın
Doğudan Görünümü

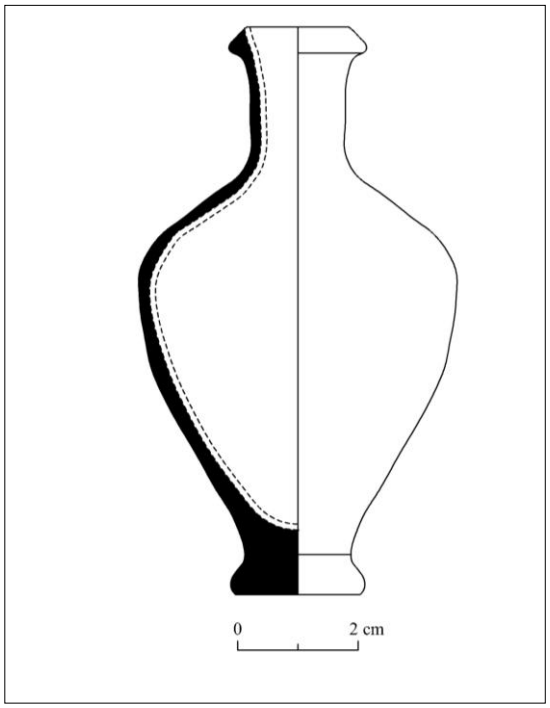
c. M-13 No.lu Mezara ait İskeletin
Batıdan Görünümü

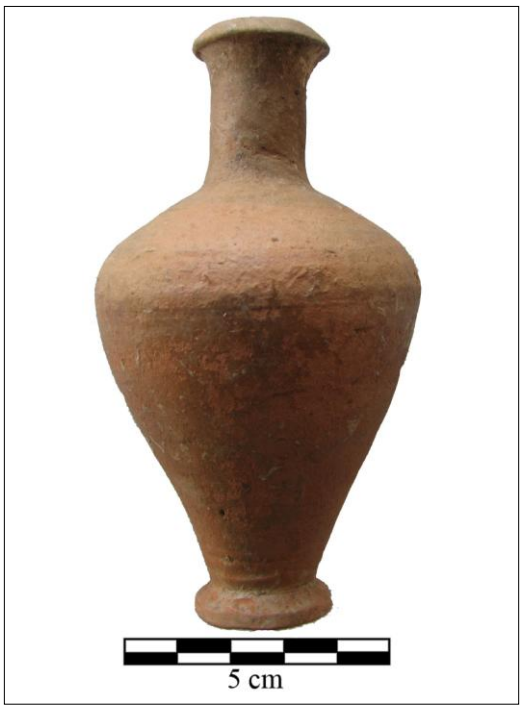
a. M-13.1 No.lu Unguentarium Çizimi

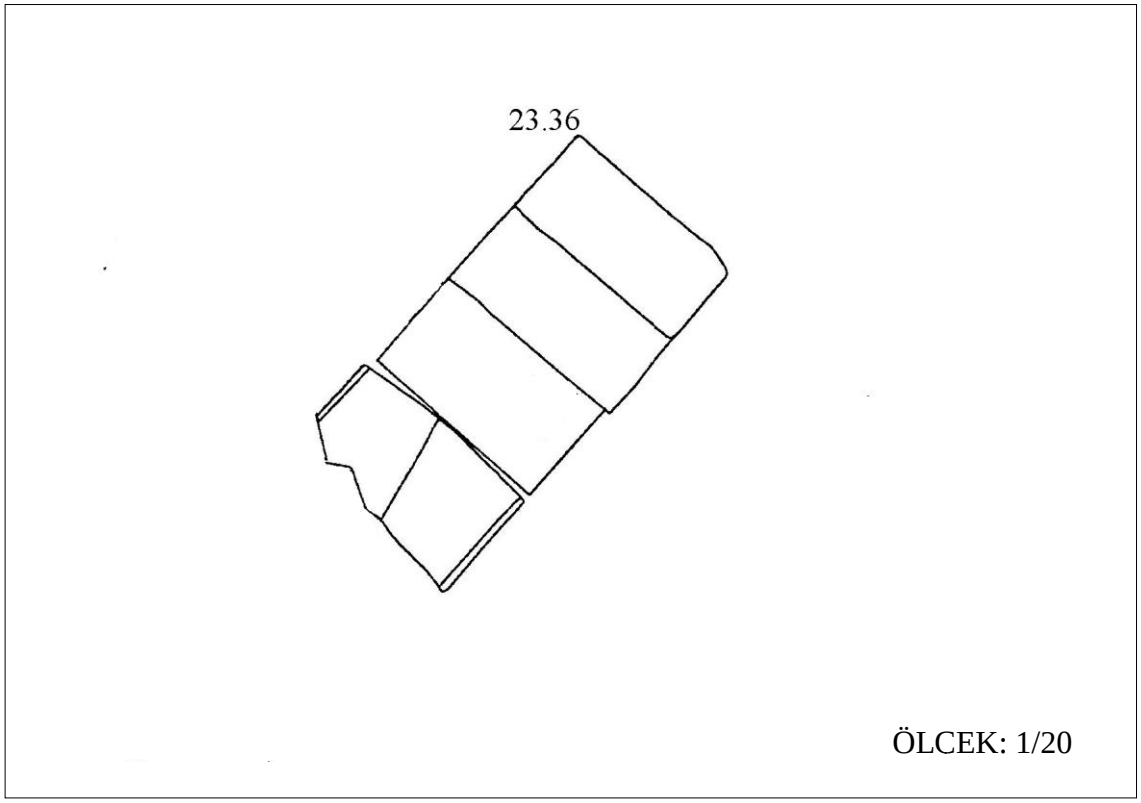
b. M-13.1 No.lu Unguentarium Fotoğrafı

c. M-13.2 No.lu Unguentarium Çizimi

d. M-13.2 No.lu Unguentarium Fotoğrafı

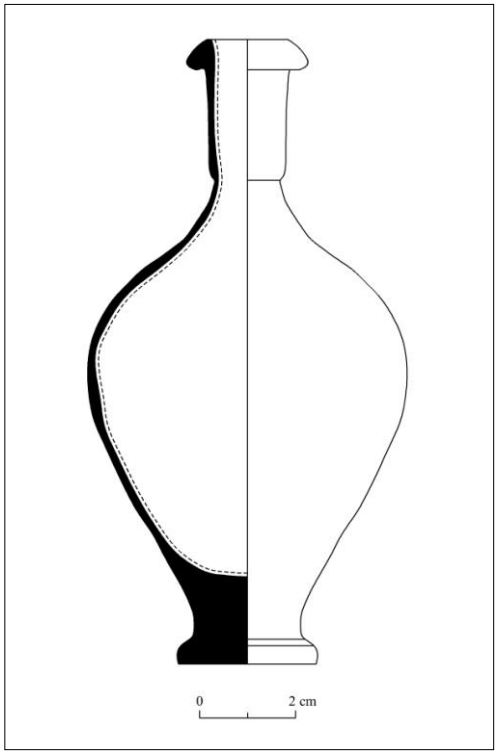
a. M-14 No.lu Mezar Çizimi

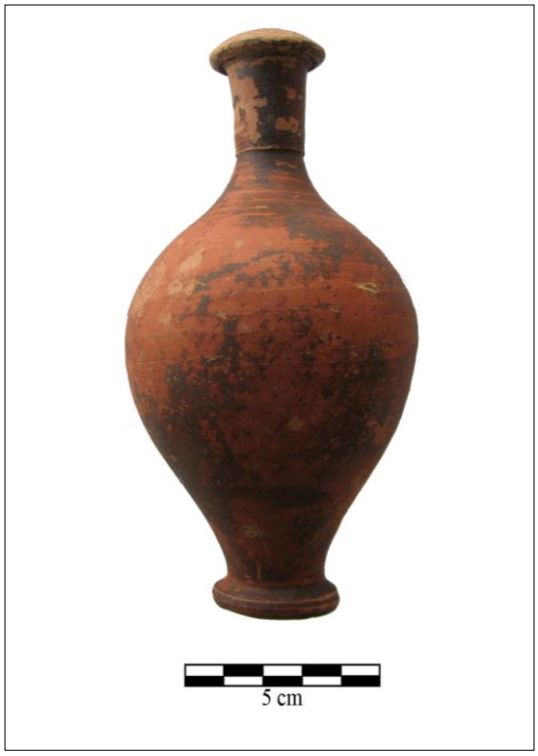
b. M-14 No.lu Mezarın
Kuzeydoğudan Görünümü

c. M-14 No.lu Mezara ait İskeletin
Kuzeydoğudan Görünümü

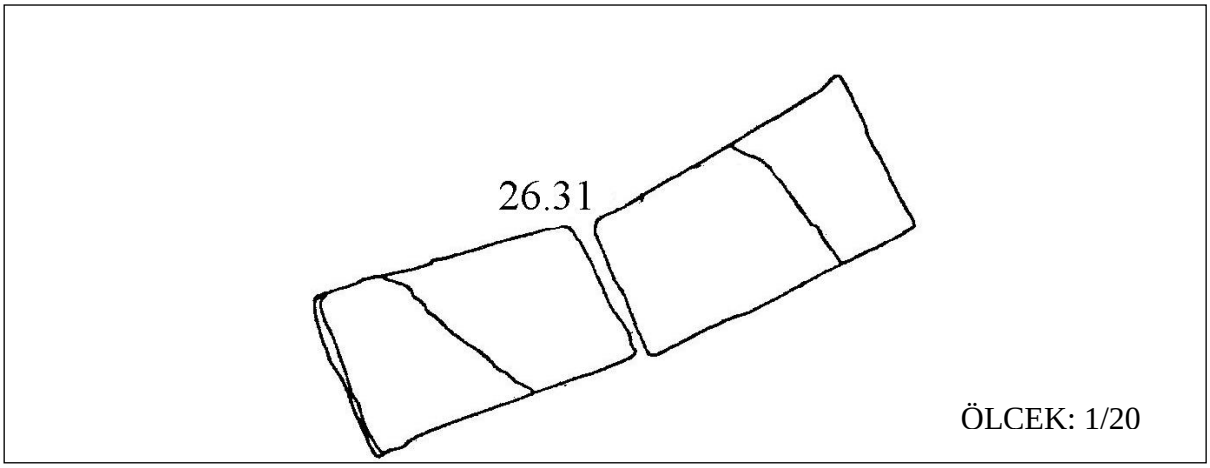
a. M-14.1 No.lu Unguentarium Çizimi

b. M-14.1 No.lu Unguentarium Fotoğrafı

c. M-14.2 No.lu Bronz Plaka Fotoğrafı

a. M-15 No.lu Mezar Çizimi

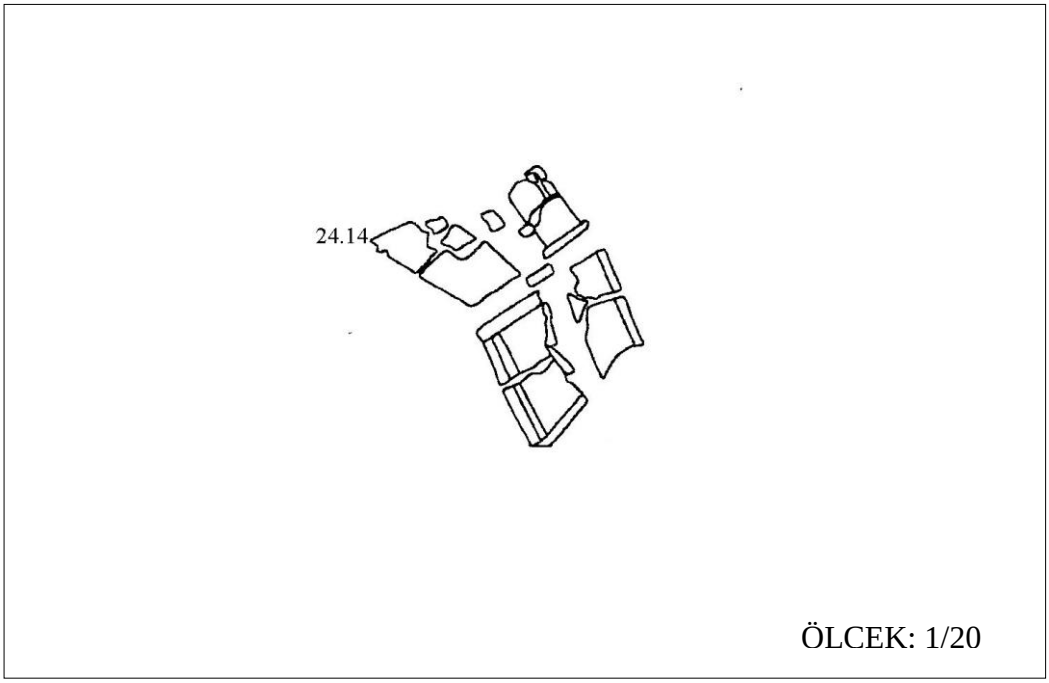
b. M-14 No.lu Mezarın
Kuzeybatıdan Görünümü

c. M-14 No.lu Mezarın
Batıdan Görünümü

d. M-15.1 No. lu Bronz İğne Fotoğrafı

a. M-16 No.lu Mezar Çizimi

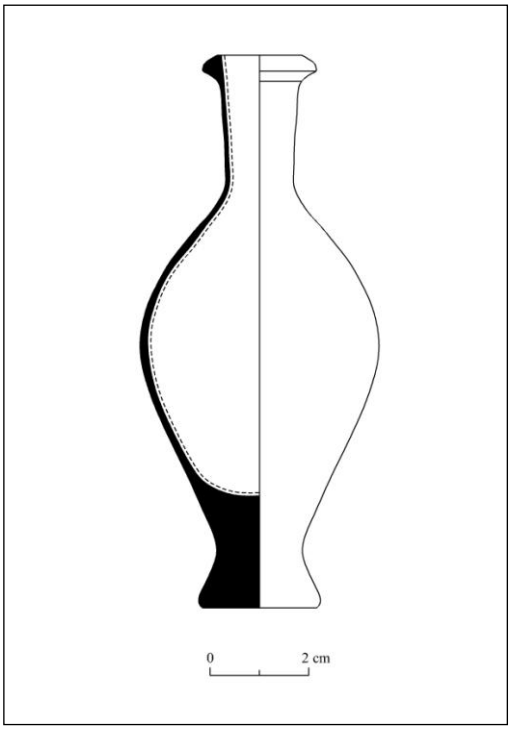

b. M-16 No.lu Mezarın
Kuzeybatıdan Görünümü

c. M-16 No.lu Mezarın
Kuzeybatıdan Görünümü

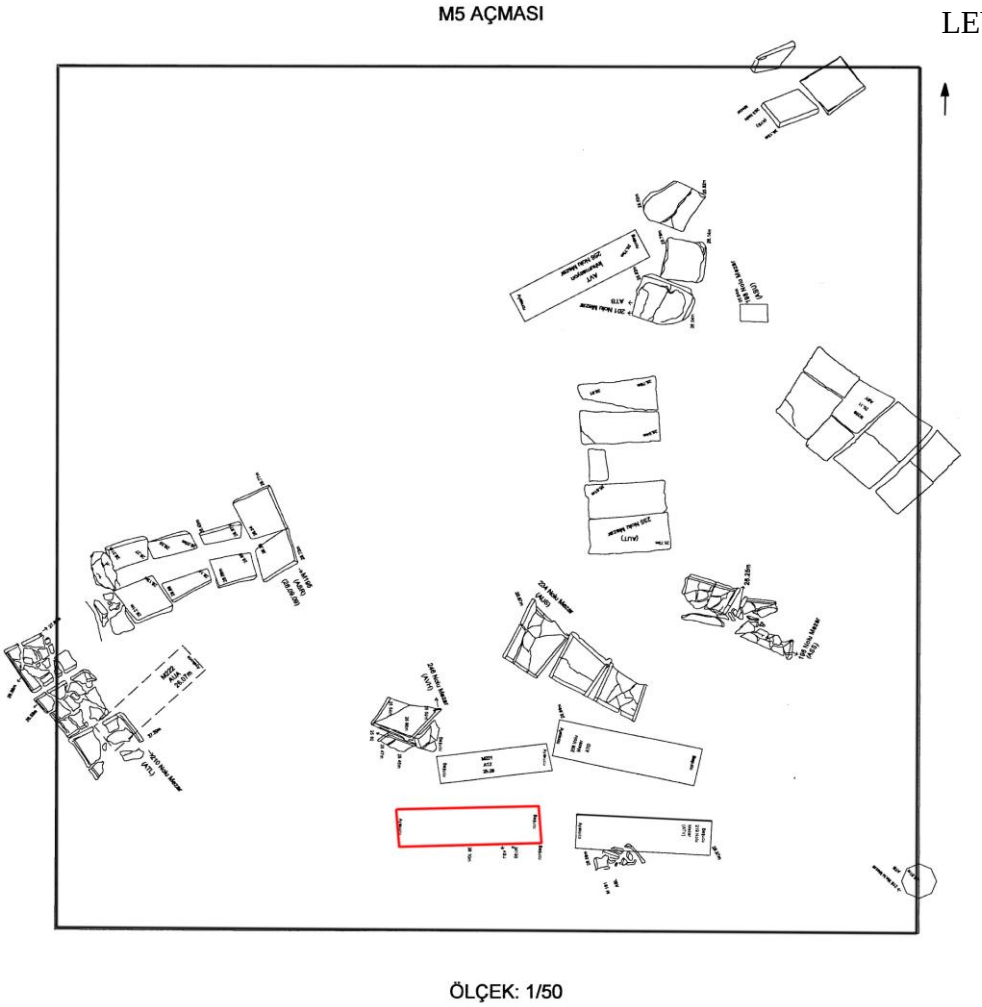
LEVHA 34

a. M-16.1 No.lu Unguentarium Çizimi

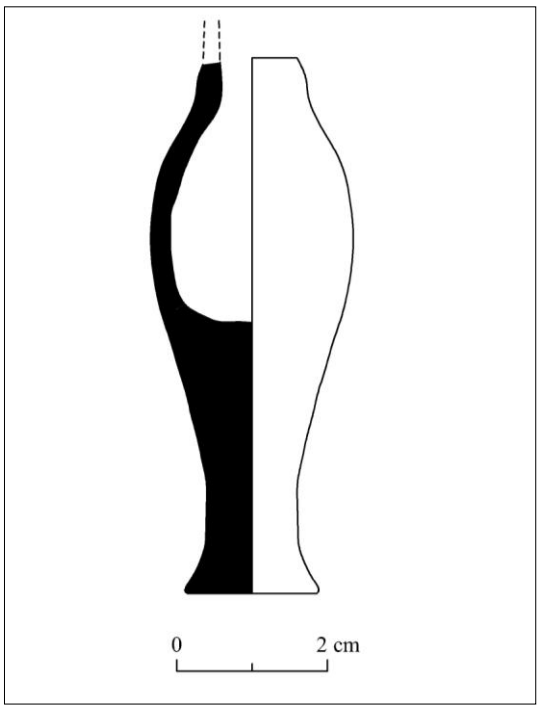
b. M-16.1 No.lu Unguentarium Fotoğrafı

a. M-17 No.lu Mezar Çizimi

b. M-17 No.lu Mezara ait İskeletin Kuzeyden Görünümü

a. M-17.1 No.lu Unguentarium Çizimi

b. M-17.1 No.lu Unguentarium Fotoğrafı

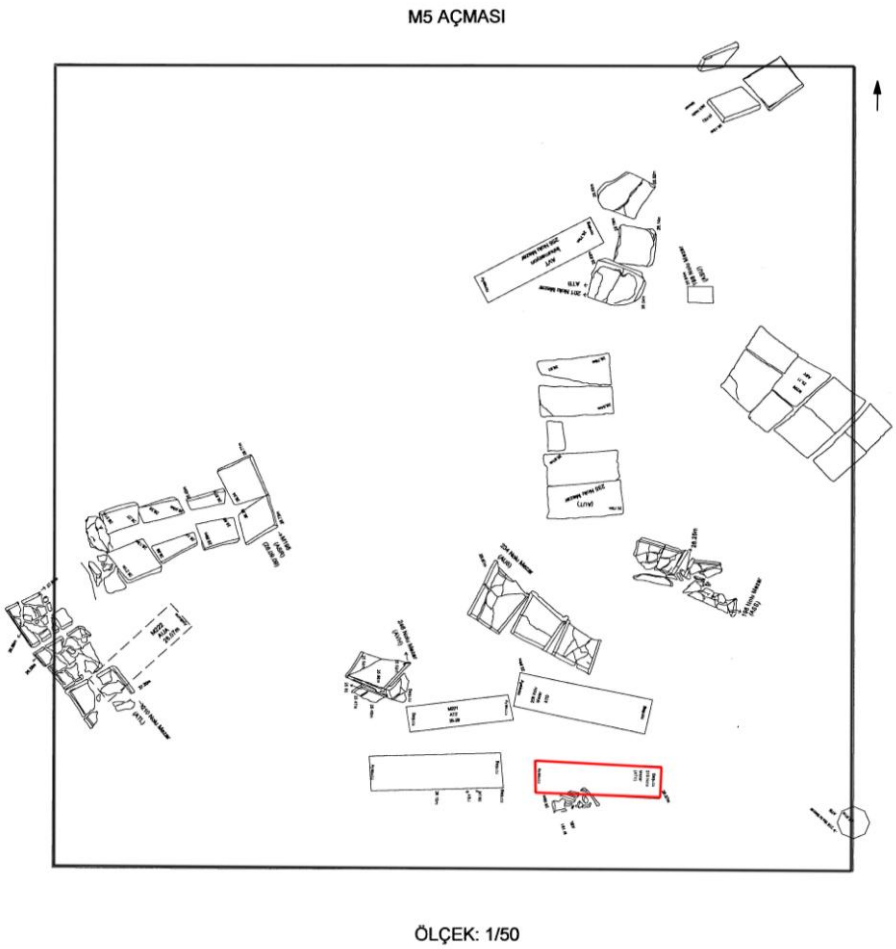

c. M-17.2 No.lu Pişmiş Toprak
Kadın Figürini

d. M-17.3 No.lu Pişmiş Toprak
Kadın Figürini

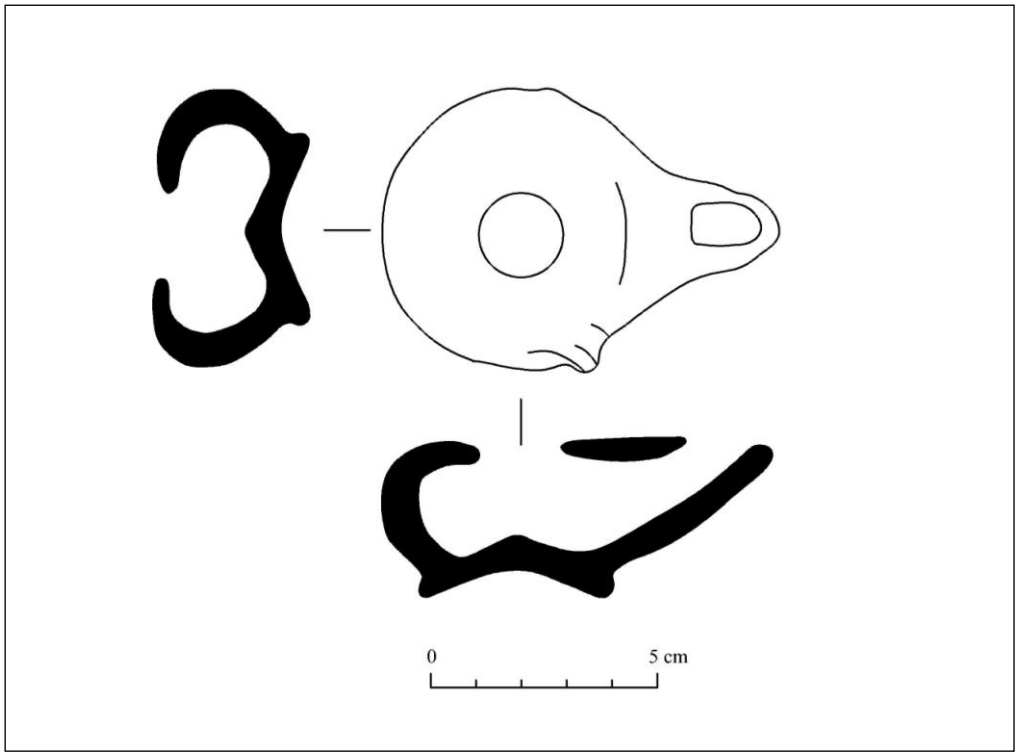
LEVHA 37

a. M-18 No.lu Mezarın Çizimi

b. M-18 No.lu Mezara ait İskeletin Güneydoğudan Görünümü

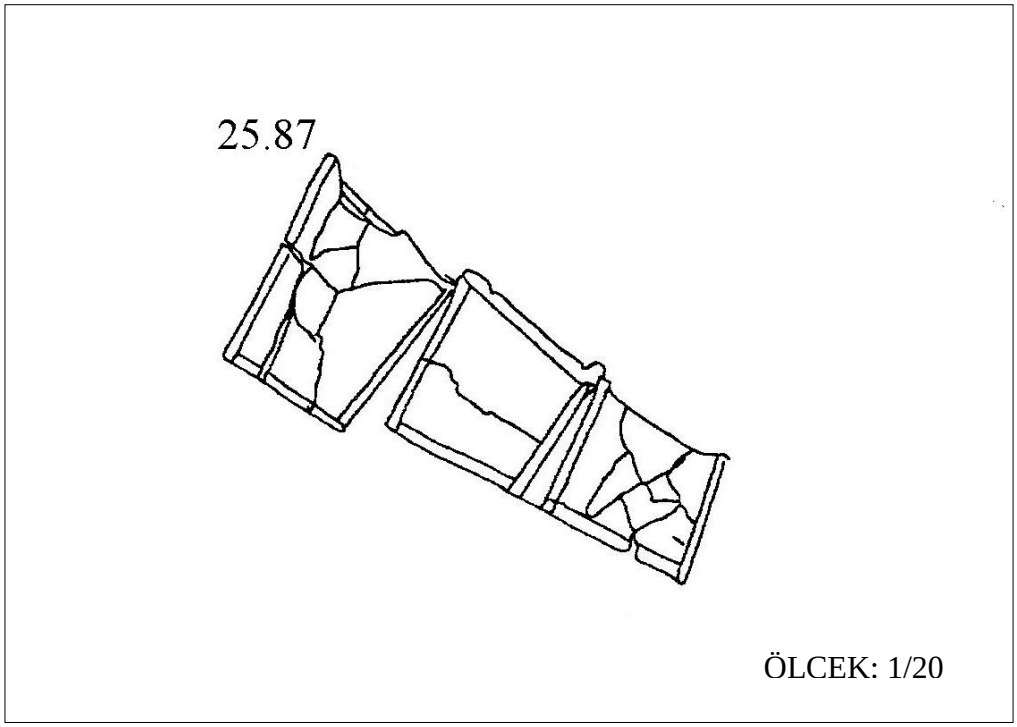
a. M-18.1 No.lu Kandil Çizimi

b. M-18. 1 No.lu Kandil Fotoğrafı

c. M-18.2 No.lu Bronz Sikke

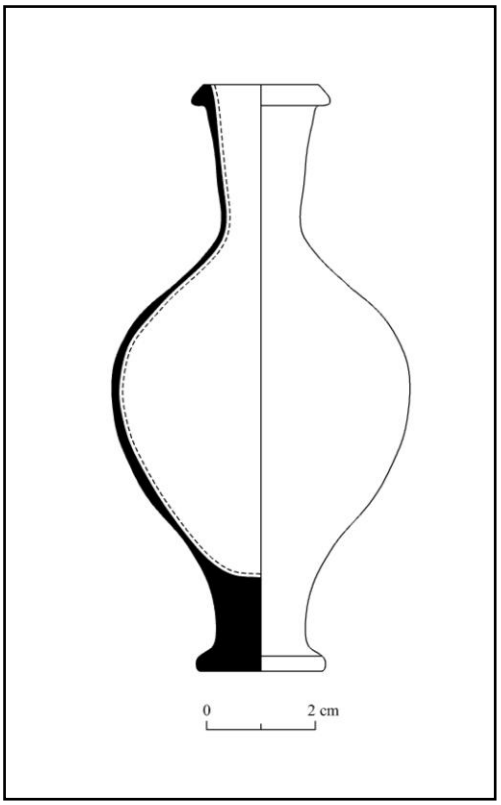
a. M-19 No.lu Mezarın Çizimi

b. M-19 No.lu Mezarın
Kuzeybatıdan Görünümü

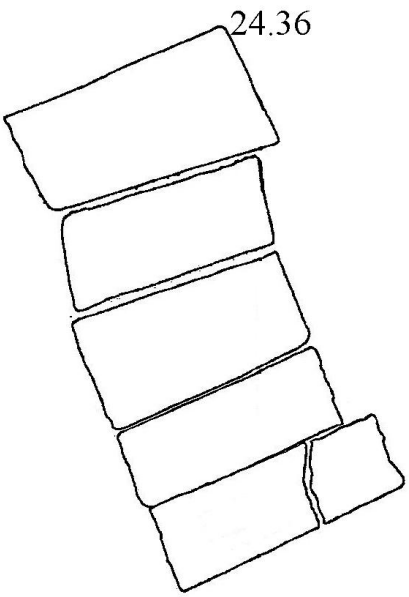
c. M-19 No.lu Mezara ait İskeletin
Kuzeybatıdan Görünümü

a. M-19.1 No.lu Unguentarium Çizimi

b. M-19.1 No.lu Unguentarium Çizimi

ÖLCEK: 1/20

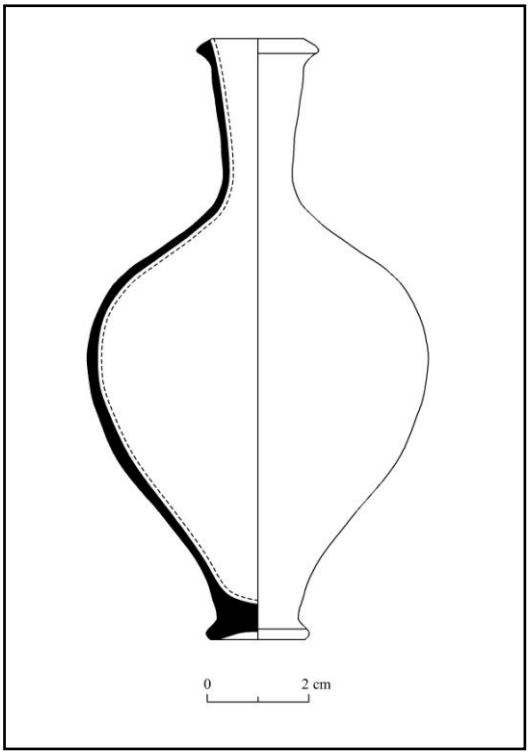
a. M-20 No.lu Mezarın Çizimi

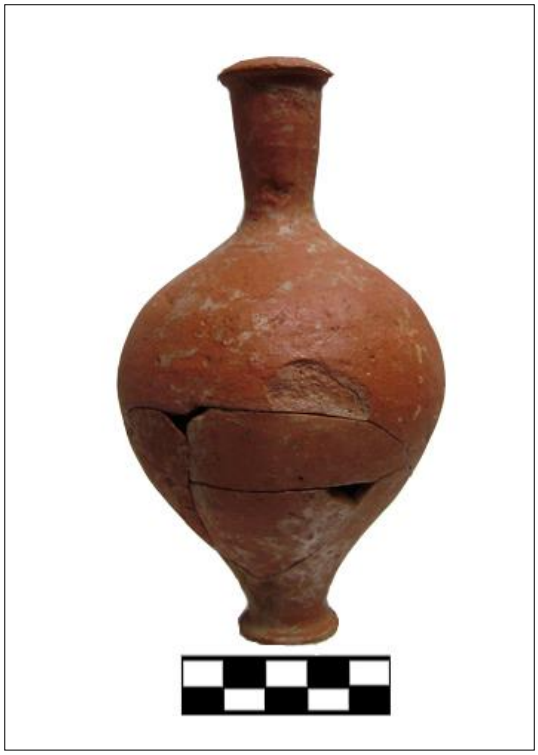
b. M-20 No.lu Mezarın
Batıdan Görünümü

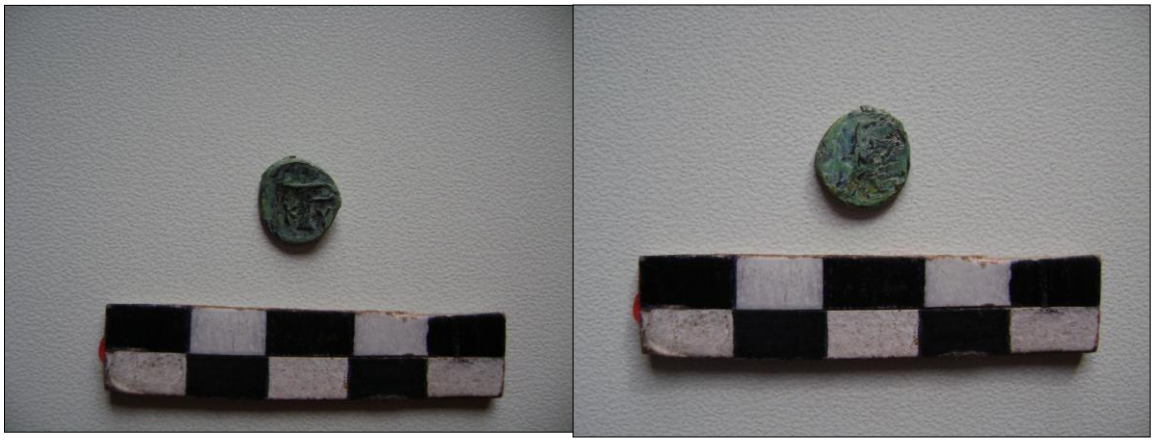
c. M-20 No.lu Mezara ait İskeletin
Kuzeybatıdan Görünümü

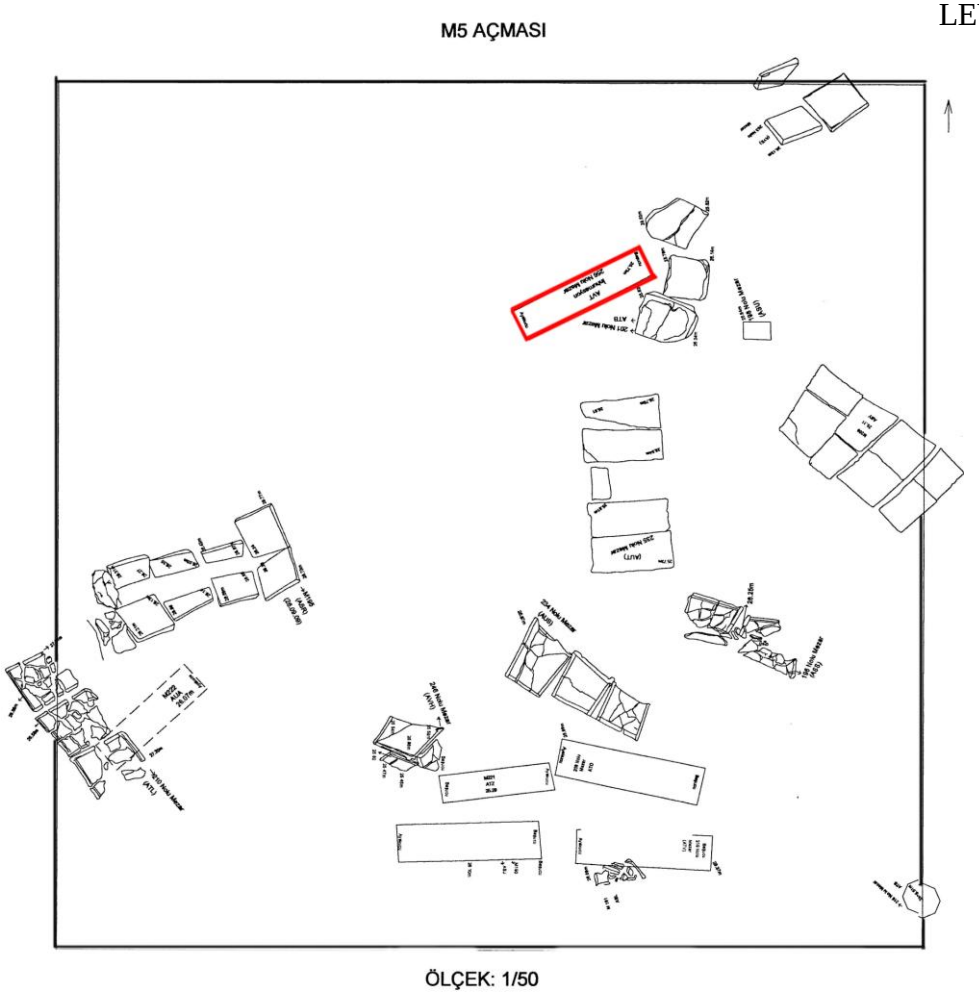
a. M-20.1 No.lu Unguentarium Çizimi

b. M-20.1 No.lu Unguentarium Fotoğrafı

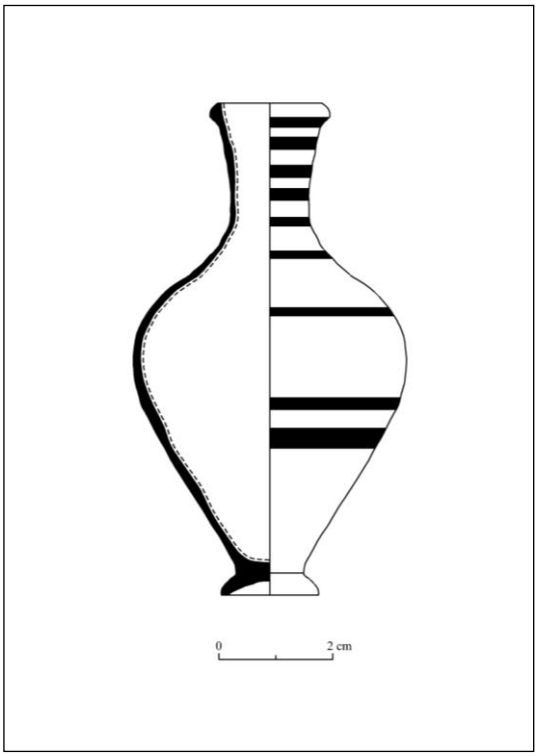
c. M-20.2 No.lu Bronz Sikke

a. M-21 No.lu Mezar Çizimi

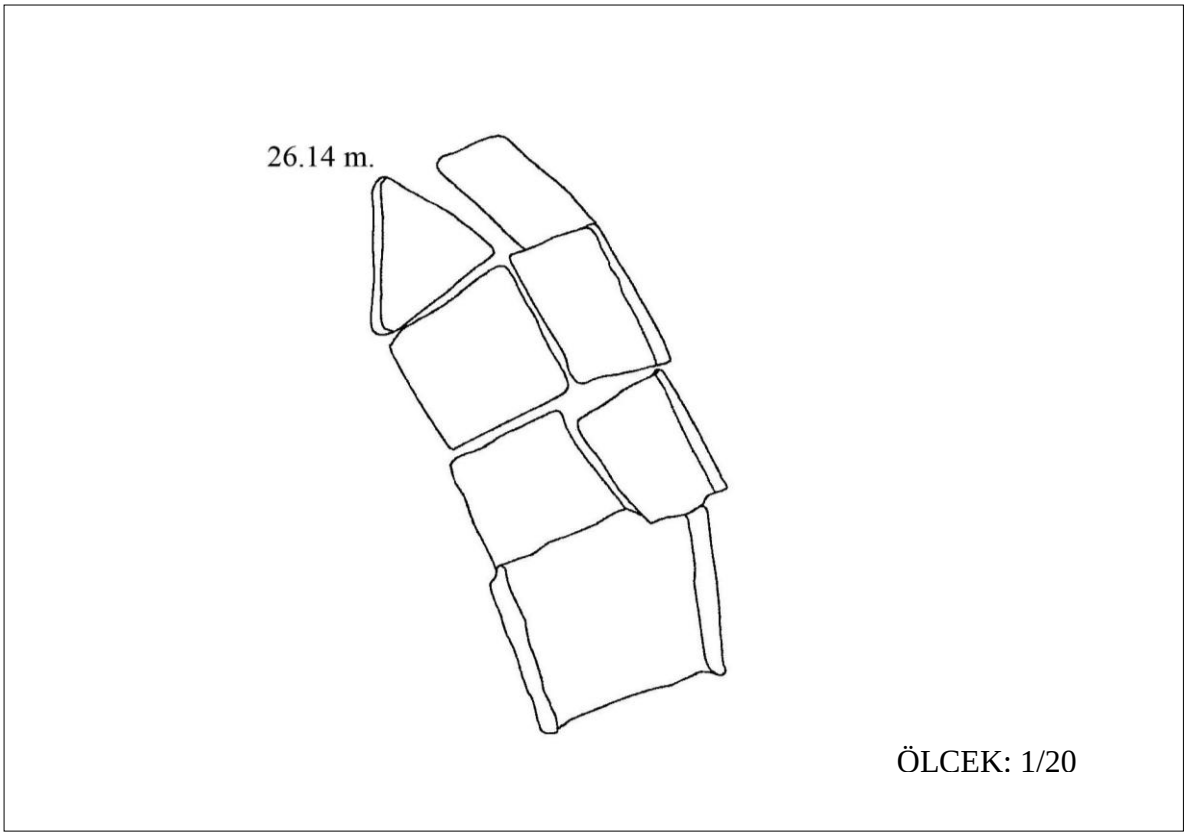
b. M-21 No.lu Mezara ait İskeletin Kuzeybatıdan Görünümü

a. M-21.1 No.lu Unguentarium Çizimi

b. M-21.1 No.lu Unguentarium Fotoğrafı

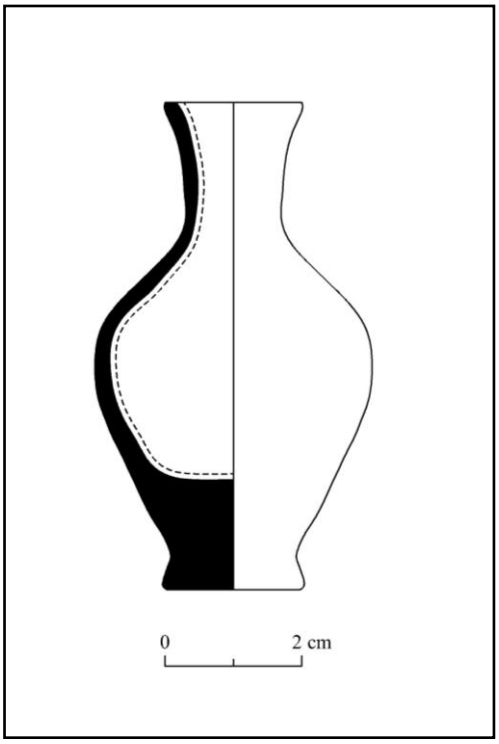
a. M-22 No.lu Mezar Çizimi

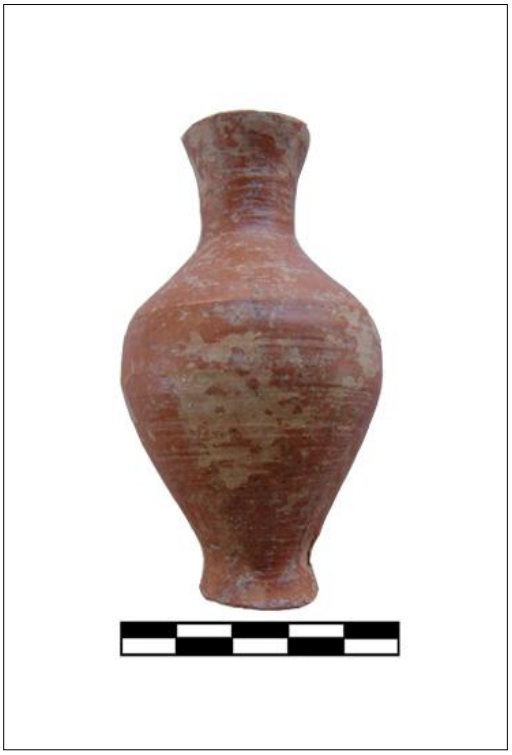
b. M-22 No.lu Mezarın
Batıdan Görünümü

c. M-22 No.lu Mezara ait İskeletin
Kuzeybatıdan Görünümü

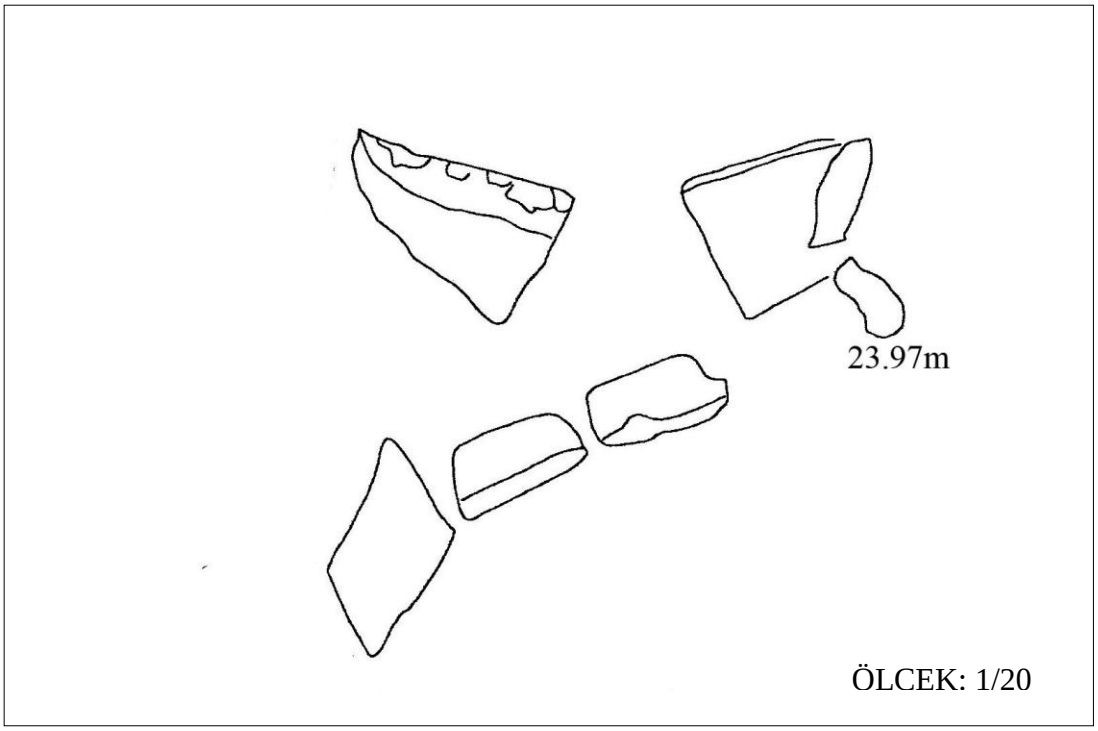
a. M-22.1 No.lu Unguentarium Çizimi

b. M-22.1 No.lu Unguentarium Fotoğrafı

c. M-22.2 No.lu Demir Strigilis Parçaları

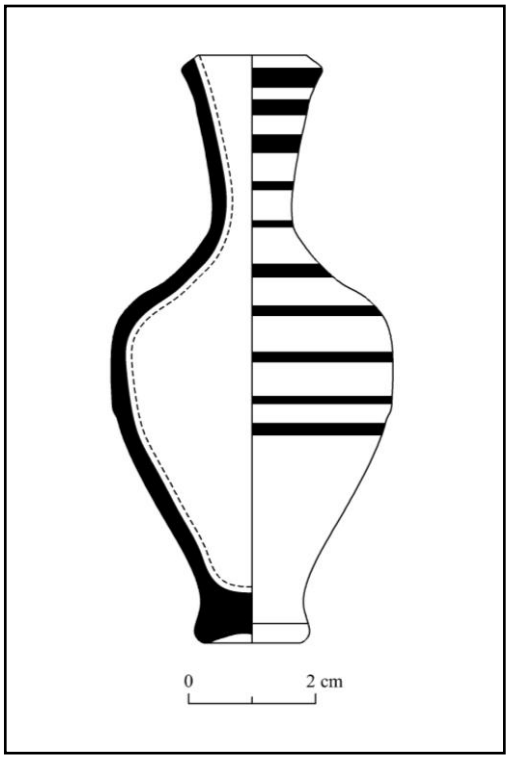
a. M-23 No.lu Mezar Çizimi

b. M-23 No.lu Mezarın
Güneybatıdan Görünümü

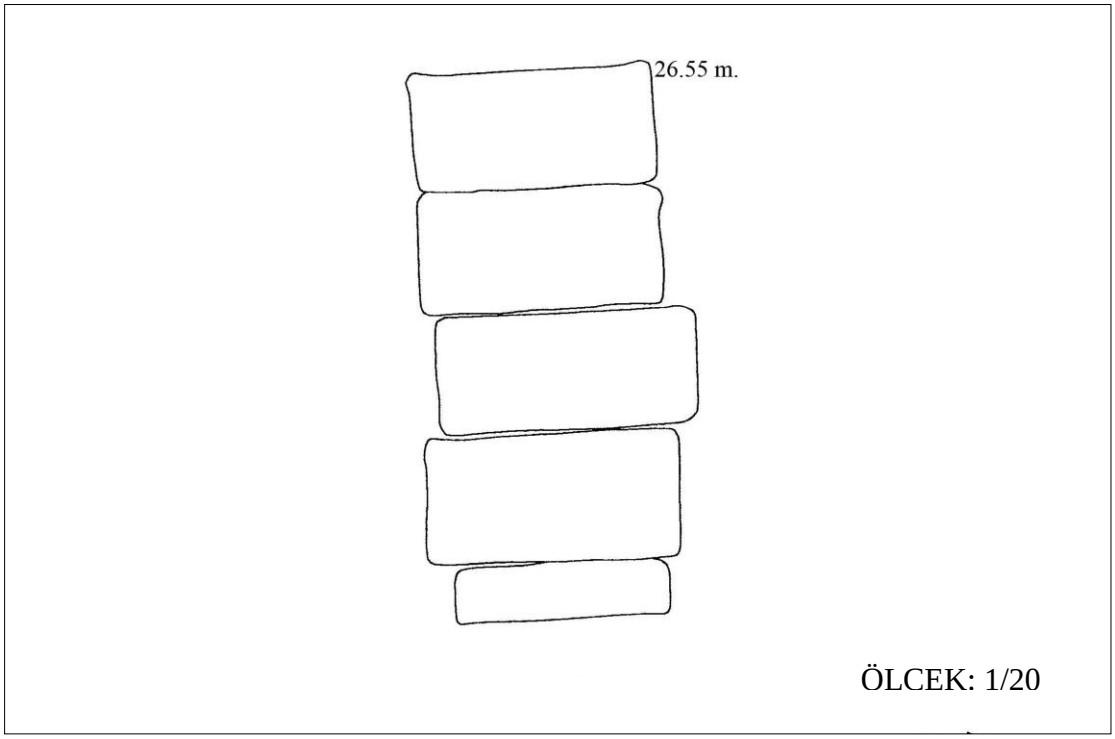
c. M-23 No.lu Mezara ait İskeletin
Doğudan Görünümü

a. M-23.1 No.lu Unguentarium Çizimi

b. M-23.1 No.lu Unguentarium Fotoğrafı

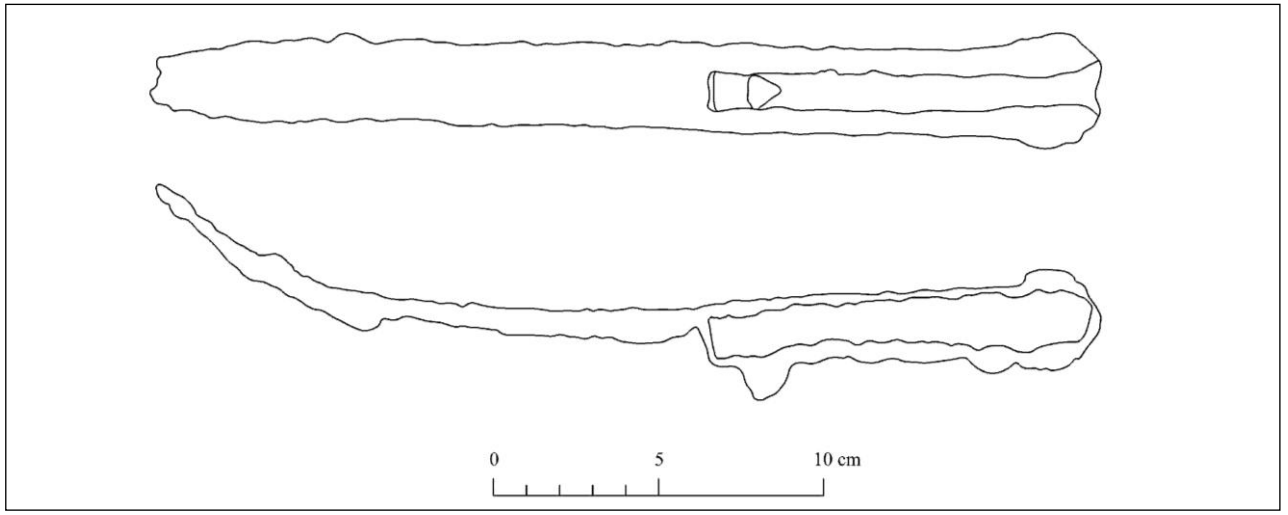
a. M-24 No.lu Mezar Çizimi

b. M-24 No.lu Mezarın
Kuzeyden Görünümü

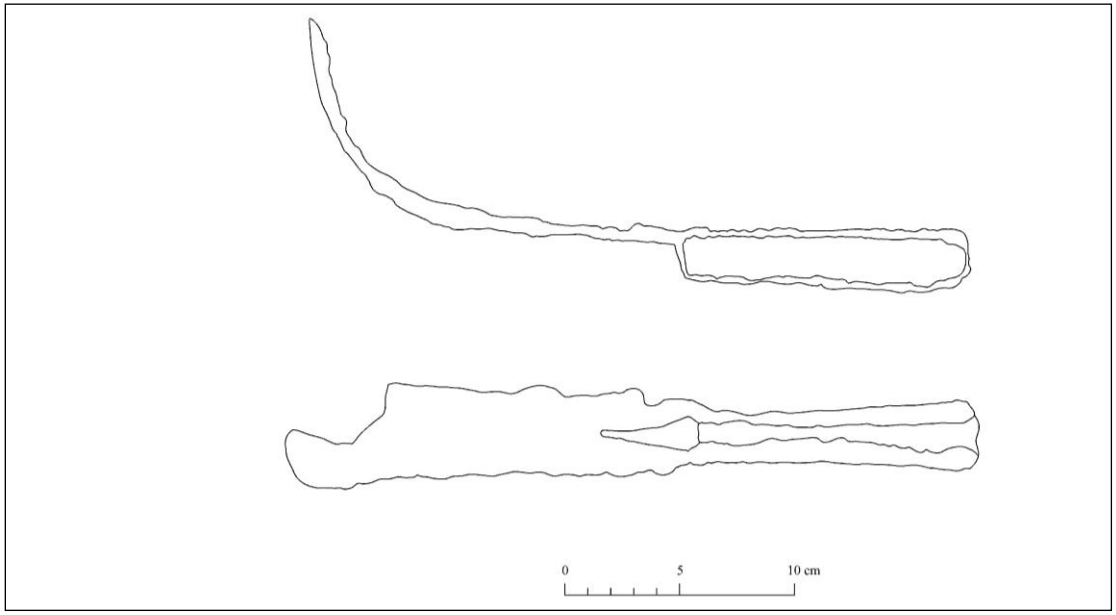
c. M-24 No.lu Mezara ait İskeletin
Kuzeyden Görünümü

a. M-24.1 No.lu Demir Strigilis Çizimi

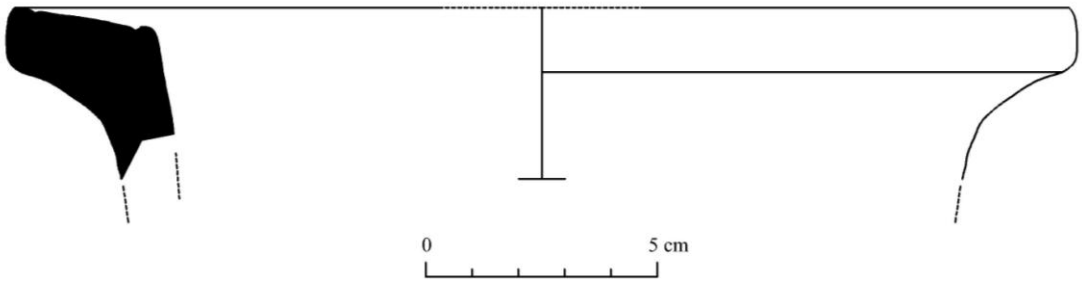
b. M-24-1 No.lu Demir Strigilis Fotoğrafı

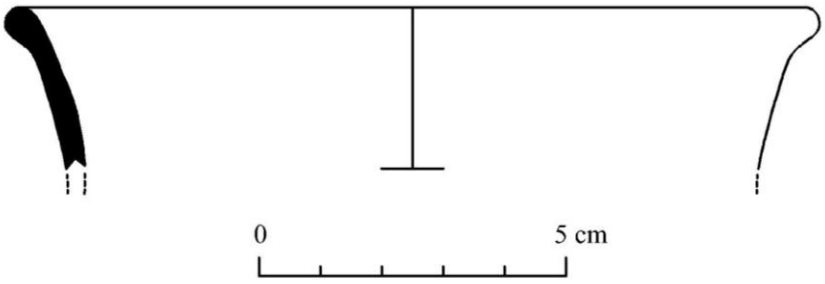
a. M-24.2 No.lu Demir Strigilis Çizimi

b. M-24.2 No.lu Demir Strigilis Fotoğrafı

a. M-24.3 No.lu Lekane Çizimi

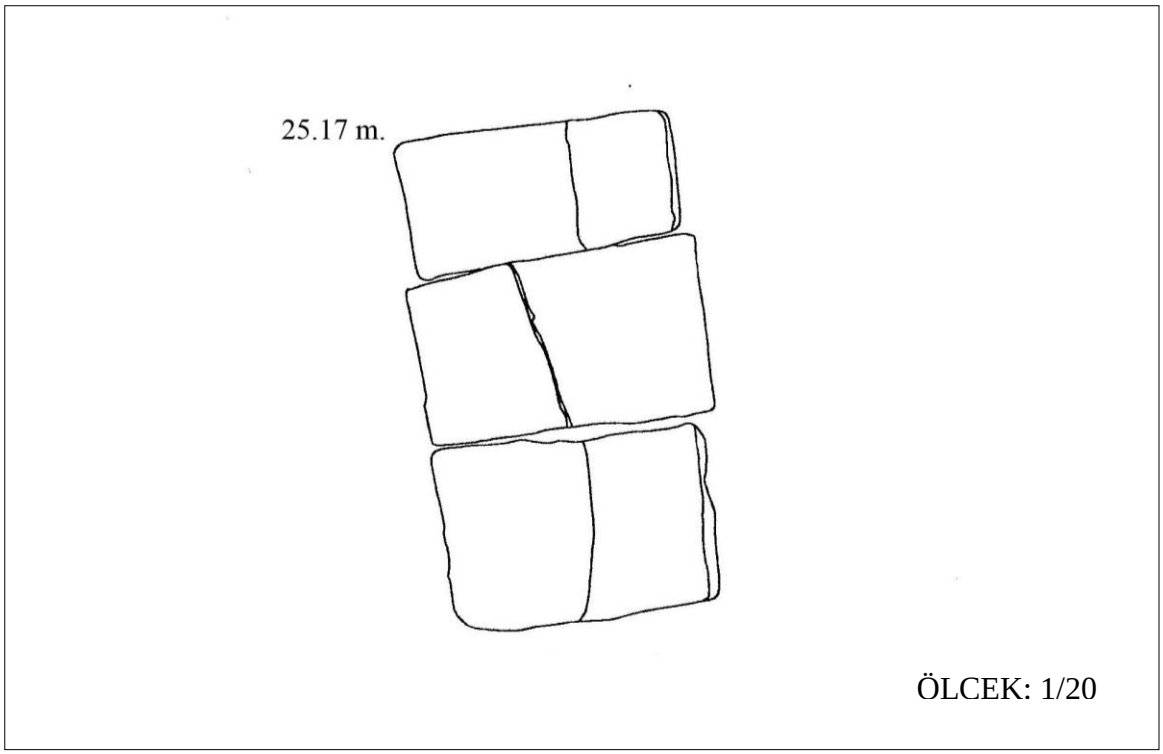

b. M-24.4 No.lu Seramik Kap Çizimi

c. M-24.5 No.lu Pişmiş Toprak Boncuklar

LEVHA 53

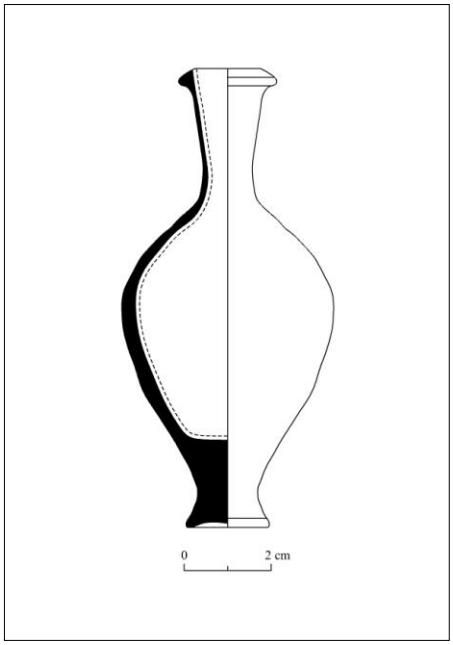
a. M-25 No.lu Mezar Çizimi

b. M-25 No.lu Mezarın
Güneyden Görünümü

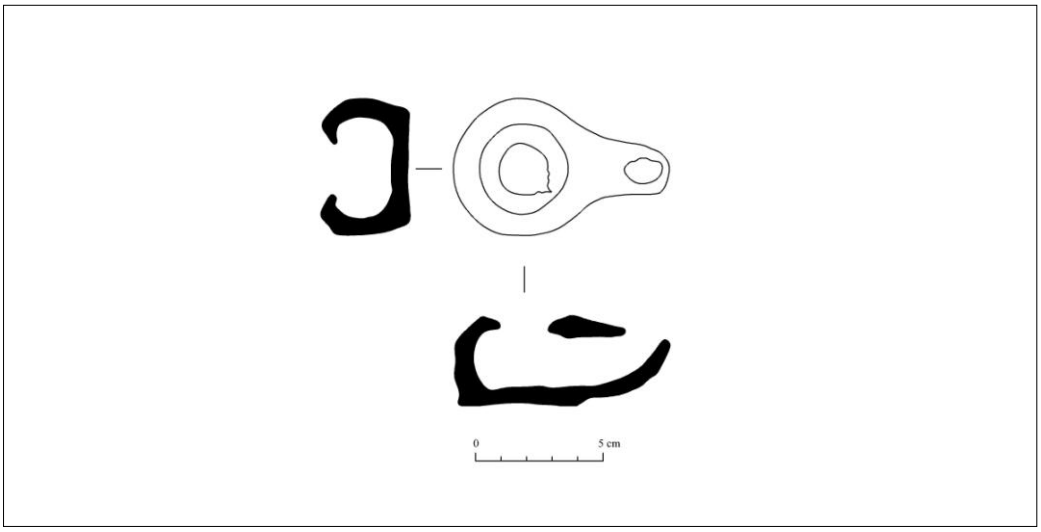
c. M-25 No.lu Mezara ait İskeletin
Kuzeyden Görünümü

a. M-25.1 No.lu Unguentarium Çizimi

b. M-25.1 No.lu Unguentarium Fotoğrafı

c. M-25.2 No.lu Kandil Çizimi

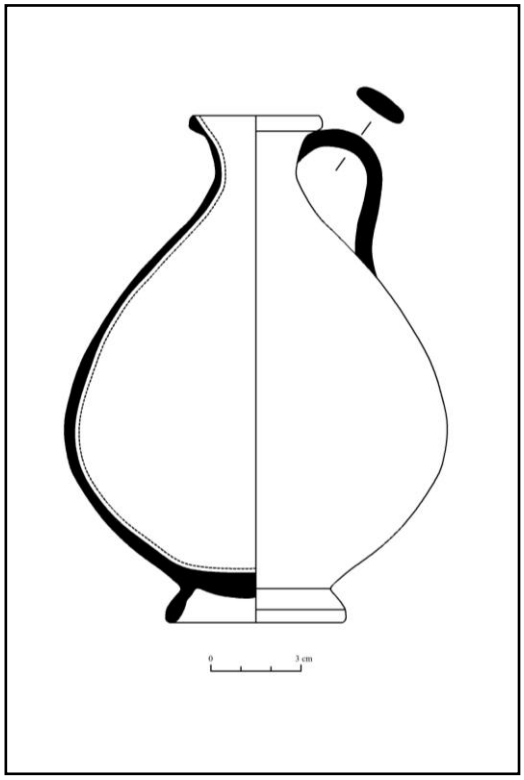
d. M-25.2 No.lu Kandil Fotoğrafı

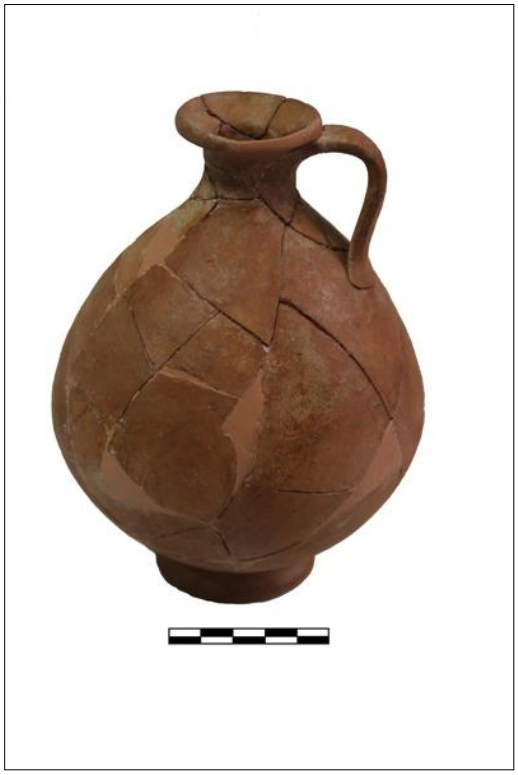
a. M-26 No.lu Mezarın Batıdan Görünümü

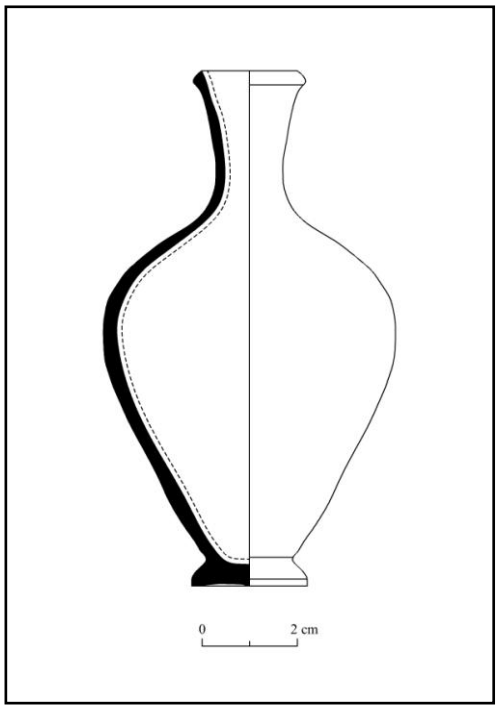
b. M-26 No.lu Mezara ait İskeletin Güneybatıdan Görünümü

a. M-26.1 No.lu Tek Kulplu Kap Çizimi

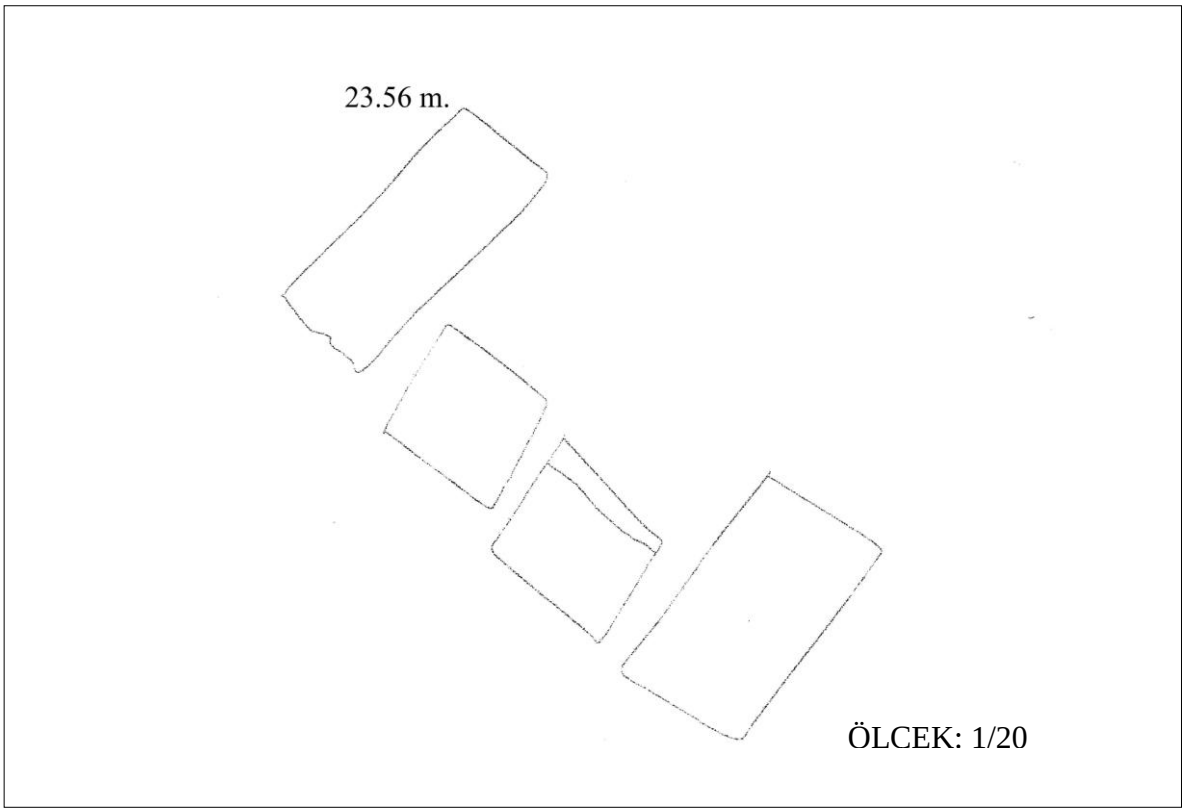
b. M-26.2 No.lu Tek Kulplu Kap Fotoğrafı

c. M-26.2 No.lu Unguentarium Çizimi

d. M-26.2 No.lu Unguentarium Fotoğrafı

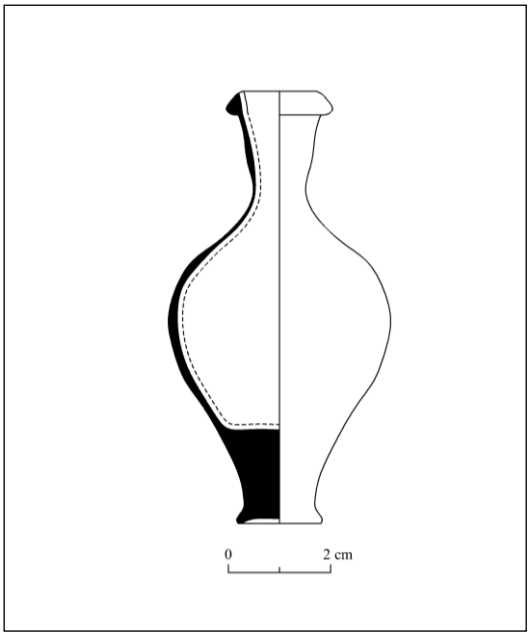
a. M-27 No.lu Mezar Çizimi

b. M-27 No.lu Mezarın
Kuzeydoğudan Görünümü

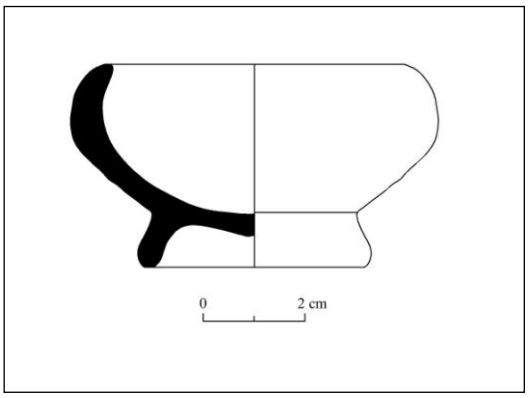
c. M-27 No.lu Mezara ait İskeletin
Kuzeydoğudan Görünümü

a. M-27.1 No.lu Unguentarium Çizimi

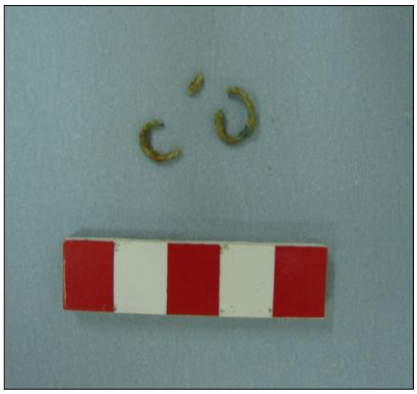
b. M-27.1 No.lu Unguentarium Fotoğrafı

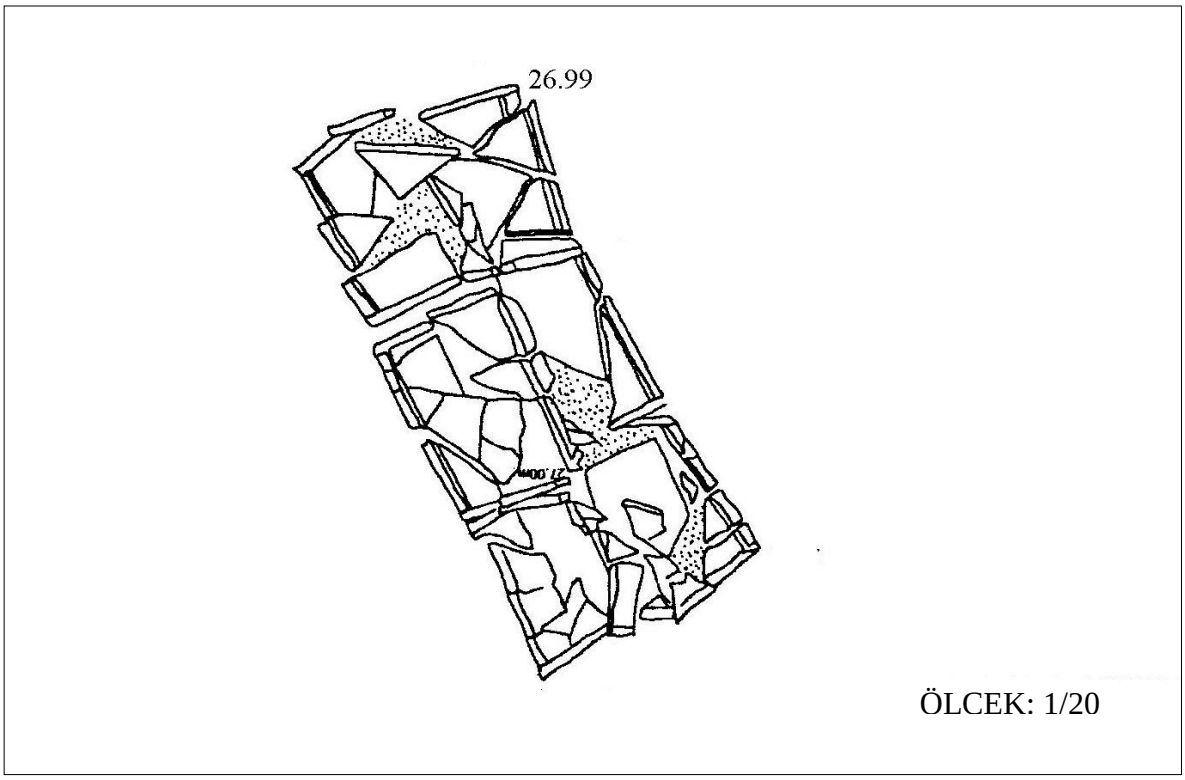
c. M-27.2 No.lu Kase Çizimi

d. M-27.2 No.lu Kase Fotoğrafı

e. M-27-3 No.lu Bronz Halka Parçaları Fotoğrafı

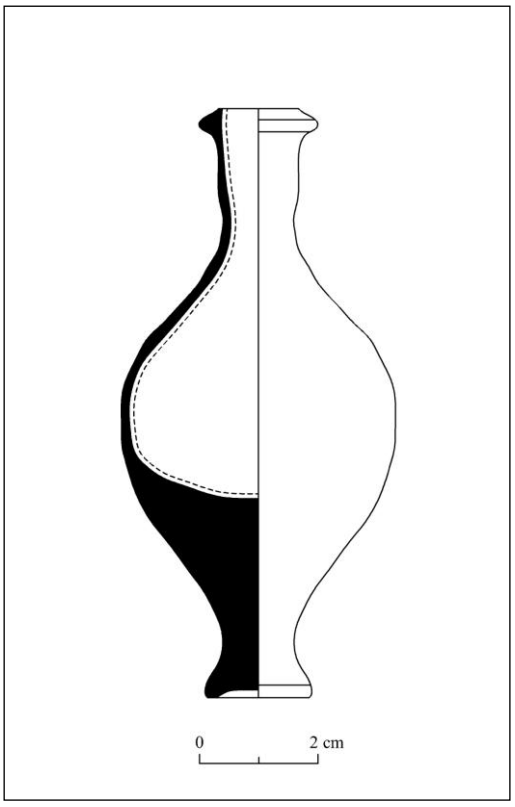
a. M-28 No.lu Mezarın Çizimi

b. M-28 No.lu Mezarın
Kuzeybatıdan Görünümü

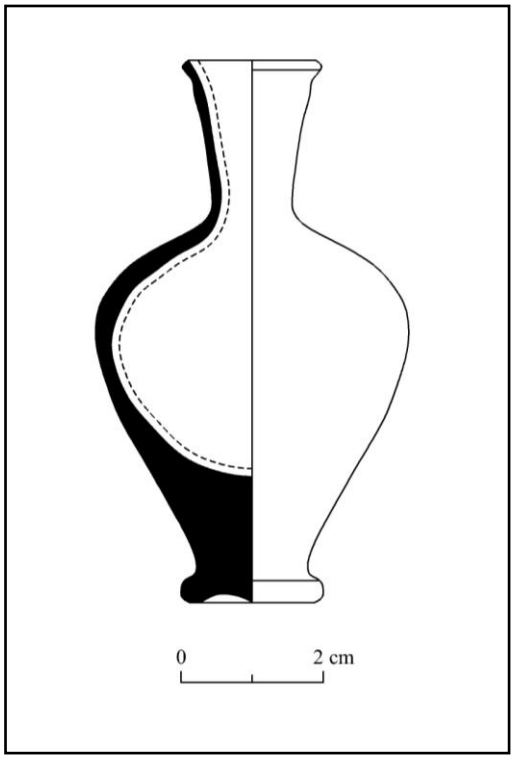
c. M-28 No.lu Mezara ait İskeletin
Kuzeybatıdan Görünümü

a. M-28.1 No.lu Unguentarium Çizimi

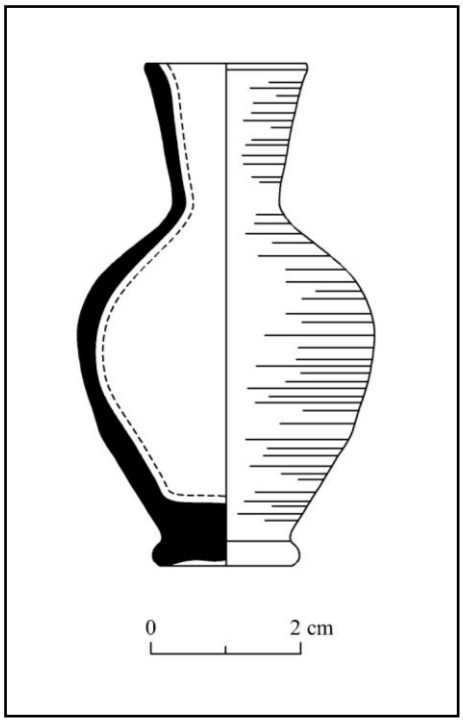
b. M-28.1 No.lu Unguentarium Fotoğrafı

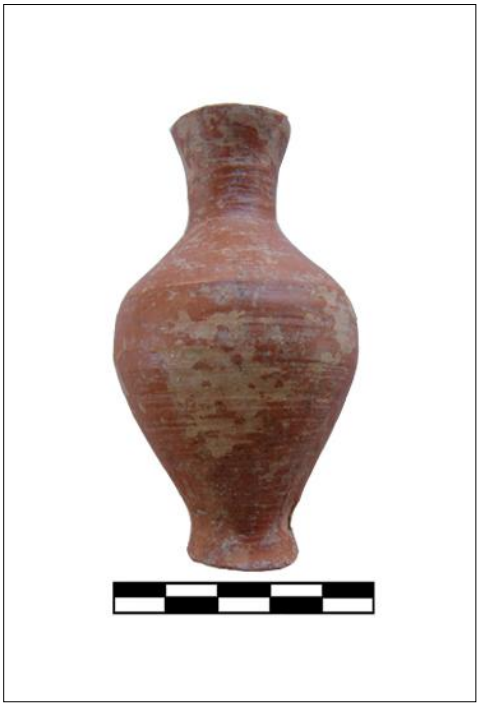
c. M-28.2 No.lu Unguentarium Çizimi

d. M-28.2 No.lu Unguentarium Fotoğrafı

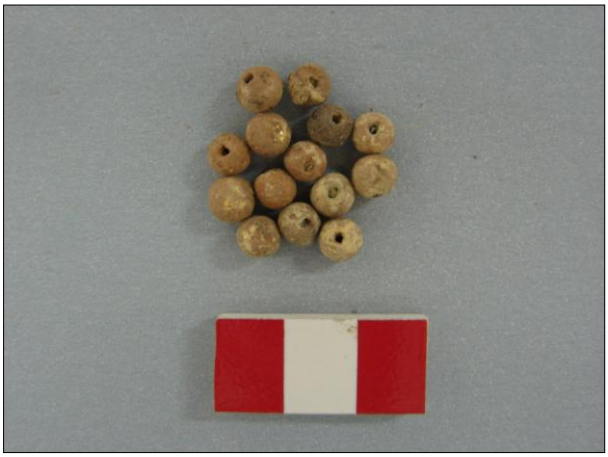
a. M-28.3 No.lu Unguentarium Çizimi

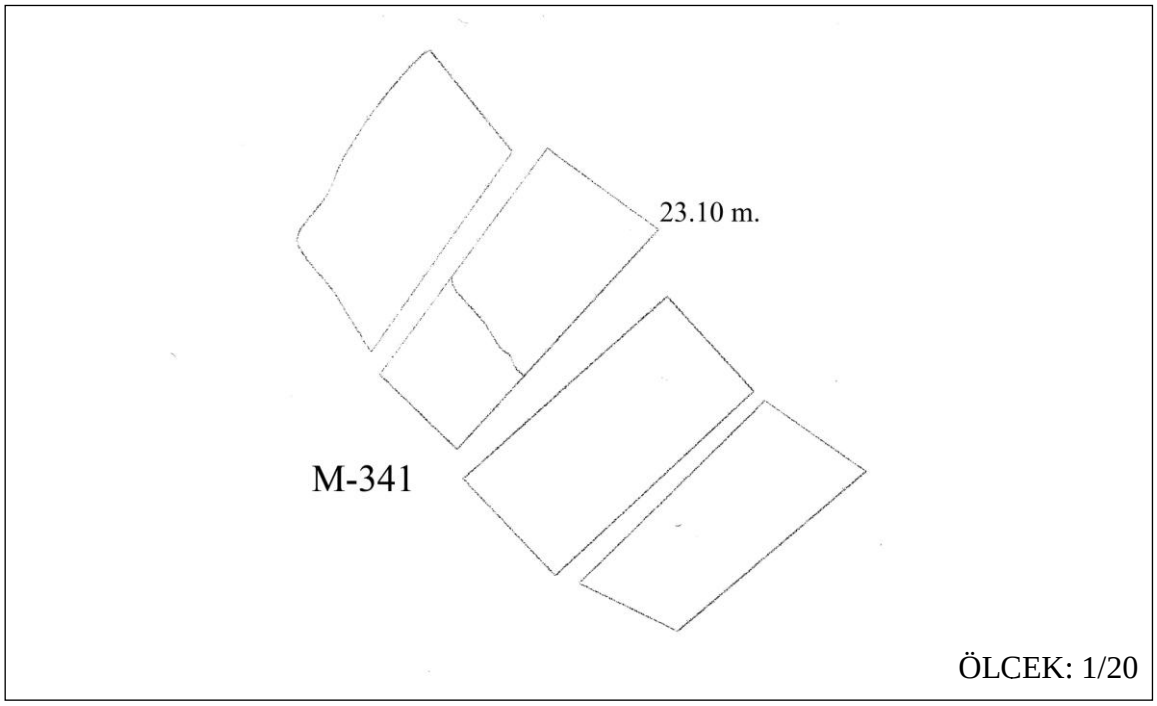
b. M-28.3 No.lu Unguentarium Fotoğrafı

c. M-28.4 No.lu Demir Strigilis

d. M-28.5 No.lu Pişmiş Toprak Boncuk

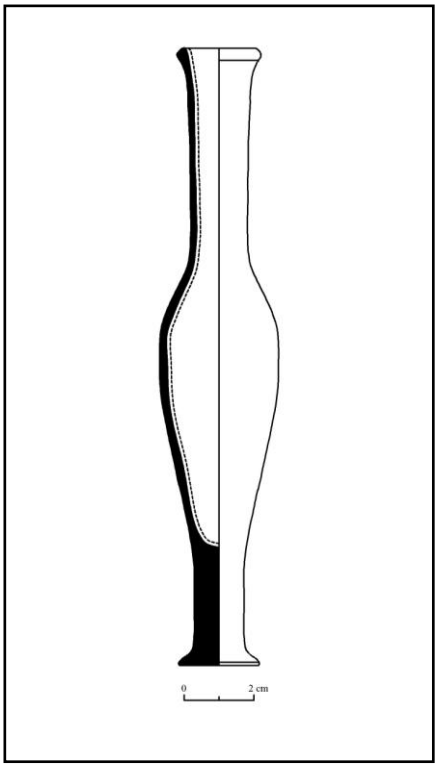
a. M-29 No.lu Mezar Çizimi

b. M-29 No.lu Mezarın
Güneybatıdan Görünümü

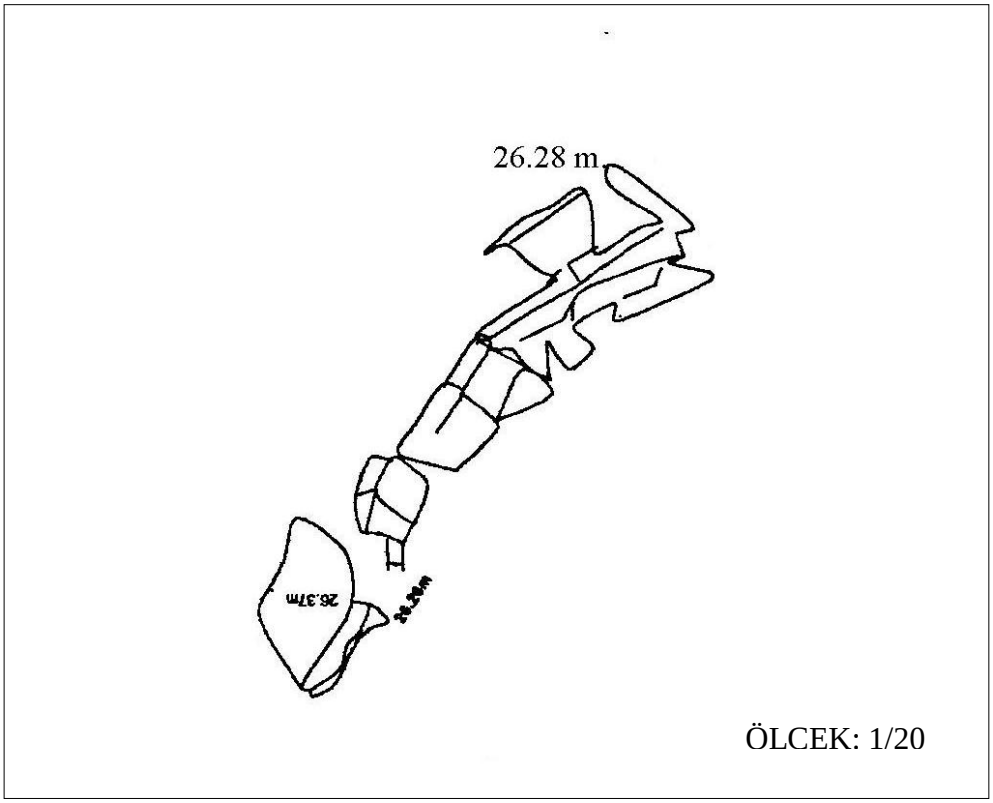
c. M-29 No.lu Mezara ait İskeletin
Kuzeybatıdan Görünümü

a. M-29.1 No.lu Unguentarium Çizimi

b. M-29.1 No.lu Unguentarium Fotoğrafı

a. M-30 No.lu Mezar Çizimi

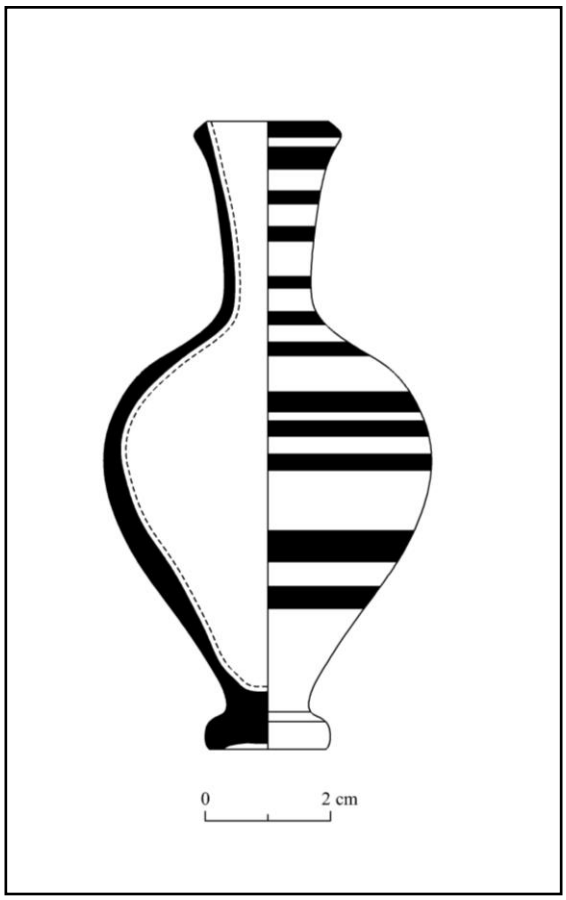
b. M-30 No.lu Mezarın
Kuzeyden Görünümü

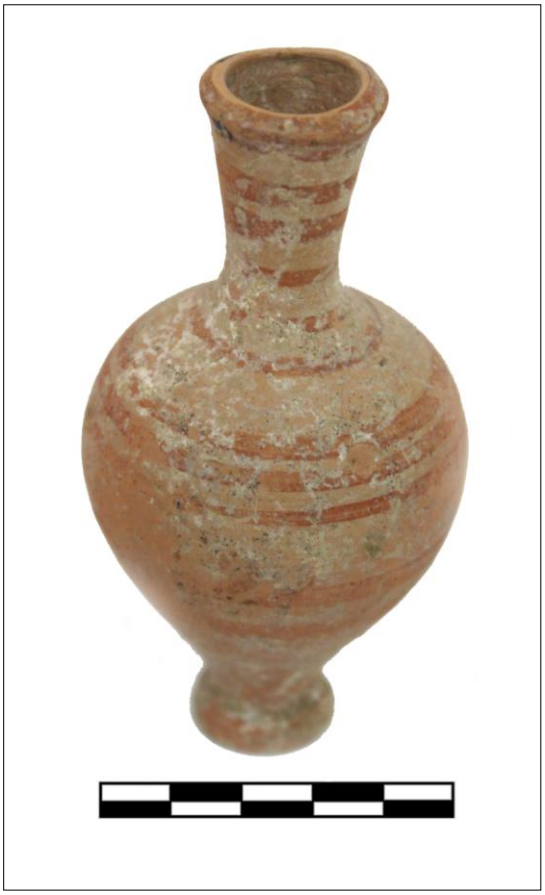
c. M-30 No.lu Mezara ait İskeletin
Güneydoğudan Görünümü

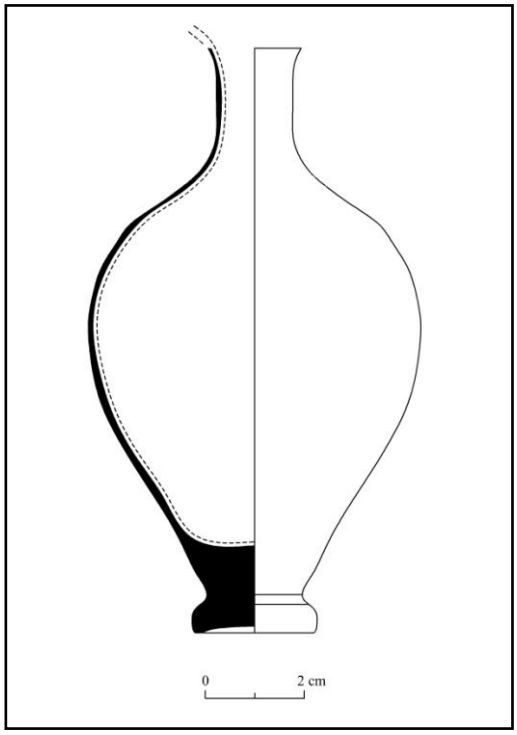
a. M-30.1 No.lu Bronz Sikke

b. M-30.2 No.lu Unguentarium Çizimi

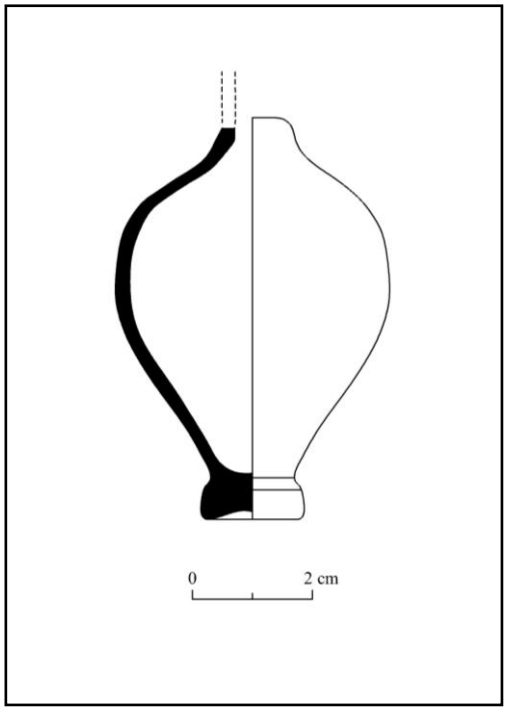
c. M-30.2 No.lu Unguentarium Fotoğrafı

a. M-30.3 No.lu Unguentarium Çizimi

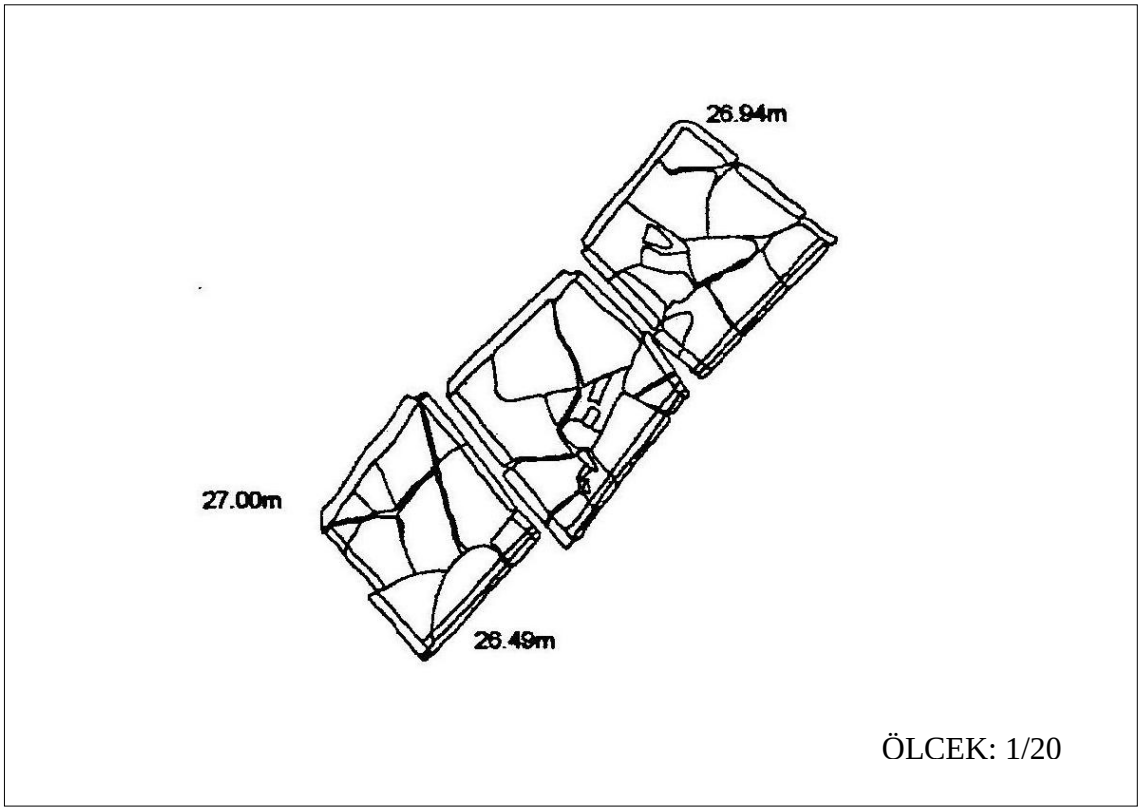
b. M-30.3 No.lu Unguentarium Fotoğrafı

c. M-30.4 No.lu Unguentarium Çizimi

d. M-30.4 No.lu Unguentarium Fotoğrafı

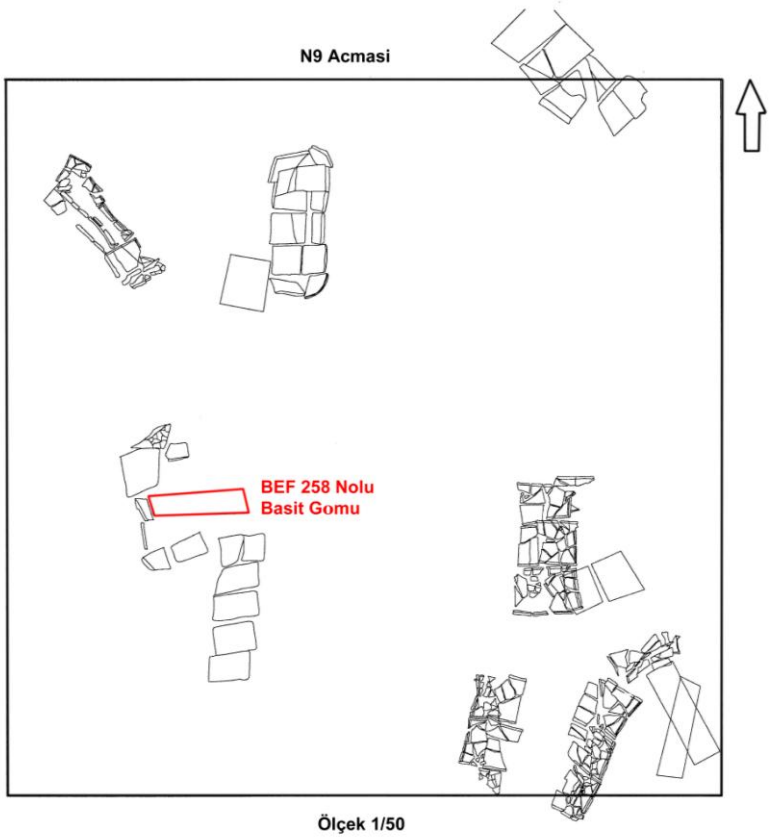
a. M-31 No.lu Mezar Çizimi

b. M-31 No.lu Mezarın
Güneybatıdan Görünümü

c. M-30 No.lu Mezara ait İskeletin
Güneyden Görünümü

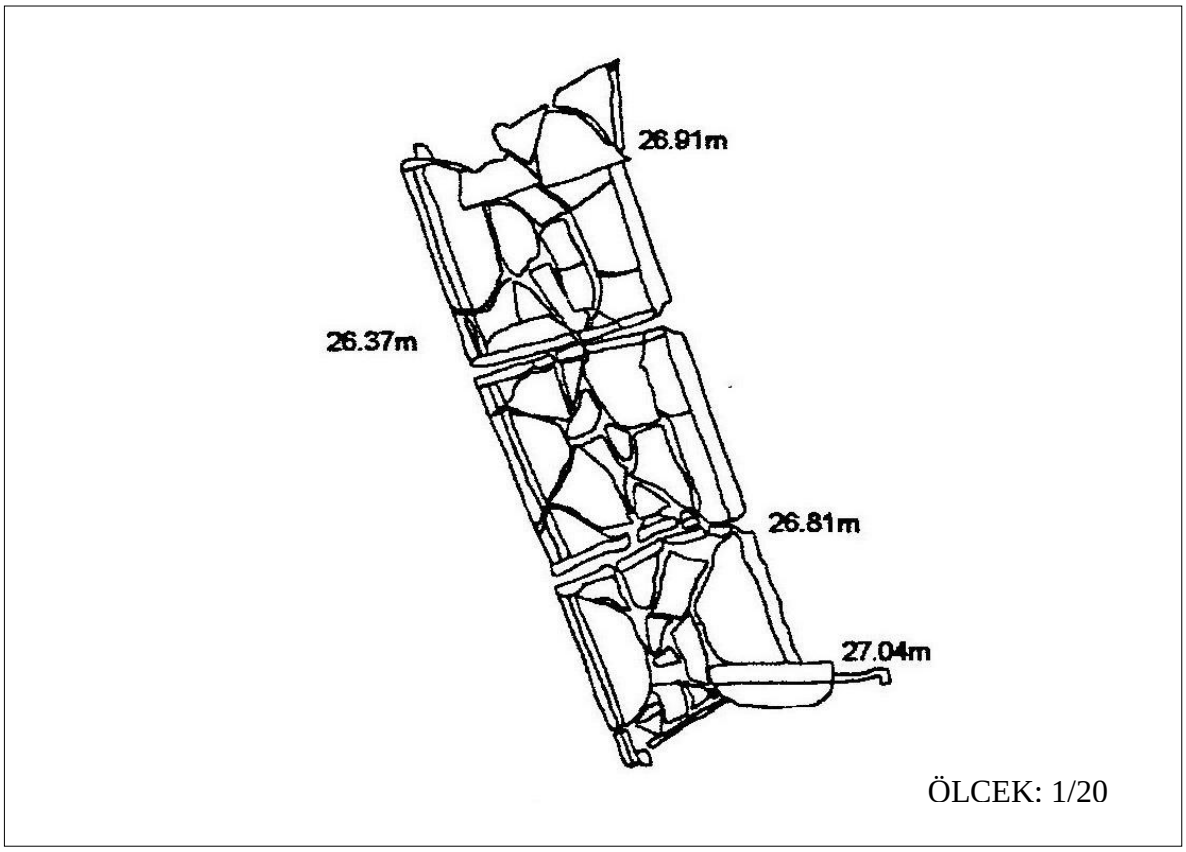
a. M-32 No.lu Mezar Çizimi

b. M-32 No.lu Mezara ait İskeletin Günaybatıdan Görünümü

c. M-32.1 No.lu Bronz Sikke

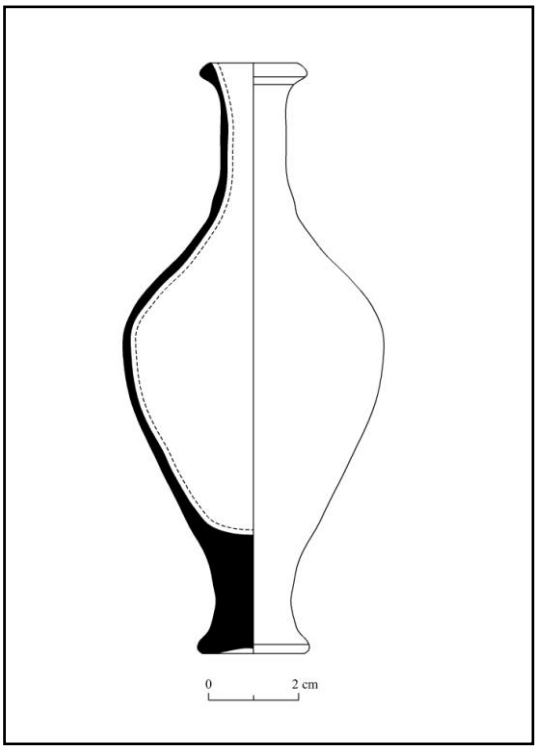
a. M-33 No.lu Mezar Çizimi

b. M-33 No.lu Mezarın
Kuzeybatıdan Görünümü

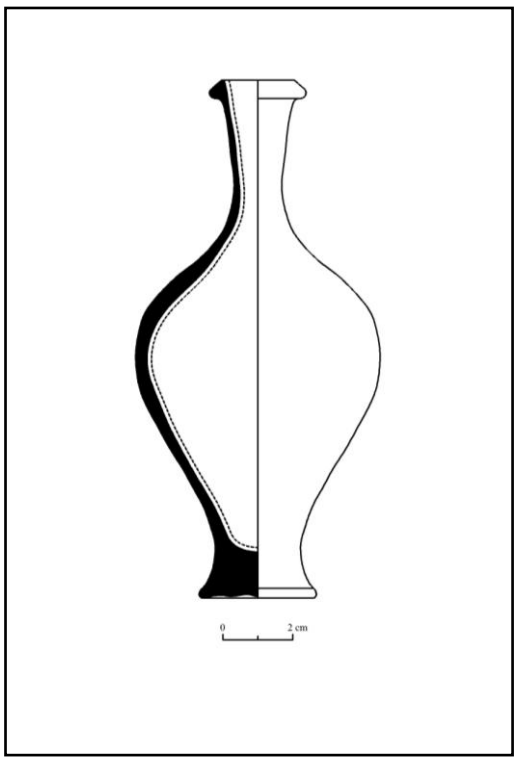
c. M-33 No.lu Mezara ait İskeletin
Kuzeybatıdan Görünümü

a. M-33.1 No.lu Unguentarium Çizimi

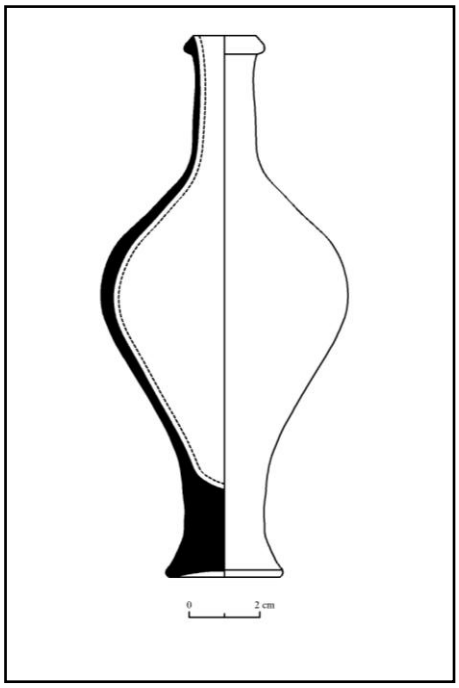
b. M-33.1 No.lu Unguentarium Fotoğrafı

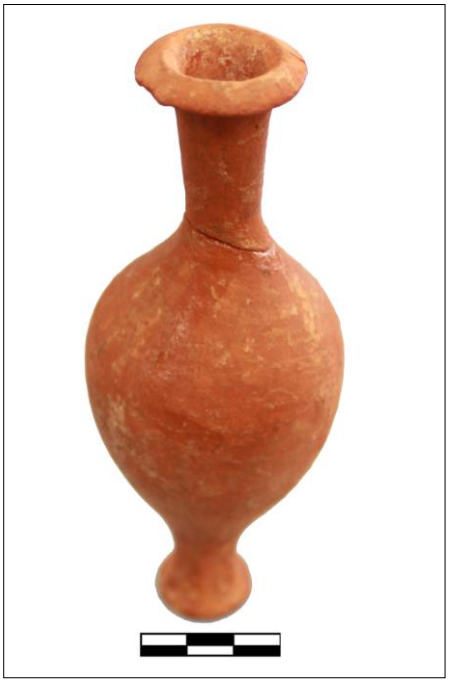
c. M-33.2 No.lu Unguentarium Çizimi

d. M-33.2 No.lu Unguentarium Fotoğrafı

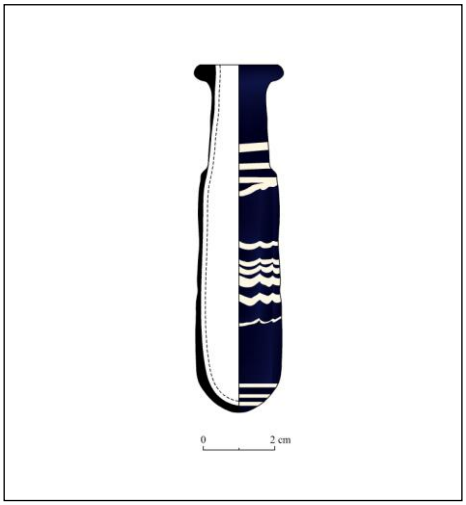
a. M-33.3 No.lu Unguentarium Çizimi

b. M-33.3 No.lu Unguentarium Fotoğrafı

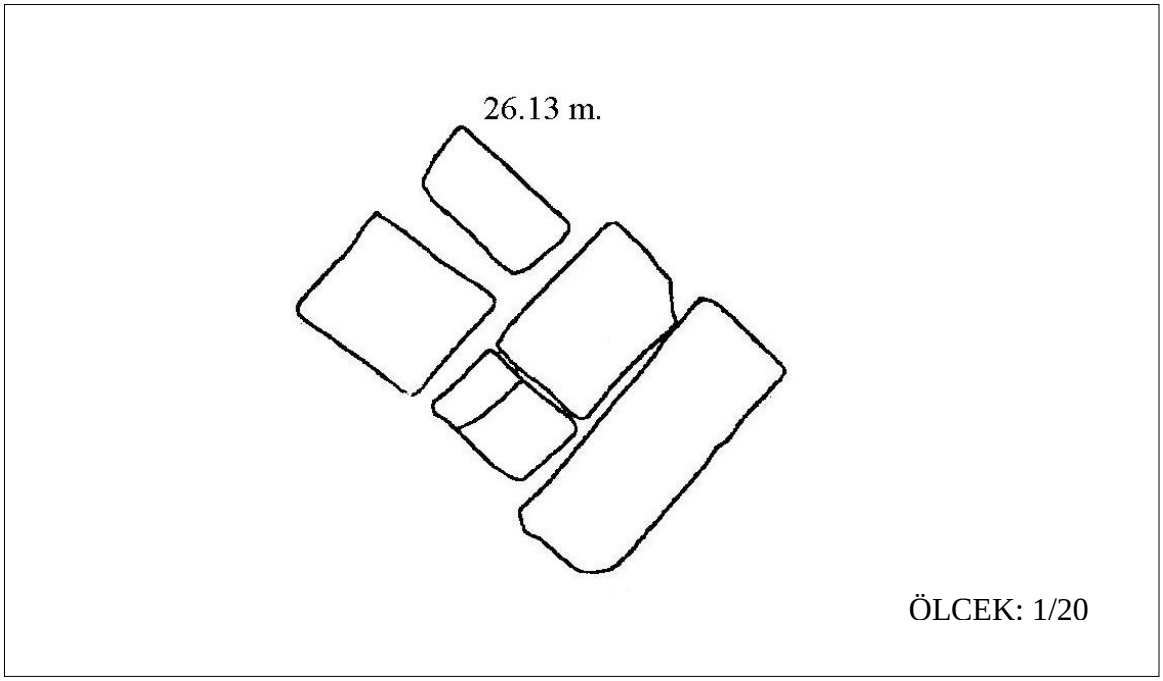
c. M-33.4 No.lu Bronz Sikke

d. M-33.5 No.lu Alabastron Çizimi

e. M-33.5 No.lu Alabastron Fotoğrafı

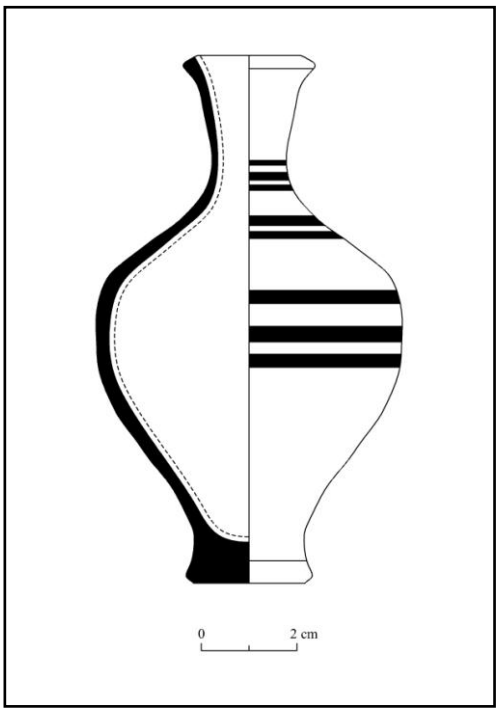
a. M-34 No.lu Mezar Çizimi

b. M-34 No.lu Mezarın
Batıdan Görünümü

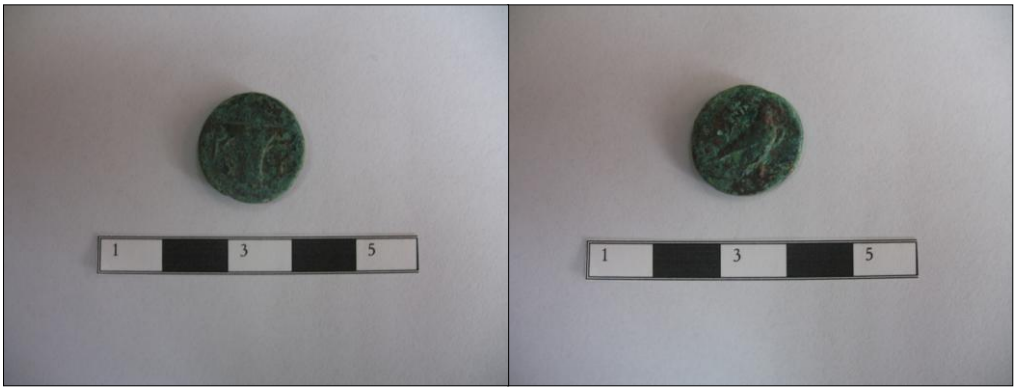
c. M-34 No.lu Mezara ait İskeletin
Kuzeydoğudan Görünümü

a. M-34.1 No.lu Unguentarium Çizimi

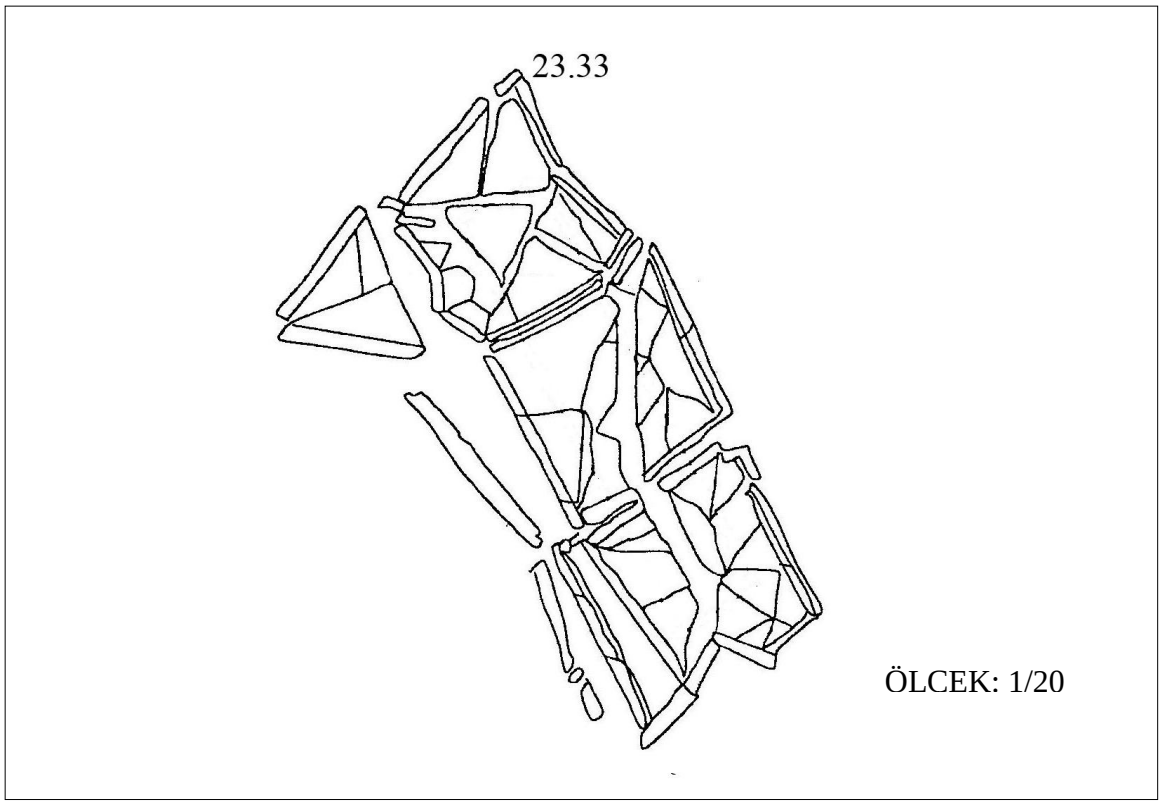
b. M-34.1 No.lu Unguentarium Fotoğrafı

c. M-34.2 No.lu Bronz Sikke Fotoğrafı

d. M-34.3 No.lu Kolye Taneleri

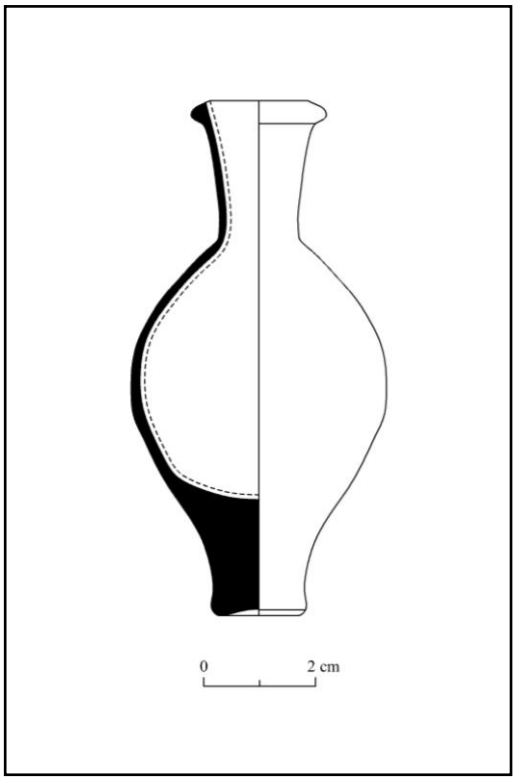
a. M-35.1 No.lu Mezar Çizimi

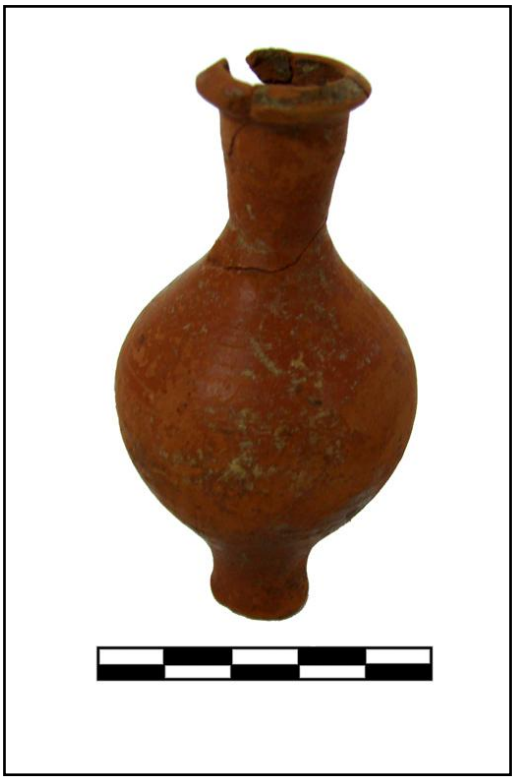
b. M-35 No.lu Mezarın
Güneybatıdan Görünümü

c. M-35 No.lu Mezara ait İskeletin
Batıdan Görünümü

a. M-35.1 No.lu Unguentarium Çizimi

b. M-35.1 No.lu Unguentarium Fotoğrafı

EK 5: TABLOLAR

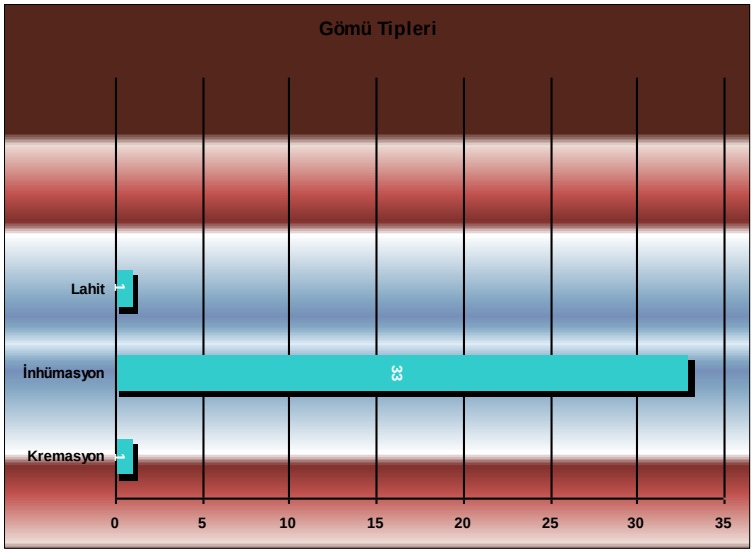
TABLO 1

İDÇ Liman Kurtarma Kazısı Mezarları						
Mezar No	Mezar Tipi	Kapak Seviyesi	İskelet Seviyesi	Boyutlar (Kapak)	Boyutlar (İskelet)	Tarih
M-1	Kireçtaşı Plaka	22.67 m.	22.45 m.	250x100 cm.	156x36 cm.	M.Ö. 325-300
M-2	Urne	27.94 m.	27.62 m.	-	-	M.Ö. 3. yüzyıl
M-3	Kiremit Mezar	26.20 m.	25.70 m.	190x60 cm.	170x40 cm.	M.Ö. 4. yüzyıl sonları
M-4	Kiremit Mezar	26.27 m.	25.39 m.	168x58 cm.	159x40 cm.	M.Ö. 300-275
M-5	Kireçtaşı Plaka	26.18 m.	25.63 m.	175x72 cm.	157x30 cm.	M.Ö. 375-350
M-6	Basit Mezar	-	25.85 m.	-	153x43 cm.	M.Ö. 320-250
M-7	Kireçtaşı Plaka	25.33 m.	25.00 cm.	180x71 cm.	143x40 cm.	M.Ö. 4. yüzyıl. ilk yarısı
M-8	Lahit	25.63 m.	24.83 m.	216x91 cm.	160x50 cm.	-
M-9	Kireçtaşı Plaka	24.14 m.	23.63 m.	75x37 cm.	116x30 cm.	M.Ö. 325-300
M-10	Kireçtaşı Plaka	24.11 m.	23.62 m.	228x76 cm	148x36 cm.	M.Ö. 325-300
M-11	Kireçtaşı Plaka	23.31 m.	22.66 m.	216x110 cm.	153x30 cm.	M.Ö. 325-300
M-12	Kireçtaşı Plaka	27.96 m.	27.90 m.	-	78x22 cm.	M.Ö. 350-300
M-13	Kireçtaşı Plaka	23.15 m.	22.45 m.	204x98 cm.	153x51 cm.	M.Ö. 4. yuzyıl ikinci yarısı
M-14	Kireçtaşı Plaka	23.36 m.	22.81 m.	241x98 m.	147x31 cm.	M.Ö. 350-300
M-15	Kireçtaşı Plaka	26.31 m.	26.21 m.	-	165x32 cm.	-
M-16	Kiremit Mezar	24.14 m.	23.85 m.	113x58 cm.	109x31 cm	M.Ö. 300-250
M-17	Basit Mezar	-	26.17 m.	-	-	M.Ö. 2. yüzyıl
M-18	Basit Mezar	-	25.30 m.	-	150x40 cm.	M.Ö. 275-225
M19	Kiremit Mezar	25.87 m.	24. 95 m.	187x62cm.	170x40 cm.	M.Ö. 4. yüzyıl sonları
M-20	Kireçtaşı Plaka	24.36 m.	23.68 m.	203x98 cm.	170x40 cm.	M.Ö. 4. yüzyıl sonları
M-21	Basit Mezar	-	24.73 m.	-	161x35 cm.	M.Ö. 3. yuzyıl ilk yarısı
M-22	Kireçtaşı Plaka	28.14 m.	26.99 m.	205x64	153x40 cm.	M.Ö. 325-250
M-23	Kireçtaşı Plaka	23.97 m.	23.46 m.	182x51 cm.	167x48 cm.	M.Ö. 4. yüzyıl sonları
M-24	Sanduka Mezar	25.56 m.	25. 29 m.	251x114 cm.	145x40 cm.	M.Ö. 4. yüzyıl sonları

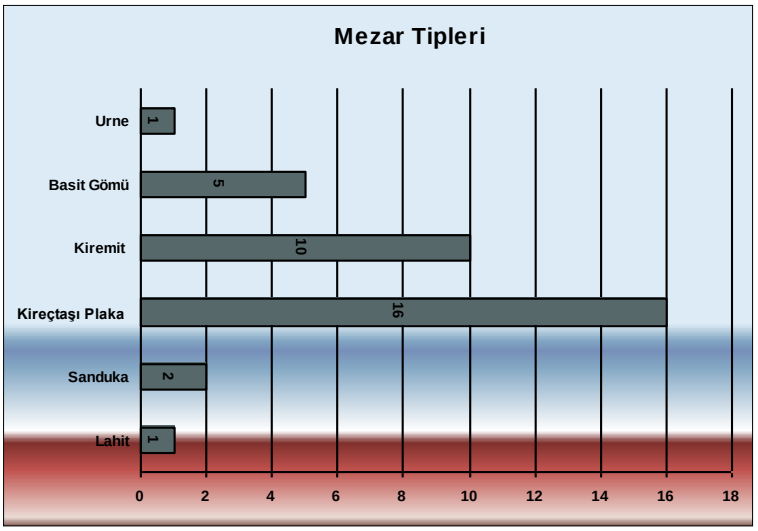
TABLO 2

M-25	Kireçtaşı Plaka	26.17 m.	25.46 m.	103x62 cm.	95x40 cm.	M.Ö. 3. yüzyıl ilk yarısı
M-26	Kiremit Mezar	26.02 m.	25.39 m.	212x64 cm.	70x39 cm.	M.Ö. 4. yüzyıl ortaları
M-27	Kireçtaşı Plaka	23.56 m.	22.30 m.	?	?	M.Ö. 325-300
M-28	Kiremit Mezar	26.99 m.	26. 44 m.	230x90 cm.	162x30 cm.	M.Ö. 4. yy sonu-3. yy başı
M-29	Kireçtaşı Plaka	23.10 m.	22.24 m.	223x104 cm.	159x29 cm.	M.Ö. 2. yüzyıl ilk yarısı
M-30	Kiremit Mezar	26.28 m.	25.76 m.	220x65 cm.	151x36 cm.	M.Ö. 325-250
M-31	Kiremit Mezar	27.00 m.	26.53 m.	180x60 cm.	166x40 cm.	-
M-32	Basit Mezar	-	25.41 m.	-	168x43 cm.	M.Ö. 4. yüzyıl
M-33	Kiremit Mezar	27.04 m.	26.33 m.	185x70 cm.	163x27 cm.	M.Ö. 3. yuzyıl
M-34	Kireçtaşı Plaka	26.13 m.	25.36 m.	121x81 cm.	148x31 cm.	M.Ö. 4. yüzyıl sonları
M-35	Kiremit Mezar	23.33 cm.	22.61 cm.	190x88 cm.	153x33 cm.	M.Ö. 4. yüzyıl sonları

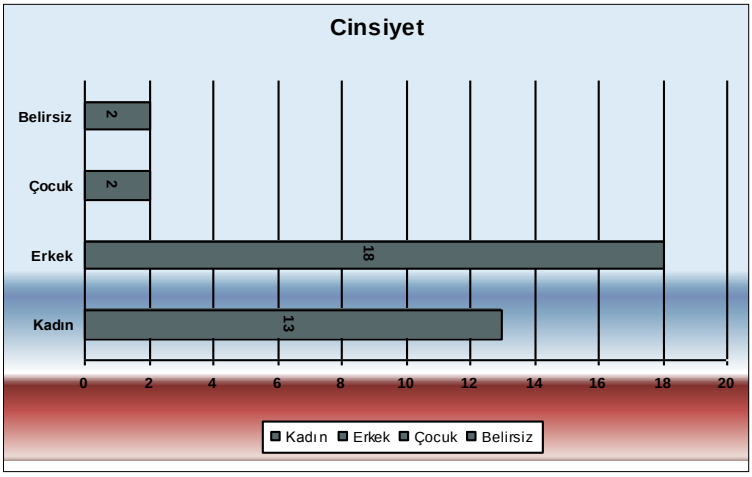
TABLO 3

a. İDÇ Liman Kurtarma Kazısı'ndaki Gömü Tipleri

b. İDÇ Liman Kutarma Kazısı'ndaki Mezar Tipleri

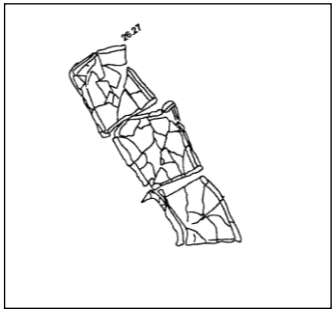

c. İDÇ Liman Kurtarma Kazısı'nda mezarlara ait iskeletlerin cinsiyetleri

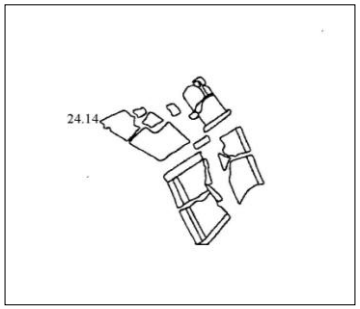
TABLO 4

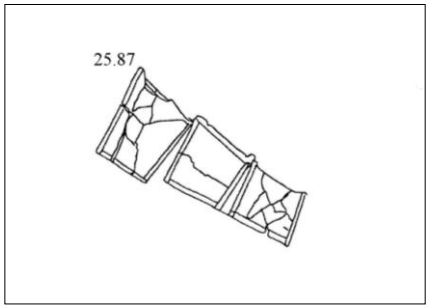
a

b

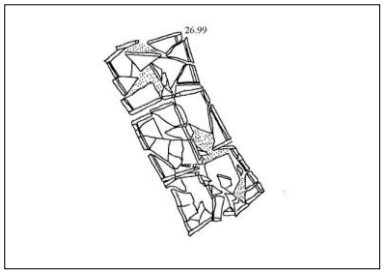
c

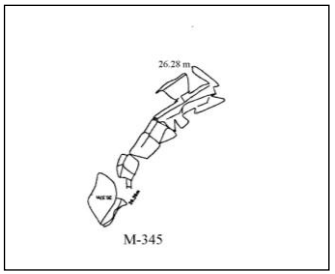
d

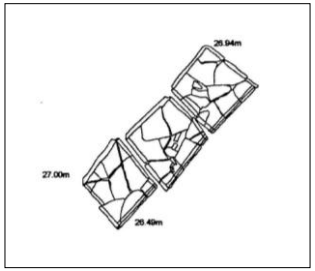
e

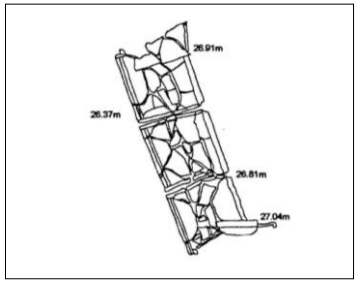
f

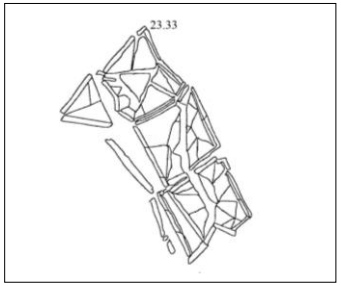
g

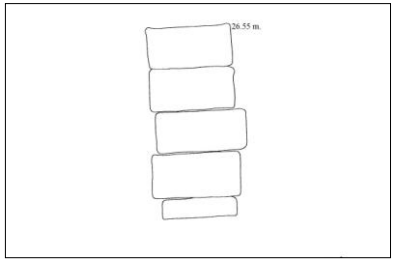
h

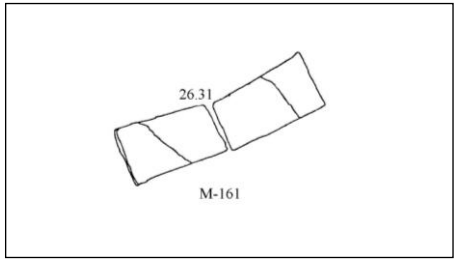
ı

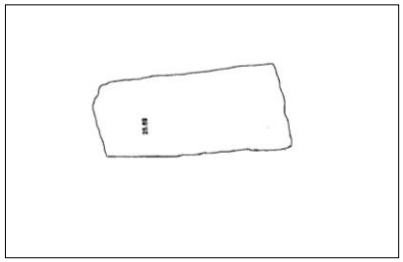
j

k

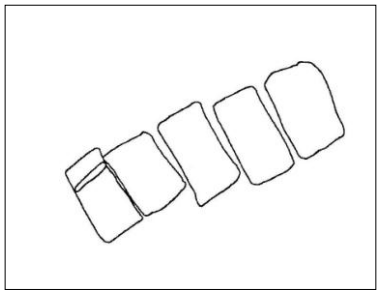
l

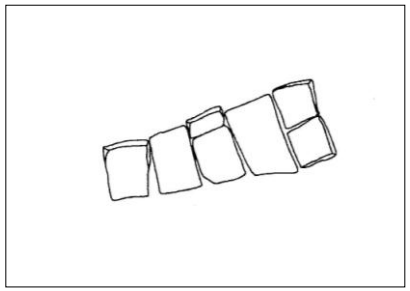
m

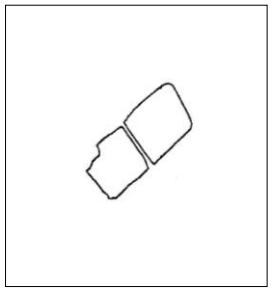
a

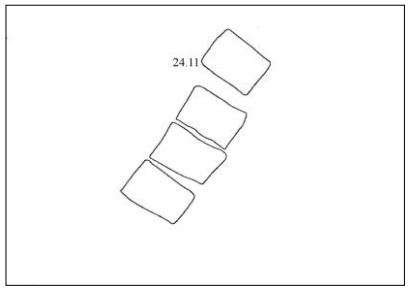
b

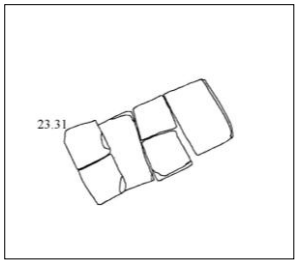
c

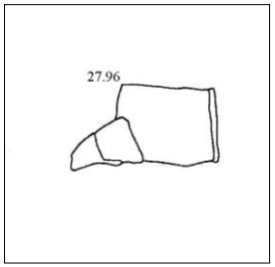
d

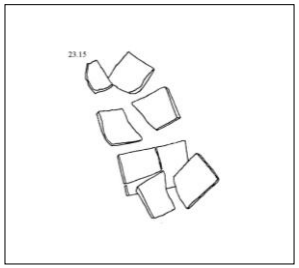
e

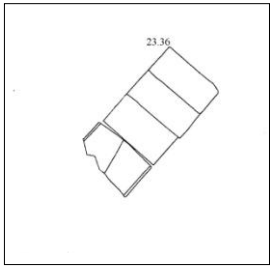
f

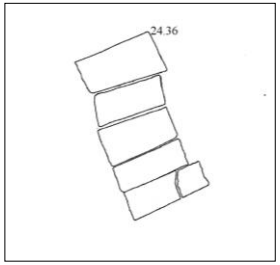
g

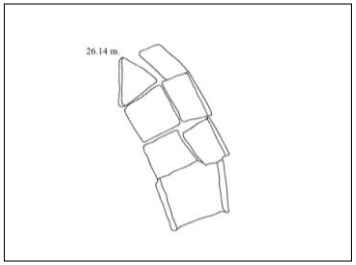
h

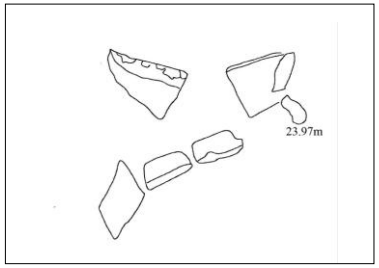
ı

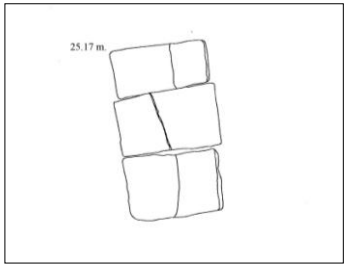
j

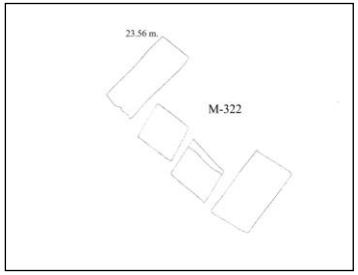
k

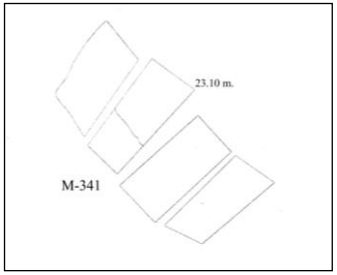
l

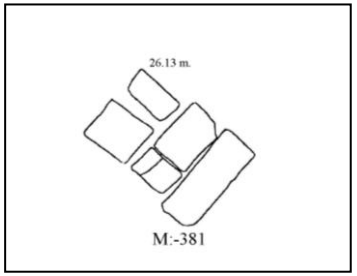
m

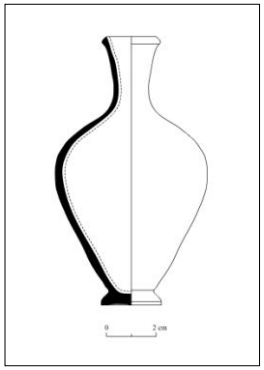
n

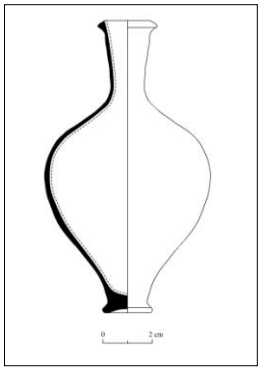
o

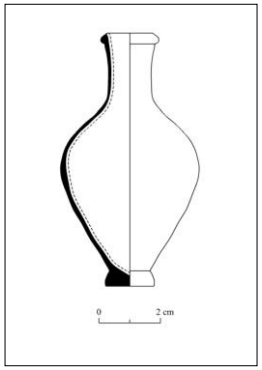
p

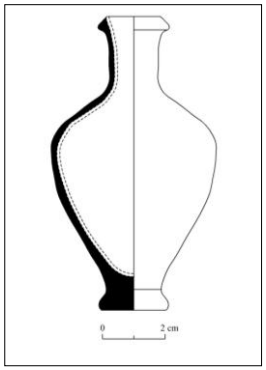
a

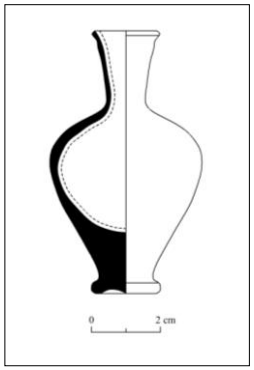
b

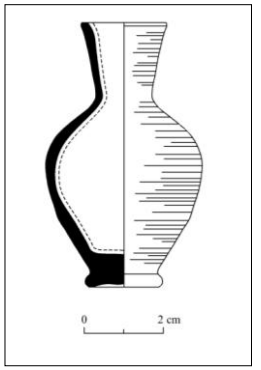
c

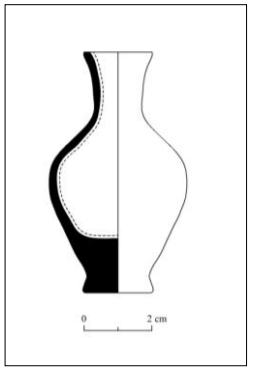
d

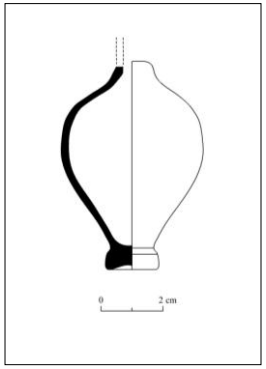
e

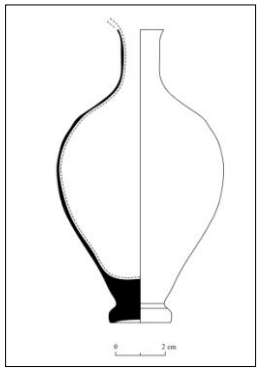
f

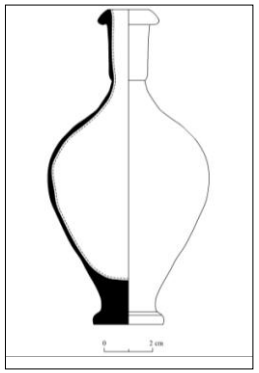
g

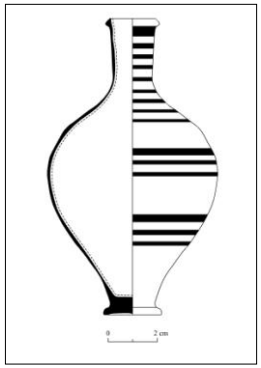
h

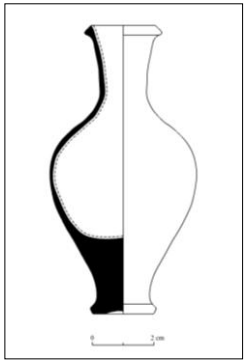
ı

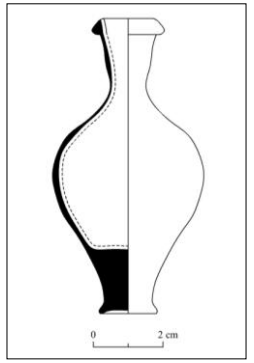
j

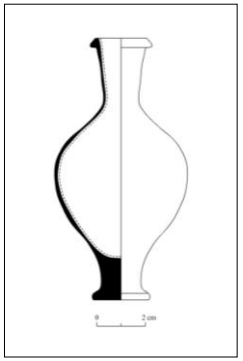
k

l

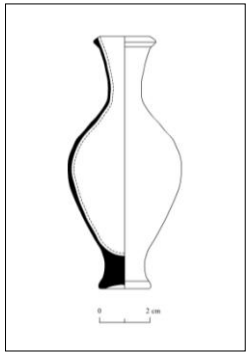
m

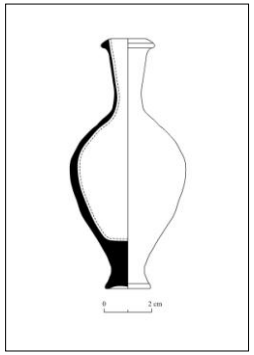
n

o

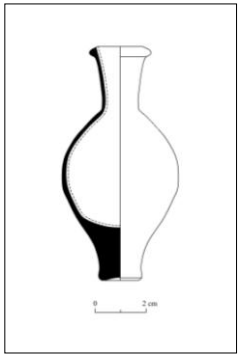
p

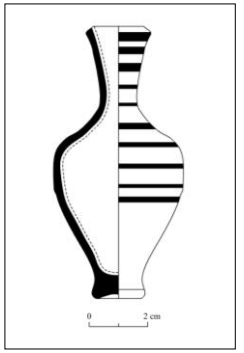
r

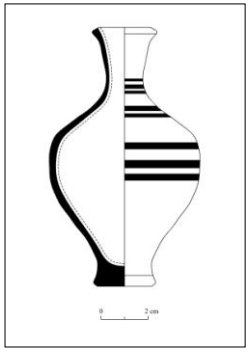
s

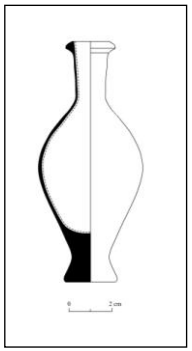
t

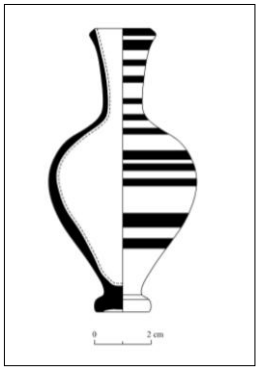
u

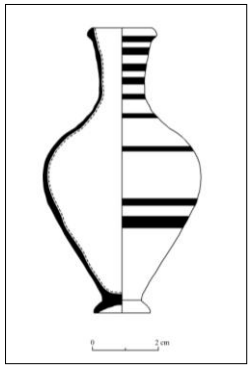
v

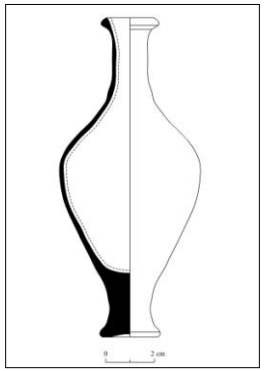
y

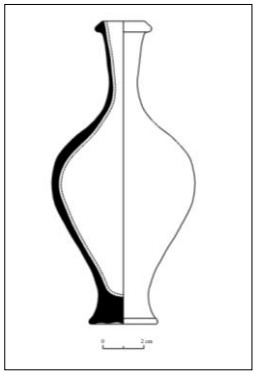
a

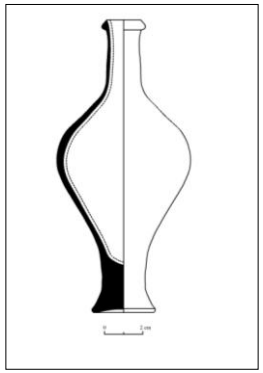
b

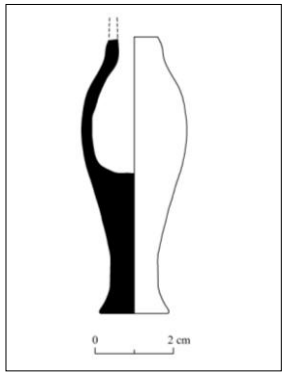
c

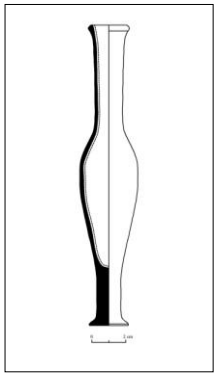
d

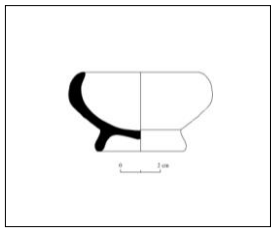
e

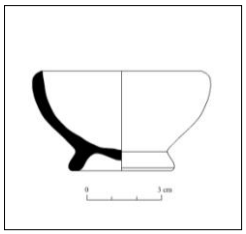
f

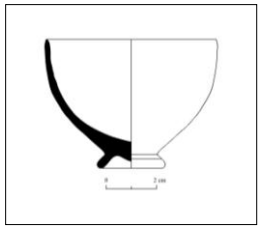
g

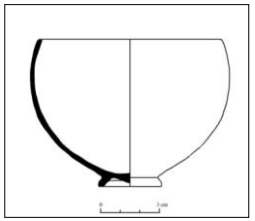
h

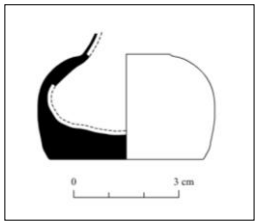
ı

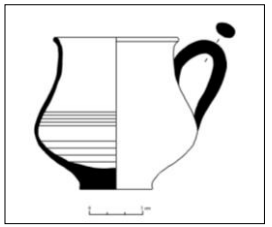
j

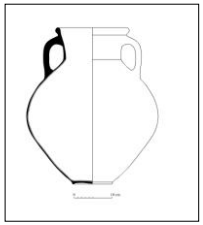
k

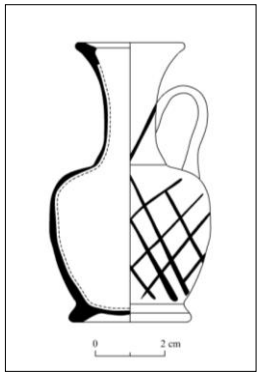
l

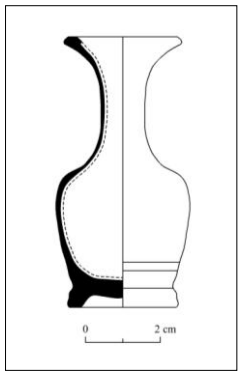
m

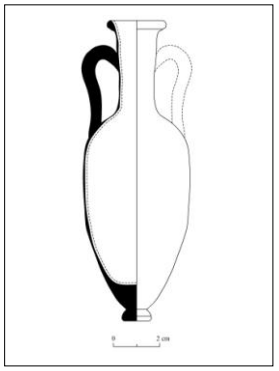
n

o

p

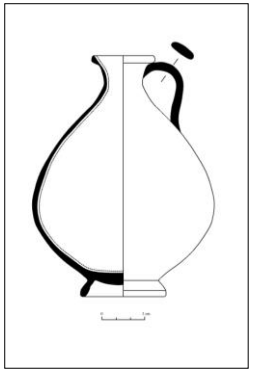
r

s

t

u